

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์
อิงประวัติศาสตร์ไทย

AN ANALYSIS OF TIME-TRAVELED FEMALE PROTAGONISTS
IN THAI HISTORICAL SOAP OPERAS

NIU LURONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2562

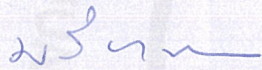
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

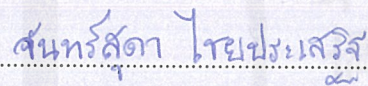
การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย
AN ANALYSIS OF TIME-TRAVELED FEMALE PROTAGONISTS
IN THAI HISTORICAL SOAP OPERAS

NIU LURONG

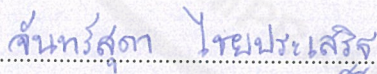
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2562

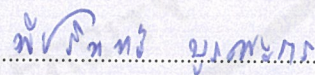
รองศาสตราจารย์ ดร.เมณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

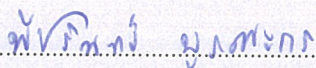
อาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นก สุนทรธัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

NIU LURONG 606050

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีต และเพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งทั้งหมดเป็นจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ นิราศสองภพ (2545) สุฝุ่นนิรันดร (2551) ทวิภพ (2554) บ่วงบรรจถรณ์ (2560) และบุพเพสันนิวาส (2561)

ผลการวิจัย พบว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพในปัจจุบันเป็นบุตรสาวหรือหลานสาว เป็นน้องสาว และเป็นภรรยาในครอบครัวปัจจุบัน มีบทบาทให้ความรักและสร้างความสุขให้แก่สมาชิกครอบครัว มีสถานภาพในสังคมปัจจุบันตามฐานะครอบครัว เป็นบุคคลชนชั้นสูงหรือเป็นบุคคลชนชั้นกลาง มีบทบาทถ่ายทอดความคิดทำงานเพื่อชาติอย่างต่อเนื่องและทำตัวให้มีค่าต่อสังคม นอกจากนี้ยังมีสถานภาพที่ตัวละครได้มาจากความสามารถและการกระทำ ก็คือ การเป็นนักศึกษา เป็นพนักงานบริษัท เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ สร้างผลงานที่ดีตอบแทนผู้ว่าจ้างและแบ่งปันเทคนิคการทำงาน

สำหรับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในอดีต มีทั้งเป็นหลานสาว เป็นเจ้านาย เป็นบ่าว เป็นคู่รัก เป็นภรรยาและเป็นมารดาในครอบครัวอดีต มีบทบาทดูแลความเรียบร้อยของบ้านเรือนและอบรมสั่งสอนบุตร นอกจากนั้นตัวละครยังมีสถานภาพเป็นเพื่อนและเป็นลูกศิษย์ในสังคมอดีต มีบทบาทให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนและสหายที่ปกป้องชาติบ้านเมือง สถานภาพต่าง ๆ ในปัจจุบันมีส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวละครสามารถทำหน้าที่ตามสถานภาพในอดีตได้ดี โดยเฉพาะการมีสถานภาพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและทำงานด้านประวัติศาสตร์

ด้านการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีต พบว่า การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตมี 2 ด้านใหญ่ ได้แก่ 1) การปรับตัวภายนอก เป็นการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่อยู่อาศัย ด้านการแต่งกาย ด้านมารยาทและการวางตัวและด้านการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน 2) การปรับตัวภายใน เป็นการปรับตัวด้านความรู้ ด้านความคิด และด้านนิสัย โดยมีปัจจัยที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องปรับตัว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสังคม การเปลี่ยนแปลงสถานภาพ และการได้รับอิทธิพลจากผู้อื่น ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องปรับตัวโดยใช้วิธีพยายามทำความเข้าใจจนยอมรับนิยาม วัฒนธรรมประเพณีของสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติตามคำแนะนำและเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่น สุดท้ายจึงทำให้ตัวละครได้รับการยอมรับจากสังคมและสามารถดำรงชีวิตเข้ากับสังคมอดีตได้อย่างราบรื่นดี

คำสำคัญ: ตัวละครหญิงย้อนอดีต ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต การปรับตัว

AN ANALYSIS OF TIME-TRAVELED FEMALE PROTAGONISTS IN THAI HISTORICAL SOAP OPERAS

NIU LURONG 606050

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: JANSUDA CHAIPRASERT, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to analyze the status and roles of the time-traveled female characters in Thai historical soap operas in order to observe their adjustments to their alienated environments. Five soap operas were studied, including Niras-song-phop (2002), Su-fun-ni-run-dorn (2008), Tawi-phop (2011), Boung-bunja-torn (2017) and Boop-pe-san-ni-was (2018).

The study found that the time-traveled female characters in their present lives were a daughter, a niece, a sister, or a wife in a family. Their main roles were the love and happiness providers. Their status was subjected to the class of the family, such as the high class or the middle class. Their roles were conveying ideas of continuously patriotic working and self-improving for the public. Besides, they also gained the status from their own abilities or actions, such as a student or a company employee who learned and shared their knowledge or works to repay their employers.

In the historical time, the status and roles of the studied female characters included as a niece, a master, a servant, a sweetheart, a wife, and a mother. Their major roles were a housekeeper and raising children. It was also found that some female characters were a friend or a student who assisted friends or colleagues in patriotic activities. It was notable that the status in the present time of the characters, especially dealing with education or history, could support their duties in the past.

Relating to the adjustments of the female characters, two main areas were observed, including the external and the internal adjustments. The external adjustment was dealing with their living areas, dressing, manners and behaviors, and using of daily utensils. The internal adjustment was mainly about knowledge, thoughts, and habits. The factors influencing to the adjustments of characters were the changing environments, societies, status, and the others. The female characters had to learn about traditions and customs of the past; follow suggestions; and imitate manners of the others. By all adjustments, the characters eventually gained the social respect and were able to live in the past harmoniously.

Keywords: time-traveled female characters, time-traveled historical soap operas, adjustments

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำการแก้ไขรายงานการวิจัย รวมทั้งให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และอาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ทุกคนในชั้นเรียนสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งได้เรียนร่วมกันตลอด 2 ปี และให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านตลอดมา ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย ขอขอบพระคุณ MR. QIAN CHAO ที่ให้ความเข้าใจ ความช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัยตลอดมา

NIU LURONG

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์	10
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับตัวละคร	17
2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาททางสังคมของตัวละคร	23
2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว	27
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย	
3.1 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในปัจจุบัน	43
3.2 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในอดีต	59
บทที่ 4 การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย	
4.1 การปรับตัวภายนอก	79
4.2 การปรับตัวภายใน	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	145
5.2 อภิปรายผล	151
5.3 ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก	
เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	160
ประวัติผู้เขียน	161

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ห้องนอนของบัวบุษยาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา	80
2 ห้องนอนของบัวบุษยาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา	80
3 ห้องนอนของมณีจันทร์ในปัจจุบัน	81
4 ห้องนอนของมณีจันทร์สมัยรัชกาลที่ 5	82
5 บัวบุษยาอาบน้ำที่ทำ	83
6 ลักษณะภายนอกของห้องน้ำในสมัยอยุธยา	86
7 ลักษณะภายในของห้องน้ำในสมัยอยุธยา	86
8 การแต่งตัวของมณีจันทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5	88
9 การแต่งตัวของแพรวนวลในปัจจุบัน	89
10 การแต่งตัวของแพรวนวลในอดีต	89
11 การกระตุ้นแต่งตัวตามความชอบใจของตนเอง	91
12 บ่าวช่วยการกระตุ้นแต่งตัวให้เรียบร้อย	91
13 การกระตุ้นแต่งตัวด้วยตนเอง	92
14 เครื่องประดับแบบหลากหลายของการกระตุ้น	93
15 การกระตุ้นตกใจที่ผู้หญิงอดีตต้องแต่งเครื่องประดับมากมาย	94
16 มณีจันทร์แต่งเครื่องประดับตามคำแนะนำของคุณหญิงแสร์	95
17 มณีจันทร์แต่งเครื่องประดับต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมงานเลี้ยงสำคัญ	96
18 การแต่งทรงผมมณีจันทร์ในปัจจุบัน	97
19 การแต่งทรงผมประจำวันของมณีจันทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5	98
20 การแต่งทรงผมเข้าร่วมงานของมณีจันทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5	98
21 การกระตุ้นถูกผู้ใหญ่ตำหนิเรื่องการแต่งทรงผม	99
22 การกระตุ้นแต่งทรงผมตามความนิยมของสมัยอยุธยา	99
23 การกระตุ้นบ่นอากาศร้อนและบ่าวใช้พัดช่วยทำความเย็นให้การกระตุ้น	104
24 พัดใช้เพื่อใช้เรือเป็นพาหนะเดินทางไปวัด	105
25 มณีจันทร์ค้นหาข้อมูลในห้องสมุด	121
26 มณีจันทร์นั่งฟังผู้ใหญ่เล่าเรื่องประวัติศาสตร์	122
27 เกษสุรางค์เรียนหนังสือในห้องเรียนปัจจุบัน	122
28 การกระตุ้นสอบถามความรู้จากผู้ใหญ่ในอดีต	123

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
29	เกษตรสุรางค์เรียนรู้จักกับอาจารย์ในปัจจุบัน	124
30	การระเบิดบันทึกความรู้จากผู้ใหญ่ในอดีต	124
31	บัวบุษยาฝึกฝนทำงานดอกไม้	126
32	บัวบุษยาฝึกฝนทำงานแกะสลักผัก	126

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้รายการโทรทัศน์ต่าง ๆ มีบทบาทต่อบุคคลในสังคมเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพราะสื่อโทรทัศน์มีส่วนในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคม และยังสามารถสอดแทรกเข้าไปในทุกสถาบันย่อยของสังคมอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา หรือวัฒนธรรม ดังนั้น รายการโทรทัศน์ต่าง ๆ อาจจะทำให้เกิดผลต่อคนในสังคมทั้งในด้านบวกหรือด้านลบก็ได้ ซึ่งทำให้จำเป็นอย่างมากที่จะต้องทำความเข้าใจรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ เช่น ละครโทรทัศน์ เพราะละครโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อความบันเทิงชนิดหนึ่งที่มีลักษณะแสดงเป็นเรื่องราวคล้ายชีวิตของคนในสังคม เป็นสื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด เป็นดั่งเสมือนญาติสนิท เป็นทั้งเพื่อนที่ให้ข้อมูลข่าวสารสาระบันเทิงในการรับชม เป็นทั้งครูในการช่วยสั่งสอน และยังมีประเภทหลากหลาย แต่แต่ละประเภทจะมีลักษณะแตกต่างกัน ดังที่ นิดา มีสุข (2543 : 3) กล่าวว่า “ละคร” ความหมายโดยทั่วไป หมายถึงการแสดงชนิดหนึ่งซึ่งแสดงเป็นเรื่อง มีความยาวและมีลักษณะของการแสดงแตกต่างกันไปตามประเภท เช่น ละครเวที จะดำเนินเรื่องศิลปะของการรำรำไปตามเพลงหน้าพาทย์และเนื้อเรื่อง ละครพูดจะดำเนินเรื่องด้วยการพูด เป็นต้น ละครโทรทัศน์ เป็นละครพูดที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ มีการตกแต่งฉากให้เหมือนจริงอย่างภาพยนตร์ แต่เนื้อเรื่องจะยาวกว่า และออกอากาศเป็นตอน ๆ จนจบ ส่วน องอาจ สิงห์ลำพอง (2557 : 3) ได้ให้ความหมายของละครในแง่ที่สัมพันธ์กับการนำเสนอผ่านสื่อและบทบาทว่า

ละคร หมายถึง ความกว้างครอบคลุมถึงการแสดงบทบาทเป็นเรื่องราวทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงสด ถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ หรือบันทึกลงหน่วยความจำในรูปแบบฮาร์ดดิสก์ ดังนั้น ละครจึงหมายถึงการแสดง เป็นช่องทางของการสื่อสาร เป็นการให้ความรู้ข่าวสารผ่านการกระทำ หรือการแสดง (Action) เป็นรูปแบบของการสื่อสารประเภทหนึ่งซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย โดยทำให้เห็นเป็นรูปธรรมที่เป็นเรื่องราวและการกระทำ ผู้ชมจะได้รับประสบการณ์ร่วมจากการดูละคร เป็นการพัฒนาทักษะในด้าน การรับรู้ ด้านศิลปะ จินตนาการ และการสื่อสาร

ละครโทรทัศน์มีประเภทที่หลากหลาย เช่น ละครแนวอิงเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ ละครแนวชีวิต ละครแนวตลก ละครแนวอาชญากรรมสืบสวนสอบสวน ละครแนวลึกลับ ละครแนวผจญภัย

ละครแนวเพื่อฝันหัตถ์จรรยา ตลอดจนละครแนวนิทานพื้นบ้าน และวรรณคดี เป็นต้น ในประเภทของละครโทรทัศน์ ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์มีลักษณะที่น่าสนใจ เพราะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องราวของประวัติศาสตร์ ดังที่ มานิต มานิตเจริญ (2547 : 985) อธิบายลักษณะของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ว่า “เป็นละครที่ยึดเอาประวัติศาสตร์เป็นเค้าโครงในการแต่งเรื่อง” ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ ดำเนินเรื่องด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จะมีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษาการเรียนรู้ เป็นต้น เป็นละครโทรทัศน์ประเภทที่มีประโยชน์ในการถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมล้ำค่าที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อนให้แก่ผู้ชมละคร ทำให้ผู้ชมเกิดมีความรู้สึกภูมิใจและสนใจวัฒนธรรมล้ำค่าของชาติตนเอง ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์หลายเรื่องเป็นกระแสที่ทำให้ผู้คนในสังคมสนใจเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์มากขึ้น ดังเช่นละครเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวลิต ขาวเขียว คณบดีคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้ความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของละครเรื่องนี้ที่มีต่อสังคมว่า เป็นกระแสที่ดี นอกจากการติดตามชมเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินของผู้ชมแล้ว การแทรกเกร็ดความรู้ทางประวัติศาสตร์ยังมีส่วนที่ทำให้ผู้คนได้สนใจศึกษาข้อมูลเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในละคร รวมถึงละครเรื่องนี้ยังทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเรียนประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น ดังที่พบว่า มีผู้สอบถามข้อมูลและสนใจสมัครเข้าสอบคัดเลือกเพื่อศึกษาต่อในคณะโบราณคดีเป็นจำนวนมาก ซึ่งคณะฯ ได้เปิดโควตารับสมัครตรงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 5 คน แต่มีผู้สมัครกว่า 100 คน และส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ในศาสตร์นี้อย่างจริงจัง (“กระแสละครย้อนยุคทำคนสนใจประวัติศาสตร์” (2561 : ออนไลน์) จากกระแสละครเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวอย่างที่ทำให้เห็นได้ว่า ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีตของไทย ทำให้ผู้คนในสังคมไทยสนใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้น

ละครโทรทัศน์ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ ได้แก่ เค้าโครงเรื่อง ตัวละครและการวางนิสัยตัวละคร ความคิด การใช้ภาษา เพลง และภาพ ซึ่งตัวละครเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ และทำให้ดำเนินเรื่องได้อย่างต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของละครโทรทัศน์ที่ขาดไม่ได้ ในละครหนึ่งเรื่องจะประกอบไปด้วยตัวละครหลากหลายมารวมดำเนินเรื่อง อาทิ ตัวละครเอก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบอื่น ๆ เพื่อช่วยสนับสนุนให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาของละครมากยิ่งขึ้น ตัวละครในเรื่องเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเนื้อหาโดยอาจนำตัวเองเข้าไปเทียบเคียงกับตัวละครที่มีส่วนเชื่อมโยงเข้ากับชีวิตจริงของผู้ชมทางบ้านได้ กล่าวได้ว่า ตัวละครเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในเรื่อง หรือเป็นบุคคลที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นให้แสดงพฤติกรรมตามเหตุการณ์ และสร้างการรับรู้ หรือต่อยอดเรื่องราวที่ต้องการ ตลอดจนตัวละครเหล่านั้นได้ทำหน้าที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้ชม ซึ่งเป็นบทบาทของละครโทรทัศน์ในฐานะสื่อมวลชนที่มีส่วนในการทำหน้าที่สอนผู้ชมทางอ้อม ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 183-184) กล่าวถึงตัวละครว่า “ตัวละครเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้นับเป็น

องค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของเรื่อง เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ก็ย่อมจะเกิดมีขึ้นไม่ได้ ตัวละครในเรื่องย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ สุดแต่ผู้แต่งจะเห็นว่าเหมาะสม

สำหรับละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต ซึ่งเป็นละครโทรทัศน์ที่มีลักษณะใช้ประวัติศาสตร์เป็นเค้าโครงเรื่อง และสร้างตัวละครย้อนอดีต ทำให้เรื่องมีความน่าสนใจเพราะมีตัวละครที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ตัวละครในอดีตกับตัวละครในปัจจุบัน และตัวละครที่มีความน่าสนใจที่สุดจึงเป็นตัวละครที่ย้อนอดีต ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นตัวละครเอกในเรื่องนั้น ๆ เพราะตัวละครย้อนอดีตเป็นผู้ประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและในอดีต จึงสามารถทำให้ผู้ชมเห็นถึงความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน จากการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต พบว่า เริ่มมีละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 และทั้งหมดมี 7 เรื่อง ในนั้นตัวละครย้อนอดีตที่เป็นตัวละครหญิงมีทั้งหมด 5 เรื่อง และตัวละครย้อนอดีตที่เป็นผู้ชายมีจำนวน 2 เรื่อง ตัวละครหญิงที่ย้อนอดีตมีบทบาททำให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างสองยุคอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ชมเข้าถึงสังคมผู้หญิงไทยในอดีตมากขึ้น เช่น ในเรื่อง *ทวิภพ มณีจันทร์ย้อนอดีตไปสมัยรัชกาลที่ 5* ต้องมีการปรับตัวในการแต่งกายและการพูดให้เข้ากับสังคมสมัยนั้น ขณะเดียวกัน มณีจันทร์ต้องปรับตัวยอมรับการที่ไม่มีสิทธิ์ในการเรียนหนังสือและรับตำแหน่งของราชการ ซึ่งเป็นสิทธิ์ที่ตนเองมีอยู่ในสมัยปัจจุบัน ส่วนการย้อนอดีตของตัวละครชาย การเปลี่ยนแปลงด้านสถานภาพและการปรับตัวไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจนเหมือนตัวละครหญิงที่ย้อนอดีต การย้อนยุคของตัวละครชาย มีการปรับตัวคล้าย ๆ กับการย้อนยุคของตัวละครหญิงในด้านการแต่งตัวและการพูด เช่น ในเรื่อง *อดีตสาว ศิโรตม์ย้อนยุคไปสมัยอยุธยา* ศิโรตม์มีการปรับตัวด้านการแต่งกายและการพูดการฟังตามความนิยมของสมัยอยุธยาเช่นเดียวกัน แต่ในด้านสถานภาพ ศิโรตม์ในสมัยปัจจุบันเรียนจบจากต่างประเทศและได้บริหารงานในบริษัทใหญ่ต่อจากพ่อของเขา เมื่อย้อนอดีตกลับไปสมัยอยุธยาเขาก็กลายเป็นนักรบ ซึ่งยังมีสิทธิ์และอำนาจในฐานะผู้นำเหมือนในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า การย้อนอดีตของตัวละครหญิง มีบทบาทและการปรับตัวชัดและมากกว่าตัวละครชายที่ย้อนอดีต ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์เฉพาะตัวละครหญิง

เมื่อตัวละครย้อนไปในอดีต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทด้วย ซึ่งสังคมไม่ว่ายุคสมัยใดหรือประเทศไหน มนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมเป็นกลุ่มและเป็นองค์กร ย่อมมีสถานภาพและบทบาทหลากหลายและแตกต่างกัน พระมหาสอน ปัจโจปการี (2553 : 76-77) ให้ความหมายสถานภาพและความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและบทบาทว่า

สถานภาพ คือ สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่ทุกคนมีอยู่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเองและผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร สัมพันธภาพทางสังคมทั้งในประเทศและ

ต่าง ประเทศ ส่วนบทบาท คือ การกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของ ตนตามสถานภาพที่ปรากฏในสังคม สถานภาพและบทบาทมี ความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะบทบาท ของแต่ละคน ก็ขึ้นอยู่กับสถานภาพด้วย ดังนั้น สถานภาพและ บทบาท จึงทำให้แต่ละคนรู้จักรักษาสถานภาพและหน้าที่ของตัวเองไว้ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ทำให้สังคมมีความ เป็นระเบียบและดำรงอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข

เนื่องจากการสร้างตัวละครในแต่ละเรื่อง ก็ต้องสร้างให้สมจริง ตัวละครก็เหมือนบุคคลจริงใน สังคม ต้องมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ตามสังคมกำหนดไว้ ตัวละครแต่ละตัวในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ย่อมมีสถานภาพและบทบาทหลากหลายตามความเหมาะสม โดยเฉพาะในละครโทรทัศน์ อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต เพราะมีสภาพสังคมแตกต่างกันอย่างชัดเจนถึงสองสมัย และตัวละคร ต้องดำเนินบทบาทหน้าที่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เรื่องที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมีความเป็นไปได้และความ สมจริง เช่น มณีจันทร์ในเรื่อง *ทวิภพ* และการเกิดในเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* มีสถานภาพเป็นลูกสาว เป็นนักศึกษาในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เชื่อฟังและให้ความเคารพพ่อแม่ และเรียนหนังสือใน มหาวิทยาลัย แต่เมื่อย้อนไปในอดีต ตัวละครทั้งสองเรื่องมีสถานภาพเป็นหลานสาว ซึ่งมีบทบาท ไกลเคียงกับลูกสาว อยู่ภายใต้การปกครองของผู้ใหญ่ และไม่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาอีกต่อไปแล้ว ส่วนในเรื่อง *บัวประจักษ์* ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้เปลี่ยนสถานภาพจากการเป็นลูกสาวและภรรยา กลายเป็นผู้อาศัยในบ้านคนอื่นเพียงสถานภาพเดียว การปรับเปลี่ยนสถานภาพในเรื่องนี้ ทำให้ ตัวละครย้อนอดีตมีอิสระและมีความสุขมากยิ่งขึ้นจากการที่มีปัญหาสามีนอกใจในสมัยปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสถานภาพจึงทำให้เกิดการปรับตัว บทบาทของ ผู้หญิงสมัยปัจจุบันนี้ย่อมจะไม่เข้ากับสังคมสมัยอดีต ตัวละครหญิงที่ย้อนอดีตจึงต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมอดีตได้อย่างปกติและราบรื่น ซึ่ง จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2559 : 207) ได้อธิบายเกี่ยวกับการปรับตัวว่า

การปรับตัวมาจากคำภาษาอังกฤษสอง คือ adjustment หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับ พฤติกรรมภายในและภายนอกของตนเองให้เกิดความสมดุลแห่ง ชีวิต และ adaptation หมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยน สภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งชีวิต ซึ่งการปรับตัวมี จุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ ปรับตัวเพื่อเอาชนะ สภาพแวดล้อมหรือปัญหาเพื่อถ่วงดุลสิ่งที่ตนเองยังขาดอยู่ และ ปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือปัญหาเมื่อไม่สามารถ

เอาชนะได้จึงปรับตัวเองให้สอดคล้องตามสภาพ แวดล้อมและ
ปัญหานั้นเพื่อรักษาสมดุลนั้นไว้

จากความหมายของการปรับตัวข้างต้นทำให้เห็นว่า การปรับตัวเชื่อมโยงให้เห็นสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ได้อย่างปกติสุข การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต จะทำให้เราเห็นถึงชีวิตในสังคมสมัยอดีต เพราะว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องมีการเรียนรู้ วัฒนธรรม สังคม ค่านิยม ฯลฯ และจำเป็นต้องมีการปรับตัวทั้งในการใช้ภาษา การกินการอยู่และ พฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้ากับสังคมนั้นได้ ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ อาจจะเป็นแบบอย่างให้ผู้ชมได้ทั้งในด้านลักษณะนิสัย ด้านพฤติกรรม และผู้ชมได้เห็น อย่างชัดว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตนั้น ๆ จะพบอุปสรรคอะไรในการปรับตัวของตน และจะใช้วิธี อย่างไรในการปรับตัว ทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติตนเองไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวละครหลายเรื่อง เช่น การวิเคราะห์ตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย YANG WEIYING (2555) ได้วิเคราะห์ลักษณะและ สถานภาพ พร้อมกับวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย งานวิจัย เรื่องตัวละครหญิงในวรรณกรรมของอิงซิอิชิโยกับผู้หญิงในยุคเมจิ วิวันพร กิจไกรลาศ (2552) ได้ วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครหญิงในวรรณกรรมทั้ง 6 เรื่องของอิงซิอิชิโย ซึ่งในงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์ลักษณะนิสัย พฤติกรรม และสถานภาพต่าง ๆ ของตัวละครหญิง แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์บทบาทและการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนยุคจากกลุ่มข้อมูลละครโทรทัศน์อิง ประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต นอกจากนั้นจากความสำคัญของตัวละครหญิงย้อนอดีตที่จะทำให้เห็นถึง ความแตกต่างกันการใช้ชีวิตระหว่างอดีตและปัจจุบัน รวมถึงมีการสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นสตรี ไทย ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีไทย ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาชาวต่างชาติที่ศึกษาใน สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีต ในละครอิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต และวิเคราะห์บทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละคร โทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย เพื่อเรียนรู้การปรับตัวและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละคร โทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย พร้อมกับเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในอดีต การศึกษานี้นอกจากทำให้ผู้วิจัย ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย ยังทำให้ผู้วิจัยสามารถเรียนรู้ความเป็นไทยได้มากขึ้น และเข้าใจความ แตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมไทยในสมัยอดีตและสมัยปัจจุบันได้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการเข้าถึง สังคมไทยของผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาชาวต่างชาติ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย
2. เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดสำคัญ 2 แนวคิด คือ 1. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทบาทของตัวละคร และ 2. แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทบาทของตัวละคร

การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละคร คือ การวิเคราะห์ตำแหน่งต่าง ๆ ที่ผู้แต่งกำหนดไว้ให้ตัวละคร และการแสดงบทบาทของตัวละครตามหน้าที่ที่ผู้แต่งกำหนดไว้ เช่น บทบาท มารดาต่อบุตร ภรรยาต่อสามี ลูกสาวต่อบิดามารดา เป็นต้น การกำหนดบทบาทของตัวละครก็เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตของผู้อ่าน และยังปลูกสำนึกให้ผู้อ่านมองเห็นโลกและชีวิตในแง่มุมใหม่ ๆ และหลากหลาย การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครมีความสำคัญในการทำ ความเข้าใจต่อชีวิตมนุษย์ เป็นเกณฑ์ประกอบการวินิจฉัย เพราะตัวละครก็คือตัวแทนของมนุษย์ทั่วไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว

การปรับตัว คือ กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับพฤติกรรมภายในและภายนอกของตนเองให้เกิดความสมดุลแห่งชีวิต เป็นขบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของเขา มนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวตราบเท่าที่เขายังดำรงชีวิตอยู่ ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในการทำงาน เพื่อท่ามาหาเลี้ยงชีพ เพื่อสนองความต้องการทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางสังคม ตัวละครย้อนอดีตในละครโทรทัศน์จะต้องมีการปรับตัวและเรียนรู้สังคมสมัยที่ได้ย้อนอดีตไป เพื่อได้เข้าใจสังคมนั้น ๆ อย่างถูกต้องและได้ใช้ชีวิตเข้ากับสังคมนั้นโดยปกติ

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

จากการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต ผู้วิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยที่มีตัวละครหญิงย้อนอดีตมีทั้งหมด 5 เรื่อง คือ

1. นิราศสองภพ ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2545 ทั้งหมด 20 ตอน
2. สู้ฝันนิรันดร ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2551 ทั้งหมด 13 ตอน
3. ทวิภพ ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2554 ทั้งหมด 17 ตอน
4. บ่วงบรรจถรณ์ ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2560 ทั้งหมด 10 ตอน
5. บุพเพสันนิวาส ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2561 ทั้งหมด 15 ตอน

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต คือ ละครโทรทัศน์ที่ยึดเอาประวัติศาสตร์เป็นเค้าโครงในการแต่งเรื่อง ที่มีการนำเสนอการเดินทางข้ามเวลาจากปัจจุบันย้อนสู่ออดีตโดยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง ซึ่งอาจอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยี หรืออาศัยผู้วิเศษและสิ่งของศักดิ์สิทธิ์

2. ตัวละครหญิงย้อนอดีต คือ ตัวละครหญิงที่มีการเดินทางจากสมัยปัจจุบันไปสมัยอดีตโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ซึ่งการเดินทางไปสมัยอดีตนั้น ตัวละครจะมีทั้งการเดินทางไปและอยู่ในอดีตอย่างถาวร หรือการเดินทางสลับกลับไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน

3. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลที่สังคมได้กำหนดไว้ให้บุคคลนั้น ๆ แต่ละสถานภาพจะมีหน้าที่และบทบาทแตกต่างกัน บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถมีสถานภาพหลายอย่างขึ้นอยู่กับความสามารถและลักษณะการแบ่งสถานภาพของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่

4. บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพหรืออาจกล่าวได้ว่าบทบาทหรือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อจะได้มีการกระทำระหว่างกันได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

5. การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับพฤติกรรมภายในและภายนอกของตนเอง และปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งชีวิต

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบทละครโทรทัศน์ (Textual Analysis) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ บทบาท และการปรับตัวของตัวละครในละครโทรทัศน์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบละครโทรทัศน์
3. ศึกษาและรวบรวมละครโทรทัศน์ที่มีลักษณะเป็นละครอิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต
4. คัดเลือกละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ที่มีตัวละครหญิงย้อนอดีต
5. วิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครอิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต
6. วิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต
7. นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมตามสถานภาพจากตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย
2. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวจากตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย
3. ทำให้นักศึกษาชาวต่างชาติได้ทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยทั้งในอดีตและสมัยปัจจุบันมากขึ้น จึงได้ส่งเสริมการเข้าสังคมไทยของนักศึกษาชาวต่างชาติ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย”
ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับละครโทรทัศน์
  - 2.1.1 ความหมายและความสำคัญของละครและละครโทรทัศน์
  - 2.1.2 องค์ประกอบของละครโทรทัศน์
  - 2.1.3 ประเภทของละครโทรทัศน์
- 2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับตัวละคร
  - 2.2.1 ความหมายของตัวละคร
  - 2.2.2 ความสำคัญของตัวละคร
  - 2.2.3 ประเภทของตัวละคร
  - 2.2.4 กลวิธีการสร้างตัวละคร
- 2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาท
  - 2.3.1 ความหมายของสถานภาพและบทบาท
  - 2.3.2 ประเภทของสถานภาพ
  - 2.3.3 ลักษณะของสถานภาพและบทบาท
- 2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการปรับตัว
  - 2.4.1 ความหมายของการปรับตัว
  - 2.4.2 จุดมุ่งหมายและสาเหตุของการปรับตัว
  - 2.4.3 ประเภทของการปรับตัว
  - 2.4.4 ลักษณะบุคลิกภาพที่ปรับตัวได้ดี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์
  - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวละคร
  - 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับละครโทรทัศน์

นักวิชาการได้อธิบายความหมายและความสำคัญ รวมถึงองค์ประกอบและประเภทของละครโทรทัศน์ไว้ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของละครและละครโทรทัศน์

ละครมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เป็นสื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด และเป็นแหล่งที่ให้ข่าวสาร นำเสนอวิถีการดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา เป็นต้น นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายและความสำคัญของละครและละครโทรทัศน์ ดังนี้

องอาจ สิงห์ลำพอง (2557 : 3) กล่าวถึง ละคร หมายถึง ความกว้างครอบคลุมถึงการแสดงบทบาทเป็นเรื่องราวทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงสด ถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ หรือบันทึกลงหน่วยความจำในรูปแบบฮาร์ดดิสก์ เช่น ละครประวัติศาสตร์ ละครวรรณคดี ละครสืบสวนสอบสวน ละครตลกชวนหัว ละครชีวประวัติ ละครเพลง เป็นต้น ดังนั้น ละครจึงหมายถึง การแสดง เป็นช่องทางของการสื่อสาร เป็นการให้ความรู้ข่าวสารผ่านการกระทำหรือการแสดง (Action) เป็นรูปแบบของการสื่อสารประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย โดยทำให้เห็นเป็นรูปธรรมที่เป็นเรื่องราวและการกระทำ ผู้ชมจะได้รับประสบการณ์ร่วมจากการดูละครเป็นการพัฒนาทักษะในด้านการรับรู้ ด้านศิลปะ จินตนาการ และการสื่อสาร

นิตา มีสุข (2543 : 3) กล่าวว่า คำว่า “ละคร” ความหมายโดยทั่วไป หมายถึง การแสดงชนิดหนึ่งซึ่งแสดงเป็นเรื่อง มีความยาวและมีลักษณะของการแสดงแตกต่างกันไปตามประเภท เช่น ละครรำจะดำเนินเรื่องศิลปะของการรำรำไปตามเพลงหน้าพาทย์และเนื้อเรื่อง ละครพูดจะดำเนินเรื่องด้วยการพูด ส่วนละครโทรทัศน์ เป็นละครพูดที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ มีการตกแต่งฉากให้เหมือนจริงอย่างภาพยนตร์ แต่เนื้อเรื่องจะยาวกว่า และออกอากาศเป็นตอน ๆ จนจบ

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2542 : 214-215) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์ เป็นการแสดงละครที่ผู้แสดงละครกำลังแสดงอยู่ในห้องส่งโทรทัศน์ แต่ผู้ชมละครจะดูอยู่ที่ใดก็ได้ ถ้ามีเครื่องรับโทรทัศน์ ก็จะเปิดเครื่องรับชมได้ทันที ได้เห็นทางภาพและได้ยินเสียงออกมาพร้อมกัน การแสดงละครโทรทัศน์จึงคล้ายกับการแสดงละครบนเวที เพียงแต่มีเทคนิคของการถ่ายทำสลับซับซ้อนมากขึ้น

ในด้านความสำคัญ ละครโทรทัศน์ ถือเป็นรูปแบบละครที่ได้รับความนิยมของผู้ชมเป็นอย่างมากในทุกวันนี้ ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2551 : 85-86) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์ (Television Soap Opera) เป็นรูปแบบของรายการที่ได้รับความนิยมในระดับสูงของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับในประเทศไทย กระแสความนิยมของละครโทรทัศน์มีอยู่สูงมาก แม้ในกลุ่มเด็กและเยาวชนก็นิยมดูละครเป็นอันดับ 1 ของรายการโทรทัศน์

ส่วนองอาจ สิงห์ลำพอง (2557 : 20) กล่าวถึง ความสำคัญของละครโทรทัศน์ว่า ละครโทรทัศน์ถือเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานอยู่กับคนทั้งโลก รวมถึงผู้ชมชาวไทยด้วยเช่นกัน ละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุดเป็นเสมือนดั่งญาติสนิท เป็นทั้งเพื่อนที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สารบันเทิงในการรับชม การนำเสนอวิถีการดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา เป็นทั้งครูในการช่วยสั่งสอนอบรมบ่มเพาะค่านิยม จริยธรรม ช่วยขัดเกลาสังคมในแง่ของการนำไปใช้เพื่อสอนคนในเรื่องของความเข้าใจในเรื่องบาปบุญคุณโทษ ตลอดจนเรื่องปากท้องของผู้คนในสังคมล้วนเกิดขึ้นจากการรับชมละครโทรทัศน์ ด้วยความสำคัญของละครโทรทัศน์ที่ประสบความสำเร็จจากความเป็นสื่อที่เข้าถึงปริมาณที่มีละครโทรทัศน์เกิดขึ้นตามสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ มากมายหลายช่วงเวลา และเชิงคุณภาพก็มีการตระหนักถึงผลดี ผลเสีย ตลอดจนผลกระทบของละครโทรทัศน์ที่มีต่อผู้ชมทั่วไป รวมถึงสังคมด้วย และจากความสำคัญเหล่านี้เองทำให้ละครโทรทัศน์ยิ่งทวีความสำคัญจนถือว่าเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีมูลค่าทางการตลาดสูงที่สุดในบรรดารางวัลโทรทัศน์ด้วยกัน มีการแข่งขันในแง่การผลิตของทุกสถานีโทรทัศน์ประเภทวาไรตี้บันเทิงเพื่อช่วงชิงค่าโฆษณาที่มีอยู่ในตลาด ดังนั้น ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้ชมละครโทรทัศน์และผู้ผลิตละครจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจและรู้อย่างเท่าทันในสื่อประเภทนี้เพื่อที่จะสามารถเสพงานอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างงานละครโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปได้ว่าละครโทรทัศน์เป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงชนิดหนึ่งที่มีลักษณะแสดงเป็นเรื่องราว เป็นรูปแบบหนึ่งของงานละครที่เสนอเป็นตอน ๆ ต่อเนื่องกันไปทางโทรทัศน์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตในทุกวัน มีบทบาทในการเป็นสื่อให้ข่าวสาร และถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมแก่ผู้ชมทั้งมีบทบาทในการช่วยสั่งสอนอบรมบ่มเพาะค่านิยม จริยธรรม และช่วยขัดเกลาสังคม

2.1.2 องค์ประกอบของละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์มีองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ คำโครงเรื่อง ตัวละคร ความคิด การใช้ภาษา เพลง และภาพ ซึ่งมีนักวิชาการอธิบายองค์ประกอบของละครโทรทัศน์ ดังนี้

คันทยา วงศ์จันทรา (2541 : 23-26) กล่าวว่า บทละครโทรทัศน์มีองค์ประกอบ ได้แก่

1. คำโครงเรื่อง หมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผล และมีจุดหมายปลายทาง คำโครงเรื่องที่ดีจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง มีความยาวพอเหมาะประกอบด้วยตอนต้น กลาง และจบ เหตุการณ์ที่ทุกตอนมีความสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผลตามกฎแห่งกรรม คือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในฉากหนึ่งจะต้องเป็นผลสืบเนื่องจากการกระทำในฉากที่นำมา ก่อนและในทำนองเดียวกัน ก็จะเป็นสาเหตุของเรื่องราวที่เกิดขึ้นในฉากต่อไป

2. ตัวละครและการวางนิสัยตัวละคร ซึ่งหมายรวมถึงพัฒนาการของนิสัยของตัวละครด้วย ตัวละคร คือ ผู้กระทำและผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว หมายถึง ตัวละครที่สามารถมองเห็นได้แต่เพียงด้านเดียว และมักมีลักษณะนิสัยตามแบบฉบับที่นิยมใช้กันในบทละครทั่วไป เช่น พระเอก ผู้ร้าย ตัวโกง ตัวอิจฉา เป็นต้น

2) ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน หมายถึง ตัวละครประเภทที่มีความลึกซึ้งและเข้าใจได้ยากกว่าตัวละครประเภทแรกมักมีลักษณะคล้ายชีวิตของคนจริง ๆ ซึ่งอาจมองเห็นได้โดยรอบด้าน มีทั้งส่วนดี ส่วนเสีย และต้องศึกษาอย่างละเอียดจึงจะเข้าใจได้

ส่วนการวางลักษณะนิสัยของตัวละคร คือ การที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครมีลักษณะนิสัยตามความเหมาะสมของเรื่องราวที่น่าเสนอ และพัฒนาการของนิสัยตัวละครนั้น หมายถึง การที่นิสัยใจคอ ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตของตัวละครมีพัฒนาการหรือเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากประสบการณ์และเหตุการณ์ที่มากกระทบวิถีชีวิตของตน

3. ความคิด ความคิดที่อยู่ในบทละคร คือ ข้อเสนอที่ผู้เขียนพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริงจากร່องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละคร กล่าวคือ หลังจากที่ได้ชมละครเรื่องนั้น ๆ ไปแล้ว ผู้ชมจะได้รับแง่คิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารต่อผู้ชม

ความคิดที่อยู่ในบทละครต้องมีความกลมกลืนกับโครงเรื่องและตัวละครอย่างที่จะแยกจากกันไม่ได้ วิธีการแสดงความคิดของผู้เขียน ก็คือ แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละคร ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล และมีความเหมาะสมทั้งในแง่ของโครงเรื่องและตัวละคร หลักของการให้ความคิดที่ถูกต้องจะต้องเป็นการให้ความคิดอย่างแนบเนียน โดยที่ผู้ชมจะได้รับความคิดจากประสบการณ์จากการติดตามเรื่องราวในละคร ความคิดเบื้องหลังบทละครจะต้องเป็นสิ่งที่เหตุการณ์ในละครพิสูจน์ให้เราเห็นว่าเป็นความจริงจากการกระทำของตัวละคร และจากผลที่ตัวละครได้รับการกระทำอันนั้น

4. การใช้ภาษา หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางคำพูดของตัวละครหรือบทสนทนา การเขียนบทเจรจาที่ดีผู้เขียนจะต้องสามารถเขียนให้เหมาะสมกับประเภทของบทละคร ลักษณะนิสัยของผู้พูดและเหตุการณ์แต่ละตอนในละคร และจะต้องมีความกระชับเพียงพอที่ผู้ชมฟังแล้วจะสามารถเข้าใจและติดตามเรื่องราวได้โดยตลอดด้วย นอกจากนี้บทเจรจาที่ดีนั้นควรจะต้องแสดงลักษณะนิสัย ความคิดอ่าน ความเห็น ความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ของผู้พูด คำพูดที่นำไปสู่การแสดงออกของตัวละครในแง่ของการกระทำตลอดจนมีผลเกี่ยวเนื่องในการดำเนินเรื่องอีกด้วย

5. เพลง หมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางบทเพลงที่ตัวละครขับร้อง แม้ว่าปัจจุบันบทละครมิได้มีเพลงทุกเรื่อง เราก็สามารถใช้บทเพลงให้เป็นส่วนหนึ่งของบทละครได้ และบทเพลงในละครเรื่องนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กัน

6. ภาพ เนื่องจากบทละครไม่ได้เขียนขึ้นมาสำหรับการอ่าน แต่เป็นการเขียนขึ้นเพื่อนำมาแสดง ความดีเด่นของบทละครมีได้อยู่ที่คำพูดของตัวละครที่พิมพ์ไว้บนหน้ากระดาษแต่เพียงอย่างเดียว สิ่งอื่น ๆ เช่น บทบาทของตัวละครที่จะสามารถนำมาแสดงให้เห็นได้ด้วยใบหน้า ท่าทาง และจังหวะการเคลื่อนไหวที่แนบเนียน จะช่วยเพิ่มพูนรสชาติให้แก่ละครเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างมาก บทละครที่ดีเด่นมักจะเต็มไปด้วยจุดต่าง ๆ ที่นักแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้ออกแบบและสร้างสรรค์ทางด้านต่าง ๆ จะสามารถนำมาตีแผ่ความหมายและการแสดงออกในแง่ของ “ภาพ” ที่ปรากฏสู่สายตาผู้ชมได้อย่างมีศิลปะชวนให้ติดตาม

นอกจากนี้ อดอง สิมพ์ลาฟอง (2557 : 98-99) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของการเขียนบทละครโทรทัศน์ ได้แก่ เนื้อเรื่อง แนวความคิด แก่นเรื่องเค้าโครงเรื่อง โครงเรื่องขยายตัวละคร บทสนทนา ดังต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่อง (Story) หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้นและดำเนินไปสู่จุดสิ้นสุด เรื่องอาจสั้นเพียงไม่กี่นาที อาจจะยาวนานเป็นปี หรือไม่รู้จบ (Infinity) ก็ได้ สิ่งสำคัญในการดำเนินเรื่อง คือ ปมความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำ ส่งผลให้เกิดเป็นเรื่องราว

2. แนวความคิด (Concept) เรื่องที่จะนำเสนอมีแนวความคิด (Idea) อะไรที่สื่อให้ผู้ชมรับรู้

3. แก่นเรื่อง (Theme) คือ ประเด็นเนื้อหาสำคัญหรือแกนหลัก (Main Theme) ของเรื่องที่จะนำเสนอ ซึ่งอาจจะประกอบด้วยประเด็นรอง ๆ (Sub Theme) อีกรักก็ได้ แต่ต้องไม่ออกนอกแนวความคิดหลัก

4. เค้าโครงเรื่อง (Plot) หรือลำดับเหตุการณ์ที่ผู้แต่งกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะเขียนเรื่องให้ดำเนินไปอย่างไร โดยนำเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์มาเรียงต่อกัน ซึ่งแต่ละเหตุการณ์จะต้องเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล นั่นคือ เหตุการณ์หนึ่งจะต้องส่งผลกระทบต่อให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งตามมาและต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่จนกว่าเรื่องนั้นจะจบลง เป็นจุดเริ่มต้นของละคร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่คิดขึ้นมาใหม่ เรื่องที่นำมาจากเหตุการณ์จริง เรื่องที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรม มีความสำคัญชัดเจนกับเรื่องที่คิดมา และสามารถพัฒนาขยายเป็นโครงเรื่องใหญ่ได้

5. โครงเรื่องขยาย (Treatment) เป็นการเล่าเรื่องลำดับเหตุการณ์อย่างมีเหตุผล เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์จะต้องส่งเสริมประเด็นหลักของเรื่องได้ชัดเจน ไม่ให้หลงประเด็น โครงเรื่องจะประกอบด้วยเหตุการณ์หลัก (Main Plot) ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผู้ประพันธ์ใช้เป็นแกนให้เรื่องดำเนินตั้งแต่ต้นจนจบ และเหตุการณ์รอง (Sub Plot) ซึ่งเหตุการณ์ย่อยอาจมีหลายเหตุการณ์ที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ เพื่อเพิ่มรายละเอียดและช่วยเสริมให้โครงเรื่องใหญ่สมบูรณ์ โดยเหตุการณ์รองที่ใส่เข้าไปต้องผสมกลมกลืนเป็นเหตุเป็นผลกับเหตุการณ์หลัก

6. ตัวละคร (Character) มีหน้าที่ดำเนินเหตุการณ์จากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่อง ตัวละครอาจจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือเป็นนามธรรมไม่มีตัวตนก็ได้ การสร้างตัวละครขึ้นมาต้องคำนึงถึงภูมิหลัง พื้นฐาน ที่มาที่ไป บุคลิกนิสัย ความต้องการ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมของตัวละครนั้น ๆ ตัวละครแบ่งออกเป็นตัวละครหลักหรือตัวแสดงนำ และตัวแสดงสมทบหรือตัวแสดงประกอบ ทุกตัวละครจะต้องส่งผลต่อเหตุการณ์นั้นมากน้อยตามแต่บทบาทของตน ตัวเอกย่อมมีความสำคัญมากกว่าตัวรองเสมอ

7. บทสนทนา (Dialogue) เป็นถ้อยคำที่กำหนดให้แต่ละตัวละครได้ใช้แสดงโต้ตอบกัน ใช้บอกถึงอารมณ์ ดำเนินเรื่อง และสื่อสารกับผู้ชม ละครที่ดีจะสื่อความหมายด้วยภาพมากกว่าคำพูด การประหยัดถ้อยคำจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ ความหมายหรืออารมณ์บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้ถ้อยคำมาช่วยเสริมให้ดูดียิ่งขึ้นก็ได้

นลินี สีตะสุวรรณ (2553 : 13) กล่าวว่า โครงสร้างหลักของละครที่ใช้เป็นตัวกำหนดว่าเป็นละครโทรทัศน์นั้น ได้แก่

1. การแสดงโดยมีผู้แสดง สวมบทบาทเป็นตัวละคร
2. มีการดำเนินเรื่องซึ่งตัวละครตัวเอกของเรื่องมีความขัดแย้งต่อตัวละครตัวอื่นต่อสังคม หรือต่อธรรมชาติหรืออำนาจเหนือใด ๆ ก็ตาม
3. การแสดงบทบาทนั้น ผู้แสดงจะเป็นนักแสดงที่เป็นมนุษย์ หรือนักแสดงที่เป็นสัตว์ เช่น สุนัข หรือจากตัวละครที่สร้างขึ้นโดยเทคนิคต่าง ๆ
4. การแสดงละครมีผลกระทบทางด้านอารมณ์ต่อผู้ชม เช่น ทำให้ผู้ชมเกิดการคล้อยตาม หรือความรู้สึกร่วมไปกับการแสดง หรืออาจเกิดความรู้สึกว่านี่เป็นละคร โดยไม่ได้เชื่อว่าสิ่งที่เห็นนั้นเกิดขึ้นจริง แต่เข้าใจว่าเป็นการแสดงให้ดูซึ่งผู้ชมอาจเกิดความรู้สึกชื่นชมในความงดงามของภาพที่ปรากฏ หรืออาจเกิดความรู้สึกขบขันในการแสดงของผู้แสดง

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของละครโทรทัศน์ ได้แก่ เนื้อเรื่อง แนวความคิด ตัวละคร และบทสนทนา

2.1.3 ประเภทของละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์มีหลายรูปแบบหลายประเภท ซึ่งมีนักวิชาการแบ่งประเภทของละครโทรทัศน์ ดังนี้

องอาจ สิงห์ลำพอง (2557 : 97- 98) แบ่งประเภทของละครโทรทัศน์โดยใช้ประเภทของเรื่องราว (Story) หรือเนื้อหาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกได้ดังนี้ ละครแนวอิงเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ ละครแนวชีวิต ละครแนวตลก ละครแนวอาชญากรรมสืบสวนสอบสวน ละครแนวลึกลับ ละครแนวผจญภัย ละครแนวเพื่อฝันมหัศจรรย์ ตลอดจนละครแนวนิทานพื้นบ้านและวรรณคดี เป็นต้น โดยแต่ละประเภทมีลักษณะ ดังนี้

1. ละครแนวอิงเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ เป็นละครที่จะสร้างขึ้นบนรากฐานของเรื่องจริงหรือจากประวัติศาสตร์ สามารถค้นคว้าหาหลักฐานอ้างอิงได้ ละครประเภทนี้มักจะใช้ทุนในการดำเนินการสูง การผลิตต้องทำอย่างประณีตและใช้เวลานานมากจึงจะมีคุณภาพดีตามต้องการ

2. ละครแนวชีวิต เรียกสั้น ๆ ว่า “ละครชีวิต” เนื้อหาสาระหรือเรื่องที่จะใช้จัดสร้างละครประเภทนี้กินความหมายไปกว้างขวางมาก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตรักของหนุ่มสาว ตั้งแต่เป็นเรื่องจากชีวิตในตำนานชาวบ้าน จนถึงชีวิตของคนในสังคมชั้นสูงทั้งในอดีตและปัจจุบัน บางเรื่องก็อาจจะเป็นเรื่องชีวิตภายในครอบครัว เรื่องการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เรื่องชีวิตคติสอนใจวัยรุ่นและเด็ก เรื่องระหว่างพ่อกับลูก พี่กับน้อง แม่กับลูก ครูกับนักเรียน เป็นต้น ละครในแนวเรื่องเกี่ยวกับชีวิตนี้ มักมีทั้งแบบชีวิตหนักและชีวิตเบา ได้รับความนิยมสูงมากตลอดมา

3. ละครแนวตลก นักวิชาการทางวิทยุโทรทัศน์บางท่านเรียกว่า “ละครแนวเบาสมอง” หรือ “ละครชวนหัว” เรื่องที่นำมาเป็นเนื้อหาสำหรับละครประเภทนี้ มักจะเป็นเรื่องตลกขบขัน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนฝูง เรื่องราวภายในครอบครัว คนงานกับนายจ้าง ผู้รับใช้ภายในบ้านกับเจ้าของบ้าน ลูกกับหลาน ปู่ย่าตายายกับหลาน ๆ ทั้งนี้ มักจะใช้สถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาผูกเป็นเรื่อง เป็นเกร็ดชีวิตความเป็นอยู่ที่มีเนื้อหาที่ตลกขบขัน ชวนหัวเราะ

4. ละครแนวอาชญากรรมสืบสวนสอบสวน เนื้อหาของละครประเภทนี้ค่อนข้างเป็นเรื่องหนักและรุนแรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมและฆาตกรรม ส่วนมากจะเป็นเรื่องของพลเมืองดีกับผู้ร้าย หรือนักสืบเอกชน สายลับรัฐบาลดำเนินการทำลายล้างข้าศึก

5. ละครแนวลึกลับ เรื่องลึกลับนี้อาจจะมีทั้งแนวไสยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจจะมีการฆาตกรรมและสืบสวนสอบสวนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยก็ได้ ละครแนวนี้มีเหตุผลสมจริงชวนคิดติดตามทั้ง ๆ ที่มีความตื่นตันทึ่งน่ากลัว และเนื้อหาหนักกว่าในแนวสืบสวนสอบสวนมาก ซึ่งมักนิยมผูกเรื่องเป็นปมปริศนาชวนให้ผู้ชมติดตามอย่างละเอียดถี่ถ้วนจึงจะเกิดความเข้าใจในเรื่องราวได้

6. ละครแนวผจญภัย แนวของเรื่องผจญภัยนี้อาจจะเป็นเรื่องของบุคคลหรือครอบครัวหนึ่งที่เดินทางผจญภัย เพื่อแสวงหาโชคลาภหรือสิ่งที่ต้องการ หรืออาจจะเป็นบุคคลธรรมดา แต่ต้องมาพบกับภัยอันตรายที่ตนเองไม่ได้คาดคิดมาก่อน และจำเป็นจะต้องหนีหรือต่อสู้เพื่อเอาตัวรอด

7. ละครแนวเพื่อฝันมหัศจรรย์ แนวเรื่องประเภทนี้เหมาะสมสำหรับผู้ชมกลุ่มเด็ก เพราะปรากฏว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์ส่วนมากได้ใช้รายการละครประเภทนี้จัดอยู่ในช่วงที่คาดว่าเด็กจะดูมากที่สุด เรื่องราวเป็นเรื่องเพื่อฝัน ความมหัศจรรย์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ สัตว์ล้านปี มนุษย์นอกโลก และผู้พิทักษ์สันติภาพของโลก ตลอดจนเป็นเรื่องราวของ

ยอดมนุษย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามละครในแนวนี้นั้นบางเรื่องอาจจะหวังผู้ชมกลุ่มผู้ใหญ่เป็นเป้าหมายด้วย เช่น ละครที่เสนอเรื่องราวของยอดมนุษย์ ผู้ปราบอธรรมโดยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ล้ำยุคต่าง ๆ เป็นต้น

8. ละครแนวนิทานพื้นบ้านวรรณคดี แนวเรื่องประเภทนี้ นำมาจากวรรณคดี ตำนาน นิทานพื้นบ้าน เนื้อเรื่องมักเป็นเรื่องคติสอนใจในการครองชีวิต เปรียบเทียบให้เห็นถึงความดีชั่ว เป็นเรื่องราวที่มีเทพเจ้า เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน เจ้าชาย เจ้าหญิง แม่มด พ่อมด หมอผี เทวดา ผู้มีอิทธิฤทธิ์ อภินิหารสารพัดนึก บางเรื่องอาจจะเกี่ยวข้องกับศาสนาวัฒนธรรมประเพณีไทยเก่า ๆ สมัยโบราณก็มี สื่อมวลชนหลายแขนงในประเทศไทยได้เรียกชื่อเชิงวิจารณ์ละครประเภทนี้ว่า “ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ”

กาญจนา แก้วเทพ (2552 : 267- 268) แบ่งประเภทละครโทรทัศน์ตามรูปแบบของการนำเสนอ โดยพิจารณาจากลักษณะของความยาวและความต่อเนื่องของการออกอากาศดังนี้

1. ละครชุดขนาดยาว เป็นละครที่สร้างขึ้นมาเพื่อนำเสนอเป็นตอน ๆ จบในเวลา 30-60 นาที ออกอากาศเป็นประจำโดยใช้แก่นเรื่องเดียวกัน ตัวละครชุดเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ แต่ละตอนมีการสรุปเรื่องราวในตัวเอง

2. ละครประเภทตลกสถานการณ์ เป็นละครแนวสนุกสนาน มีลักษณะล้อเลียนสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น ตลกสถานการณ์ ซึ่งหมายความว่า ความขบขันที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยละครประเภทตลกสถานการณ์เป็นละครจบในตอนใช้นักแสดงชุดเดียวกัน เล่นบทบาทเดิมในทุก ๆ ตอน ซึ่งแต่ละตอนจะมีฉากเพียง 2-3 ฉากต่อ 1 ตอน

3. ละครเรื่องยาวหลายตอนจบ เป็นละครที่นำเสนอเรื่องราวต่อเนื่องกันหลาย ๆ ตอน มีความยาวตั้งแต่ 8 ตอนขึ้นไป โดยมากจะมีประมาณ 15-30 ตอน ออกอากาศเป็นประจำ ใช้นักแสดงเป็นชุดเดียวกัน

4. ละครชุดขนาดสั้น เป็นละครที่นำเสนอเรื่องราวต่อเนื่องกัน ความยาวประมาณ 2-5 ตอน โดยผู้แสดงไม่ใช่ชุดเดียวกัน และเนื้อเรื่องในแต่ละตอนจะไม่เกี่ยวข้องกันเลย

5. ละครชุดจบในตอน เป็นละครเรื่องสั้น ๆ ที่มีตัวละครต่างชุดกัน แต่อยู่ภายใต้แนวคิดเดียวกัน มักเป็นเรื่องจบในตอน โดยจะมีความยาว 30-60 นาที

6. ละครโอกาสพิเศษ เป็นละครประเภทพิเศษที่เล่นในวาระโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น วันแม่ วันที่ระลึกของหน่วยงานต่าง ๆ ละครการกุศล ลักษณะของละครแบบนี้จะเป็นละครสั้น จบในตอนเดียว มักใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง

ประเภทของละครโทรทัศน์นั้น ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์จะมีความน่าสนใจ ตรงที่เอาเรื่องราวที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์มาแต่งเป็นเนื้อเรื่อง และการสร้างเรื่องละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ต้องอาศัยเนื้อเรื่องที่มีมาจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ จึงมีความจำเป็นทำความเข้าใจกับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ด้วย พจนานุกรม ศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย (2545 : 211) ให้

ความหมาย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ว่า เป็นนวนิยายที่เนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ซึ่งนำมาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยใช้จินตนาการ ตัวละครมีทั้งที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์และที่สมมุติขึ้นมาใหม่แสดงบทบาทพร้อมกัน

ส่วนกอบกุล อิงคุทานนท์ (ม.ป.ป. : 42) ก็ให้ความหมายนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เหมือนกันว่า เป็นนวนิยายประเภทหนึ่งซึ่งใช้เหตุการณ์เคลื่อนไหว บรรยากาศแห่งยุคอดีตหรือตัวละครจริงในประวัติศาสตร์มาสร้างเรื่อง นวนิยายประเภทนี้อาจกระทำได้ในหลายลักษณะ ใช้โครงเรื่องเป็นเหตุการณ์ในสมัยใดสมัยหนึ่ง และใช้บุคคลจริงมาเป็นตัวละครด้วย โดยกำหนดบทบาทและบทเจรจาเสียใหม่ หรืออาจใช้ฉากและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นภูมิหลังและกำหนดเรื่องราวและตัวละครขึ้นใหม่หมดก็ได้

สรุปได้ว่าประเภทของละครโทรทัศน์มีหลายรูปแบบหลายประเภท แต่ละประเภทจะมีลักษณะแตกต่างกัน และการแบ่งประเภทละครโทรทัศน์ก็จะไม่เหมือนกันโดยการใช้กฎเกณฑ์ในการแบ่งแตกต่างกัน นักวิชาการบางท่านแบ่งประเภทละครโทรทัศน์ตามแนวเรื่อง จึงมีประเภทละครโทรทัศน์เป็นละครโทรทัศน์แนวอิงเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ ละครแนวชีวิต ละครแนวตลก เป็นต้น ซึ่งละครโทรทัศน์แนวอิงประวัติศาสตร์มีความแตกต่างกับแนวอื่น ๆ ค่อนข้างมาก เป็นประเภทที่น่าสนใจ นอกจากนั้นบางคนก็อาจจะแบ่งประเภทละครโทรทัศน์ตามความยาวของระยะเวลา จึงมีละครโทรทัศน์แบบยาวและสั้น เป็นต้น

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับตัวละคร

ตัวละครเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการดำเนินเรื่องของละครโทรทัศน์ ตัวละครแต่ละตัวดำเนินหน้าที่ที่นักเขียนกำหนดไว้ มีนักวิชาการอธิบายรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความหมายของตัวละคร

นักวิชาการได้อธิบายความหมายตัวละครดังนี้

องอาจ สิงห์ลำพอง (2557 : 99) กล่าวว่า ตัวละคร คือ ผู้กระทำและผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว และตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน

ฟิลิปดา (2552 : 97) กล่าวว่า ตัวละคร คือ บุคคลที่ถูกเสนอตัวเข้ามาแสดงบทบาทในละครหรือนิยาย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถตีค่าทางความคิด หรือจริยธรรมต่าง ๆ จากอารมณ์ การสนทนาหรือการกระทำของตัวละครไปตามพล็อตเรื่องที่นักเขียนต้องการจะสื่อความคิดให้แก่ผู้อ่าน

ไข่มพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549 : 29) กล่าวว่า ตัวละคร เป็นสิ่งที่แสดงพฤติกรรมจนเกิดเหตุการณ์ในเรื่อง มีอยู่ 2 ประเภท คือ ตัวละครเอกและตัวละครย่อย ตัวละครเอกทำหน้าที่ดำเนินเรื่องโดยตลอด ส่วนตัวละครย่อยทำหน้าที่เป็นตัวประกอบและเสริมให้ตัวละครเอกเด่นขึ้นมา

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543 : 183-184) กล่าวว่า ตัวละครเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของเรื่อง เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ก็ย่อมจะเกิดมีขึ้นไม่ได้ ตัวละครในเรื่องย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ สุดแต่ผู้แต่งจะเห็นว่าเหมาะสม ตัวละครเอกของเรื่องคือตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง อาจจะมีทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิง หรืออาจจะมีเพียงฝ่ายเดียวก็ได้ ตัวละครประกอบมีส่วนช่วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องทำให้เรื่องดำเนินไปด้วยดี

สรุปได้ว่าตัวละครเป็นบุคคลที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นมาให้เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง มีการกระทำและความคิด แสดงให้เห็นถึงทั้งชีวิต สติปัญญา และบุคลิกภาพของมนุษย์ อันมีบทบาทในการทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจชีวิตได้มากยิ่งขึ้นจากพฤติกรรมของตัวละคร

2.2.2 ความสำคัญของตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของละครโทรทัศน์ มีบทบาทในการดึงดูดความสนใจ ความประทับใจของผู้ชม มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

สิริวรรณ วงษ์ทัต (2545 : 11) กล่าวว่า ความสำคัญของตัวละครสามารถแบ่งแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการดำเนินเรื่อง
2. ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง
3. ทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่อง
4. ทำให้เกิดแนวเรื่องต่าง ๆ
5. ทำให้เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์ต่อเนืองกัน
6. ทำให้เรื่องมีความสนุกสนาน ก่อความบันเทิงให้ผู้อ่าน
7. สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์

วนิดา บำรุงไทย (2544 : 130) กล่าวว่า ตัวละครถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากต่อนวนิยายทุกประเภท ทุกเรื่อง เพราะถ้าไม่มีตัวละครก็ไม่มีเรื่อง นอกจากนี้ ตัวละครยังมักเป็นจุดดึงดูดความสนใจความประทับใจของผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของนวนิยาย

ทิพย์ธิดา ศรีธธาทิพย์ (2546 : 69-70) กล่าวว่า ตัวละครเป็นเจ้าของเรื่อง ต้องมีอุดมคติตรงกันข้ามกับแก่นเรื่องหรือตรงตามแก่นเรื่อง ออกแบบให้มีลักษณะต่าง ๆ ตามผู้เขียนกำหนด เพื่อดำเนินเรื่องตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน และถ่ายทอดความคิดสำคัญของเรื่องราว

สรุปได้ว่าตัวละครมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ตัวละครเป็นตัวดำเนินเรื่องเพื่อสื่อแนวคิดของเรื่องให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะตัวละครเอก จะเป็นตัวหลักที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง ทำให้สามารถดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสร้างความสนุกสนานและความประทับใจให้แก่ผู้ชม

2.2.3 ประเภทของตัวละคร

ตัวละครของละครโทรทัศน์ นักวิชาการส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ ตัวละครเอกทำหน้าที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ และเป็นตัวหลักในการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง ตัวละครประกอบทำหน้าที่ช่วยตัวละครเอกในการดำเนินเรื่อง และทำให้ตัวละครเอกเด่นขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

องอาจ สิงห์ลำพอง (2557 : 99) กล่าวว่า ตัวละคร คือ ผู้กระทำและผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว (Typed Character) หมายถึง ตัวละครที่สามารถมองเห็นได้แต่เพียงด้านเดียว และมักมีลักษณะนิสัยตามแบบฉบับที่นิยมใช้กันในบทละครทั่วไป เช่น พระเอก นางเอก ผู้ร้ายตัวโกง ตัวอิจฉา เป็นต้น

2. ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน (Well-Rounded Character) หมายถึง ตัวละครประเภทที่มีความลึกซึ้งและเข้าใจได้ยากกว่าตัวละครประเภทแรกมักมีลักษณะคล้ายชีวิตของคนจริง ๆ ซึ่งอาจมองเห็นได้โดยรอบด้าน มีทั้งส่วนดีส่วนเสีย และต้องศึกษาอย่างละเอียดจึงจะเข้าใจได้

เช่นเดียวกับ นิธน์นาวิน จุลละพราหมณ์ (2554 : 15) ได้แบ่งตัวละครตามลักษณะของตัวละครออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ตัวละครมิติเดียว หรือตัวละครแบบตายตัว หมายถึง ตัวละครที่มองเห็นได้เพียงด้านเดียว มีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่สามารถสรุปได้ไม่ยาก และจะคงลักษณะเช่นนี้ไปตลอดทั้งเรื่อง และไม่ว่าจะอยู่ในละครหรือนวนิยายเรื่องใด ก็จะมีลักษณะนิสัยที่คล้ายกัน จนเป็นสูตรสำเร็จของตัวละครตัวนี้ บทบาทที่กระทำมักจะตรงกับที่ผู้ชมคาดเดาไว้ ซึ่งข้อดีของตัวละครชนิดนี้ คือ ผู้ชมสามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดได้ง่าย

2. ตัวละครแบบหลายมิติ หรือตัวละครแบบรอบด้าน หมายถึง ตัวละครประเภทที่มีความลึกซึ้ง มีความเป็นมนุษย์มากกว่าตัวละครมิติเดียว เนื่องจากมีทั้งส่วนดีและส่วนที่ไม่ดี โดยแต่ละลักษณะอาจขัดแย้งกันและคาดเดาได้ยาก สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอและทัศนคติได้ตามเหตุการณ์ ซึ่งตัวละครประเภทนี้มักจะสร้างความประหลาดใจให้กับผู้ชม

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 184) กล่าวว่า ตัวละครแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครประเภทตัวแบนหรือน้อยลักษณะ และตัวละครประเภทตัวกลมหรือหลายลักษณะ

1. ตัวละครประเภทตัวแบน หมายถึง ตัวละครที่แสดงลักษณะนิสัยเพียงด้านเดียว เช่น เป็นคนดีก็ดีตลอด หรือเป็นคนเลวก็เลวอย่างหาดีไม่ได้เลย และไม่ว่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็จะ

ไม่มีการเปลี่ยนแปลงนิสัยตัวละคร เราจึงเรียกตัวละครประเภทนี้อีกอย่างว่า เป็นตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือเป็นตัวละครแบน คือ เป็นไปตามที่กำหนดไว้เป็นแบบฉบับ

2. ตัวละครประเภทตัวกลม หมายถึง ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง อาจจะมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีปนเปกันไป ตัวละครแบบนี้จะมีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงดูเหมือนกับคนในชีวิตจริงมากกว่าตัวละครประเภทตัวแบน

ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549 : 29) แบ่งตัวละครตามบทบาทในเรื่อง กล่าวว่า ตัวละครมีอยู่ 2 ประเภท คือ ตัวละครเอกและตัวละครย่อย ตัวละครเอกทำหน้าที่ดำเนินเรื่องโดยตลอด ส่วนตัวละครย่อยทำหน้าที่เป็นตัวประกอบและเสริมให้ตัวละครเอกเด่นขึ้นมา

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทตัวละครอาจแบ่งตามลักษณะพฤติกรรมของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ได้เป็นตัวละคร หรือแบ่งตัวละครตามบทบาทในเรื่องตัวละครเอกและตัวละครประกอบ ตัวละครแต่ละตัวจะมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดยทั่วไป ตัวละครประกอบจะเป็นตัวเสริมให้ตัวละครเอกเด่นขึ้น ทำให้บทบาทของตัวละครเอกน่าเชื่อถือขึ้น

2.2.4 กลวิธีการสร้างตัวละคร

กลวิธีการสร้างตัวละคร มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2542 : 74) กล่าวว่า การสร้างตัวละคร หมายถึง การสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัวให้เกิดความแตกต่าง เหมาะสมกับท้องเรื่อง ซึ่งในการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครอาจสร้างได้หลายแบบดังต่อไปนี้

1. การสร้างตัวละครที่เป็นแบบพิมพ์เดียวกัน หมายถึง ตัวละครที่เป็นแบบมาตรฐานที่ได้แบบอย่างมาจากชีวิตจริง อ่านแล้วจะรู้สึกเหมือนชีวิตจริงที่พบเห็นจริง ๆ ในสังคมนั้น

2. การสร้างตัวละครแบบธรรมเนียมนิยม คือ สร้างลักษณะนิสัยตัวละครจากแบบฉบับ เช่น สร้างให้เป็นผู้ดีทุกกระเปาะนี้ว่าแต่นางในวรรณคดี ซึ่งในชีวิตจริงจะไม่ค่อยพบ เพราะเป็นลักษณะนิสัยแบบอุดมคติ

3. การสร้างตัวละครแบบมิติสมบูรณ์ คือ สร้างนิสัยตัวละครมีพัฒนาการไปตามลักษณะเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามประสบการณ์ที่เข้ามากระทบ ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับทุกสภาพการณ์ ทุกแง่ทุกมุม และอย่างสมเหตุสมผลด้วย

4. การสร้างตัวละครแบบเปรียบเทียบหรือสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวละครที่เป็นสัญลักษณ์ที่สมบูรณ์ของความดี ความชั่ว ที่พร้อมในทุกแง่ทุกมุม เช่น มหาเวสสันดร เป็นสัญลักษณ์ด้านความดี ด้านคุณธรรม เป็นต้น

5. การสร้างตัวละครแบบคงที่ตลอดกาล คือ เมื่อสร้างตัวละครให้มีลักษณะอย่างไร ก็คงตัวอย่างนั้นตลอดไป ไม่มีการเปลี่ยนแปลง รวยก็รวยตลอด เจ้าสำราญก็เจ้าสำราญตลอด กลัวก็กลัวตลอด เป็นต้น

หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544 : 27-28) กล่าวถึง กลวิธีการสร้างตัวละคร ทั้งที่เป็นมนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ ฯลฯ ดังนี้

1. สร้างให้สมจริง (Realistic) ผู้ประพันธ์จะต้องสร้างตัวละครให้มีลักษณะเหมือนคนจริง ๆ มีอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์และภาวะแวดล้อม เรียกได้ว่าเป็นตัวละครมีชีวิต (Round) ตัวละครที่เป็นคนจะดูสมจริงก็ต่อเมื่อแสดงธรรมชาติของบุคลุคน คือ ยังกลุ่มหลงอยู่ในกิเลส คือ มีความโลภ โกรธ หลง อิจฉา ใจเขลา ฯลฯ แตกต่างกันไปตามปัจจัยที่เป็นพันธกรรม หรือกำเนิดของตัวละครนั้นกับสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การเลี้ยงดู การศึกษาอบรม และประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม

2. สร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือ สร้างตัวละครขึ้นในลักษณะที่ควรจะเป็นโดยมิได้ถือเอาความสมจริงเป็นหลัก หากแต่มีความปรารถนาจะเห็นหรือสร้างสิ่งที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ที่ปรากฏอยู่ ดังนั้น ผู้ประพันธ์ที่สร้างตัวละครตามอุดมคติก็น่าจะใช้ศรัทธา ความปรารถนา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความดี ความงาม ความถูกต้อง และยุติธรรม เป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร ตัวละครที่สร้างตามอุดมคตินี้ย่อมขาดความสมจริง คือ จะดั่งงามผิดธรรมดา เพราะตามธรรมชาตินั้นไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ย่อมมีกิเลส และวิชาเป็นสมบัติ ส่วนใครจะมีมากน้อยละเอียดหยابเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ตัวละครที่สร้างตามแนวนี้มักขาดความมีชีวิต

3. สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) วัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างตัวละครให้เหนือจริงก็เพื่อสร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้อ่าน ความเหนือจริงอาจปรากฏในกายภาพของตัวละคร เช่น นางเงือก หรือในพฤติกรรมของตัวละคร เช่น พฤติกรรมของหนุมาน บางครั้งผู้เขียนก็สร้างตัวละครที่เป็นคนสมมุติให้มีพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ เช่น ขุนแผนผู้มีวิद्याคมสารพัด สามารถปลุกผี สะเดาะไข่มุกญวน กำบังตัว เสกใบมะขามเป็นต่อแตนได้ ความสามารถเช่นนี้เรียกได้ว่าเป็นความสามารถเหนือมนุษย์จริง เรียกได้เป็น Superman แบบหนึ่ง

4. สร้างแบบบุคลาธิฐาน (Personification) ตัวละครแบบนี้จะเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่มีใจมนุษย์ แต่ผู้เขียนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมไว้ราวกับว่าเป็นมนุษย์ ตัวละครแบบนี้แม้มีลักษณะไม่สมจริง ก็ไม่เรียกว่า เป็นแบบเหนือจริง เพราะผู้เขียนมิได้มีเจตนาจะให้ความผิดธรรมชาติไปสร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้อ่าน เช่น ให้สัตว์พูดได้ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่จัดอยู่ในแบบอุดมคติด้วย เพราะโดยทั่วไป ผู้เขียนมิได้แสดงให้เห็นว่า สัตว์หรือพืชควรจะพูดได้หรือคิดได้กว่าที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ

5. สร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) ตัวละครแบบฉบับมีบุคลิกลักษณะคงที่ เช่น ถ้าเป็นคน ไม่ว่าในเวลาและสถานที่อย่างไร ก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เรียกได้ว่า เป็นตัวละคร “ไร้ชีวิต” (Flat) ผู้อ่านสามารถคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่า เมื่อมีปัญหา ตัวละครตัวนั้นจะปฏิบัติอย่างไร

รตชา (2552 : 131) กล่าวว่า ตัวละครที่แต่งขึ้น ควรมีความลึกซึ้งละเอียดอ่อน เช่น มนุษย์ทุกคนทั่วไป ตัวละครสามารถนำผู้อ่านสู่พล็อตเรื่องและจุดมุ่งหมายของนิยายได้ ตัวละครคือ ผู้สร้างพล็อตและหัวใจของเรื่อง ผู้เขียนต้องรู้จักตัวละครที่ตนเองสร้างขึ้นเป็นอย่างดีก่อนจะแนะนำให้ผู้อ่านรู้จัก และผู้เขียนจะมีหน้าที่สร้างตัวละครให้มีทั้งด้านดีและข้อบกพร่อง สมจริงแล้วยังสามารถลงโทษตัวละครได้อีกด้วย ทำให้ตัวละครมีความน่าสนใจเพื่อให้ผู้อ่านติดตาม แต่ก็ไม่จำเป็นว่า ตัวละครนั้น ๆ จะต้องหล่อเหลา สวยงาม ดึงงามและเฉลียวฉลาด แต่ควรสร้างบุคลิกภาพและอุปนิสัยของเขาให้น่าสนใจ วิธีที่จะทำให้ผู้อ่านเห็นใจตัวละครก็คือ การสร้างตัวละครถูกข่มเหงรังแกทางร่างกายจิตใจ หรือจากสังคม ให้ตัวละครคิดฝันถึงสิ่งที่ดีแต่มีอุปสรรคมาขัดขวาง หากตัวละครมีความมุ่งมั่นแรงกล้า ผู้อ่านก็จะเอาใจช่วยให้ตัวละครพบกับความสำเร็จ หากตัวละครอยู่ในสภาวะอันตราย ผู้อ่านจะเข้าข้างทันที เช่นเดียวกับเมื่อตัวละครมีปัญหา ถูกหลอกหลวง ถูกทำร้าย หรือถูกทำให้ดูโง่เขลา

สรุปได้ว่ากลวิธีการสร้างตัวละครมีทั้งหมด 5 แบบ ได้แก่

1. สร้างตัวละครให้สมจริง ก็คือสร้างตัวละครโดยได้แบบมาจากชีวิตจริง จะทำให้ผู้ชมเห็นถึงความจริงในสังคม
2. สร้างตัวละครตามอุดมคติ ซึ่งเป็นตัวละครแบบธรรมเนียมนิยม มีลักษณะที่ดีทุกอย่างตามธรรมเนียมของสังคม แต่ในชีวิตจริงจะไม่ค่อยพบ
3. สร้างตัวละครแบบเหนือจริง ซึ่งเป็นสร้างตัวละครที่ผู้แต่งจินตนาให้มีความสามารถเหนือมนุษย์จริง ไม่ได้เป็นความจริง
4. สร้างตัวละครแบบบุคลาธิฐาน เป็นตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ แต่ผู้แต่งตั้งใจแต่งให้มีความสามารถเหมือนมนุษย์
5. สร้างตัวละครโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ ซึ่งเป็นตัวละครแบบคงที่ หรือเป็นตัวละครไร้ชีวิต ถ้าเป็นคน ไม่ว่าในเวลาและสถานที่อย่างไร ก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังมีการสร้างตัวละครแบบเปรียบเทียบ เช่น ตัวละครผู้ดีและผู้ร้าย

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาท

ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมาในแต่ละเรื่องนั้น มีลักษณะสมจริงตามความเป็นจริงของมนุษย์ จึงมีสถานภาพและบทบาททางสังคมเหมือนบุคคลจริงที่อยู่ในสังคมมนุษย์ ความหมาย ประเภทและลักษณะของสถานภาพและบทบาทมีการอธิบายดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของสถานภาพและบทบาท

สถานภาพและบทบาทของบุคคลใดบุคคลหนึ่งมักจะเชื่อมโยงกัน ซึ่งควรทำความเข้าใจสถานภาพและบทบาทไปพร้อมกัน

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา (2549 : 239) ให้ความหมายสถานภาพเป็น 2 อย่าง คือ

1. ตำแหน่งของบุคคลในระบบสังคม เช่น เป็นลูก พ่อ แม่ พระ ฯลฯ ความหมายนี้แสดงว่าบุคคลนั้นเป็นใคร ซึ่งจะเชื่อมโยงกับคำว่า บทบาท ที่หมายถึงว่าบุคคลนั้นควรทำอะไรเมื่ออยู่ในตำแหน่งหรือสถานภาพนั้น

2. ตำแหน่งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในลำดับชั้นทางสังคม ความหมายนี้แสดงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การที่บุคคลหรือกลุ่มจะถูกกำหนดให้อยู่ในลำดับชั้นใด เป็นไปตามเกณฑ์ทางกฎหมาย การเมือง หรือวัฒนธรรม

ส่วนบทบาท พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา (2549 : 208) ให้ความหมายว่า เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำตามสถานภาพของบุคคลนั้น

สุดา ภิรมย์แก้ว (2545 : 75) ให้ความหมายสถานภาพว่า เป็นตำแหน่งหรือฐานะที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสังคม เป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบในสังคมอย่างไร สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะตัวบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างไปจากผู้อื่นและมีอะไรที่เป็นเครื่องหมายของตน

พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553 : 76-78) ให้ความหมายของสถานภาพและบทบาทว่า สถานภาพ หมายถึง สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่ทุกคนมีอยู่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเองและผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร สัมพันธภาพทางสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนบทบาท คือ การกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของตนตามสถานภาพที่ปรากฏในสังคม สถานภาพและบทบาทมีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะบทบาทของแต่ละคน ก็ขึ้นอยู่กับสถานภาพด้วย ดังนั้น สถานภาพและบทบาท จึงทำให้แต่ละคนรู้จักรักษาสิทธิและหน้าที่ของตัวเองไว้ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและดำรงอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข

ศิริรัตน์ เอ็ดสกูล (2559 : 61-66) ให้ความหมายสถานภาพว่าหมายถึง ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของสังคม ตำแหน่งต่าง ๆ ก็จะกำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบแก่สมาชิกในสังคมประกอบไปด้วยผู้คนมากมาย แต่ละคนจะมีสถานภาพของตัวเอง สถานภาพจะเป็นตัวกำหนดว่าคุณควรปฏิบัติต่อกันอย่างไรจึงจะเหมาะสม ส่วนบทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพหรืออาจกล่าวได้ว่า บทบาทหรือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อจะได้มีการกระทำระหว่างกันได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2549 : 66) ให้ความหมายสถานภาพว่า ฐานะตำแหน่งของบุคคลในกลุ่มสังคมหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทุกสังคมทุกกลุ่มจะมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมาย บุคคลคนเดียวอาจดำรงตำแหน่งหรือสถานภาพหลายตำแหน่ง ส่วนจะมีมากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่คน ๆ นั้นและชนิดของสังคมที่คน ๆ นั้นเป็นสมาชิกอยู่ เช่น บุคคลคนเดียวสามารถเป็นทั้งอาจารย์ และเป็นพ่อได้

สรุปได้ว่าสถานภาพเป็นตำแหน่งของบุคคลที่สังคมได้กำหนดไว้ให้บุคคลนั้น ๆ แต่ละสถานภาพจะมีหน้าที่และบทบาทแตกต่างกัน บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถมีสถานภาพหลายอย่างขึ้นอยู่กับความสามารถและลักษณะการแบ่งสถานภาพของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ สำหรับบทบาทมักจะคู่กับสถานภาพ เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดหรือคาดหวังว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีหน้าที่อย่างไรตามสถานภาพของบุคคลนั้น

2.3.2 ประเภทของสถานภาพ

การอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้บุคคลในสังคมจะมีสถานภาพต่าง ๆ มากมาย บางสถานภาพบุคคลไม่สามารถกำหนดได้ แต่สังคมจะเป็นผู้กำหนด และบางสถานภาพบุคคลสามารถกำหนดได้โดยขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล มีนักวิชาการอธิบายถึงประเภทสถานภาพ ดังนี้

สุดา ภิรมย์แก้ว (2545 : 75-76) ได้แบ่งสถานภาพเป็น 2 ประเภท คือ สถานภาพโดยกำเนิดและสถานภาพโดยความสามารถ โดยทั่วไปแล้ว บุคคลหนึ่งจะมีสถานภาพทั้งสองประเภท แต่ให้ความสำคัญกับสถานภาพทั้งสองประเภทแตกต่างกัน ดังนี้

1. สถานภาพโดยกำเนิด เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับโดยอัตโนมัติ ไม่มีสิทธิ์เลือกเป็นอย่างอื่น เพราะเป็นสถานภาพที่สังคมกำหนดไว้ให้แล้ว เมื่อเกิดมาเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีสถานภาพใดในสังคมนั้น ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น เกิดมาเป็นคนไทย เป็นลูกเศรษฐี ฯลฯ ซึ่งเป็นสถานภาพที่ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลเลื่อนชั้นหรือเปลี่ยนแปลงฐานะของตนเองได้

2. สถานภาพโดยความสามารถ เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลังด้วยความสำเร็จของบุคคลผู้นั้นเอง เป็นสถานภาพที่บุคคลสามารถเลือกหรือกำหนดได้ แต่ต้องดิ้นรน ขวนขวายด้วยความพยายาม ความสามารถ และสติปัญญาของตนเอง เช่น เป็นลูกชวานาก็ไม่จำเป็นต้องเป็นชวานาตลอดไป สามารถเรียนรู้เพื่อเป็นครู แพทย์ ทหาร ตำรวจได้ เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของสังคมได้

แข่งขันและใช้ความสามารถเพื่อให้ได้สถานภาพที่ตนเองต้องการ ให้โอกาสแต่ละบุคคลพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกัน จึงเป็นสถานภาพที่สมาชิกสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงได้

จำนงค์ ดิวิวัฒน์สิทธิ์ (2547 : 39-40) ได้แบ่งประเภทของสถานภาพเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถานภาพโดยสังคมกำหนด โดยปกติเป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับโดยอัตโนมัติ นับตั้งแต่เกิดเป็นทารก เนื่องจากสังคมทั้งหลายต้องจัดให้สมาชิกทุกคนมีฐานะอย่างใดอย่างหนึ่ง ภายใต้โครงสร้างที่มีอยู่ บุคคลทั่วไปจึงเกิดมาในฐานะลูก หรือน้องหรือหลานของคนบางคน และย่อมมีสิทธิ์บางอย่างอันพึงมีพึงได้ตามธรรมเนียมหรือตามกฎหมายของสังคมนั้น

2. สถานภาพโดยความสามารถ คือ ในสังคมสมัยใหม่ มีบางตำแหน่งและบางสถานภาพต้องการบุคคลที่มีความสามารถมาดำรงอยู่ ดังนั้น บุคคลต่าง ๆ ในสังคมจึงต้องแข่งขันหรือแสดงความสามารถเพื่อเข้ารับตำแหน่ง สถานภาพประเภทนี้ บุคคลสามารถเลือกได้ กำหนดได้ว่า จะเข้าร่วมแข่งขันหรือร่วมกลุ่มใดเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานภาพนั้น ๆ หรือไม่

ยุบลวรรณ ต้นเจริญรัตน์ (2557 : 77-78) ได้แบ่งสถานภาพของบุคคลเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถานภาพที่ติดตัวมาแต่เดิมหรือสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด เป็นสถานภาพที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่เราเลือกไม่ได้ เป็นสถานภาพในช่วงต้นของชีวิตและส่วนหนึ่งติดตัวต่อเนื่อง ซึ่งสถานภาพประเภทนี้จะรวมถึง สถานภาพทางวงศ์ญาติ สถานภาพทางเพศ สถานภาพทางอายุ สถานภาพทางเชื้อชาติ สถานภาพของถิ่นกำเนิด และสถานภาพทางชั้นสังคม

2. สถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสถานภาพสัมฤทธิ์ เป็นสถานภาพที่ไม่ได้มาตั้งแต่เกิด แต่ได้มาภายหลังด้วยความสามารถของบุคคล จึงเป็นสถานภาพที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ ซึ่งรวมถึง สถานภาพทางการสมรส สถานภาพทางบิดามารดา สถานภาพทางการศึกษา สถานภาพทางอาชีพ และสถานภาพทางการเมือง

สรุปได้ว่าประเภทของสถานภาพแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่ คือสถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และสถานภาพที่ได้มาภายหลังด้วยความสามารถของบุคคล ซึ่งสถานภาพที่ได้มาตั้งแต่เกิดนั้นมักจะรวมถึงทางเพศ อายุ เชื้อชาติ ฯลฯ ซึ่งเป็นสถานภาพที่บุคคลไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ สำหรับสถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถนั้นขึ้นอยู่กับความพยายามและสติปัญญาของบุคคล จึงสามารถเปลี่ยนแปลงตามความต้องการและการศึกษาของบุคคล

2.3.3 ลักษณะของสถานภาพและบทบาท

ลักษณะของสถานภาพและบทบาทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สุดา ภิรมย์แก้ว (2545 : 75-76) กล่าวว่า สถานภาพมีลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ กล่าวคือ ทุกกลุ่มและทุกสังคมจะมีการกำหนดตายตัวว่ามีสถานภาพอะไรบ้าง เช่น สถานภาพที่

เกี่ยวกับระบบครอบครัว ได้แก่ สถานภาพ พ่อ แม่ ลูก สามี ภรรยา และอื่น ๆ สิ่ง que เปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ คือ บุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งตามสถานภาพนั้น ๆ คนเก่าไปก็ต้องมีคนใหม่มา เช่น ตำแหน่งรัฐมนตรีของกระทรวงต่าง ๆ ที่จะต้องสับเปลี่ยนตัวบุคคลทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เมื่อบุคคลมีสถานภาพโดยอ้อมเป็นที่คาดหวังจากบุคคลอื่น ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในสถานภาพนั้น การที่บุคคลปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพที่ตนมีอยู่เรียกว่าการแสดงบทบาท ดังนั้น บทบาทจึงเป็นสิ่งที่มือยู่ควบคู่กับสถานภาพเสมอ สถานภาพมีลักษณะเป็นนามธรรมมองไม่เห็น บทบาทจะมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ มองเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันมักถูกคาดหวังว่าต้องมีการแสดงบทบาทเป็นแบบเดียวกันตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ เช่น ผู้หญิงทุกคนที่มีสถานภาพเป็นมารดาต้องแสดงบทบาทที่เหมือนกัน คือ เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน หาอาหาร หาเสื้อผ้าให้ลูก

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2559 : 63-65) กล่าวว่า ลักษณะทั่วไปของสถานภาพมีดังนี้

1. ทุกคนเกิดมาต้องมีสถานภาพด้วยกันทั้งสิ้น จะมีสถานภาพมากหรือน้อยต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเพศ วัย อายุ ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่สามารถจำกัดจำนวนไว้ได้
2. สถานภาพแต่ละสถานภาพจะมีสิทธิ อำนาจ และหน้าที่ต่างกัน เช่น เป็นอาจารย์มีหน้าที่สอนหนังสือ เป็นนิสิตนักศึกษา มีหน้าที่เรียนหนังสือ เป็นต้น
3. บุคคลต้องมีสถานภาพหลักของตัวเองอยู่ ซึ่งเป็นสถานภาพที่สำคัญที่สุดของบุคคลโดยปกติทั่วไป
4. สถานภาพมีการจัดระดับสูงต่ำ สถานภาพจะเกี่ยวข้องกับความมั่งคั่ง อำนาจ และเกียรติยศ สถานภาพบางอย่างจะสูงกว่าอีกสถานภาพหนึ่ง เช่น สถานภาพอาจารย์สูงกว่าภารโรง เป็นต้น
5. สถานภาพบางครั้งอาจเกิดความขัดแย้งได้ ด้วยเหตุที่บุคคลมีหลายสถานภาพ เช่น ตำรวจที่เป็นโจร เป็นต้น
6. สถานภาพของบุคคลอาจแสดงหรือรู้ได้จากสัญลักษณ์ เช่น ดูจากเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องประดับยศ เป็นต้น ห้องทำงาน อากัปกริยา เป็นต้น
7. สถานภาพประเภทสมมติ กับสถานภาพที่ได้มาด้วยความรู้ความสามารถ ในบางครั้ง เราไม่สามารถแบ่งแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้
8. มนุษย์มีสถานภาพชั่วคราวได้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สถานภาพตามสถานการณ์ ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งที่เราดำรงอยู่ตรงรพบ่าที่อยู่ในสถานการณ์นั้น และสถานภาพระยะเปลี่ยนแปลง เป็นตำแหน่งที่จะดำรงชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะก้าวเข้าไปสู่อีกตำแหน่งหนึ่ง

9. บางคนมีสถานภาพเดียวกัน อาจแสดงบทบาทต่างกันได้ เช่น เป็นผู้บัญชาการ ตำรวจเหมือนกัน คนหนึ่งชอบแสดงบทบาทเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ส่วนอีกคนหนึ่งชอบแสดงบทบาทเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามเรื่องคอร์ปชั่น

10. บางคนมีสถานภาพ แต่ไม่เคยแสดงบทบาทนั้นเลย เช่น เป็นพ่อแต่ไม่เคยเลี้ยงดูลูก เป็นอาจารย์แต่ไม่เคยเข้าสอน เป็นต้น

11. ในบางสถานการณ์ สถานภาพอาจจะมีลักษณะเป็นสถานภาพเปิดเผยและไม่เปิดเผยก็ได้ เช่น ภรรยาหลวงเป็นสถานภาพเปิดเผย ส่วนภรยาน้อยเป็นสถานภาพไม่เปิดเผย

12. สถานภาพมีความสัมพันธ์กันเป็นคู่ ๆ เช่น ครูคู่กับนักเรียน สามีคู่กับภรรยา หมอคู่กับคนไข้ เป็นต้น

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2547 : 111) กล่าวว่า สถานภาพหรือตำแหน่งของบุคคลใด บุคคลหนึ่งในสังคมจะบอกถึงสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งบทบาทที่เกี่ยวข้องของบุคคลนั้น ๆ สถานภาพมีการแบ่งกลุ่มตามสถาบันต่าง ๆ ในสังคม คือ ในสถาบันครอบครัว มีสถานภาพ พ่อแม่ พี่น้อง สามี ภรรยา เป็นต้น ในสถาบันการเมืองการปกครอง มีสถานภาพและตำแหน่งต่าง ๆ เช่น กษัตริย์ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น ทำหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของสังคมที่จะมีผลกระทบต่อคนจำนวนมากในสังคม เป็นต้น ในสถาบันการศึกษา มีสถานภาพต่าง ๆ เช่น ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ผู้บริหารอธิการบดี คณบดี เป็นต้น และต่างก็มีบทบาทที่จะต้องแสดงต่างกันไปตามตำแหน่งและสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าหรือต่ำกว่ากัน ในสถาบันเศรษฐกิจ มีสถานภาพต่าง ๆ คือ พ่อค้า แม่ค้า นายจ้าง ลูกจ้าง เป็นต้น ในสถาบันศาสนา มีสถานภาพ คือ พระ เณร ชี นักบวช เป็นต้น สถานภาพทางสังคมแต่ละสถานภาพและตำแหน่งจะมีฐานะทางสังคมสูงต่ำต่างกันไป หรืออาจมีฐานะทางสังคมเท่ากันก็ได้ แต่ละสถานภาพมีบทบาทแตกต่างกัน

สรุปได้ว่าสถานภาพมีลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของแต่ละกลุ่มคนและสังคมว่ามีสถานภาพอะไรบ้าง แต่ละสถานภาพจะมีสิทธิ อำนาจ และหน้าที่ต่างกัน บุคคลต้องมีสถานภาพหลักของตัวเองอยู่ ซึ่งเป็นสถานภาพที่สำคัญที่สุดของบุคคลโดยปกติทั่วไป สถานภาพยังมีการจัดระดับสูงต่ำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่งคั่ง อำนาจ และเกียรติยศของบุคคล สถานภาพบางอย่างจะสูงกว่าอีกสถานภาพหนึ่ง นอกจากนี้ สถานภาพมีความสัมพันธ์กันเป็นคู่ ๆ เช่น ครูคู่กับนักเรียน สามีคู่กับภรรยา หมอคู่กับคนไข้ เป็นต้น

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการปรับตัว

ในสังคมของมนุษย์ ทุกคนมีความต้องการในการอยู่ร่วมกันอย่างดีกับบุคคลอื่นหรือสังคม จึงต้องมีการปรับตัวหรือการพัฒนาตน เพื่อให้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้พัฒนาเป็นอย่างไร การเรียนรู้เกี่ยวกับการปรับตัวและการพัฒนาตน มีประโยชน์ในการใช้ชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมนั้น ๆ

จึงเป็นสิ่งสำคัญและสิ่งจำเป็นของการใช้ชีวิตมนุษย์ มีรายละเอียด นักวิชาการได้อธิบายความหมาย จุดมุ่งหมาย และประเภทของการปรับตัว รวมถึงลักษณะบุคลิกภาพที่ปรับตัวได้ดี ดังนี้

2.4.1 ความหมายของการปรับตัว

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ มนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันนั้น มีความแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน เช่น ความคิด ความรู้ความสามารถ เป็นต้น ดังนั้น มนุษย์ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา (2549 : 8) ให้ความหมายการปรับตัวว่า เป็นวิธีที่ระบบสังคมทั้งเล็กและใหญ่ เช่น ครอบครัว องค์กรธุรกิจ องค์กรสังคม หรือสังคมทั้งระบบ อยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อม ในทฤษฎีโครงสร้าง-การหน้าที่ การปรับตัวรับสภาพปัญหาต่าง ๆ เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของทุกสังคม ถ้าไม่มีการปรับตัว สังคมจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ในสังคมอุตสาหกรรมวิธีการทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเพื่อให้สมาชิกสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปรับตัว ดังนี้

ตำราสังคมวิทยา ชัยสนธิ และ สุนี เลิศแสวงกิจ (2542 : 37) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ขบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของตนเอง มนุษย์ทุกคนจะต้องมีการปรับตัว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน การประกอบอาชีพ เพื่อสนองตอบความต้องการของตัวเอง

คันสนีย์ ตันตวิวิท (2552 : 34) ให้ความหมายพฤติกรรมปรับตัวว่า เป็นการตอบสนองเพื่อชดเชยต่อความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอาจเกิดเนื่องจากการขาดทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจก็ได้ จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองขึ้น ความมากน้อยของพฤติกรรมจะแปรตามความต้องการและการขาดทั้งทางร่างกายและจิตใจว่ามากน้อยเพียงใด

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2559 : 208) กล่าวว่า การปรับตัว (adjustment) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับพฤติกรรมภายในและภายนอกของตนเองให้เกิดความสมดุลแห่งชีวิต ส่วนการปรับตัว (adaptation) หมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งชีวิต

นอกจากนั้น สุขชา จันทน์เอม (2544 : 135-136) ได้ให้ความหมายการปรับตัวในแง่ของจิตวิทยาว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของเขา มนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวตราบเท่าที่เขายังดำรงชีวิตอยู่ ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในการงาน เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ เพื่อสนองความต้องการทั้งทางกายทางจิตใจและทางสังคม ในกระบวนการปรับตัวนี้ แต่ละคนมักมีแบบแผนการปรับตัวไม่เหมือนกัน บางคนชอบสู้ไม่ถอย บางคนไม่ชอบการแข่งขันใช้วิธีคอยหลบหลีก บางคนมีอารมณ์รุนแรงมาก บางคนชอบหา

ทางออกทางอ้อม หาสิ่งทดแทน บางคนหาความสุขโดยการคิดฝัน บางคนใช้วิธีนั่งเฉย หรือเียนชา ฯลฯ

สรุปได้ว่าการปรับตัวเป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามพัฒนาและปรับพฤติกรรมและการกระทำของตนเพื่อเข้ากับสังคมและบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างปกติ เพื่อพัฒนาการใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมไปทางที่ดีขึ้น มีประโยชน์ในการใช้ชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมนั้น ๆ และจะนำพาชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้า

2.4.2 จุดมุ่งหมายและสาเหตุของการปรับตัว

การปรับตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มักจะมีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้ชีวิตของตนเอง มนุษย์ทุกคนต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับกลุ่มบุคคลหรือสังคมปรับตัวเพื่อเข้ากับกลุ่มบุคคลหรือสังคมเป็นสิ่งสำคัญและสิ่งจำเป็นที่มนุษย์ทุกคนต้องปฏิบัติ

ตำราศักดิ์ ชัยสนธิ และ สุณี เลิศแสวงกิจ (2542 : 37) กล่าวถึง สาเหตุของการปรับตัวว่าในการดำเนินชีวิตมนุษย์ในสังคมทุกวันนี้ ทุกคนจะต้องแสวงหาสิ่งของที่ตนต้องการ บางครั้งจะต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ทำให้เกิดไม่พอใจ เกิดความคับข้องใจ เกิดความวิตกกังวล และเกิดความเครียด จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลต้องพยายามปรับตัวเพื่อจะช่วยให้ความไม่สบายกายไม่สบายใจลดน้อยลง และได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553 : 150) อธิบายถึง จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนและการปรับตัว คือ

1. เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ มนุษย์ทุกคนเกิดมาส่วนมากล้วนแต่มามือเปล่าด้วยกันทั้งนั้น แต่ภายหลังจากเกิดมาแล้ว มนุษย์จะเริ่มมีสิ่งต่าง ๆ ติดตัวซึ่งเรียกว่าทรัพย์สินสมบัติและสติปัญญา

2. เพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ ทักษะและประสบการณ์เกิดจากการฝึกและการศึกษาดูงานการอบรม เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในอาชีพที่มีอยู่ให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

3. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเจตคติ พฤติกรรมและเจตคติของมนุษย์จะเป็นเช่นใดกระบวนการขัดเกลาและพัฒนาตนเองจะเป็นเครื่องบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด บุคคลที่มีการศึกษาและฝึกฝนอบรมตนเป็นประจำย่อมได้เปรียบบุคคลทุกประเภทในสังคม เพราะผู้ที่ฝึกฝนตนดีแล้วย่อมเป็นผู้ประเสริฐที่สุด

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2559 : 209-210) กล่าวว่า การปรับตัวมีจุดมุ่งหมายสำคัญ

2 ประการ คือ

1. ปรับตัวเพื่อเอาชนะสภาพแวดล้อมหรือปัญหา เพื่อถ่วงดุลสิ่งที่ตนเองยังขาดอยู่

2. ปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือปัญหา เมื่อไม่สามารถเอาชนะได้ จึงปรับตัวเองให้สอดคล้องตามสภาพแวดล้อมและปัญหานั้น เพื่อรักษาสมดุลนั้นไว้

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการปรับตัว ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล การปรับตัวทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายหลายอย่าง คือ ปรับตัวเพื่อให้เผชิญกับปัญหาได้ ปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือสังคมที่ตนเองต้องพึ่งพาอาศัยอยู่นั้น ซึ่งการปรับตัวนี้ถือเป็นการพัฒนาตนของบุคคลที่เพื่อได้รับความสงบสุขและสะดวกสบายในการใช้ชีวิตของตนเอง

2.4.3 ประเภทของการปรับตัว

การปรับตัวของมนุษย์ย่อมจะมีการปรับในด้านต่าง ๆ หรือจะมีจุดมุ่งหมายในการปรับตัวที่ไม่เหมือนกัน ทำให้การปรับตัวมีการแบ่งประเภท ดังนี้

คันทันนีย์ ตันตวิวิท (2552 : 34) กล่าวว่า การปรับตัวเพื่อสนองความต้องการเป็น ขบวนการที่ต่อเนื่องกันและไม่เคยสมบูรณ์ มนุษย์ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาขณะดำรงชีวิต การปรับตัวจะมี 2 รูปแบบ คือ ปรับตัวโดยการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อยู่ล้อมรอบตัว เช่น มนุษย์สร้างบ้านที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นที่กำบัง สร้างห้องปรับอากาศเพื่อจะให้อยู่สบาย และปรับตัวโดยการเปลี่ยนแปลงตัวของตนเอง เช่น บุคคลใดบุคคลหนึ่งต้องการที่จะศึกษาเพิ่มเติม เพื่อสนองความต้องการในการที่อยากจะมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่บุคคลนั้นไม่มีเวลาในตอนกลางวันเพราะทำงาน บุคคลนั้นจึงต้องเปลี่ยนไปเรียนในตอนกลางคืน

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2559 : 210) กล่าวถึง การแบ่งประเภทของการปรับตัวเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การปรับตัวด้านการเรียน/งาน (Study /Career Adaption) หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับและเปลี่ยนตนเองเพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน การเรียนรู้จากครูบาอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อน ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่และนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. การปรับตัวด้านสังคม (Social Adaption) หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับและเปลี่ยนตนเองเพื่อปฏิบัติตามค่านิยม วัฒนธรรม ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนกำลังอาศัยอยู่ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

3. การปรับตัวด้านอารมณ์ (Emotion Adaption) หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับและเปลี่ยนตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นสุข ปราศจากอาการของโรคจิต โรคประสาท หรือพฤติกรรมที่ผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด

4. การปรับตัวด้านร่างกาย (Physical Adaption) หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับและเปลี่ยนตนเองเพื่อให้เข้ากับสภาพพัฒนาการและปัญหาทางสุขภาพร่างกายได้อย่างมีความสุข ปราศจากความทุกข์ใจหรือพฤติกรรมผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิทด และ สุณี เลิศแสวงกิจ (2542 : 10 - 18) ยังแบ่งการปรับปรุงบุคลิกภาพ ของมนุษย์ เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. การปรับปรุงบุคลิกภาพภายนอก

การปรับปรุงบุคลิกภาพภายนอก หมายถึง สิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดและสัมผัสได้ การปรับปรุงแก้ไขก็ทำได้ง่ายใช้เวลาไม่นานและวัดผลได้ทันที ซึ่งประกอบด้วย

1) การปรับปรุงรูปร่างหน้าตา รูปร่างลักษณะหน้าตาภายนอกเป็นสิ่งที่สร้าง ความประทับใจครั้งแรกให้แก่ผู้พบเห็น คนเราทุกคนต้องการขายตัวเอง ซึ่งทุกคนต้องปรับปรุงรูปร่าง หน้าตาของตนเองให้มีสุขภาพดี มีรูปร่างหน้าตาสดชื่น รักษาความสะอาดทางร่างกายและใบหน้า อย่างสม่ำเสมอ และมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงถึงความเป็นคนมีอารมณ์ดี

2) การปรับตัวการแต่งกาย คือ การรู้จักการใช้เสื้อผ้าที่สะอาด ตัดเย็บด้วยความ ประณีตเรียบร้อย และควรรีดให้เรียบร้อย ใช้สีให้เข้าชุดกัน แสดงให้เห็นเป็นคนมีความเรียบร้อยและ รู้จักแต่งกายให้เหมาะสม

3) การปรับปรุงกิริยาท่าทาง กิริยาท่าทางเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่สร้างความ มั่นใจหรือความนับถือให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น คนเราจึงต้องพยายามสังเกตตัวเองและฝึกฝนตัวเอง ปรับปรุง กิริยาท่าทางต่าง ๆ ของตนเองให้มีความเหมาะสม และเป็นไปตามความนิยมของสังคม

4) การปรับปรุงในเรื่องการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารของคนเราส่วนมาก มักจะกระทำโดยคำพูด การเป็นผู้ที่ติดต่อสื่อสารได้ดีนั้นต้องเป็นนักพูดที่ดีพร้อมกับเป็นนักฟังที่ดีไป พร้อม ๆ กันด้วย ต้องรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ถามคำถามและแสดงปฏิกิริยาทางคำพูดอย่าง เหมาะสม

5) การปรับปรุงการพูด การที่เราจะต้องทำงานติดต่อกับบุคคลทุกประเภทและ ทุกอาชีพ เราจึงต้องพูดให้ผู้ฟังเห็นจริงและสามารถเข้าใจสิ่งที่เราพูด ซึ่งเราต้องปรับปรุงการพูดของ เราให้ไม่พูดมากเกินไปหรือน้อยไป ใช้คำพูดหรือภาษาให้ถูกต้อง ใช้เสียงพูดที่น่าฟัง รู้จักการวางกิริยา ท่าทาง การยิ้ม การวางสีหน้าให้เป็นอย่างธรรมชาติ

6) การปรับปรุงการฟัง คือ เราต้องให้ความสนใจอย่างเพียงพอต่อการฟัง แสดงสี หน้าและท่าทางสนใจต่อคำพูดที่กำลังฟัง ระวังสติอารมณ์ให้ดี จับความคิดเห็นของผู้พูดให้ได้ เป็นต้น

2. การปรับปรุงบุคลิกภาพภายใน

บุคลิกภาพภายใน เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและสัมผัสยาก การแก้ไขเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างยากและใช้เวลานาน วัดผลลำบาก ซึ่งบุคลิกภาพภายในประกอบด้วยความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความร่าเริงและความร่วมมือ ความแนบเนียน ความสนใจอย่างแท้จริง ความยับยั้งชั่งใจ ความจริงใจ ความรู้สึกชอบพอบุคคลอื่นอย่างแท้จริง และจินตนาการ

การปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับความต้องการในการใช้ชีวิตของตน ก็ถือเป็นการพัฒนาตน เช่นเดียวกัน ซึ่งบุคคลที่ต้องการพัฒนาดนก็มีการพัฒนาในหลายด้าน ดังที่ ปราณี รามสูและจำรัส ด้วงสุวรรณ (2545 : 129-131) ได้แบ่งการพัฒนาดน เป็น 3 ด้าน คือ

1. การพัฒนาดนเองในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็น การพัฒนาตัวเองในด้านนี้มี 5 ประการ ได้แก่

1) ความรู้สึกว่าตัวเองมีเป้าหมายในชีวิต คือ บุคคลจะต้องพัฒนาดนเองให้มีเป้าหมายในชีวิต มีอนาคต มีความมุ่งหวัง โดยเชื่อว่าตัวเองสามารถพัฒนาได้ จึงมีความต้องการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้ดีขึ้น

2) ความรู้สึกกล้าที่จะปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น คือ บุคคลจะต้องพัฒนาตัวเองให้มีความรู้สึกกล้า และมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

3) ความรู้สึกเปิดเผยและถ่อมตน คือ บุคคลจะต้องพัฒนาตัวเองให้มีความรู้สึกจริงใจ เปิดเผยและรู้จักถ่อมตัวเพื่อช่วยในการสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

4) ความรู้สึกศรัทธาและมั่นคง คือ บุคคลจะต้องพัฒนาตัวเองให้มีความเชื่อ ความศรัทธาในตนเองอย่างมั่นคง ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

5) ความมีเสน่ห์ในตัวเอง คือ บุคคลจะต้องพัฒนาตัวเองให้มีเสน่ห์ แสดงตนให้เป็นบุคคลที่ร่าเริงแจ่มใส สามารถติดต่อสื่อสารเข้ากับบุคคลอื่นได้อย่างดี รู้จักชื่นชมและยกย่องบุคคลอื่นตามโอกาสอันควร

2. การพัฒนาตัวเองตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการพัฒนาดนเองที่เริ่มต้นจากรู้จักคิด มีการศึกษาตัวเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม มีการปรับตัว ปรับปรุงและพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดการพัฒนาดนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรม พัฒนาดนปรับปรุงจิตใจ และพัฒนาปรับปรุงปัญญา

3. การพัฒนาตัวเองโดยการสร้างเสน่ห์ ซึ่งการพัฒนาดนเองในด้านนี้แบ่งออกเป็น 5 รายการดังต่อไปนี้

1) กายานุเสนาหา คือ การสร้างเสน่ห์จากรูปร่างทั้งสุขภาพบุรุษและสุขภาพสตรีให้มีรูปร่างที่งดงามสมส่วน เป็นที่ชื่นชมและประทับใจตามความนิยมของสังคม

2) มนทนาเสนาหา คือ การสร้างเสน่ห์ด้วยการเสริมเติมแต่งที่รูปร่างจากที่อาจมีกายาเสน่ห์หาบ้างแล้วให้มีมากยิ่งขึ้น หรือจากที่ยังไม่มีกายานุเสนาหาหรือมีแต่น้อย ก็ต้องสร้างมนทนาเสนาหา

3) อัจฉรียเสนาหา คือ การสร้างเสน่ห์จากความสามารถในด้านต่าง ๆ ของบุคคล ทำให้เกิดการยอมรับ ศรัทธา และยกย่องในความสามารถของตนเอง

4) จรียาเสนาหา คือ การสร้างเสน่ห์จากอริยาบถต่าง ๆ ของตัวเอง

5) สังวาสเสนาหา คือ การสร้างเสน่ห์จากการอยู่ร่วมกันและใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เกิดความพอใจ ความสุขใจ ความรักใคร่เสนาหา ความซาบซึ้งในรสแห่งความรักและความเสนาหาซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่าประเภทของการปรับตัว มีการแบ่งประเภทตามจุดมุ่งหมายและความต้องการในการปรับตัวด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ปรับตัวภายนอกและปรับตัวภายใน การปรับตัวภายนอกเป็นการปรับปรุงรูปร่างหน้าตาภายนอกของบุคคลที่พัฒนาและปรับได้อย่างง่าย ใช้เวลาน้อย และผู้คนอื่นสังเกตได้ไม่ยาก ส่วนการปรับตัวภายใน เป็นการปรับลักษณะนิสัย ทัศนคติที่อยู่ภายใน ซึ่งพัฒนาและปรับค่อนข้างยากและจะใช้เวลานาน

2.4.4 ลักษณะบุคลิกภาพที่ปรับตัวได้ดี

โดยทั่วไปแล้ว มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาและปรับปรุงตัวได้ บุคคลที่สามารถปรับปรุงได้อย่างดีและอย่างง่ายก็จะมีลักษณะที่เด่นชัดในตัวบุคคลนั้น ดังที่ ปราณี รามสูตร และ จำรัส ต้วงสุวรรณ (2545 : 136) กล่าวว่า บุคคลที่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพอย่างดีจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนที่สามารถมองเห็นคุณลักษณะสำคัญต่าง ๆ ของตัวเองในทางที่ดีได้
2. เป็นคนที่สามารถยอมรับตนเองและโลกได้
3. เป็นคนที่สามารถมองตัวเองว่ามีเอกลักษณ์เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ได้

พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553 : 155) กล่าวว่า คนที่สามารถพัฒนาดนและปรับตัวได้อย่างดี มีลักษณะดังนี้

1. ดำเนินชีวิตอย่างสงบ ทำหน้าที่ของตนด้วยความภาคภูมิใจ
2. พอใจในชีวิตและผลงานของตน
3. รักครอบครัว ญาติพี่น้องและท้องถิ่นเดิมของตน
4. เคารพยกย่อง สรรเสริญ และเอาอย่างคนดี ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแห่งจริยธรรม

และประเพณี

5. พยายามพึ่งตัวเอง ช่วยตัวเอง แนะนำตัวเองตามควรแก่อัตภาพ แก้ปัญหาด้วยความสงบและสุขุมรอบคอบ

ความสงบและสุขุมรอบคอบ

6. ใช้ทรัพยากรเฉพาะที่จำเป็นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต
7. รู้จักตัวเอง เข้าใจชีวิตและการต่อสู้ มีน้ำใจ และมีความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิต

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2559 : 216-217) กล่าวว่า ผู้ที่ปรับตัวได้ดีจะมีคุณลักษณะ

ดังต่อไปนี้

1. มีอัตโนทัศน์ (self - concept) ที่ถูกต้อง
2. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี
3. มีความรับผิดชอบ

4. ยอมรับความเป็นจริงของตนเอง ไม่รู้สึกว่าย่ำหรือต่ำต้อย
5. มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
6. มีอารมณ์ขัน
7. มีความสามารถในการตัดสินใจ
8. มีความเชื่อมั่นในตนเองและเคารพตนเอง
9. มีความรักมนุษยชาติ ไม่อิจฉาริษยา
10. มีความสุขและมีความพอใจในความเป็นอยู่ของตน

สรุปได้ว่าผู้ที่ปรับตัวได้ดี มักจะเป็นคนที่มีลักษณะบุคลิกภาพอย่างจิตใจเข้มแข็ง และมั่นใจกับตนเอง มองโลกในแง่บวกที่ดี มีความเชื่อมั่นกับตนเองและสามารถยอมรับบุคคลอื่นได้ และเป็นคนที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างปกติ พร้อมกับสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้วย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ผู้วิจัยได้ค้นหา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวละครและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การปรับตัว มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์

ลีลา จันทร์สว่าง (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเชื่อมโยงของสื่อสังคมและ อุดมการณ์ชาตินิยมกระแสหลักผ่านสื่อละครโทรทัศน์เรื่อง “ทวิภพ” งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทและมิติของสื่อละครโทรทัศน์ที่มีต่อการรับรู้ของประชาชน กลไกที่ทำให้ประชาชน ยอมรับและปรับตัวตามสื่อ นั้น ๆ ผ่านประเด็นการประกอบสร้างความจริงทางสังคม เพื่อศึกษาถึง กระบวนการแปรรูปอุดมการณ์ให้กลายเป็นอุตสาหกรรมความบันเทิง และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ มากขึ้นต่อวาทกรรมของความเป็นชาติที่ยังคงผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องในสื่อละครโทรทัศน์ โดยมีแนวคิด เรื่องอุดมการณ์ของอันโตนิโอ กรัมซี แนวคิดเรื่องมายาคติของโรลองด์ บาร์ทส์และแนวคิดเรื่อง อัตลักษณ์ของสจ๊วต ผ่านกรอบคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของนักคิดสายแฟรงค์เฟิร์ตสคูล ผลวิจัย พบว่า อุดมการณ์ที่ปรากฏในทวิภพ เป็นอุดมการณ์ชาตินิยม แนวอนุรักษ์ แบบราชาธิปไตย ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำมากที่สุดในสังคมไทยในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อธำรงรักษาความเป็น ชาตินิยมกระแสหลักอย่างสม่ำเสมอโดยการขบเน้นอัตลักษณ์ความเป็นไทยอันดั้งเดิมให้อยู่ในรูปแบบที่ เข้าใจง่ายและไม่ทำให้เกิดคำถามต่อชุดความจริงดังกล่าว ส่วนมายาคติที่ปรากฏ มุ่งเน้นไปเรื่องของ รัชชาติ ความเป็นไทย การมีพุทธศาสนาแบบไทยเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีพระมหากษัตริย์และ ประวัติศาสตร์ของชาติเป็นภาพแทนที่ทำให้เกิดความจงรักภักดี มีการสร้างสำนึกแบบชนชั้นกลางเพื่อ

เป็นแบบแผนในชีวิตประจำวันของผู้คน อุดมการณ์และมายาคติที่ทำงานอยู่บนสื่อละครโทรทัศน์นั้น ต้องการช่วงชิงเวลาว่างของผู้คน เวลาที่อยู่นอกรอบของสังคม แล้วทำการป้อนชุดมายาคติและอุดมการณ์ที่ประกอบไปด้วยสำนึกของความเป็นชาติ ที่ทำให้ดูเป็นธรรมชาติธรรมดาโดยการผสมผสานระหว่างความจริงกับจินตนาการและผลิตซ้ำสิ่งเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง

จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างภาพตัวแทนครอบครัวในละครโทรทัศน์ งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสะท้อนและการประกอบสร้างภาพตัวแทนความเป็นจริงทางสังคมว่าด้วยภาพครอบครัวในละครโทรทัศน์ และเพื่อศึกษาการรับรู้และการถอดรหัสความหมายครอบครัวของผู้ชมละครโทรทัศน์จากการสะท้อน และการประกอบสร้างภาพตัวแทนครอบครัวในละครโทรทัศน์ การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์การเข้ารหัสเนื้อหาละครโทรทัศน์จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ตะวันยอแสง สวรรค์สร้าง ไทรโตก และกุหลาบไร้หนาม และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกทำการวิเคราะห์การถอดรหัสความหมายครอบครัวของผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับครอบครัวตามรูปแบบครอบครัวในละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์สะท้อนภาพครอบครัวที่มีลักษณะหลากหลายและประกอบสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์เป็นครอบครัวในอุดมคติที่มีความสุขมากกว่าครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ละครโทรทัศน์ประกอบสร้างอุดมการณ์ครอบครัวตามแบบชนชั้นกลางที่มีการดำเนินชีวิตตามอุดมการณ์แบบทุนนิยม อุดมการณ์ใช้อำนาจ อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว คุณธรรมด้านความกตัญญู และการใช้ภาษาสื่อสารในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่วนการถอดรหัสความหมายครอบครัวของผู้ชมละครโทรทัศน์ พบว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ถอดรหัสความหมายที่สอดคล้องกับมิติที่ละครโทรทัศน์ได้สะท้อนจากชีวิตครอบครัวจริง และถอดรหัสความหมายที่ต่อรองและขัดแย้งกับมิติที่ละครโทรทัศน์ประกอบสร้างความหมายครอบครัว

พรรษา ริมกาญจนวิวัฒน์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทย งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทย และอธิบายประสิทธิผลของการประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทย โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นผู้ชมละครโทรทัศน์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างรับชมละครโทรทัศน์ไทยที่บ้าน ที่พักอาศัยมากที่สุด มากกว่าครึ่งหนึ่งรับชมละครโทรทัศน์ไทยในช่วงเวลา 20.30-22.30 น. 2) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมข่าวสารประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทยโดยรวมทุกสื่ออยู่ในระดับสูง โดยช่องทางที่เปิดรับในระดับสูงมาก ได้แก่ รายการข่าวบันเทิงทางโทรทัศน์ของแต่ละสถานี และการชมละครย้อนหลังผ่านทางเว็บไซต์ยูทูป 3) กลุ่มตัวอย่างมีการจดจำข่าวสารเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ไทยอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติต่อละครโทรทัศน์ไทยอยู่ในระดับดีและติดตามชมละครโทรทัศน์ไทยในระดับสูงมาก 4) การประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทยผ่านสื่อโดยรวม

มีประสิทธิผลในระดับ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมโดยพิจารณาจากการทดสอบสมมติฐานที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทยมีความสัมพันธ์กับการจำกัดในระดับต่ำมาก

ภัทรจาริน ดันติวังศ์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของละครโทรทัศน์เกาหลีที่มีต่อ ทักษะและพฤติกรรมการบริโภคสินค้าวัฒนธรรมเกาหลีของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร งานวิจัย เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาของละครโทรทัศน์เกาหลีที่มีส่วนสนับสนุนหรือ ก่อให้เกิดพฤติกรรมบริโภคสินค้าวัฒนธรรมเกาหลี พฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์เกาหลี และ อิทธิพลของละครโทรทัศน์เกาหลีที่มีต่อทักษะและพฤติกรรมการบริโภคสินค้าวัฒนธรรมเกาหลีของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน วิเคราะห์ตัวบท คือ ละครโทรทัศน์เกาหลีที่ ออกอากาศในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2550 เป็นจำนวน 5 เรื่อง และการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่โดดเด่นของ ละครโทรทัศน์เกาหลี คือ ความเป็นละครรักโรแมนติกที่เน้นการเล่าเรื่องแบบซาบซึ้ง ประทับใจ ผสมผสานความเชื่อ ทักษะ ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของประเทศเกาหลี ทำให้ ผู้บริโภคเกิดทัศนคติที่ดีต่อสินค้าและบริการต่าง ๆ จากประเทศเกาหลี ละครโทรทัศน์เกาหลีเป็นสื่อที่มี อิทธิพล ทำให้ผู้ชมเกิดทัศนคติที่ดีต่อประเทศเกาหลีในด้านต่าง ๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว วิธีการใช้ ชีวิต แฟชั่นการแต่งหน้า ทรงผม เป็นต้น จึงเป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่การบริโภคสินค้าวัฒนธรรมต่าง ๆ ของประเทศเกาหลี

อุมาพร มะโรณี (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง สัมพันธบทของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะสัมพันธบทของ การเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย ที่ออกอากาศและตีพิมพ์ในประเทศไทย เรื่องดังดวงอาทิตย์ และเรื่อง Full House สะดุดรักที่ปักใจ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมโยง หรือตัดแปลงเนื้อหาระหว่างการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจาก แหล่งข้อมูลเอกสารหนังสือการ์ตูน นวนิยาย และดีวีดีละครโทรทัศน์ของเรื่องดังกล่าว ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะสัมพันธบทในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์และนวนิยาย มีการคงเดิม ขยาย ความ ตัดทอน และตัดแปลงรายละเอียดของเรื่องตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อ สัมพันธบท ได้แก่ ธรรมชาติของสื่อ ปัจจัยด้านธุรกิจและการตลาด ปัจจัยการผลิต และปัจจัยด้าน สังคม

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้เรียนรู้ วิธีการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ และได้รับความรู้เกี่ยวกับประเภทของละครโทรทัศน์ รวมถึงเห็นถึง อิทธิพลของละครโทรทัศน์ที่มีต่อสังคม ผู้วิจัยจึงจะนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนยุค

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวละคร

TANG QIUYUN (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายแปลชุด บุรุษบุรพา ทำเนียบกลางหย่า งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครในนวนิยายแปลชุดบุรุษบุรพา ทำเนียบกลางหย่า และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของตัวละครในนวนิยายแปลชุด บุรุษบุรพา ทำเนียบกลางหย่า เล่มที่ 1-5 จำนวน 5 เล่ม ผลการวิจัยด้านลักษณะตัวละคร พบว่า 1) ภูมิหลังของตัวละครไทย คือ บทบาทผู้ใช้จิ้งจอกภักดีต่อผู้นำ และในฐานะที่เป็นครอบครัวแสดงให้เห็นถึงสมัยก่อนคนจีนนิยมเป็นครอบครัวใหญ่ สามมีเมียหลายคนได้ 2) ลักษณะทางกายของตัวละครส่วนมากจะมีรูปร่างสูง หน้าตาดี ผู้หญิงสวยงาม ผู้ชายหล่อ การแต่งกายเรียบร้อย 3) ลักษณะนิสัยของตัวละครผู้ชายบางคนที่มีบุคลิกภาพอย่างดี มีความสามารถเก่งในด้านฝีมือการทำงาน ด้านบทบาทตัวละคร พบว่า 1) บทบาทในครอบครัวตัวละครผู้ชายในฐานะที่เป็นสามีอบรมสั่งสอนภรรยาได้อย่างดี และรักห่วงใยภรรยามาก 2) บทบาทและโอกาสทางสังคมในการประกอบอาชีพผู้ชายนิยมรับใช้กับราชสำนักโดยความซื่อสัตย์ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี

มังคลาราช ใจตรง (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของตัวละครเด็กในละครโทรทัศน์ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเสนอบทบาทตัวละครเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงเวลาก่อนข่าวภาคค่ำ และในสถานที่โทรทัศน์ช่อง 3 5 และ 7 โดยศึกษาเฉพาะบทบาทตัวละครหลักและตัวละครรองจำนวนทั้งสิ้น 127 เรื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2557 ผลการศึกษา พบว่าบทบาทผู้ช่วยเหลือเป็นบทบาทตัวละครเด็กที่พบมากที่สุดในการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ตัวละครของวิลเลียมส์ พรอพพ์ และมีการนำเสนอตัวละครเพศชายมากกว่าหญิง ซึ่งตัวละครเด็กชายจะแสดงออกถึงความสามารถและสติปัญญามากกว่าเด็กหญิงด้วย และตัวละครเด็กปรากฏในละครโทรทัศน์ประเภทโรแมนติคคอมเมดี้มากที่สุด

สุขฤทัย ไม้เกตุ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างตัวละครหญิงในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายเรื่องซินเดอเรลล่า สโนไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด และเจ้าหญิงนิทรา งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเล่าเรื่อง การสร้างตัวละครหญิงและระบบคิดของสังคมที่สะท้อนผ่านตัวละครหญิงในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายเรื่องซินเดอเรลล่า สโนไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด และเจ้าหญิงนิทรา โดยศึกษาจากภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ทั้งหมด 18 เรื่อง แบ่งเป็นภาพยนตร์จำนวน 17 เรื่อง และละครโทรทัศน์ 1 เรื่อง 1 ฤดูกาล ฤดูกาลที่ 1 จำนวน 22 ตอน และฤดูกาลที่ 2 จำนวน 3 ตอน ผลการวิจัย พบว่า ภาพยนตร์กลุ่มตัวอย่างในยุคเก่ายังคงดัดแปลงเค้าโครงเรื่องโดยอิงจากเทพนิยายสำนวนต้นฉบับเป็นหลัก และบางเรื่องจะมีการเพิ่มตัวละครเข้าไปช่วยเสริมโครงเรื่อง แต่บุคลิกลักษณะของตัวละครเอก และตัวละครร้ายก็ยังคงแสดงให้เห็นเพียงด้านเดียว ส่วนภาพยนตร์ในยุคหลังนั้น ส่วนมากทั้งตัวละครเอกและตัวละครร้ายถูกสร้างให้เป็นตัวละครหลายมิติ นำเสนอให้เห็นภูมิหลังของตัวละครมากขึ้น

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังได้เพิ่มเติมเรื่องเกี่ยวกับชนชั้นทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว บทบาทความเป็นแม่ การแบ่งแยกสีผิวและเผ่าพันธุ์ มิติเรื่องเพศและความสำคัญของการศึกษา เป็นต้น

YANG WEIYING (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและสถานภาพของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย และวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ วิเคราะห์นวนิยายดงดอกเหมย ของ นันทนา วีระชน บัวเลี้ยงน้ำ ของ โบตัน หงส์เหนือมังกร ของวิศวานาถ เลดี้เยาวราช ของ ทิพย์เกสร และโบตันกลีบสุดท้าย ของ กานติมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทยคล้ายกับผู้หญิงจีนในสังคมจีน คือ เป็นเพศอ่อนแอ เชื้อฟังกู้ใหญ่และสามี เป็นคนเรียบร้อยและเข้าใจคนอื่น มีความกตัญญูและเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อประเพณี พุดไพเราะ มีเมตตาและใจดี มีนิสัยดีเพราะได้สืบทอดความประเพณีที่ดีจากรพบุรุษ ส่วนคนที่มีนิสัยขัดแย้งกับครอบครัวนั้น เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากปัญหาทางด้านครอบครัวสังคมและการศึกษาของตัวเอง ด้านสถานภาพในชีวิตของผู้หญิงจะมี 3 ด้าน คือ ด้านครอบครัว และด้านสังคม ด้านบทบาทและคุณค่า ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกับผู้ชายก็สามารถประสบความสำเร็จในหน้าที่การทำงานได้ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในประเทศไทย

ดวงทิพย์ คุ่มมณี (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของกึ่งฉัตรปี พ.ศ. 2535 – พ.ศ. 2544 งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษา นวนิยายของกึ่งฉัตรปี พ.ศ. 2535 – พ.ศ. 2544 รวม 15 เรื่อง เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เขียนในการนำเสนอสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย ว่าได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสตรีนิยมเพียงใด งานวิจัยนี้เป็นงานการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้อ่านและผู้เขียนแบบเจาะลึกในลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายทั้งในครอบครัวและสังคม สะท้อนภาพชีวิตของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน มีทั้งความสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมในปัจจุบัน ส่วนปัญหาที่ตัวละครหญิงในนวนิยายยังต้องประสบอยู่เป็นปัญหาเรื่องการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และความคาดหวังจากสังคมเกี่ยวกับความเป็นหญิง โดยเฉพาะคุณลักษณะของผู้หญิงร่วมสมัย

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวละคร ผู้วิจัยได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ตัวละคร และได้เห็นถึงแนวทางที่อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงจะนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ตัวละครย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

นิลญา อารณกุล (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย วัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 284 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต 3) แบบสำรวจปัญหาการปรับตัว สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของประชากร ได้แก่ ค่าสัดส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบความสัมพันธ์ของปัญหาการปรับตัวกับปัจจัยส่วนบุคคลและความฉลาดทางอารมณ์ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนใหญ่มีปัญหาในการปรับตัวในภาพรวม 10 ด้าน อยู่ในระดับต่ำ เมื่อแยกรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปรับตัวในด้านการปรับตัวทางการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาการปรับตัวในด้านกิจกรรมสังคมและนันทนาการด้านสุขภาพและพัฒนาร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ด้านศีลธรรมจรรยาและศาสนา ด้านบ้านและครอบครัว ด้านการปรับตัวทางเพศ ด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่และการทำงาน อยู่ในระดับต่ำ สำหรับความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในด้านรวมอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ ด้านเก่ง อยู่ในเกณฑ์ปกติ และด้านสุข อยู่ในเกณฑ์ปกติ และพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการปรับตัวในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยที่สามารถทำนายปัญหาการปรับตัวในภาพรวม คือ ความฉลาดทางอารมณ์

ปิยะพิมพ์ กิตติสุธาร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับและการปรับตัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครอบครัว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการยอมรับความพิการของคนพิการทางการเคลื่อนไหวและการปรับตัวทางด้านร่างกายจิตใจและสังคมในการดำรงชีวิตประจำวันภายหลังการสูญเสียความสามารถทางการเคลื่อนไหวของคนพิการ รวมถึงศึกษาบทบาทของครอบครัวที่มีผลต่อการปรับตัวทั้ง 3 ด้านของคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงเอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาทั้งหมด 20 ราย ผลการวิจัย พบว่า ขั้นตอนของการยอมรับความพิการของคนพิการทางการเคลื่อนไหวแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะการรับรู้ เกิดขึ้นเมื่อคนพิการรับรู้ความจริงว่าตัวเองต้องสูญเสียความสามารถทางการเคลื่อนไหวไปตลอด

ชีวิต 2) ระยะการเรียนรู้ เป็นระยะที่คนพิการเริ่มยอมรับกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เริ่มเรียนรู้ในการปรับตัว 3) ระยะการยอมรับ เป็นระยะของการปรับตัวและปรับจิตใจให้ยอมรับสภาพของการเป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งการปรับตัวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การปรับตัวด้านร่างกาย การปรับตัวด้านจิตใจ และการปรับตัวด้านสังคม

อุษา แก้วกำก (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประจำการศึกษาข้ามกรณี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประจำชายล้วน โรงเรียนประจำหญิงล้วน และโรงเรียนประจำสหศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประจำ และเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประจำ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประจำ 3 แบบ ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวทางสังคมด้านมาตรฐานทางสังคม ปัญหาการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคม ปัญหาการปรับตัวทางสังคมด้านแนวโน้มพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อสังคม และปัญหาการปรับตัวทางสังคมด้านแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประจำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน และสภาพแวดล้อมทางจิตใจของนักเรียน แนวทางการแก้ปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประจำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ การแก้ไขระบบการปกครองนักเรียน และระบบการดูแลนักเรียนในหอพัก และการแก้ไขการคัดเลือกนักเรียนเข้ามาอยู่ประจำในโรงเรียน

กำพล จาววัฒนสกุล (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในชุมชนเมือง วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เพื่อศึกษาบริบททางสังคมและศึกษาถึงการปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในชุมชนเมืองเชียงราย โดยศึกษาผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอาชีวศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและการสังเกตกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน ผลการศึกษา พบว่า การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาในระยะเริ่มแรกที่เข้ามาศึกษาอยู่ในเมืองมีการปรับตัวค่อนข้างยาก ทั้งในด้านที่พักอาศัย สุขภาพร่างกาย ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การแต่งกาย การเข้าสังคม ตลอดจนมีความสับสนเกี่ยวกับสถานภาพของตัวเอง ทำให้เกิดความหวั่นไหว ไม่มั่นใจ ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าซักถามเพื่อน ครู หรือผู้คนที่ไปในหลาย ๆ เรื่องที่ตนไม่ทราบไม่เข้าใจ เพราะกลัวพูดไม่ชัดไม่ถูกต้อง และกลัวเสียภาพลักษณ์กลัวถูกล้อเลียนและถูกนินทาจากผู้คนรอบข้าง แต่นักเรียนนักศึกษาชาวเขาพยายามหาทางออกโดยการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่มาจากชุมชนเดียวกันหรือเพื่อนที่เป็นชนเผ่าเหมือนกัน เพราะถือว่ากลุ่มนี้เป็นพวกเดียวกัน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น กล้าคิดกล้า

แสดงออกในหมู่ชนเผ่าด้วยกัน จนกระทั่งในช่วงหลัง ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเมืองและผู้คนทั่วไปมากขึ้น โดยมีความมั่นใจและความคุ้นเคยมากยิ่งขึ้น

โสภานันท์วิสุทธิวงศ์ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นในชุมชนแออัดในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นในชุมชนแออัด ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ใช้ศึกษาได้จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามกับผู้ย้ายถิ่นในชุมชนแออัด ตัวอย่าง 5 ชุมชน จำนวน 500 ราย ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุเมื่อย้ายถิ่น ประสบการณ์การย้ายถิ่น และรายได้ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ อายุเมื่อย้ายถิ่นและประสบการณ์ย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัว ในขณะที่รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่น ส่วนผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบปกติ พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัว ร่วมกันอธิบายการแปรผันของผู้ย้ายถิ่นได้ร้อยละ 5.9 และผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่า รายได้สามารถอธิบายการแปรผันของการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นได้ดีที่สุด คือ ร้อยละ 2.5 รองลงไป คือ ประสบการณ์การย้ายถิ่นซึ่งสามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการปรับตัวได้ร้อยละ 1.7 และการได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งสามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการปรับตัวได้ร้อยละ 0.8 ในขณะที่ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัยศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ตัวละครย้อนอดีตในละครโทรทัศน์ไทยเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางการวิเคราะห์ของตนเองชัดเจนมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการปรับตัวด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้เรียนรู้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวละคร และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว จึงจะนำไปใช้ในประโยชน์ในการการวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

บทที่ 3

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีต ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

สถานภาพเป็นตำแหน่งของบุคคลที่สังคมได้กำหนดไว้ให้บุคคลนั้น ๆ แต่ละสถานภาพจะมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถมีสถานภาพหลายอย่าง ขึ้นอยู่กับความสามารถและลักษณะการแบ่งสถานภาพของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ สำหรับบทบาท มักจะคู่กับสถานภาพ เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดหรือคาดหวังว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีหน้าที่อย่างไรตามสถานภาพของบุคคลนั้น

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย มีความแตกต่างกันระหว่างในปัจจุบันและอดีต โดยเฉพาะสถานภาพและบทบาทในสังคม เนื่องจากผู้หญิงในอดีตไม่มีสิทธิออกไปทำงานหรือเข้าร่วมงานราชการเหมือนผู้หญิงในปัจจุบัน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงแบ่งแยกวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นสถานภาพในปัจจุบันและอดีต และแบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในครอบครัว และสถานภาพและบทบาทในสังคม ผลการศึกษา มีดังต่อไปนี้

3.1 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในปัจจุบัน

3.1.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

1. บุตรสาวหรือหลานสาว
2. น้องสาว
3. ภรรยา

3.1.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

1. สถานภาพและบทบาทในสังคมตามฐานะของครอบครัว
  - 1) ชนชั้นสูง
  - 2) ชนชั้นกลาง
2. สถานภาพและบทบาทในสังคมตามความสามารถและการกระทำ
  - 1) นักศึกษา
  - 2) พนักงานในบริษัทเอกชน
  - 3) เพื่อน

3.2 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในอดีต

3.2.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

1. หลานสาว

2. เจ้านาย

3. ป่า

4. คู่รัก

5. ภรรยา

6. มารดา

3.2.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

1. เพื่อน

2. ลูกศิษย์

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในปัจจุบัน

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพต่าง ๆ ในปัจจุบัน ได้แก่ เป็นบุตรสาวหรือหลานสาว เป็นน้องสาว เป็นภรรยา เป็นนักศึกษา เป็นพนักงาน เป็นเพื่อน สามารถแบ่งสถานภาพของตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสถานภาพและบทบาทในสังคม มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

สถานภาพในครอบครัวของตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นตำแหน่งอยู่ในครอบครัวของตัวละคร สถานภาพบางอย่างได้มาตั้งแต่เกิด เช่น เป็นบุตรสาวบ้านเศรษฐี และยังมีบางสถานภาพได้มาด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของตัวละคร เช่น เป็นลูกกำพร้าเพราะบิดามารดาเสียชีวิตหรือบิดามารดาหย่าร้างกัน ลักษณะครอบครัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในปัจจุบันจึงส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทและหน้าที่ที่ตัวละครต้องปฏิบัติตาม ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพในครอบครัวปัจจุบัน เป็นบุตรสาวหรือหลานสาว เป็นน้องสาว และเป็นภรรยา

1. บุตรสาวหรือหลานสาว

บุตรสาวหรือหลานสาวเป็นสถานภาพที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้มาตั้งแต่เกิด เป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ตัวละครไม่สามารถเลือกด้วยตนเองได้ การที่เป็นบุตรสาวหรือหลานสาวมีบทบาททั้งคล้ายกันและแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละครอบครัว ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน มีสถานภาพเป็นบุตรสาวในครอบครัวปัจจุบัน ขณะที่พัชร์เพ็ญและการะเกดยังมีสถานภาพเป็นหลานสาวเพิ่มด้วย ซึ่งทุกตัวละครได้แสดงบทบาทที่สัมพันธ์กับสถานภาพของตนเองตามตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาเป็นบุตรสาวของบ้านเศรษฐี มีเงินมีทองอยู่รอบตัวตลอดตั้งแต่เกิดมา พ่อแม่รักและเอ็นดู ตามใจทุกอย่างดังที่บัวบุษยาได้แนะนำตนเองว่า

บัวบุษยา : “ฉันชื่อ บัวบุษยา หิริธมมนตรีกุล เป็นลูกสาวของ นายบรรพต หิริธมมนตรีกุล ประธานกรรมการไทยมั่งมี กับบริษัทไฟแนนซ์ในเครืออีกหลายบริษัท ใคร ๆ พูดว่าสมบัติของฉันใช้อีก 10 ชาตก็ไม่หมด ฉันเป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ที่รักและตามใจลูกมาก”

(วันเกิดบัวบุษยา พ่อแม่มอบสร้อยเพชรสวยงามให้เป็นของขวัญวันเกิด)

บรรพต (พ่อ) : “เดี่ยว ๆ แม่เขาจัดมาให้ฉัน”

บัวบุษยา : “ขอบคุณค่ะคุณแม่”

แม่ : “จ้า”

บัวบุษยา : “คุณแม่น่ารักที่สุดเลยคะ”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นบุตรสาวในครอบครัวปัจจุบัน เกิดในบ้านเศรษฐี ทั้งร่ำรวยและมีอำนาจ เป็นบุตรเพียงคนเดียว จึงยิ่งได้รับความรักจากบิดามารดาอย่างเต็มที่ ตัวละครจึงเพลิดเพลินกับชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยทรัพย์สินสมบัติ บิดามารดามีบทบาททำให้บิดามารดามีความสุข และมีชีวิตที่สมดุล

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝนนิรันดร* พ็ชร์เฟื่องนึกถึงตอนที่ยังอยู่ในโลกปัจจุบัน เฟื่องจะออกไปทำงาน แม่ขอกอดตนเองก่อน และพยายามให้เฟื่องรับประทานอาหารเช้าก่อนที่จะออกไปทำงาน พ็ชร์เฟื่องคิดถึงครอบครัว คิดถึงเวลาที่มีพ่อแม่เอ็นดูตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่ : “ยัยเฟื่องขอแม่กอดหน่อยนะลูกนะ”

พ่อ : “นี่แม่เขาไม่ได้ทำอย่างนี้มานานแค่ไหนละเนี่ย”

แม่ : “นั่นนะสิคะลูกจ๋า นี่หนูจะไม่ทานข้าวทานปลาก่อนไป เทรอลูก”

พ็ชร์เฟื่อง : “เฟื่องยังไม่หิวเลยคะ เอาเป็นว่าถ้าเสร็จงานเร็ว เฟื่องจะรีบกลับมาละกัน..”

(เฟื่องคิดถึงครอบครัวอยู่ในใจ)

พ็ชร์เฟื่อง : “แม่...เฟื่องคิดถึงแม่ คิดถึงบ้าน คิดถึงทุกคน”

(สุฝนนิรันดร 2551 : ตอนที่ 7/ 5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นบุตรสาวในครอบครัวปัจจุบัน ตัวละครเป็นคนที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน สร้างความภูมิใจแก่

ครอบครัว เป็นที่รักของบิดามารดา ทำให้ทั้งบิดามารดาและครอบครัวมีความสุข นอกจากนั้นการที่อยู่ห่างไกลบ้าน ตัวละครหญิงย้อนอดีตก็นึกถึงครอบครัวตลอดไม่เคยลืมบุญคุณของบิดามารดา

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บ่วงบรรจถรณ์* แพรนวลเป็นบุตรสาวของแม่ปราณี ตอนที่แพรนวลมีปัญหาครอบครัวกับสามีตนเอง ไม่ยอมให้อภัยสามีอีกต่อไป แม่ปราณีเป็นห่วงกลัวบุตรสาวของตนเองจะเป็นหม้ายและไปหลงชอบผู้ชายคนอื่นที่มาใหม่ จึงตักเตือนสั่งสอนไม่ให้แพรนวลทำสิ่งที่ผิดธรรมเนียม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่ปราณี : “แม่ดีใจนะที่แพรยอมให้ออกาสเขตอีกครั้ง”

แพรนวล : “แพรก็แค่มัวใจอำคะแม่ ไปส่งเขาซื้อของก็แค่นั้นเอง”

แม่ปราณี : “เปิดใจให้เขตได้แก้ไขข้อผิดพลาดบ้างเถอะลูก”

แพรนวล : “ทุกคนสงสารเขต นี้อ้อมไปแล้วเธอคะว่าเขตทำให้แพรเจ็บแค่ไหน”

แม่ปราณี : “มันไม่ใช่อย่างนั้นนะแพร คนเราถ้าอภัยได้เร็ว ใจเราก็จะเป็นสุขเร็ว ถ้าแพรระคองชีวิตคู่ให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้เนี่ย แพรก็ไม่ต้องเป็นหม้ายแบบแม่ จำไว้เสมอนะลูกว่าแพรแต่งงานแล้ว อย่าหวั่นไหวกับคำหวานของใคร อย่างนอกใจเหมือนอย่างที่เขาเคยทำ เพราะผู้หญิงเสียหายมากกว่าผู้ชาย”

แพรนวล : “จำแม่”

(บ่วงบรรจถรณ์ 2560 : ตอนที่ 5 / 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นบุตรสาวและภรรยาในครอบครัวปัจจุบัน เมื่อครอบครัวของตนมีปัญหา ตัวละครยึดมั่นในกฎเกณฑ์ตนเอง คือไม่ยอมให้อภัยสามีที่นอกใจตนเองอย่างง่าย และยืนยันจะทำตามความต้องการตนเอง แต่มารดาไม่ต้องการเห็นบุตรสาวต้องกลายเป็นหม้ายเหมือนตนเอง จึงพยายามสั่งสอนและให้คำแนะนำเพื่อให้บุตรสาวเปิดใจพูดคุยและให้อภัยสามี ตัวละครทำความเข้าใจความรู้สึกของมารดาและยอมปฏิบัติตามคำแนะนำ แสดงให้เห็นว่าตัวละครเป็นบุตรสาวที่รักและเคารพเชื่อฟัง พยายามทำตามความต้องการของมารดา เพื่อให้มารดาสบายใจและหายห่วงใย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ตอนที่การะเกดยังเป็นเกศสุรางค์ในโลกปัจจุบัน ฝึกฝนพับดอกบัวกับคุณยายในบ้าน เกศสุรางค์ชื่นชมคุณยายพับดอกบัวได้สวยงามมาก แต่ตนเองไม่อยากทำเพราะคิดว่าเป็นเรื่องยาก คุณยายจึงสั่งสอนและให้เกศสุรางค์ทำตามดังตัวอย่างต่อไปนี้

เกศสุรางค์ : “คุณยายนี้พับดอกบัวสวยสวย”
 ยาย : “หนูจะพับแบบยายหรือเปล่ายายจะสอนให้”
 เกศสุรางค์ : “โห หนูไม่ยากทำอ่ายาย มันยาก”
 ยาย : “คนเราจะทำเฉพาะที่อยากทำไม่ได้นะลูก”
 เกศสุรางค์ : “คะ คุณยาย”
 ยาย : “อ่า เดี่ยวยายสอนให้”
 เกศสุรางค์ : “ขอบคุณคะยาย”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 4 / 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นหลานสาวในครอบครัวปัจจุบัน เมื่อพบสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นเรื่องยากและไม่อยากทำ ยังสามารถเลือกฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่และตั้งใจเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าตัวละครเป็นหลานสาวที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนผู้ใหญ่ ทำให้ผู้ใหญ่ไว้วางใจ นอกจากนี้ คำสั่งสอนจากผู้ใหญ่ยังมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของตัวละครเมื่อย้อนกลับไปในสมัยอดีต

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขในปัจจุบัน เป็นบุตรสาวหรือหลานสาวของบิดามารดาและยาย ได้รับความรักจากครอบครัว ทำให้ตัวละครเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี ตอบแทนบิดามารดาและยายด้วยความรักและความเป็นคนดี เป็นที่รักและสร้างความสุขให้แก่ครอบครัว แต่ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีครอบครัวบิดามารดาหย่าร้าง จะมีความเป็นส่วนตัวสูง เป็นบุตรสาวที่ค่อนข้างเชื่อมั่นยึดมั่นความต้องการของตนเอง แต่ก็ยังพยายามปฏิบัติหน้าที่ของบุตรสาวทำให้มารดามีความสุข

2. น้องสาว

น้องสาว เป็นสถานภาพที่ตัวละครได้มาจากการกำเนิดเป็นสมาชิกในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือด ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน พ็ชร์เพียงมีสถานภาพเป็นน้องสาวในครอบครัวปัจจุบันเพียงคนเดียว มีบทบาทให้ความรักความหวังใจและมีความหวังดีต่อพี่ชายตนเองเสมอ ทั้งยังช่วยคัดเลือกคู่รักของพี่ชาย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝุ่นนิรันดร* พ็ชร์เพียงมีพี่ชายคนหนึ่งชื่อนัท นัทถามเพียงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพียงกับกวิน ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเพียง เพียงอธิบายว่า กวินเป็นเพื่อนสนิทที่สุดและยังเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ สามารถช่วยงานตนเองได้มาก ขณะเดียวกันเพียงก็ให้ความสนใจกับการเลือกคู่รักของนัทเช่นเดียวกัน เพื่อค้นหาคนที่สามารถรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นัท : “นี่ยัยเพียงตกลงไ้เจ้ากวินเนี่ยมันเป็นแฟนแกหรืออะ”
 พ็ชร์เพียง : “บ้า”

- นัท : “อ่าวก็เห็นคบกันมาตั้งนาน”
- พัชร์เฟื่อง : “รู้จักปะ คำว่าเพื่อนอะ คบกันมาตั้งแต่เด็ก ๆ จะเป็นแฟนกันได้ยังไงเล่า”
- นัท : “นี่ ฉันว่านะ อาจจะแอบรักกันอยู่สัก ๆ ก็ได้ เห็นอะไร ๆ แก่ก็กิน ๆ ทั้งนั้น”
- พัชร์เฟื่อง : “อ่าวก็นี้จะไปถ่ายสถานที่ประวัติศาสตร์ แล้วกวินเขาก็เชี่ยวชาญทางด้านเรื่องนี้ เรามีอะไรไม่รู้ก็ต้องถามเขาลิเฟื่องไม่มีเวลาไปค้นหอรอก แล้วเฟื่องก็จบวารสาร กวินจบวรรณคดี เขาก็ต้องมีความรู้ลึกซึ้งเรื่องประวัติศาสตร์ มีอะไรเราก็ต้องถามเขา นี่ดีเท่าไรมีเพื่อนให้ถามเนี่ย ว่าแต่พินท์เออะ จนวันนี้แล้วยังไม่มีใครมาแนะนำเลย แผลงไปเปล่า”
- นัท : “อย่างฉันเนี่ย จะมีเวลาไปจีบผู้หญิงที่ไหนฮะ ยัยเฟื่อง”
- พัชร์เฟื่อง : “นี่คอยดูน้ำ จุงเด็กมาเพื่อให้แม่เลี้ยงเนี่ย เฟื่องโกรธจริง ๆ นะ”
- นัท : “แกจะมาโกรธที่เรื่องอะไรวะยัยเฟื่อง”
- พัชร์เฟื่อง : “อ้าว ก็ที่เฟื่องพินท์ยังต้องรู้เลยว่าใครจะเป็นแฟน ที่นี้ตาพินท์เฟื่องก็ต้องอนุมัติก่อนว่าใครจะเป็นแฟนพินท์ เพราะว่าเดี๋ยวเขาจะต้องใช้นามสกุลเดียวกับเฟื่อง”

(ผู้ฝันนิรันดร 2551 : ตอนที่ 1/ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นน้องสาวในครอบครัวปัจจุบัน ตัวละครได้รับการให้ความสำคัญและความสนใจจากพี่ชาย ขณะเดียวกันในฐานะน้องสาว ตัวละครพยายามช่วยคัดเลือกคู่รักที่ดีที่สุดให้พี่ชายของตนเอง ให้ความสำคัญกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพี่ชายเหมือนกัน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชายและตัวละครใกล้ชิดกันและมีสิทธิเท่าเทียมกัน เป็นที่พึงพาอาศัยในการใช้ชีวิตซึ่งกันและกัน

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นน้องสาว เป็นคนที่ได้รับความรักจากพี่ชาย และตอบแทนบุญคุณพี่ชายด้วยความรักของตนเอง ใส่ใจและให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตัวของพี่ชาย ให้ความหวังดีกับพี่ชายเสมอ นอกจากนั้นยังทำให้เห็นว่าชายหญิงมีสิทธิในครอบครัวเท่าเทียม

กัน ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างกันกับการใช้ชีวิตในครอบครัวอดีต คือ ผู้หญิงมีฐานะต่ำกว่าและเป็นทรัพย์สินของผู้ชาย ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องมีการปรับตัว

3. ภรรยา

ภรรยา เป็นสถานภาพที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้มาจากการสร้างครอบครัวร่วมกับผู้ชายคนใดคนหนึ่ง และใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ซึ่งทั้งภรรยาและสามีควรปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวเพื่อความมั่นคงในการใช้ชีวิต ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน แพรนวลมีสถานภาพเป็นภรรยาในครอบครัวปัจจุบันเพียงคนเดียว

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บ่วงบรรจถรณ์* แพรนวลเป็นภรรยาของเขต ตอนที่ แพรนวลรู้ว่าสามีตนเองนอกใจ แพรนวลโกรธสามีจึงย้ายไปอยู่บ้านเชียงราย ไม่ยอมพบและฟังคำอธิบายของเขต แม่ปราณีให้คำแนะนำการใช้ชีวิตคู่แก่แพรนวล เพื่อให้แพรนวลอภัยสามีและได้ทำ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน สุดท้ายแพรนวลยอมให้ออกาสเขตอีกครั้งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แพรนวล : “แต่แพรไม่เห็นด้วยนะคะที่แม่ให้อภัยเขต”

แม่ปราณี : “แพร คนเราถ้าเลือกจะใช้ชีวิตร่วมกับใครเราก็ต้อง เปิดใจให้ออกาสให้เขาได้แก้ไขในสิ่งที่เขาทำผิดพลาดนะ ลูก”

แพรนวล : “ชีวิตคู่มันคือสองคนคะ ถ้ามีสามคนมันไม่เรียกชีวิตคู่ ค่ะแม่”

แม่ปราณี : “ไม่ว่าแพรจะตัดสินใจยังไง แพรก็ควรจะพูดกับเขตดี ๆ พูดด้วยเหตุผล คนเรา ถ้าใช้ชีวิตร่วมกันไม่ได้ เราก็เป็น เพื่อนกันได้หนีลูก”

แพรนวล : “แพรจะยอมแม่ครั้งนี้ครั้งเดียวนะคะ”

(บ่วงบรรจถรณ์ 2560 : ตอนที่ 4 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นภรรยา ในครอบครัวปัจจุบัน เมื่อพบปัญหาสามีนอกใจ ตัวละครโกรธและมีความต้องการหย่ากับสามี แต่การใช้ชีวิต เมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายในชีวิต ก็ยังต้องรับฟังคำอธิบายและให้ออกาสซึ่งกันและกัน ไม่สามารถตัดสินใจตามความต้องการแค่เพียงฝ่ายเดียว ตัวละครเลือกให้ออกาสและฟังคำอธิบายสามีเพื่อดำเนินหน้าที่ของภรรยาให้ถูกต้อง

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นภรรยา เป็นผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายจิตใจและสิ้นหวังกับความรักในชีวิต แต่การเป็นภรรยาไม่สามารถตัดสินใจด้วยความคิดและความรู้สึกเพียงฝ่ายเดียว ต้องให้ออกาสรับฟังคำอธิบายของสามี เพื่อทำให้สองคนเข้าใจกันและกัน ช่วยกัน

ประคับประคองชีวิตคู่ของตน การที่ภรรยาไม่อานาจในการตัดสินใจให้โอกาสสามี ทำให้เห็นถึงผู้หญิงมีสิทธิและอำนาจเท่าเทียมกันกับผู้ชายในสังคมปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพในครอบครัวเป็นบุตรสาวหรือหลานสาว น้องสาวและภรรยา การเป็นบุตรสาวหรือหลานสาว ทำให้ตัวละครรู้จักการวางตัวกับผู้ใหญ่ รู้จักให้ความเคารพและต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีบทบาทสร้างความสมดุลและความสุขให้แก่ครอบครัว การเป็นน้องสาว มีบทบาทให้ความช่วยเหลือและห่วงใยพี่ชาย การเป็นภรรยา มีหน้าที่รักษาสถานภาพของครอบครัวให้มั่นคง ต้องรู้จักอดทนและให้โอกาสสามีเมื่อสามีทำผิดพลาด ซึ่งทุกสถานภาพทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความเข้าใจความเป็นครอบครัวมากขึ้น มีจิตใจดี มองโลกในแง่ดี หวงแหนชีวิตตนเอง ช่วยทำให้ตัวละครรู้จักหน้าที่และปฏิบัติตัวได้เหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคมอดีต

3.1.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

สถานภาพในสังคมของตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นตำแหน่งที่ตัวละครได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันหรือบุคคลที่อยู่ในสังคม แบ่งเป็นสถานภาพที่ได้มาจากฐานะของครอบครัวซึ่งเป็นสถานภาพที่ตัวละครเลือกไม่ได้ และสถานภาพที่ได้มาจากความสามารถและการกระทำของตัวละคร ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ตัวละครสามารถเลือกได้และเปลี่ยนแปลงได้ ตัวละครจึงมีบทบาทแตกต่างกันตามแต่ละสถานภาพ คือ ตัวละครเป็นบุคคลชนชั้นสูง เป็นบุคคลชนชั้นกลาง เป็นนักศึกษา เป็นพนักงานในบริษัท เป็นเพื่อนกับผู้อื่น

1. สถานภาพและบทบาทในสังคมตามฐานะของครอบครัว

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพและบทบาทในสังคมตามฐานะของครอบครัว ได้แก่ เป็นบุคคลชนชั้นสูงและเป็นบุคคลชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นสถานภาพที่ตัวละครได้มาจากความสัมพันธ์ทางเลือด ไม่สามารถเลือกได้ด้วยตนเอง

1) บุคคลชนชั้นสูง

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่เป็นบุคคลชนชั้นสูงในสังคม มักจะเป็นคนที่ได้รับฐานะสูงมาจากทรัพย์สินเงินทองและอาชีพของบุคคลในครอบครัว ทำให้เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและมีอำนาจในสังคม ตัวละครสามารถสร้างคุณค่าของตนเองให้แก่สังคมโดยใช้ประโยชน์ฐานะครอบครัวตนเองอย่างถูกต้อง ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน บัวบุษยาและมณีจันทร์มีสถานภาพเป็นบุคคลชนชั้นสูงในสังคมปัจจุบัน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาเป็นบุตรสาวในครอบครัวเศรษฐี บิดามารดามีอำนาจ มีทรัพย์สินเงินทอง และตัวเองแวดล้อมด้วยเพื่อนในวงสังคมชั้นสูง ใช้ชีวิตด้วยความสมบูรณ์พร้อมทุกอย่าง ไม่ต้องเหนื่อยกับการทำงานด้วยตนเอง มีเงินใช้เที่ยวเล่นตลอดเวลา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บัวบุษยา : “ฉันชื่อ บัวบุษยา หิรัญมนตรีกุล เป็นลูกสาวของ นายบรรพต หิรัญมนตรีกุล ประธานกรรมการไทยมั่งมีกับบริษัทไฟแนนซ์ในเครืออีกหลายบริษัท ใคร ๆ พูดว่าสมบัติของฉันใช้อีก 10 ชาตก็ไม่มีวันหมด ฉันเป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ที่รักและตามใจลูกมาก”

[...]

บัวบุษยา : “ฉันแหวดล้อมด้วยเพื่อนฝูงในสังคมไฮโซมีชีวิตอย่างมีความสุขจากสมบัติของพ่อแม่ที่คิดว่าใช้เท่าไรก็ไม่หมด”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 1/4)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นบุคคลชนชั้นสูงในสังคมปัจจุบัน ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยกับการทำงาน ไม่ต้องห่วงใยเรื่องการกินการอยู่ พึ่งพาอาศัยเงินทองและอำนาจของพ่อแม่ ใช้ชีวิตสนุกสบายกับเพื่อน ๆ ซึ่งการถูกตามใจจากบิดามารดา และความสะดวกสบายในชีวิต เป็นสิ่งที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีนิสัยที่ไม่รู้จักให้ความเคารพแก่ผู้อื่น ไม่มีมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องไปเรียนรู้การใช้ชีวิตและการสร้างคุณค่าตนเองในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ มณีจันทร์เป็นบุตรสาวของเอกอัครราชทูต และได้รับความรักจากไรว์ดี ซึ่งเป็นนายทหารหนุ่มแห่งกองทัพบกผู้ถึงพร้อมทั้งชาติตระกูล ทรัพย์สมบัติ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ไรว์ดีรักมณีจันทร์ จึงขอให้พ่อของตนช่วยจัดหาตำแหน่งราชการดี ๆ ให้มณีจันทร์ แต่มณีจันทร์ไม่ยอมรับและอธิบายว่าตนเองจะทำงานด้วยความสามารถของตน จะทำตัวให้มีค่าต่อสังคมมากกว่าเป็นผู้หญิงที่คอยพึ่งพาอาศัยฐานะสูงของครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “มาคุยเรื่องเรารู้ดีกว่า ทำไมคนอย่างฉันจะต้องทำงานเป็นข้าราชการ ทำไมคนอย่างฉันจะต้องลุกขึ้นมาทำงานทั้ง ๆ ที่ฉันไม่จำเป็นต้องทำก็ได้ แต่เพราะฉันอยากทำตัวเองให้มีคุณค่าแต่ดูคุณทำเข้าลี คุณเริ่มทำลายคุณค่าของฉันตั้งแต่เริ่มต้นด้วยซ้ำไป”

ไรว์ดี : “นี่ เมณี่ผมต้องออกโรงไปบอกพ่อผมแล้วพ่อผมต้องไปขอร้องคนพวกนั้นให้ช่วยมันยากแค่ไหนรู้ไหม กว่าจะได้ตำแหน่งนี้มาแล้วคุณมาปฏิเสธ แล้วพ่อผมและผมล่ะ”

มณีจันทร์ : “ฉันทำไมได้จริง ๆ”

ไรว์ดี : “หน้าตาผม นามสกุลผม การศึกษาและครอบครัวของ

ผม ผมไม่จำเป็นต้องง้อใครก็ได้นะเมณี มีผู้หญิงตั้ง
มากมายรอต่อคิวให้ผมเลือกอยู่เพราะฉะนั้นเนี่ย คุณ
อย่าทำให้ผมปวดหัวได้ไหมเมณี”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นบุคคล
ชนชั้นสูงในสังคมปัจจุบัน แวดล้อมด้วยบุคคลชนชั้นสูงในสังคมเช่นเดียวกัน นอกจากนี้มีทรัพย์สินสมบัติ
มาก ยังมีอำนาจในสังคม สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสบาย แต่ตัวละครกลับยึดมั่นในการทำงานเพื่อชาติ
เพื่อสร้างคุณค่าให้ตัวเอง ความคิดดังกล่าวนี้ เป็นปัจจัยที่ทำให้ตัวละครหญิงเมื่อย้อนไปอดีตสามารถ
เข้ากับสังคมอดีตได้ดีและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและสามารถช่วยเหลือสังคมในอดีตได้ตาม
ความรู้และความสามารถของตน

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นบุคคลชนชั้นสูงในสังคมปัจจุบัน
มีอำนาจสูง มีทรัพย์สินเงินทองมากมาย สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย ไม่จำเป็นต้องทำงาน
เหนื่อยหรือต่อสู้ด้วยตนเอง แต่ตัวละครอื่นในเรื่องที่เคยชินกับการกินการอยู่พึ่งพาอาศัยอำนาจของ
ครอบครัว ไม่คิดสร้างคุณค่าส่วนตัวเอง มักจะประสบปัญหาการใช้ชีวิตยากลำบากในเมื่อครอบครัวมี
ปัญหา ต้องไปเรียนรู้การใช้ชีวิตด้วยตนเองใหม่ในสภาพลำบาก สำหรับตัวละครที่มีความคิด
สร้างสรรค์ ไม่หลงทางในการเพเลิดเพเลินชีวิตร่ำรวย จึงมีค่ามากกว่าในสังคม และสามารถช่วยงาน
ราชการได้ดีกว่า รวมถึงได้รับการยอมรับจากสังคมอดีตง่ายกว่า

2) บุคคลชนชั้นกลาง

ตัวละครหญิงที่เป็นบุคคลชนชั้นกลางในสังคม เป็นบุคคลธรรมดาที่ต้องทำ
มาหากินพึ่งพาอาศัยความสามารถและความพยายามของตนเอง ไม่มีอำนาจทางสังคม แต่สามารถ
เปลี่ยนสภาพการใช้ชีวิตตนเองได้โดยการเรียนหนังสือและการทำงาน ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละคร
โทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน พ็ชร์เฟื่อง การะเกด และแพรวนวลมีสถานภาพเป็นบุคคลชน
ชั้นกลางในสังคมปัจจุบัน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุพรรณิรันดร* พ็ชร์เฟื่องเป็นผู้หญิงที่เกิดในครอบครัว
ชนชั้นกลาง ต้องทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองและไม่เป็นภาระให้แก่ผู้อื่น พ็ชร์เฟื่องทำงานข้างนอกเสร็จกลับ
ถึงบ้าน มีคุณยายเป็นผู้ที่คอยดูแลและจัดการอาหารให้รับประทาน พ็ชร์เฟื่องบอกคุณยายว่า สังคม
ปัจจุบัน ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน สามารถเลือกประกอบอาชีพได้ตามความสามารถตนเองดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

พ็ชร์เฟื่อง : “คุณยาย เฟื่องกลับมาแล้วค่ะ”

คุณยาย : “อ้าวกลับมาแล้วหรือลูก อู๋นี่แบกอะไรมาเยอะเยอะ
ละคะเนี่ย”

พัชรเพ็ญ : “กล้องคะ เดี่ยวพຽ່ງนี้มืทำงานแต่เช้า ก็เลยเอาอุปกรณ์
มาเชคให้เรียบร้อยก่อน แล้วนี้คุณยายมีอะไรให้เพ็ญ
ทานบ้างคะหิวจังเลย”

คุณยาย : “อ่าวเธอ เธอจะทานก่อนไหมละ ประเดี๋ยวยายจะได้
บอกให้เขาจัดโต๊ะให้ แต่ว่าประเดี๋ยวก่อนแม่เขาก็จะ
กลับมาแล้วนะ หรือเอาอย่างนี้ เอน้ำมะพร้าวเย็น ๆ
และขนมรองท้องก่อนดีไหม”

พัชรเพ็ญ : “งั้นเอน้ำมะพร้าวอย่างเดี๋ยวกี้ได้คะ”

คุณยาย : “น้ำมะพร้าวอย่างเดี๋ยวกี้ ได้ ๆ คนเราตอนนี้เนี้ยมันก็
เสมอกันเลยนะ ผู้หญิงผู้ชายทำงานเหมือนกันหมด”

พัชรเพ็ญ : “ถูกต้องคะคุณยาย พวกเราอ่าสตรีนิยมเสมอกัน
เหมือนกันคะ”

คุณยาย : “สตรีนิยม ฮ่า ๆ”

(สุฝืนนิรันดร์ 2551 : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็น
บุคคลชนชั้นกลางในสังคมปัจจุบัน เกิดในครอบครัวที่ทุกคนต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งตัวละครมี
บทบาททำงานเพื่อทำมาหากินด้วยตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น และสร้างผลงานดี ๆ ตอบแทนผู้ว่า
จ้างของตนเอง นอกจากนี้ยังมีบทบาทสร้างคุณค่าของตนเองให้แก่สังคม

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* เกศสุรางค์เป็นผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่ง
ในสังคมปัจจุบัน ใช้ชีวิตอยู่กับมารดาและยาย เกศสุรางค์ติดตามอาจารย์ไปฝึกงานข้างนอก ไม่ได้กลับ
บ้านหลายวัน เกศสุรางค์คุยกับเรื่องฤทธิ์ว่าอยากกลับบ้าน คิดถึงแม่และยายของตนเอง ส่วนแม่และ
ยายก็คอยเกศสุรางค์อยู่ที่บ้านอย่างห่วงใยเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เกศสุรางค์ : “วันนี้วันสุดท้ายละ จะได้กลับบ้านสักที คิดถึงแม่และ
ยาย”

[...]

คุณแม่ : “แม่คะ ไปทานข้าวก่อนเถอะ ไม่ต้องไปรอเจ้าเกศ
หรอก”

คุณยาย : “แม่อังไม่หิว ไปทานก่อนเถอะ เดี่ยวแม่จะคอยเกศ”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 1/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นบุคคลชนชั้นกลางที่มีครอบครัวเล็ก ๆ แต่ทุกคนในบ้านรักและห่วงใยกัน ตัวละครมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนหนังสือและฝึกฝนทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นบุคคลชนชั้นกลางในสังคมปัจจุบัน มีครอบครัวแบบทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตนเองได้อย่างดีเพื่อดำเนินชีวิตอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ตัวละครพยายามเรียนและทำงานเพื่อพัฒนาครอบครัวด้วยตนเอง

สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงย้อนอดีตที่ได้มาจากฐานะของครอบครัว แบ่งเป็นบุคคลชนชั้นสูงและบุคคลชนชั้นกลาง เป็นสถานภาพที่ตัวละครไม่สามารถเลือกด้วยตนเองได้ ตัวละครที่เป็นบุคคลชนชั้นสูง ใช้ประโยชน์จากฐานะครอบครัวของตนเองในการสร้างความคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง และทำงานช่วยชาติเพื่อสร้างคุณค่าตนเองตอบแทนสังคม ตัวละครที่เป็นบุคคลชนชั้นกลาง พยายามเรียนและฝึกฝนทำงานเพื่อพัฒนาครอบครัวของตนเอง ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยได้ทำหน้าที่ตามสถานภาพของตนเองอย่างดี

2. สถานภาพและบทบาทในสังคมตามความสามารถและการกระทำ

สถานภาพและบทบาทในสังคมตามความสามารถและการกระทำ เป็นตำแหน่งที่ตัวละครได้มาจากความพยายามเรียนหนังสือและความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ก็คือ เป็นนักศึกษาหรือเป็นพนักงานทั่วไป ตัวละครสามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพตนเองด้วยการเลือกของตนเอง

1) นักศึกษา

นักศึกษาเป็นผู้มีหน้าที่เรียนหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการเรียนการสอนต่าง ๆ ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาในโลกปัจจุบัน มีมณีจันทร์และเกตสุรางค์ มณีจันทร์เป็นนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ เกตสุรางค์เป็นนักศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตกลายเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างประเทศและมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้นเมื่อย้อนไปอยู่ในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์เป็นนักศึกษาจบใหม่ และไปเข้าสอบข้าราชการ แม่ของมณีจันทร์สอบถามผลการสอบของมณีจันทร์ แม่แนะนำมณีจันทร์ให้เปิดร้านขนมโรงเรียนสอนดนตรี หรือขายงานศิลปะจะง่ายกว่า แต่มณีจันทร์ยืนยันต้องการสอบข้าราชการ โดยไม่ยอมใช้ตำแหน่งของพ่อแม่ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่มาลีดา : “ไปสอบวันนี้เป็นยังไงบ้างลูกทำได้หรือเปล่า”

มณี : “ไม่ได้ทำได้นะคะคุณแม่ ได้ทำมากกว่า แต่ละคนที่ไป

สอบณะคะคุณแม่ มีแต่คนเก่ง ๆ ทั้งนั้นเลย ทั้งจบ
ปริญญาโทปริญญาเอก ทำทางดูน่าเชื่อถือกว่าแม่ที่ตั้ง
เยอะแหยะ”

แม่มาลีดา : “แล้วทำไมลูกต้องเลือกเป็นข้าราชการลูก ทำไม่ไม่
เปิดโรงเรียนสอนดนตรี ร้านขนมหรือร้านขายของงาน
ศิลปะก็ได้”

เมณี : “ก็เพราะว่าพ่อกับแม่นั้นละคะ รวมถึงบรรพบุรุษ
บนโต๊ะด้วย คนเรายอมรับใช้พระเจ้าอยู่หัวกันหมด
เรื่องแบบนี้มันคงวงเวียนในห้วงนิมิตมากเกินไปคะแม่”

แม่มาลีดา : “แต่ถ้าจะเอาจริง ๆ ก็ต้องกระทรวงการต่างประเทศ
เท่านั้นนะลูก

เมณี : “แล้วใช้เส้นพ่อแม่หรือคะ เมณีไม่เอาคะ ถ้าเกิดว่า
เมณีประสบความสำเร็จขึ้นมาเนี่ย ทุกคนจะพูดได้ลิ้น
แม่ ว่าเมณีประสบความสำเร็จเพราะพ่อและแม่ช่วย
แล้วเมณีจะเหลือความภูมิใจและศักดิ์ศรีอะไรคะแม่”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นนักศึกษา
เพิ่งเรียนจบใหม่ และตัวละครมีความปรารถนาสอบเป็นข้าราชการ ทำงานเพื่อประเทศ จะได้สร้าง
ประโยชน์แก่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนเองสามารถทำได้เพื่อ
ประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง เป็นนักศึกษาที่จงรักภักดีต่อประเทศ มั่นใจตัวเอง และยึดมั่นใน
ศักดิ์สิทธิ์ของตนเอง ไม่ยอมฟังพวกาาศัยฐานะและอำนาจของครอบครัว ยึดมั่นในการสร้างคุณค่าของ
ตัวเองที่มีต่อสังคม

ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส เกศสุรางค์เป็นนักศึกษาด้านประวัติศาสตร์
อาจารย์พานักศึกษาไปทัศนศึกษาที่วัดชัยวัฒนารามจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาจารย์บรรยายความ
เป็นมาและลักษณะการก่อสร้างของวัดดังกล่าวแล้วจึงตั้งคำถาม นักศึกษาหลายคนไม่รู้คำตอบ แต่
เกศสุรางค์สามารถตอบหลายคำถามได้อย่างเร็วและถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อาจารย์ : “ทีนี้ใครรู้บ้างว่าวัดนี้สร้างใน พ.ศ. อะไร”

(นักศึกษาคนอื่น ๆ ถามกันว่าคำตอบคือปี พ.ศ. ไหน)

อาจารย์ : “เรื่องฤทธิ พ.ศ.อะไรครับ”

เรื่องฤทธิ : “พ.ศ.19...”

เกศสุรางค์ : “โธ้ย พ.ศ.2173 ค่ะ”

อาจารย์ : “เยี่ยมเห็นไหม เกศสุรางค์นี่เยี่ยมจริง ๆ นะ ถ้างั้นเดี๋ยว
เราไปคุยก่อนนะว่าเขากำลังบูรณะอะไรกันอย่างไร”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 7/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นนักศึกษา
ในปัจจุบัน และตัวละครปฏิบัติหน้าที่การเรียนได้อย่างดี มีความตั้งใจและความขยันหมั่นเพียรในการ
เรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ติดตามอาจารย์ จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับความรู้เกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ของสมัยอยุธยาอย่างดี ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้นำไปใช้ประโยชน์กับการใช้ชีวิตใน
สมัยอดีต ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับตัวได้อย่างเร็วและง่ายยิ่งขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่เป็นนักศึกษาในปัจจุบัน ปฏิบัติตามหน้าที่ของ
นักศึกษาที่ดี ตั้งใจเรียน ค้นคว้าความรู้อย่างจริงจัง รู้จักใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้รับมาสร้างคุณค่า
แก่ชีวิตตนเอง ทั้งยังมีความจงรักภักดีต่อชาติการที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และมีความเข้าใจ
งานระหว่างต่างประเทศ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถปรับตัวใช้ชีวิตในอดีตได้ง่ายยิ่งขึ้น

2) พนักงานในบริษัทเอกชน

พนักงานในบริษัท เป็นบุคคลที่ได้รับการจ้างทำงานจากบริษัท มีหน้าที่ตั้งใจ
ทำงาน สร้างผลงานที่ดีที่สุดให้แก่บริษัท เพื่อตอบแทนค่าจ้างจากบริษัท ตัวละครหญิงย้อนอดีตใน
ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต มีพัชรเพื่อองคนเดียวมีสถานภาพเป็นพนักงานใน
บริษัท พัชรเพื่อองประกอบอาชีพเป็นช่างภาพในบริษัทเอกชน นอกจากมีความรู้และเทคนิคการ
ถ่ายภาพแล้ว ยังมีโอกาสถ่ายรูปรูปโบราณสถานต่าง ๆ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับความรู้เกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์มากขึ้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝุ่นนิรันดร* พัชรเพื่อองทำงานเป็นช่างภาพในบริษัทโฆษณา
แห่งหนึ่ง รับงานถ่ายภาพเพื่อทำปฏิทินให้แก่ลูกค้า เพื่อตั้งใจทำงานโดยชวนเพื่อนที่มีความรู้ทาง
ประวัติศาสตร์ไป เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด และพยายามหามุมสวยงามที่สุดในการถ่ายภาพเพื่อบันทึก
ความสวยงามของโบราณสถานและให้ลูกค้าได้ใช้ประโยชน์รูปภาพจริง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พัชรเพื่ออง : “เราคาดหวังว่าพระราชวังจะต้องใหญ่โตแต่ดูสิสิกรุง
ธนบุรีและที่พระราชวังอยู่ตรงนี้พวกเราไม่เคยรู้จักมา
ก่อนเลย”

กวิน : “คือตอนที่จะสร้างกรุงธนบุรีขึ้นมามันเหมือนกับว่า
จะต้องนับหนึ่งใหม่ มันเป็นการสร้างบ้านสร้างเมือง
ขึ้นมาอีกครั้งนึง และพื้นที่แถบนี้สมัยอยุธยาเนี่ยมันก็เป็น
เมืองที่ป้องกันศัตรูทางน้ำ ส่วนป้อมวิชัยประสิทธิ์นี่อยู่มา
ตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้วแหละ”

พัชรเฟื่อง : “ถ้าอย่างนั้นเดี๋ยวเฟื่องต้องหามุมภาพที่มันเป็นลักษณะของการค้นพบ ทำให้พวกเราได้กลับมารู้จักกรุงธนบุรีอีกครั้งในมุมที่ไม่เคยมีใครเห็นมาก่อน”

(สุฝนนิรันดร 2551 : ตอนที่ 1/2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นช่างภาพในบริษัทเอกชน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและใช้ฝีมือและความรู้ของตัวเอง ส่งผลงานที่ดีให้บริษัท ทำให้ลูกค้าบริษัทมีความพึงพอใจ จึงทำให้บริษัทมีชื่อเสียงที่ดีด้วย นอกจากนี้ยังถ่ายทอดความสวยงามและคุณค่าของโบราณสถานด้วยภาพถ่ายของตนเอง ทำให้คนในสังคมได้รับรู้และชื่นชมความสวยงามของศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติตนเอง ซึ่งการที่เป็นช่างภาพ เป็นปัจจัยที่ช่วยตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สามารถเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตมากขึ้น

นอกจากนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝนนิรันดร* กวินชวนเฟื่องไปสอนวิธีการและเทคนิคการถ่ายภาพให้แก่นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาโบราณคดีของตนเอง ด้วยเหตุผลที่เฟื่องเป็นช่างภาพที่มีความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายภาพ จะได้ช่วยให้คำแนะนำแก่นักศึกษาที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนเทคนิคการถ่ายภาพเพื่อถ่ายภาพโบราณสถานได้อย่างสวยงาม ช่วยให้การทำงานของนักศึกษาดีขึ้น เฟื่องยอมรับคำเชิญจากกวิน และไปแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคการถ่ายภาพกับนักศึกษาของกวิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กวิน : “ครูได้เชิญ คุณพัชรเฟื่อง คีรีศิลป์อาจารย์ ซึ่งได้ทำงานอยู่ที่ บริษัท อินเดกอีเวนท์เอเจนซี ซึ่งเป็นบริษัทของคนไทย แต่ว่าผลงานระดับอินเตอร์นะครับ วันนี้คุณเฟื่องเนี่ย จะมาแบ่งประสบการณ์ในการถ่ายภาพและนักศึกษาทุกคนก็จะได้รับความรู้ในการถ่ายภาพเพื่อใช้กับงานของพวกเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเก็บบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับงานโบราณคดี ขอเชิญคุณพัชรเฟื่องเลยครับ”

พัชรเฟื่อง : “ขอบคุณค่ะ วันนี้เฟื่องคงไม่ได้สอนเป็นทางการนะคะ อยากจะมาแบ่งปันประสบการณ์การถ่ายภาพกันมากกว่า เพราะเชื่อว่าทุกคนที่นี้เนี่ยคงจะถ่ายรูปเป็น อยากจะให้ทุกคนเล่าถึงประสบการณ์การถ่ายภาพให้ฟังค่ะ เริ่มจากใครก่อนดีคะ”

นักศึกษา : “อยากให้คุณเฟื่องแนะนำเกี่ยวกับการตั้งค่าแสงหน่อยค่ะ เพราะที่มีปัญหามากคือแสงล้างออกมาไม่สวยค่ะ”

พัชรเฟื่อง : “ค่ะ ถ้าอย่างนั้นวันนี้เราจะมาเรียนในเรื่องแสงกับการ
ถ่ายภาพละกันนะคะ”

(ผู้ผันนิรันดร 2551 : ตอนที่ 1/ 5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นช่างภาพที่มี
ประสบการณ์ในการถ่ายภาพอย่างมากในปัจจุบัน ตัวละครปฏิบัติหน้าที่และยินดีถ่ายทอดและแบ่งปัน
ความรู้และเทคนิคการถ่ายภาพที่ตัวเองมีอยู่ให้แก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนา เทคนิคการ
ถ่ายภาพดียิ่งขึ้น และได้ความรู้มากยิ่งขึ้น เป็นส่วนที่ช่วยเหลืองานการบันทึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
ของนักศึกษาสาขาวิชาโบราณคดี นอกจากนั้นการถ่ายภาพโบราณสถานและการที่มีโอกาสได้รับ
ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากเพื่อนที่เป็นนักโบราณคดี มีประโยชน์ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมี
ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์มากขึ้น เป็นปัจจัยที่ทำให้ตัวละครสามารถปรับตัวในอดีตงายยิ่งขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นพนักงานในบริษัทเอกชน ทำให้ตัวละคร
มีบทบาทในการตอบแทนบริษัทผู้ว่าจ้างด้วยความพยายามทำงานของตนเอง สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิง
มีสิทธิทางสังคมเท่าเทียมกันกับผู้ชาย สามารถประกอบอาชีพด้วยความรู้ของตนเองได้

3) เพื่อน

เพื่อน เป็นสถานภาพที่ตัวละครได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นใน
สังคม ตัวละครได้รับความรักและความช่วยเหลือในการใช้ชีวิตจากเพื่อน ขณะเดียวกันตัวละครก็ยังคง
เป็นฝ่ายให้กำลังใจและสร้างความสุขให้แก่เพื่อนเหมือนกัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิง
ประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน มีสถานภาพเป็นเพื่อนทุกคน ซึ่งการเป็นเพื่อนกับผู้อื่นทำให้ตัวละครรัก
เพื่อนและให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนซึ่งกันและกัน

ละครโทรทัศน์เรื่อง ผู้ผันนิรันดร พัชรเฟื่องเป็นเพื่อนกับกวิน ได้คุยกันเรื่องมีคน
เป็นลมในโบราณสถานทีเฟื่องปฏิบัติงาน กวินบอกว่าเฟื่องเป็นเพื่อนที่รู้จักตัวเองมากที่สุด ความคิด
ของเฟื่องก็ตรงใจกวินตลอด กวินอยากเป็นเพื่อนสนิทมากที่สุดของเฟื่องตลอดไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พัชรเฟื่อง : “อ่าว ก็ตอนนั้นกวินบอกว่าเขาเป็นลมเพราะเห็นหน้า
เฟื่องอ่า”

กวิน : “เฮ้ะ นี่ ที่เราพูดความจริงไปมันทำร้ายเพื่อนเราเปล่า
เนี่ย”

พัชรเฟื่อง : “กวินเรารู้ระว่านายหวังดีกับเรา นายไม่เคยไม่ว่าวันนี้
หรือวันไหนที่จะคิดทำร้ายเรา เราไม่เคยโกรธกวินเลย”

กวิน : “เรื่องรู้ใจเราอะนะ เฟื่องไม่เคยพลาดเลย พูดได้ตรงใจ
จริง ๆ”

พัชรเฟื่อง : “ละถ้าไม่รู้ใจจะคบกันมานานขนาดนี้ได้ไง”

กวิน : “แล้วก็จะคบกันนาน ๆ อย่างนี้ต่อไปและก็ตลอดไป
ตกลงไหม”

(ผู้ฝันนิรันดร 2551 : ตอนที่ 1/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นเพื่อนกับผู้ชายที่ตนเองรู้จักตั้งแต่เด็กในสังคมปัจจุบัน ตัวละครจึงรู้จักลักษณะนิสัยและความชอบใจของเพื่อนอย่างดี สามารถเข้าใจความคิดและความรู้สึกของเพื่อนมาตลอด ทำให้เพื่อนมีความสุขและมีความปรารถนาที่จะคบกันอย่างยาวนาน นอกจากนั้นการที่มีมิตรภาพที่ดีกับเพื่อน ยังทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นคนที่มีความใจต่อเพื่อน รู้จักแบ่งปันและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความผูกพันแน่นแฟ้นระหว่างตัวละครและเพื่อน และยังทำให้ตัวละครมีกำลังใจและความหวังในการใช้ชีวิตเมื่ออยู่ในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์ไม่ยอมตกลงเป็นคู่รักกับไรวัดี ทำให้ไรวัดียกเลิกการสนับสนุนการจัดงานให้กุลวรงค์ ซึ่งเป็นเพื่อนหญิงที่สนิทมากกับมณีจันทร์ มณีจันทร์เห็นกุลวรงค์เสียใจและผิดหวัง จึงไปตกลงยอมรับเงื่อนไขของไรวัดี เพื่อให้ไรวัดีจัดงานให้กุลวรงค์เหมือนเดิม มณีจันทร์ไปแจ้งข่าวดีให้กุลวรงค์ กุลวรงค์ดีใจมากและแสดงความขอบคุณให้แก่มณีจันทร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “ไรวัดียอมจัดงานเหมือนเดิมละนะกุล”
 กุลวรงค์/ดร.ตรอง : “หะ จริงหรือ”
 มณีจันทร์ : “จริงสิถึงแม้ว่าฉันจะมีคนรักในฝันแต่ฉันก็ไม่ลืม
 นะว่าฉันยังมีเพื่อนอยู่ด้วย ฉันยังมีเธอ”
 กุลวรงค์ : “เมื่อนี้ฉันขอบคุณเธอมากนะ ฉันขอบคุณเธอ
 จริง ๆ และฉันก็ยังหวังเหมือนเดิมนะว่าเธอจะ
 ขึ้นคอนเสิร์ตครั้งนี้เหมือนเดิม แล้วก็กลับมา
 เป็นเมมโมรี่คนเดิม มาอยู่ในโลกปัจจุบัน ลืมเรื่อง
 พวกนั้นซะ แล้วกลับมาสู่โลกแห่งความจริง
 เกอะนะ มาช่วยกันทำงานนี้ให้สำเร็จเถอะนะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นเพื่อนสนิทกับบุคคลชนชั้นสูงในปัจจุบัน เมื่อเพื่อนสนิทประสบปัญหาเพราะตนเองไม่ยอมรับเงื่อนไขของคนที่มีอำนาจ ทำให้เพื่อนตัวเองต้องเสียใจและผิดหวัง ตัวละครยอมเสียสละตัวเอง ยอมรับทำตามความต้องการของคนที่สามารถช่วยเหลือเพื่อนตนเองได้ ทำให้เพื่อนได้มีโอกาสทำสิ่งที่อยากทำอย่างต่อเนือง สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นคนที่ให้ความรักแก่เพื่อน และยอมเสียสละ

ตนเองเพื่อช่วยเหลืองานเพื่อน ขณะเดียวกันก็ทำให้ตัวละครได้รับความรักและการให้เกียรติจากเพื่อนเช่นกัน

ตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นเพื่อนที่ดีต่อผู้อื่น เป็นผู้ให้กำลังใจและสามารถเข้าใจความคิดและความรู้สึกของเพื่อน นอกจากนั้น ยังยอมเสียสละตนเองเพื่อช่วยเหลืองานของเพื่อน ทำให้ตัวละครก็ได้รับความรักและการให้เกียรติจากเพื่อนเหมือนกัน การเป็นเพื่อนคนดี ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถได้รับการยอมรับและการชื่นชมจากผู้อื่น

สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงย้อนอดีตที่ได้มาจากความสามารถและการกระทำของตัวละคร ได้แก่ เป็นนักศึกษา เป็นพนักงานในบริษัทเอกชน และเป็นเพื่อน ซึ่งเป็นสถานภาพที่ตัวละครสามารถเลือกได้และเปลี่ยนแปลงได้ด้วยความพยายามของตนเอง การที่ตัวละครมีสถานภาพทางสังคมต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทำให้ตัวละครมีนิสัยเข้าหาผู้อื่นได้ง่าย จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ตัวละครสามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนในอดีตได้ง่ายขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพทางสังคมหลากหลายในปัจจุบัน เป็นบุคคลชนชั้นสูง พยายามสร้างคุณค่าตนเองโดยใช้ประโยชน์จากฐานะครอบครัวตนเองอย่างถูกต้อง เป็นบุคคลชนชั้นกลาง มีบทบาททำงานสร้างคุณค่าตนเองให้สังคม ไม่เป็นภาระของผู้อื่น เป็นนักศึกษามีหน้าที่เรียนหนังสือ เป็นพนักงานในบริษัท พยายามทำงานดีเพื่อตอบแทนนายจ้าง และยินดีถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้และเทคนิคการทำงานของตนเอง เพื่อช่วยการทำงานของคนอื่นได้ดีขึ้น เป็นเพื่อน มีความรักต่อเพื่อนตนเองอย่างมาก ทำให้เพื่อนมีความสุขและมีกำลังใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น เห็นได้ว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นคนที่มีคุณค่าต่อผู้อื่นและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสถานภาพต่าง ๆ ในปัจจุบันเป็นพื้นฐานสำคัญ ทำให้ตัวละครมีความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้ทางประวัติศาสตร์และได้รับอิทธิพลจากครอบครัวที่เป็นทูต จึงสามารถวางตัวถูกในครอบครัวที่เป็นทูตเหมือนกันในอดีต จึงสามารถใช้ประโยชน์ความรู้ของตนเองช่วยงานราชการในอดีตได้

3.2 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในอดีต

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพต่าง ๆ ในอดีตเช่นกัน ได้แก่ เป็นหลานสาว เป็นเจ้านาย เป็นป้า เป็นคู่รัก เป็นภรรยา เป็นมารดา เป็นเพื่อน และเป็นลูกศิษย์ สามารถแบ่งสถานภาพของตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสถานภาพและบทบาทในสังคม มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

สถานภาพในครอบครัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในอดีต เป็นตำแหน่งอยู่ในครอบครัวอดีตที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตพึ่งพาอาศัยอยู่ เป็นสถานภาพที่ตัวละครได้มาจากการแทนสถานภาพของบุคคลอื่นในสังคมอดีต หรือได้มาจากการยอมรับเป็นญาติพี่น้องหรือหลานสาวของ

ครอบครัวที่พึงพาอาศัย จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพตนเอง ไม่ต้องถูกผู้อื่นสงสัยและสามารถใช้ชีวิตในอดีตได้อย่างปกติ ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพในครอบครัวอดีตเป็น หลานสาว เป็นเจ้านาย เป็นบ่าว เป็นคู่รัก เป็นภรรยา เป็นมารดา

1. หลานสาว

หลานสาว เป็นสถานภาพที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้มาจากการยอมรับเป็นสมาชิกในครอบครัวที่ตนเองพึงพาอาศัยในอดีต ซึ่งมีมณีนันท์และการะเกดสองคนมีสถานภาพเป็นหลานสาวในครอบครัวอดีต ทำให้ตัวละครต้องทำหน้าที่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ตอบแทนบุญคุณผู้ใหญ่และรักษาชื่อเสียงของผู้ใหญ่ด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* คุณหญิงแสร้ได้รับรู้เรื่องมณีนันท์ว่ามาจากอนาคต จึงให้พวกบ่าวทำความสะอาดห้องและเตรียมสิ่งของในห้องนอนเพื่อต้อนรับมณีนันท์ บ่าวสงสัยและถามที่มาของมณีนันท์ คุณหญิงแสร้ตอบว่ามณีนันท์เป็นหลานสาวของตนเอง เพื่อให้มณีนันท์มีสถานภาพอย่างถูกต้องในครอบครัวของคุณหญิงแสร้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คุณหญิงแสร้ : “เร่งมือเข้า เดี่ยวจะมีดคำเสียก่อน”
- นางอิม (บ่าว) : “คุณหญิงจะย้ายนอนมาไว้ที่นี่เลยหรือ
เจ้าคะ”
- คุณหญิงแสร้ : “เปล่า”
- นางอิม (บ่าว) : “อ่าว แล้วจัดห้องให้ใครหรือเจ้าคะ”
- คุณหญิงแสร้ : “หลาน หลานเข้ามาจากฝั่งทางนั้น หลานสาว”
- นางอิม (บ่าว) : “หลานสาวจากฝั่งทางนั้น มีหลานทางฝั่งนั้น
ด้วยหรือ ไม่เห็นเคยได้ยินเลย”
- คุณหญิงแสร้ : “นางอิม เอ็งเป็นญาติผู้ใหญ่ขำรี”
- นางอิม (บ่าว) : “บ่าวมิบังอาจเจ้าคะ”
- คุณหญิงแสร้ : “แล้วเอ็งจะรู้ได้อย่างไรว่าขำมีหลานก็คน
นางม้วน ต่อไปไม่ต้องทำงานอื่น เอ็งมาดูแล
หลานขำ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตถูกตั้งสถานภาพเป็นหลานสาว การตั้งสถานภาพเป็นหลานสาวของเจ้าของบ้านเรือน ทำให้ตัวละครกลายเป็นคนที่มีที่ไปที่มา มีศักดิ์ และสิทธิอยู่ในครอบครัวอดีต ได้รับความเคารพและการให้เกียรติจากพวกบ่าว ช่วยทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่ต้องกังวลปัญหาที่ถูกคนในอดีตสงสัย จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถเข้ากับสังคมอดีตง่ายขึ้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* คุณหญิงสรเดช จะพาแม่ประยงค์ลูกสาวมาเรียนภาษาอังกฤษกับมณีจันทร์ คุณหญิงแสร้งสั่งให้ป่าวแต่งตัวแต่งหน้าให้มณีจันทร์ มณีจันทร์สงสัยจึงถามว่าจะออกไปไหน คุณหญิงแสร้งให้เหตุผลว่า มณีจันทร์ขึ้นชื่อเป็นหลานสาวในครอบครัวนี้ คุณหญิงแสร้งไม่ยอมให้เสียหน้าใคร ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงแสร้ง : “รีบแต่งตัวเร็วเข้าเถิด”
 มณีจันทร์ : “จะไปไหนกันหรือเจ้าคะ”
 คุณหญิงแสร้ง : “ไม่ได้ไปไหน แต่หล่อนขึ้นชื่อว่าเป็นหลานฉันฉันก็ไม่ยอมให้ใครมาดูถูกเหมือนกัน นางม้วนจัดการแต่งตัวให้คุณท่านเอาใ้งามที่สุดอย่าให้ชายหน้าชาววังเขาได้ชขาด”
 ม้วน (ป่าว) : “เจ้าคะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นหลานสาวของบุคคลชนชั้นสูงในสังคมอดีต จึงมีหน้าที่ต้องรักษาชื่อเสียงของผู้ที่ตัวเองพึ่งพาอาศัยด้วย โดยการแต่งหน้าแต่งตัวตามความเหมาะสมสถานภาพตนเอง ตามความต้องการของผู้ใหญ่ในบ้านเรือนเพื่อไม่เสียชื่อเสียงหน้าของครอบครัวอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ภาวะเกิดทำผมตามที่ตนเองชอบในปัจจุบันและจะไปเข้าร่วมงานวัดพร้อมกับคุณหญิงจำปา คุณหญิงจำปาไม่พอใจการกระทำของภาวะเกิด และสั่งภาวะเกิดไปแต่งทรงผมใหม่ตามรูปแบบผู้หญิงอยุธยา ให้เหมาะสมกับการเป็นหลานสาวของออกญาโหราธิบดี มิฉะนั้นจะไม่ให้ภาวะเกิดไปร่วมงานวัดด้วย ภาวะเกิดจึงต้องเชื่อฟังคุณหญิงจำปาไปหิวผมใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงจำปา : “พ่อเดช บอกแม่ภาวะเกิดให้ไปแปลงผมเสียใหม่ และบอกนางด้วยว่า นางไม่ใช่ลูกของเจ้าหัวเมืองที่ไม่มีใ้ใครรู้จักเหมือนแต่ก่อน แต่บัดนี้ นางมีศักดิ์เป็นหลานสาวของออกญาโหราธิบดีพระราชคุณของขุนหลวง”

[...]

คุณหญิงจำปา : “ข้าไม่ยอมให้นางไปวัดด้วยผมวิปลาส เยี่ยงนี้เป็นอันขาด อับอายไปถึงไหน ๆ เขาลือกันไปทั่วว่าแม่หญิงเรื่อนนี้เป็นบ้ากันไปเสียแล้ว และถ้าให้ไปกันอย่างนี้เขาไม่ลือกันไปทั่วอยุธยา พ่อเดชแม่ไม่ยอมเป็นอันขาด”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 8/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นหลานสาวของบุคคลที่เป็นขุนนาง มีฐานะสูงและเป็นที่ยกเคารพนับถือของคนในสังคมอดีต ตัวละครจึงมีหน้าที่รักษาชื่อเสียงของเจ้าของบ้านที่ตนอาศัยอยู่ ทำตัวตามธรรมเนียมความเป็นหญิงผู้ดี ไม่สามารถทำตามใจตนเอง การกระทำและการแต่งหน้าแต่งตัวของตัวละครต้องตามความเหมาะสมเป็นหลานสาวในครอบครัวมีฐานะสูง นอกจากนั้น ยังต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีมารยาทที่งดงามและให้เกียรติผู้ใหญ่เสมอ

นอกจากนี้ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ภาวะเกิดย้อนอดีตกลายเป็นหลานสาวของคุณหญิงจำปา เมื่อการเกิดอยากไปดูงานแข่งเรือ บ่าวบอกว่าต้องไปขออนุญาตจากคุณหญิงจำปา การเกิดไปขออนุญาต แต่คุณหญิงจำปาไม่อนุญาตและห้ามการเกิดออกจากบ้านโดยไม่ให้เหตุผลอะไร การเกิดต้องยอมรับและกราบไหว้คุณหญิงจำปาแล้วกลับไปอยู่ห้องนอนตนเองดังตัวอย่างต่อไปนี้

พี่ผีน : “แม่นายอยากไปหรือเจ้าคะ ถ้าแม่นายอยากไป
ต้องไปขออนุญาตคุณหญิงก่อนนะเจ้าคะ”

การเกิด : “โอเค เต๋ยเข้าไปขอ”

พี่ผีน : “นี่แม่นายไม่เช็ดหรือเจ้าคะ”

การเกิด : “อีกรงานเต๋ย เต๋ยเช็ดซัวร์”

(การเกิดไปขออนุญาตคุณหญิงจำปา)

คุณหญิงจำปา : “ไม่ให้ไป นางปริก เอ็งจะแกงอะไรเย็นนี้”

ป้าปริก : “เอ่อก็...”

การเกิด : “คุณป้าเจ้าคะ มีเหตุผลอะไรเจ้าคะ ที่ไม่ให้เข้าไป”

คุณหญิงจำปา : “ไม่มี ข้าสั่งเป็นวจาแน่นอน ออเจ้าอย่าเข้าซี”

(การเกิดน้อยใจ แต่ไม่พูดอะไร ยกมือไหว้และลาคุณหญิงจำปากลับ

ห้องนอนตนเอง)

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 19 / 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นหลานสาวในครอบครัวอดีต เชื่อฟังผู้ใหญ่อย่างเข้มงวด ทำตามความต้องการของผู้ใหญ่และไม่ได้เถียงคำสั่งจากผู้ใหญ่ พยายามทำตัวเป็นหลานสาวที่ดีในครอบครัว ทำให้ผู้ใหญ่ไว้วางใจได้และไม่ต้องห่วงใย

ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับสถานภาพเป็นหลานสาวในครอบครัวชนชั้นสูงในสังคมอดีต มีบทบาทเป็นหลานสาวที่ปฏิบัติตัวเป็นผู้หญิงเรียบร้อย สวยงามตามความเป็นหญิงในอดีต รักษาชื่อเสียงผู้ใหญ่ ทำตามความต้องการของผู้ใหญ่ ทำให้ผู้ใหญ่สบายใจ ซึ่งตัวละครมีสถานภาพเป็นลูกสาวหรือหลานสาวในปัจจุบันอยู่แล้ว รู้จักหน้าที่ของหลานสาว คือ ให้ความเคารพแก่ผู้ใหญ่และ

ตอบแทนบุญคุณของผู้ใหญ่ แต่ในสังคมปัจจุบันยังสามารถแสดงความคิดของตนเองและยืนหยัดทำตามความต้องการของตนเอง แต่เมื่อเป็นหลานสาวในอดีต ตัวละครถูกผู้ใหญ่บังคับให้ทำตามความเป็นหญิงในอดีต ต้องเน้นทำตามความต้องการของผู้ใหญ่ในเรือน

2. เจ้านาย

ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปใช้ชีวิตในครอบครัวชนชั้นสูงในอดีต ไม่ว่าจะถูกตั้งเป็นแขกญาติ หรือหลานสาว แต่จะเป็นผู้ที่มีเกียรติในบ้าน ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 คน มีพัชรเพียง มณีจันทร์ การะเกด และแพรวนวลมีสถานภาพเป็นเจ้านายในครอบครัวอดีต จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ของเจ้านายในบ้าน เลี้ยงดูบ่าวไพร่และอบรมสั่งสอนให้บ่าวไพร่มีความรู้มากขึ้นและใช้ชีวิตดีขึ้นในครอบครัวอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุ่มฝันนิรันดร* พัทธเพียงเห็นว่าที่ชื่อสายเป็นเพื่อนคนหนึ่งของตนเอง สายมีลูกชายคนหนึ่งชื่อแดง เมื่อแม่ลูกสองคนถูกทำร้ายจากญาติคนหนึ่งของแม่สำลี เพียงไปช่วยเหลือสาย และพาทั้งสองแม่ลูกออกจากสภาพลำบาก เพียงยังเอาเสื้อที่ตัดไว้ให้ทองทัดให้แดงไปใส่ และเอาผ้าตนเองให้สายเอาไปแต่งตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พัชรเพียง :

“นี่กางเกง ฉันทัดไปให้ทองทัด ให้แดงเอาไปใส่ก่อน และนี่ผ้าของฉัน สายเอาไปใส่ซะ อย่ากลับไปที่เรือนนะ มันอันตราย และก็ไปอาบน้ำล้างหน้าให้สะอาด เดี่ยวไปหายยาอำหยาทาแผลให้ค่ะ”

สาย :

“ขอบพระคุณนายเพียงเจ้าค่ะ”

(*สุ่มฝันนิรันดร 2551 : ตอนที่ 7 / 1*)

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นเจ้านายในครอบครัวอดีต ตัวละครเป็นเจ้านายที่ใส่ใจบ่าวของตัวเอง สามารถไปต่อสู้กับผู้ร้ายเพื่อปกป้องบ่าวของตนเอง และไม่มีการแบ่งชนชั้น เห็นบ่าวที่ดูแลตนเองเป็นเพื่อน มีน้ำใจต่อบ่าวมอบสิ่งของของตนเองให้บ่าวใช้ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับความรักและความเคารพจากบ่าวในครอบครัว เป็นปัจจัยที่ช่วยตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ชีวิตในอดีตอย่างเป็นสุข

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* เกศสุรางค์ย้อนอดีตไปกลายเป็นการะเกดและได้รับรู้เรื่องที่เกิดการสะกดให้ผินล่มเรือแม่หญิงจันทร์วาด ทำให้บ่าวของแม่หญิงจันทร์วาดที่ชื่อแดงเสียชีวิต เกศสุรางค์ทั้งตกใจและเสียใจที่มีคนตาย ผินเห็นใจเกศสุรางค์ จึงบอกว่าตนเองเป็นคนลงมือล่มเรือ ควรเป็นคนที่ถูกปรับ แต่เกศสุรางค์บอกผินว่า เขารู้ผินต้องทำตามคำสั่งของการะเกดคนเดิม คนที่สั่งก็ต้องรับผิดชอบด้วย และจะพาผินไปทำบุญให้แดงเพื่อแก้กรรมของทั้งเจ้านายและบ่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พี่ผิน : “แม่นายเจ้าข้า บ่าวทำเองเจ้าค่ะ”
 การะเกด : “หา”
 พี่ผิน : “บ่าวเป็นคนลุ่มเรือแม่หญิงจันทร์วาดเองเจ้าค่ะ
 บ่าวเป็นคนทำเองเจ้าค่ะ”
 การะเกด : “ไม่ต้องร้องนะ ข้าเป็นคนสั่งข้าก็ต้องบ่าวไปด้วย
 เอาอย่างนี้เดี๋ยวข้าจะพาไปทำบุญให้อีแดง”
 พี่ผิน : “แม่นาย...”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 4 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นเจ้านายในครอบครัวอดีต มีน้ำใจและมีความเมตตาแก่บ่าวที่ดูแลรับใช้ตัวเอง ทำให้บ่าวมีแรงบันดาลใจมากยิ่งขึ้นในการทำงานให้แก่เจ้านาย รวมถึงได้รับความเชื่อใจจากบ่าว ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับความช่วยเหลือจากบ่าวอย่างมาก ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตัวละครสามารถปรับตัวเข้ากับการใช้ชีวิตในอดีตได้อย่างราบรื่น

นอกจากนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส ตอนที่เกิดเหตุการณ์บ่าวตายไปหลายคนในบ้านของออกญาท่านโหราธิบดีโดยที่ไม่มีใครรู้สาเหตุ การกระทำรู้เหตุผล คือ โดนยุ้งกัดและติดเชื้อโรคกัน จึงสั่งสอนบ่าวทุกคนทำความสะอาดพื้นที่รอบบ้าน กำหนดให้ปิดฝาโอ่งน้ำทุกครั้งที่ตักน้ำเสร็จ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การะเกด : “แม่ปริกใช้ไหม”
 แม่ปริก : “เจ้าค่ะ”
 การะเกด : “ทำไมไม่ดูแลปิดฝาโอ่งให้เรียบร้อย”
 แม่ปริก : “จะปิดทำไมหรือเจ้าคะ ตักน้ำใช้จะได้ไม่ต้องเปิด”
 การะเกด : “เวลาจะใช้ค่อยเปิด”
 แม่ปริก : “ปิดทำไมเจ้าคะ”
 การะเกด : “ก็ข้าสั่งไง เวลาจะใช้ค่อยเปิด เวลาไม่ใช้ต้องปิด เข้าใจ”
 แม่ปริก : “อ้อ เข้าใจ ไปก็ได้เจ้าคะ ไล่ข้า”
 การะเกด : “ไปหาฝามาปิดค่ะ ทุกใบเลยนะ”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 21 / 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นเจ้านายในครอบครัวอดีต ตัวละครมีความรู้และมีศักยภาพในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เมื่อพบปัญหา

สามารถใช้ความรู้และใช้สิทธิ์ที่ตนมีอยู่สั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่บ่าวในบ้าน ยกย่องคุณภาพการใช้ชีวิตของบ้านให้สูงกว่าเดิม ทุกคนในบ้านจึงได้มีชีวิตอย่างปลอดภัยและสุขภาพดีมากยิ่งขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นเจ้านายในครอบครัวอดีต เนื่องจากตัวละครใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันที่ไม่มีการแบ่งชนชั้น ทำให้ตัวละครไม่ถือตัวเป็นคนที่ยืนสูงกว่าบ่าว เห็นบ่าวเป็นเพื่อนและช่วยเหลือในการใช้ชีวิตซึ่งกันและกัน ทำตัวเป็นเจ้านายที่ดี มีน้ำใจต่อบ่าว ปกป้องบ่าวไม่ให้บ่าวตนเองถูกทำร้าย และยังพยายามเข้าใจความรู้สึกบ่าว ปลอดภัยบ่าวเมื่อบ่าวรู้สึกเสียใจ สร้างความสุขแก่บ่าว จึงได้รับความรักและความเคารพจากบ่าวเป็นอย่างมาก ทำให้ทั้งครอบครัวใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

3. บ่าว

ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นบ่าวเพียงเรื่องเดียว คือ นิราศสองภพ ตัวละครย้อนอดีตไปสมัยที่มีสงคราม คนพลัดบ้านพลัดเมืองมีมากมาย ไม่มีใครรู้จัก ไม่มีที่ไปที่มาและไม่มีทรัพย์สินส่วนตัว คนในอดีตจึงเห็นใจและรับไว้เป็นบ่าวในครอบครัว ทำให้ตัวละครมีที่พึ่งพาอาศัยใช้ชีวิตในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บ่าวบุษยาย้อนอดีตไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ไม่มีคนรู้จักและไม่มีสิทธิ์และทรัพย์สินเหมือนในปัจจุบัน ต้องพึ่งพาอาศัยครอบครัวของเทียน กลายเป็นบ่าวคนหนึ่งครอบครัวเทียน ต้องทำงานตามคำสั่ง และฝึกฝนการวางตัวและการทำงานกับบ่าวคนอื่นในบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยี่เซ่ง : “เอ็งดูขำนะ เอ็งมาทำอย่างนี้นางบัว”

บัวบุษยา : “เวลานั้นฉันก็ยังไม่ได้ข่าวเทียน สัมหมอมเองก็เป็นห่วงพี่ชาย”

ยี่เซ่ง : “เอ็งนั่งดี ๆ สิ นั่งพับเพียบ แล้วเอ็งก็เก็บปลายเท้าด้วย เอ็งเก็บปลายเท้าด้วย แล้วเอ็งก็ตั้งคอกกราบซะ ตั้งคอกลงไปสิ ตรงเนี่ย ตูดเอ็งก็อย่าได้ขึ้นมาล่ะ เอ็งทำมื่อดี ๆ สิ เนี่ยเอ็งนะกดลง”

บัวบุษยา : “เจ็บนะ”

ยี่เซ่ง : “เอ็งก็ทำใหม่ดี ๆ สิ”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 4/1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นบ่าวในครอบครัวเศรษฐีสมัยอดีต จากเป็นคนที่มีบ่าวอยู่รอบตัวคอยดูแลและทำงานตามใจของตัวเองเสมอ กลายเป็นบ่าวคนหนึ่งต้องทำตามคำสั่งจากเจ้าของบ้านและต้องเรียนรู้ให้ความเคารพคนอื่นมากขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงกลายเป็นผู้ที่มีมารยาทและรู้จักเคารพผู้อื่น หลังจากตัวละครได้ย้อนกลับไป ปัจจุบัน จึงสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่และสร้างคุณค่าให้แก่ชีวิตตนเองได้

ในอีกตอนหนึ่ง บัวบุษยานวดให้ส้มโอพร้อมกับยี่เข่ง แต่บัวบุษยานวดไม่เป็น ทำให้ส้มโอเจ็บตัว จึงโดนส้มโอตำและถูกยี่เข่งตำหนิ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ส้มหอม : “โอ๊ย เบา ๆ หน่อยสินางบัว”

ยี่เข่ง (บัว) : “ก็มีมือมันใหญ่อย่างกับใบพาย ตัวมันก็ใหญ่เป็นยักษ์ปักหลักพื้นมันก็ขาว หน้าเกลียดเจ้าค่ะ”

ส้มหอม : “หุบปากนะยี่เข่ง ข้ารำคาญ”

ยี่เข่ง (บัว) : “เจ้าค่ะ”

ส้มหอม : “เพลานี้พระสนมทองหยิบกับพระสนมทองย้อยนายข้าถวายงานอยู่ หากท่านกลับมาเมื่อใด ข้าจักพาเอ็งไปเข้าเฝ้านางบัว”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 4/1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นบ่าวในครอบครัวที่ตนเองพึ่งพาอาศัยอยู่ ทำให้ตัวละครต้องเรียนรู้ทำงานบ้านและดูแลรับใช้ผู้มีอำนาจในครอบครัว จากการใช้ชีวิตที่มีคนรับใช้แวดล้อม กลายเป็นต้องทำตามคำสั่งจากผู้อื่น ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้ทำความเข้าใจกับการใช้ชีวิตด้วยตนเอง และเริ่มมีความคิดในการสร้างคุณค่าให้ตัวเอง

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นบ่าวในอดีต มีหน้าที่คอยดูแลรับใช้เจ้านายในบ้านเรือน เรียนรู้มารยาทและทำงานบ้านต่าง ๆ การให้เกียรติและให้ความเคารพแก่ผู้อื่น ซึ่งในปัจจุบันตัวละครหญิงย้อนอดีตมีนิสัยพึ่งพาอาศัยครอบครัว ไม่มีความคิดของตนเอง ไม่มีความสามารถในการใช้ชีวิตตนเองและดูแลรักษาผู้อื่น นอกจากนั้นยังไม่รู้จักให้เกียรติผู้อื่น คิดแต่ใช้เงินในการว่าจ้างคนอื่นช่วยแก้ไข้ปัญหา การที่กลายเป็นบ่าวต้องทำตามสั่งของผู้ใหญ่ และต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้านายและบ่าวคนอื่น ทำให้ตัวละครมีบทบาทในครอบครัวอดีต และสามารถเข้าใจการใช้ชีวิตได้มากขึ้น สุดท้ายจึงมีความสามารถในการดูแลการใช้ชีวิตของคนอื่น รู้จักช่วยคนอื่นซึ่งกันและกัน กลายเป็นคนที่สามารถเข้าหาคนอื่นได้ทั้งในครอบครัวและในสังคม

4. คู่รัก

คู่รัก เป็นสถานภาพที่ตัวละครหญิงได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์ด้วยความรักกับผู้ชายในอดีต ซึ่งสถานภาพนี้ได้พบในทุกเรื่อง เป็นสถานภาพที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความผูกพันกับชีวิตในอดีตมากขึ้น และแสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตมีบทบาททำให้คนรักมีกำลังใจต่อสู้กับชีวิต และมีความสุขยิ่งขึ้นด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัณฑิตยาแต่งตัวเป็นทหารคนหนึ่ง เพื่อแอบติดตามเทียนไปต่อสู้กับศัตรู และบอกเทียนว่ายอมตายพร้อมกับเทียน แต่เทียนบอกว่า บัณฑิตยาเป็นยอดรักของตนเอง เทียนไม่ยอมให้บัณฑิตยาตายเพราะสงคราม ยอมแต่ทั้งสองคนจะตายไปเพราะแก่ชราจนสิ้นอายุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมื่นเทียน : “ภูภวานาให้สงครามจบโดยไว ภูจะได้กลับมาพบยอดรักของภูแต่ภูก็หาเดาใจยอดรักของภูถูกไม่”

บัณฑิตยา : “ฉันไม่ยอมรอเทียนอยู่ที่นั่นเฉย ๆ หรอก ถ้าเทียนเป็นอะไรไปฉันก็ต้องรอเกลือ ถ้าเทียนตาย ฉันจะตายด้วย เราตายด้วยกัน”

หมื่นเทียน : “มึงอย่าพูดเป็นกลางเอียงนี้ ภูมียอมดอก ภูมียอมให้ความตายมาพรากความรักของเรา เว้นเสียแต่แก่ชราจนสิ้นอายุไซ้เท่านั้น”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 20/1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นยอดรักของผู้ชายในอดีต ติดตามผู้ชายที่ตนเองรัก ยอมตายเพื่อความรัก ทำให้คู่รักอีกฝ่ายหนึ่งมีกำลังในการต่อสู้กับศัตรูมากขึ้น และสร้างความหวังเอาชีวิตรอดจากสงครามมากขึ้น มีบทบาทในการทำให้คู่รักมีความปรารถนาต่อชีวิตใหม่

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บ่วงบรรจถรณ์* แพรนวลกับจายหลาวเปิง ซึ่งเป็นผู้ชายที่รักแพรนวลในอดีต สองคนมีเรื่องเข้าใจผิดกัน แพรนวลโกรธและย้อนกลับไปปัจจุบัน จายหลาวเปิงทั้งเสียใจและห่วงใย ไม่มีกำลังใจในการทำงาน เสมือนเป็นคนที่ไม่มีชีวิตคนหนึ่ง หลังจากแพรนวลกลับมา จายหลาวเปิงเปลี่ยนเป็นคนมีชีวิตชีวาทันที ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้านางตองรีว : “ยิ้มอะไรเธอคะ”

ชานแปง : “ก็หลาวเปิงนะสิเหมือนคนไม่มีชีวิตตั้งแต่เมื่อคืนยันเช้าแต่หลังจากที่แม่หญิงแพรนวลกลับมา ก็กลายเป็นคนละคนไม่น่าเชื่อเลยเนอะแม่หญิงแพรนวลมาเวียงผิงแค่มิ่กวันจะทำให้หลาวเปิงเปลี่ยนไปได้ขนาดนี้”

เจ้านางตองรีว : “คุณแพรนวลอยู่ในใจพี่หลาวเปิงมานานแล้วล่ะคะ”

ชานแปง : “สองคนนี้เคยเจอกันมาก่อนเธอ”

เจ้านางตองรีว : “ไม่รู้ว่่าพี่ซ่านแปงจะเชื่อหรือเปล่า แต่ตองรีว
เชื่อณะคะว่่าอาถรรพ์จากเตียงหลังนั้นทำให้พี่
หลาวเปิงได้พบกับคุณแพรวนวล”

(บ่วงบรรจถรณ์ 2560 : ตอนที่ 8 / 5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นคู่รักในอดีต มีบทบาททำให้คู่รักฝ่ายชายสบายใจสุขใจ มีความหวังและมีชีวิตชีวาในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงทำให้เพื่อนสนิทและครอบครัวของคู่รักได้มีความสุขไปด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* หมิ่นสุนทรเทวาทได้รับโอกาสไปประเทศฝรั่งเศส พร้อมคณะทูต ก่อนที่จะเดินทาง หมิ่นสุนทรเทวาทขอของส่วนตัวจากการะเกดเพื่อติดตัวนำไปที่ต่างประเทศ และให้การะเกดรอคอยตนเองกลับมา การะเกดให้คำสัญญาว่าจะทำตัวเรียบร้อยและรอคอยหมิ่นสุนทรเทวาทกลับมา ทำให้พ่อเดขไว้ว่างใจได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การะเกด : “คุณพี่อยากได้สิ่งใดละเจ้าคะ”

หมิ่นสุนทรเทวาท : “สิ่งที้อเจ้าใช้อยู่ทุกวัน สิ่งทีติดกายออเจ้า
ทีเวลาข้าเห็น ข้าจะระลึกถึงออเจ้า ให้ข้าได้
อุ่นใจ ถ้าเข้าไปไกล ออเจ้าก็ยังคงรอคอยข้าไม่
หันเหไปทางอื่นให้มีราศี”

การะเกด : “ถ้าั้นคุณพี่รอดตรงนึ้นะเจ้าคะ หมอนใบนี้ข้าใช้
หนุนนอนทุกคืน ข้าให้คุณพี่ไปหนุนนอนเจ้าคะ
ทีเมืองฝรั่งเศสเห็น หากคุณพี่เผลอเผลอไปได้
เมียฝรั่งเศสอนเอนตัวนอนจะได้ยับหยั่งข้างใจได้
บ้าง ถ้าคุณพี่อดใจไหวข้าจะรักษาเนื้อรักษาตัว
ยุ่งไม่ให้ไต ไรไม่ให้ตอม รอคุนพี่กลับมาเจ้าคะ”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 31 / 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นคู่รักกับชายในอดีต ตัวละครมีความคิดและความรู้ทางด้านวิชาการ ทำให้คู่รักหลงรักและสร้างความสุขในชีวิตประจำวันแก่ทั้งครอบครัวของคู่รัก ตัวละครหญิงย้อนอดีตปฏิบัติหน้าที่ของคู่รักได้อย่างดี ทำให้ฝ่ายชายไว้ว่างใจและสุขใจ และรักษาคำสัญญาระหว่างคู่รักกัน การที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับการยอมรับจากคู่รักอีกฝ่ายหนึ่ง กระตุ้นให้สมาชิกอื่นในครอบครัวยอมรับตัวละครหญิงย้อนอดีตได้มากยิ่งขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นคู่รักในอดีต ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาคู่รักอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อคู่รักเจ็บป่วย สร้างกำลังใจในการต่อสู้กับชีวิตแก่คู่รัก ทำให้คู่รักมีชีวิตชีวาและมีความ

แข็งเกร็งมากขึ้น นอกจากนั้นยังสร้างความหวังใหม่ในความรักให้แก่คู่รัก ทำให้คู่รักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และการที่มีความผูกพันเรื่องรักกับคนในอดีต ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับการยอมรับจากสังคมอดีตอย่างเร็วยิ่งขึ้น และยอมรับใช้ชีวิตในอดีตอย่างปกติ

5. ภรรยา

ภรรยา เป็นสถานภาพที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้มาจากการสร้างครอบครัวตนเองกับผู้ชายในอดีต ตัวละครจากหญิงสาวกลายเป็นผู้หญิงที่ต้องใช้ชีวิตร่วมเป็นครอบครัว ต้องรับผิดชอบงานบ้านงานเรือน ดูแลความเรียบร้อยในเรือนและดูแลสามีเลี้ยงบุตร รวมถึงสั่งสอนบุตรและบ่าวในบ้าน เป็นต้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝุ่นนิรันดร* พรีซีเฟื่องแต่งงานกลายเป็นภรรยาของหลวงพิพิธ ทำงานบ้านอยู่ด้วยกับผู้ใหญ่ในบ้าน คอยดูแลความเรียบร้อยของข้าวของเครื่องใช้และเสื้อผ้าให้หลวงพิพิธ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่หลวงพิพิธ : “แม่เฟื่อง เจ้าทำสิ่งใดอยู่หรือ”

พรีซีเฟื่อง : “จัดข้าวของให้หลวงพิพิธเจ้าค่ะ”

แม่หลวงพิพิธ : “เจ้าจงไปจัดให้เสร็จแล้วเถอะ แม่จะไปต้มน้ำพริกแล้วก็ย่างปลาสำหรับมื้อกลางวันให้เจ้า”

[...]

พรีซีเฟื่อง : “เสื่อนวมตัวเก่าเห็นใช้ได้ดี เฟื่องซ่อมแซมให้แล้วเจ้าค่ะ”

แม่หลวงพิพิธ : “ขอบใจนักหนาแม่เฟื่อง”

(*สุฝุ่นนิรันดร 2551 : ตอนที่ 13 / 4*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นภรรยาในครอบครัวอดีต ตัวละครทำหน้าที่ดูแลการใช้ชีวิตประจำวันของสามี จัดข้าวของและซ่อมแซมเย็บเสื้อผ้าให้แก่สามี ดูแลความเรียบร้อยและความสะอาดของบ้านเรือนทำให้สามีสามารถตั้งใจทำงานราชการและใช้ชีวิตอย่างอยู่เย็นเป็นสุข

นอกจากนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝุ่นนิรันดร* เมื่อหลวงพิพิธได้รับคำสั่งต้องไปปฏิบัติหน้าที่และทำงานราชการที่ต่างประเทศในเวลาที่จะเฟื่องกำลังตั้งครรภ์ เฟื่องทำความเข้าใจกับงานราชการของหลวงพิพิธ และปิดบังข่าวที่ตนเองตั้งครรภ์ เพื่อไม่ให้หลวงพิพิธห่วงใยระหว่างเดินทางไปต่างประเทศ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเรือน : “ไปครานี้คงนานเป็นปีนะเจ้าค่ะ”

พรีซีเฟื่อง : “หน้าที่ของคนเราต่างกันเรือน วันหนึ่งเราต้อง

กลับมาพบกัน ร้อยปีที่ห่าง เรายังพบกันได้
นี่เพียงแคปีเดียว ไม่นานหรอก”

แม่หลวงพิพิธ : “เซ่นนั้นหรือแม่เฟื่อง เจ้าจงนอนตัวอยู่รอท่า
ให้จดี แล้วเจ้าบอกงูไ้แล้วหรือ ว่าเจ้านะ
ท้องไส้แล้ว”

พัชรเฟื่อง : “ไม่ได้บอกเจ้าคะ เกรงว่าจะเป็นห่วง”

(ผู้ฝันนิรันดร 2551 : ตอนที่ 13 / 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นภรรยาที่
เข้าใจสามีได้อย่างดี เวลาที่สามีต้องเดินทางออกจากบ้านไปที่ไกล ตัวละครสามารถทำใจให้เข้มแข็ง
เชื่อใจและมั่นใจตัวสามี พยายามอดทนความเหนื่อยในการตั้งครรภโดยไม่แจ้งให้สามีรับรู้เพื่อทำให้
สามีไม่ต้องห่วงใยมากในระหว่างการเดินทาง

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ มณีจันทร์แต่งงานกับหลวงเทพ เมื่อหลวงเทพต้อง
เดินทางไปเป็นทูตที่ต่างประเทศ มณีจันทร์เดินทางไปกับหลวงเทพด้วยและตั้งใจจะช่วยงานอย่าง
สุดกำลัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “นี่เราต้องออกเดินทางเมื่อไหร่เจ้าคะ”

หลวงเทพ : “ต้องรีบไป”

มณีจันทร์ : “เรือไม่ค่อยมีเธอ”

หลวงเทพ : “ไม่ใช่ เดี่ยวเกิดมีลูก”

มณีจันทร์ : “บ้านะคุณหลวง เห็นเฉย ๆ แบบนี้ ร้ายจังเลย
นะเจ้าคะ”

หลวงเทพ : “บ้านเมืองยังมีปัญหาอยู่ยังคงเป็นเช่นนี้ไปอีก
หลายปี เรามีกงานที่ต้องทำอยู่มาก”

มณีจันทร์ : “มณีจะช่วยคุณหลวงอย่างสุดกำลังเลยเจ้าคะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 17)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตสร้างครอบครัวของตัวเอง
ในอดีต กลายเป็นภรรยาของขุนหลวงที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทูตที่ต้องเดินทางไปทำงานที่ต่างประเทศ
ตัวละครหญิงย้อนอดีตปฏิบัติหน้าที่ในฐานะภรรยาของผู้รับราชการแผ่นดิน ยอมรับเดินทางไกลไปกับ
สามีและใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มใจจะช่วยงานสามีให้ประสบความสำเร็จ

ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส ภาวะเกิดแต่งงานกับหมื่นสุนทรเทวา เมื่อ
หมื่นสุนทรเทวามีงานราชการต้องไปจัดการ จึงสั่งให้ภาวะเกิดอยู่ที่บ้านเรือนกับคุณแม่อย่างเรียบร้อย
และไม่ปล่อยให้ภาวะพรินบ้านออกจากเรือน ภาวะเกิดยอมรับและทำตามที่หมื่นสุนทรเทวาต้องการ
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมื่นสุนทรเทวา : “แม่กระเทย วันพรุ่งนี้ออเจ้าอยู่กับคุณแม่เถอะ
หนา พี่มีเหตุต้องไปจัดการ”

การกระเทย : “มีเรื่องอะไรหรือเจ้าคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “มิต้องกังวลหรอก มิใช่เหตุร้ายแรงอันใด”

การกระเทย : “เลี้ยงไม่บอกความจริง ก็ผิดข้อมูลสถานะเจ้าคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “เอาเถอะหนา ออเจ้าอยู่ที่นี้ก็จงสงบไว้
บ่าวไพร่ก็อย่าให้ออกเรือน”

การกระเทย : “เจ้าคะ คุณพี่”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 39 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ชีวิตในอดีตจนกระทั่งกลายเป็นภรรยาของคู่รักตัวเอง มีบทบาทดูแลความเรียบร้อยในบ้าน ทำตามความต้องการของสามี เพื่อให้สามีได้ไว้วางใจในระหว่างการจัดการงานราชการ ตัวละครหญิงย้อนอดีตก็ได้ใช้ชีวิตในอดีตอย่างมีความสุข

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นภรรยาในอดีต ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความเรียบร้อยในบ้านเรือน จัดข้าวของและซ่อมแซมเสื้อผ้าให้แก่สามี อยู่ทำงานบ้านกับผู้หญิงในบ้านเรือน ติดตามสามีและช่วยงานสามีอย่างเต็มใจ สร้างความสุขและชีวิตชีวาให้แก่ครอบครัว นอกจากนั้นยังทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเติบโตเป็นผู้ใหญ่และผูกพันกับครอบครัวมากขึ้น จึงได้เข้าใจชีวิตมากขึ้น นอกจากนั้นตัวละครหญิงย้อนอดีตยังมีความสามารถทำงานคู่กับสามี เป็นลักษณะพิเศษที่ผู้หญิงอดีตไม่มี และการที่เป็นภรรยา ถือเป็นสถานภาพใหม่ of ตัวละครหญิงย้อนอดีต ทำให้เห็นถึงความสามารถตัวละครมากขึ้น

6. มารดา

ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 ตัว พ็ชร์เฟื่อง และการะเทยตลอดลูกในอดีต ทำให้ตัวละครได้รับสถานภาพเป็นมารดา กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องดูแลความเรียบร้อยบ้านเรือนและสั่งสอนบุตร

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝุ่นนิรันดร* พ็ชร์เฟื่องมีครอบครัวและมีบุตรแล้ว เฟื่องดูแลเลี้ยงลูก ทำงานบ้านและดูแลความเรียบร้อยการใช้ชีวิตของครอบครัว มีความสุขเป็นอย่างมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พ็ชร์เฟื่อง : “จุกิมเลี้ยงง่าย ว่าง่าย เฉลียวฉลาด ข้าไม่เคยรู้
มาก่อนเลยว่า ความรักตั้งดวงใจของพ่อและแม่
เป็นอย่างไร จนกระทั่งได้รู้สิกรักลูกกิมเช่นนั้น
โชคดีนะ ที่ข้าได้เลี้ยงลูกดูแลจุกิมอยู่ทุกวัน

แลทุกคืน ลูกก็มึงติดแม่เสียยิ่งกว่าผู้ใด หลวง
พิพิธรับขวัญวันเกิดปีแรกของลูกด้วยสร้อยทอง
แลในปีที่สองเป็นพระพิมพ์เลี่ยมทอง”

[...]

พัชรเพ็ญ : “ครานี้ลูกจุกก็จักได้กินปลาอย่างฝีมือหรือลูก
แดงเอาจานข้าวมาให้แม่ แม่จะคลุกข้าวให้
กินให้หมดนะแดง”

แดง : “ขอรับ”

พัชรเพ็ญ : “จุกก็หม่านะลูก”

(ผู้ฝันวันตร 2551 : ตอนที่ 13 / 4)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตสร้างครอบครัวของตัวเอง
ในอดีต จึงกลายเป็นมารดา ซึ่งเป็นสถานภาพใหม่ที่ตัวละครได้มาจากการสร้างครอบครัวใหม่
ตัวละครทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงลูกได้อย่างดี ทำให้เห็นว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติ
เป็นมารดาที่ดี ขณะเดียวกันตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความสุขจากการเลี้ยงดูลูก ทำให้ความสัมพันธ์
ระหว่างตัวละครหญิงย้อนอดีตกับการใช้ชีวิตในอดีตใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ตัวละครมีความพึงพอใจในการ
ทำงานบ้านเพื่อครอบครัวและเพื่อดูแลเลี้ยงลูก ดำรงชีวิตในอดีตได้ด้วยความสุข

ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส ตอนที่ลูกคนเล็กเรียกว่าโดยใช้คำว่า
อี การเกิดสั่งสอนให้ลูกใช้คำสุภาพเรียกใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การเกิด : “หันมาดูสิลูก”

ลูกการเกิด : “คุณแม่เจ้าคะ ลูกขอไปเล่นกับพี่ชดได้ไหมเจ้าคะ”

การเกิด : “พูดใหม่สิลูก”

ลูกการเกิด : “โอเคเจ้าคะ ลูกขอไปเล่นกับพี่ชดได้ไหมเจ้าคะ”

การเกิด : “ไปสิลูก”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 40 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นมารดาใน
ครอบครัวอดีต และดูสั่งสอนให้ลูกปฏิบัติตัวเป็นคนดี และเป็นคนสุภาพ ให้ความเคารพแก่ผู้อื่น
ไม่ดูถูกบ่าว ถ้ายทอดคุณสมบัติของผู้หญิงดีให้แก่ลูกเพื่อให้ลูกตนเองเป็นคนที่มีมารยาทและมีน้ำใจ
ต่อผู้อื่น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นมารดาในครอบครัวอดีต ปฏิบัติหน้าที่
ดูแลการใช้ชีวิตประจำวันของลูก เลี้ยงลูกตั้งแต่เด็กจนโต รวมถึงอบรมสั่งสอนบุตรลูกให้เป็นคนที่

สุขภาพ มีมารยาท มีน้ำใจและให้เกียรติแก่ผู้อื่น จะได้เป็นคนที่ได้รับความรักและความเคารพจากคนอื่น

ตัวละครหญิงย้อนอดีต เมื่อย้อนไปในอดีตมีสถานภาพที่ใกล้เคียงกับสถานภาพเดิมในปัจจุบัน ก็คือ เป็นหลานสาว ซึ่งตัวละครสามารถปฏิบัติหน้าที่ของหลานสาวได้อย่างดีโดยมีผู้ใหญ่และบ่าวในบ้านคอยสั่งสอนและให้คำแนะนำ สำหรับสถานภาพใหม่ที่ตัวละครได้รับมาจากการย้อนอดีต ได้แก่ เป็นเจ้านาย เป็นบ่าว และเป็นมารดาในครอบครัวอดีต ซึ่งตัวละครต้องปฏิบัติหน้าที่ตามแต่ละสถานภาพดี ทำตัวตามความเป็นหญิงในแต่ละสถานภาพ จากความพยายามที่ตัวละครฝึกฝนกับผู้ใหญ่หรือบ่าวในบ้าน หรือพยายามสังเกตการกระทำของผู้หญิงอื่นในอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแต่ละสถานภาพใหม่ของตนเองได้อย่างดี จึงได้รับความรักและการให้เกียรติจากผู้อื่นในครอบครัวอดีต ช่วยทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถสร้างความสุขให้แก่ครอบครัวที่ตนเองพึงพาอาศัย และตัวละครก็ได้ใช้ชีวิตอย่างอยู่เย็นเป็นสุขเหมือนกัน

3.2.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

สถานภาพในสังคมอดีตของตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นตำแหน่งที่ตัวละครได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคมอดีต ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ตัวละครสามารถเลือกได้และเปลี่ยนแปลงได้ตามความสามารถตนเอง และตัวละครต้องปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย เพื่อได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และสามารถใช้ชีวิตอย่างต่อเนื่องในอดีต ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต 5 เรื่องที่ผู้วิจัยวิเคราะห์พบ ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพในสังคมอดีตเป็นเพื่อนและเป็นลูกศิษย์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อน

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการสร้างความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับคนในสังคมอดีตทั้ง 5 คน ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต การที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นเพื่อนกับผู้อื่น เป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยเหลือตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ชีวิตในสังคมอดีตได้อย่างปกติ

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์ต่อสู้กับหลวงเจนเพื่อช่วยแม่ประยงค์ ทำให้ตนเองถูกผู้ใหญ่ลงโทษกล่าวหาทำกิริยาไม่สุภาพเรียบร้อย แต่มณีจันทร์ยอมรับความผิดทุกอย่างโดยไม่อธิบายเหตุผลจริงที่ทำร้ายตัวหลวงเจน เพื่อป้องกันชื่อเสียงของแม่ประยงค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงสรเดช : “แม่แสร้งนี้ทำทางจะหลงรักหลานคนนี้นี่มากเหลือเกินนะ
ก็เขาพูดเขาเองออกจากปากเขาเองว่าเขาทำจริง ทุก ๆ
คนก็ได้ยินหมด การจะอบรมสั่งสอนเด็กลูกหลานเนี่ย
จะต้องใจแข็ง จะมารักใครไม่ลืมหูลืมตาอย่างนี้ไม่ได้”

ประยงค์ : “คือว่า...”

มณีจันทร์ : “คือว่าเมณีเป็นผู้หญิงบ้าอ่าคะ ไม่ค่อยประสีประสาอยู่

แล้ว ถ้าหลวงเจนต่อว่าต่อขานอะไรก็ทำเถอะเจ้าคะ
เพราะว่ามณีไม่ถือ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตปกป้องชื่อเสียงของเพื่อนในอดีตอย่างมาก ยอมรับผิดชอบสิ่งที่ไม่ดีกับตัวเอง อดทนกับการที่ถูกผู้ใหญ่กล่าวหาเป็นผู้หญิงไม่สุภาพ ตัวละครเข้าใจธรรมชาติของความเป็นผู้หญิงในสมัยอดีต คือ ไม่ควรจับตัวผู้ชายหรืออยู่ใกล้ชิดผู้ชาย จึงพยายามปกป้องเพื่อน เพื่อให้เพื่อนไม่ต้องเดือดร้อนกับเสียชื่อเสียงด้วยถูกผู้ชายล่วงละเมิด ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับมิตรภาพดี ๆ จากเพื่อนในอดีต ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถใช้ชีวิตอย่างราบรื่นและปกติในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บ่วงบรรจถรณ์* เจ้านางตองริ้วและชานแฉ่งมีเรื่องเข้าใจผิดกัน เจ้านางตองริ้วเสียใจและร้องไห้ กำลังจะสิ้นหวังกับความรักของตนเอง แพรนวลพยายามอธิบายเหตุผลและให้กำลังใจเจ้านางตองริ้ว ทำให้เจ้านางตองริ้วสบายใจมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้านางตองริ้ว : “พี่ชานแฉ่งเปลี่ยนไปตองริ้วไม่รู้ว่าจะเกิดอะไร
ขึ้น”

แพรนวล : “ใจเย็น ๆ นะคะ คุณชานแฉ่งเขาอาจจะเครียด
เรื่องเตรียมงานแต่ก็เท่านั้นเอง”

เจ้านางตองริ้ว : “เขาไม่รักตองริ้วแล้ว”

แพรนวล : “ผู้ชายบางคนอาจกังวลเรื่องการใช้ชีวิตคุณะคะ
เพราะว่าเขาจะต้องทิ้งความสุขส่วนตัวทั้งหมด
เพื่อจะไปดูแลผู้หญิงที่เขารักไปชั่วชีวิต”

เจ้านางตองริ้ว : “คุณแพรนวลพูดเหมือนเข้าใจผู้ชายที่กำลังจะ
แต่งงาน”

แพรนวล : “คือเพื่อนฉันที่แต่งงานแล้วก็ยังเป็นแบบนี้กันหมด
ละคะ เชื่อมั่นในความรักอันมั่นคงนะคะ เจ้า
นางตองริ้วกับคุณชานแฉ่งจะผ่านอุปสรรค
ทั้งหมดไปได้”

(บ่วงบรรจถรณ์ : 2560 ตอนที่ 3 / 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตให้กำลังใจเพื่อนโดยใช้ประสบการณ์ของตนเอง ช่วยเพื่อนได้เข้าใจกับความรักของผู้ชายมากขึ้น ทำให้เพื่อนยึดมั่นและเชื่อใจความรักของตนเอง ขณะเดียวกันการที่ให้กำลังใจเพื่อน ก็ทำให้แพรนวลเองมีความเข้าใจกับความรักมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* คุณหญิงจำปาไม่ให้เกิดออกจากบ้าน เพราะการเกิดก่อเรื่องทำให้ครอบครัวคุณหญิงจำปาเสียชื่อเสียง คุณหญิงจำปาไม่เชื่อใจการเกิด หวังว่าการเกิดจะออกไปก่อเรื่องอีกทำให้ชื่อเสียงการเกิดไม่ดี และชื่อเสียงวงศ์ตระกูลครอบครัวตนเองจะเสียไปด้วย แต่การเกิดห่วงใยแม่มะลิ จึงพยายามขออนุญาตออกไปเข้าร่วมงานแต่งของแม่มะลิ เพื่อให้กำลังใจและอวยพรแก่แม่มะลิ ทำให้แม่มะลิสบายใจขึ้นและมั่นใจกับการตัดสินใจของตนเองมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การเกิด : “แม่มะลิ”
 แม่มะลิ : “แม่การเกิด ข้านี้กว่าเจ้าจักมาได้เสียแล้ว
 ข้าได้ยินว่าเจ้าถูกกักไว้ไม่ให้ออกนอกเรือน”
 การเกิด : “งานแต่งของออเจ้าทั้งที่ข้าจักไม่มาได้อย่างไร
 เล่า”
 แม่มะลิ : “คร่า คาเรีย ออกไปก่อน ออเจ้าไม่ได้โกรธข้า
 เหนือที่แต่งงานกับออกหลวงสุรสาคร”
 [...]
 การเกิด : “แม่มะลิ ข้าว่าออเจ้าอย่าคิดมากเกินไป ยังไง
 อดีตก็คืออดีต แต่ตอนนี้ออเจ้ากำลังจะมี
 อนาคตที่สดใส”

(แม่มะลิจับมือการเกิดแสดงความขอบคุณแก่การเกิด)

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 20 / 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นเพื่อนกับแม่หญิงคนอื่นในอดีต ให้ความเข้าใจและยอมรับการตัดสินใจของเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไม่เห็นด้วย รวมถึงปลอบใจเพื่อนให้มั่นใจกับศรัทธาตนเอง ทำให้เพื่อนสบายใจและสุขใจมากขึ้น การเกิดก็มีความสุขไปด้วย ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถทำความเคยชินกับการใช้ชีวิตอดีตอย่างเร็วยิ่งขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นเพื่อนในสังคมอดีต พยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนในเรื่องต่าง ๆ สร้างกำลังใจและปลอบใจเพื่อนให้มีความแข็งแรง รวมถึงยอมรับเสียสละตนเองเพื่อปกป้องเพื่อนไม่ต้องตกในสภาพเดือดร้อน ทำให้เพื่อนอบอุ่นใจและมีความสุขมากขึ้นในการใช้ชีวิต

2. ลูกศิษย์

ตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นคนที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากการเรียนในปัจจุบัน เป็นคนที่สามารถให้ความคิดเห็นในการจัดการงานราชการอดีต ซึ่งพบตัวละครหญิงย้อนอดีต

ที่มีสถานภาพเป็นลูกศิษย์ในเรื่องบุพเพสันนิวาสเรื่องเดียว เนื่องจากตามระบบสังคมในอดีต ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์เข้าการเรียน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* อาจารย์ชีปะขาวรู้ว่าการเกิดเป็นคนมาจากอนาคต และเป็นคนที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สามารถช่วยงานปกป้องชาติบ้านเมืองได้ จึงรับภาระเกิดเป็นลูกศิษย์ผู้หญิงคนเดียวของตนเอง อาจารย์ชีปะขาวให้ความสำคัญแก่การเกิด บอกลูกศิษย์คนอื่นด้วยว่าการเกิดเป็นคนที่สามารถช่วยงานของทุกคนได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อาจารย์ชีปะขาว : “นั่นคืองานของพวกออเจ้า และของออเจ้าด้วย
แม่หญิงการเกิด นางเป็นลูกศิษย์ข้าที่เป็น
แม่หญิงคนเดียวของข้า ข้ารับนาง ต้องมีเหตุผล
เพียงพอ ข้าไม่อยู่ ขุนศรีวิสาร ไม่อยู่ นางจะมี
ความกระจำบังประการให้พวกออเจ้า”

การเกิด : “เจ้าค่ะ”

(*บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 31 / 1*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เนื่องจากตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านประวัติศาสตร์ ทำให้ตัวละครมีประโยชน์ในการช่วยงานราชการได้ จึงได้รับการยอมรับเป็นลูกศิษย์ผู้หญิงคนเดียวของอาจารย์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์อย่างสูงในอดีต

ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นลูกศิษย์ในสังคมอดีต เป็นผู้หญิงที่ได้รับข้อยกเว้นจากสังคมอดีต มีสิทธิ์เข้าร่วมเจรจาเรื่องงานราชการกับผู้ชายได้ มีบทบาทให้คำแนะนำในการจัดงานราชการ และให้คำเตือนแก่สหายทั้งหลายด้วยความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตนเอง ช่วยทำให้กลุ่มผู้ชายที่เป็นขุนนางประสบความสำเร็จในการปกป้องชาติตนเอง

ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นเพื่อนและเป็นลูกศิษย์ในสังคมอดีต ซึ่งตัวละครพยายามปฏิบัติหน้าที่ตามแต่ละตำแหน่ง ใส่ใจกับเรื่องของเพื่อน ให้ความช่วยเหลือเพื่อนอย่างเต็มใจ หวงแหนโอกาสที่ได้เป็นลูกศิษย์ผู้หญิงคนเดียวของอาจารย์ จริ่งจิงในการช่วยเหลืองานราชการ เป็นแหล่งกำลังใจของทั้งเพื่อนและทั้งสหายที่ต่อสู้เพื่อชาติตนเอง ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความสำคัญในการทำงานราชการเพื่อชาติ ได้รับการยอมรับและการให้เกียรติจากผู้อื่นในอดีต

จากการวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีต สรุปผลได้ว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพในครอบครัวปัจจุบัน คือ เป็นลูกสาวหรือหลานสาว เป็นน้องสาว และเป็นภรรยา ซึ่งตัวละครที่มีสถานภาพเป็นลูกสาวหรือหลานสาวในครอบครัวอดีตเช่นเดียวกัน ตัวละครปฏิบัติหน้าที่ให้ความเคารพแก่ผู้ใหญ่และตอบแทนบุญคุณของผู้ใหญ่ทั้งในปัจจุบันและอดีต แต่แตกต่างที่ตัวละครที่เป็นหลานสาวในอดีต ถูกบังคับการกระทำตามธรรมเนียมมากกว่าในปัจจุบัน

สำหรับตัวละครที่ได้รับสถานภาพใหม่ในครอบครัวอดีต ไม่ว่าจะเป็นเจ้านาย คู่รัก ภรรยาหรือเป็นมารดา ในครอบครัวอดีต ตัวละครก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแต่ละสถานภาพได้อย่างดี โดยได้รับความรักจากคู่รัก และมีผู้ใหญ่หรือป้าในเรือนคอยสั่งสอนและดูแลรักษา สำหรับสถานภาพและบทบาททางสังคมของตัวละครหญิงย้อนอดีตในสังคมปัจจุบัน มีได้รับมาจากฐานะของครอบครัว ก็คือ เป็นบุคคลชนชั้นสูงและเป็นบุคคลชนชั้นกลาง มีได้รับมาจากความสามารถและการกระทำของตัวละคร ก็คือ เป็นนักศึกษาและเป็นพนักงานในบริษัทเอกชน นอกจากนี้ยังมีสถานภาพที่ตัวละครได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ได้แก่ เป็นเพื่อน ตัวละครเป็นบุคคลชนชั้นสูง มีโอกาสได้รับรู้การบริหารการจัดการงานราชการ สามารถสร้างความคิดในการปกป้องชาติด้วยตนเอง ตัวละครเป็นนักศึกษา ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัย ตัวละครเป็นช่างภาพของบริษัทโฆษณา มีโอกาสถ่ายภาพให้โบราณสถานต่าง ๆ ทำให้ตัวละครได้รับรู้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถเข้าใจสภาพสังคมในอดีตและสามารถช่วยงานราชการโดยใช้ประโยชน์ความรู้ที่ตนเองได้รับจากปัจจุบัน ถือเป็นความสามารถพิเศษของตัวละครหญิงย้อนอดีตที่ผู้หญิงอื่นในอดีตไม่มี ส่วนสถานภาพทางสังคมในอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพเป็นเพื่อนและเป็นลูกศิษย์ แต่พบตัวละครหญิงย้อนอดีตที่เป็นลูกศิษย์ในอดีตเพียงคนเดียว แสดงให้เห็นถึงลักษณะสังคมอดีต คือ ผู้หญิงไม่มีสิทธิในด้านการบริหารงานระดับชาติ ไม่สามารถแสดงบทบาทในสังคมเหมือนผู้หญิงในปัจจุบัน

บทที่ 4

การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์เป็นละครที่ยึดเอาประวัติศาสตร์เป็นเค้าโครงในการแต่งเรื่อง มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และระบบการศึกษาของสังคมในอดีต ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แบบย้อนอดีต ตัวละครในปัจจุบันได้เดินทางย้อนอดีตไปพบสภาพสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม จึงต้องมีการปรับตัว ซึ่งการปรับตัวของตัวละครเชื่อมโยงให้เห็นสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบุคคลอันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข และในแง่ของผู้ชมละคร การปรับตัวของตัวละครที่เดินทางย้อนอดีตจะทำให้ผู้ชมเห็นถึงชีวิตในสังคมทั้งในปัจจุบันและสมัยอดีตที่มีความแตกต่างกัน และยังทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติตนเอง การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยเป็นการปรับตัวทั้งภายนอกและการปรับตัวภายใน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังหัวข้อต่อไปนี้

4.1 การปรับตัวภายนอก

4.1.1 ด้านพื้นที่อยู่อาศัย

1. ห้องนอน
2. ห้องน้ำและที่อาบน้ำ

4.1.2 ด้านการแต่งกาย

1. เสื้อผ้า
2. เครื่องประดับ
3. ทรงผม

4.1.3 ด้านการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน

1. การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย
2. การใช้เครื่องทำความเย็น
3. การใช้พาหนะในการเดินทาง

4.1.4 ด้านมารยาทและการวางตัว

1. การเดิน
2. การนั่ง
3. การรับประทานอาหาร
4. การพูดและการใช้ภาษา

4.1.5 ด้านการเรียน

1. วิธีการเรียน
2. เนื้อหาการเรียน

4.2 การปรับตัวภายใน

4.2.1 ด้านความคิด

1. ความคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง
2. ความคิดเกี่ยวกับความรัก

4.2.2 ด้านนิสัย

1. เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่มากขึ้น
2. จิตใจเข้มแข็งมากขึ้น

การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การปรับตัวภายนอก

การปรับตัวภายนอก คือ การปรับตัวที่สังเกตเห็นได้ชัดและสัมผัสได้ เป็นการปรับปรุงแก้ไขที่สามารถทำได้ง่าย และใช้เวลาไม่นาน สามารถวัดผลได้ทันที ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต ตัวละครหญิงมีการปรับตัวภายนอกด้านพื้นที่อยู่อาศัย ด้านการแต่งกาย ด้านการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน และด้านมารยาทและการวางตัว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ด้านพื้นที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัย คือ พื้นที่ที่ตัวละครใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น พื้นที่นอน พื้นที่ปรุงอาหาร พื้นที่รับแขก และห้องน้ำ เป็นต้น การปรับตัวด้านพื้นที่อยู่อาศัยเป็นการเรียนรู้การใช้พื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เป็นไปตามความต้องการในการใช้งานของตน ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนอดีต ตัวละครหญิงมีการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่อยู่อาศัย ดังนี้

1. ห้องนอน

ห้องนอน การใช้ห้องนอนมีความแตกต่างกันระหว่างตัวละครหญิงย้อนอดีต มีสถานภาพเป็นเจ้านายและเป็นผู้รับใช้ เป็นเจ้านาย ห้องนอนเป็นห้องที่ตัวละครใช้นอนพักผ่อนทั้งในกลางวันและกลางคืน นอกจากนี้ยังเป็นห้องที่ตัวละครใช้ในการแต่งตัว การทำงานส่วนตัวด้วยสำหรับผู้รับใช้ ต้องใช้ห้องนอนร่วมกับผู้รับใช้ผู้อื่นด้วยกัน ไม่ค่อยได้มีความส่วนตัว ในบางเรื่องห้องนอนยังเป็นช่องทางที่ตัวละครใช้ในการเดินทางไปกลับระหว่างอดีตและปัจจุบัน ห้องนอนจึงเป็นพื้นที่อยู่อาศัยที่มีความสำคัญแก่ตัวละครหญิงย้อนอดีตอย่างมาก

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาอ่อนอดีตไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา กลายเป็นคนรับใช้คนหนึ่งของคุณหนูสัมหอม ไม่มีห้องนอนส่วนตัว ต้องนอนบนพื้นและนอนด้วยกันหลายคนกับข้าทาสคนอื่น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ห้องนอนของบัวบุษยาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา

ที่มา: นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 2

ภาพที่ 2 ห้องนอนของบัวบุษยาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา

ที่มา: นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 2

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครย้อนไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงด้านสถานภาพจากบุตรสาวของเศรษฐี ซึ่งใช้ชีวิตอย่างเจ้าหญิง ได้รับทุกอย่างจากบิดามารดา กลายเป็นผู้รับใช้ที่ต้องอาศัยอยู่กับบ้านคนอื่น ซึ่งจะไม่มีสิทธิ์ใช้ห้องนอนคนเดียวจากห้องนอน

ที่มีอุปกรณ์พร้อมทุกอย่างกลายเป็นไม่มี ยังต้องนอนบนพื้นและใช้หมอนและผ้าห่มแบบหยาบ ตัวละครจึงต้องมีการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่นอน เลือกยอมรับสภาพความจริงโดยไม่มี คนคอยดูแล และจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้ได้อย่างแต่ก่อน ตัวละครทำตามผู้รับใช้คนอื่นที่ตนต้องอาศัยอยู่ด้วย จึงสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ หลังจากตัวละครเปลี่ยนสถานภาพเป็นผู้ที่มีอำนาจในบ้านเรือนที่พึ่งพาอาศัยอยู่ จึงได้เปลี่ยนใช้ห้องนอนส่วนตัวที่มีเตียงและอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมมีบ่าวคอยให้รับใช้ตลอด

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ มณีจันทร์ย้อนอดีตไปสมัยรัชกาลที่ 5 คุณหญิงและให้ มณีจันทร์ใช้ห้องนอนของหลวงเทพ ซึ่งเป็นห้องนอนที่ไม่มีเครื่องทำความเย็นและโคมไฟฟ้าอย่างห้องนอนในปัจจุบัน เวลานอนต้องเปิดหน้าต่างเพื่อระบายอากาศและจะมีบ่าวนอนอยู่ในห้องคอยรับใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ห้องนอนของมณีจันทร์ในปัจจุบัน

ที่มา: ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 6

ภาพที่ 4 ห้องนอนของมณีจันทร์สมัยรัชกาลที่ 5

ที่มา: ทวิภาพ 2554 : ตอนที่ 6

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต ต้องใช้ห้องนอนที่แตกต่างกับห้องนอนในปัจจุบัน ห้องนอนปัจจุบันเป็นห้องอยู่ในตัวบ้านที่สร้างด้วยอิฐและปูน ตกแต่งอย่างสวยงามพร้อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โคมไฟและเครื่องปรับอากาศ แต่ในอดีตเป็นห้องนอนในบ้านที่สร้างด้วยไม้ ระบายอากาศและทำความเย็นด้วยการเปิดหน้าต่าง ตัวละครจึงต้องมีการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่ห้องนอน โดยยอมรับสภาพความจริง ทำความเข้าใจกับความนิยมที่มีบ้านนอนอยู่ในห้องเดียวกันเพื่อคอยดูแล ตัวละครจึงสามารถดำรงชีวิตอย่างปกติต่อไปได้

เนื่องด้วยการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงรสนิยมทางสังคม การสร้างห้องนอนและการตกแต่งห้องนอนในแต่ละสังคมก็มีความแตกต่างกันไปด้วย ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีต พบความแตกต่างของลักษณะห้องนอน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของตัวละคร การเปลี่ยนแปลงการใช้ห้องนอนจะชัดเจนกว่าที่ตัวละครไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ จากผู้มีฐานะเป็นเจ้านายในปัจจุบันกลายเป็นบ่าวคนหนึ่งในอดีต ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่สามารถใช้ห้องนอนสะดวกสบายอย่างในปัจจุบัน ต้องยอมรับและทำความเคยชินกับการใช้ห้องนอนร่วมกับบ่าวคนอื่นด้วย สุดท้ายจึงสามารถใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่น ซึ่งจะแตกต่างกับการปรับตัวการใช้ห้องนอนของตัวละครหญิงย้อนอดีตแต่ยังมีสภาพเป็นเจ้านาย ยังสามารถใช้ห้องนอนส่วนตัวได้ เพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนการตกแต่งและการใช้อุปกรณ์ภายในห้องนอน

2. ห้องน้ำและที่อาบน้ำ

ห้องน้ำและที่อาบน้ำ เป็นพื้นที่ที่ตัวละครใช้สำหรับการทำความสะอาดร่างกายและกิจส่วนตัว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตัวละครต้องใช้ประจำวัน อย่างพื้นที่อาบน้ำ ตัวละครต้องใช้ทุกเช้า

หลังจากตื่นนอน และทุกเย็นก่อนเข้านอน จึงเป็นพื้นที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของตัวละคร การเปลี่ยนแปลงรูปแบบก่อสร้างและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในห้องน้ำและพื้นที่อาบน้ำจึงมีผลต่อการใช้ชีวิตของตัวละครอย่างมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาย้อนอดีตไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา เมื่อบัวบุษยาต้องการจะอาบน้ำ บ่าวที่ซื้อยี่เข่งจึงพาบัวไปอาบน้ำที่คลอง ซึ่งมีทั้งผู้ชายและผู้หญิงอาบน้ำที่เดียวกัน หากบัวไม่ยอมอาบน้ำที่คลองก็ไม่มีที่อื่นให้อาบน้ำ สุดท้ายบัวจึงต้องอาบน้ำในคลอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 5 บัวบุษยาอาบน้ำที่ท่า

- บัวบุษยา : “นี่จะพาฉันไปไหนเนี่ย”
 ยี่เข่ง : “มึงไม่อาบน้ำอาบน้ำท่าหรือไร”
 บัวบุษยา : “น้ำเนี่ยหรือ”
 ยี่เข่ง : “เฮ้ย ถ้าไม่อาบน้ำที่นี่แล้วจะให้อาบน้ำที่ไฉวะ อีนี่นิ”
 บัวบุษยา : “แล้วจะให้แกผ้าตรงเนี่ยนะ ห้องน้ำห้องท่าไม่มีหรือ”
 ยี่เข่ง : “มึงพูดอะไรของมึง คนที่นี่เขาอาบน้ำที่นี้กันทั้งนั้นแหละ จะอาบน้ำไม่อาบน้ำก็ตามใจ”
 บัวบุษยา : “อาบ อาบก็ได้”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา พบความแตกต่างในการใช้พื้นที่อาบน้ำ คนสมัยอยุธยาส่วนใหญ่อาบน้ำในคลองหรือที่ท่าเรือ ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเปลี่ยนแปลงสภาพจากผู้มีฐานะเป็นเจ้านายที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังใหญ่ ใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์ครบทุกสิ่งทุกอย่าง มีระบบน้ำปะปาที่สามารถใช้น้ำได้อย่างสะดวก ไม่ต้องตักน้ำอาบ หรืออาบน้ำที่ท่า กลายเป็นคนที่ไม่มีการไปท่าที่ต้องขอพึ่งพาอาศัยอยู่บ้านคนอื่น ไม่มีสิทธิ์เรียกร้องตามความต้องการของตนเอง แม้ไม่เคยชินกับการอาบน้ำในพื้นที่ที่ไม่มีห้องปิดมิดชิด ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่สามารถเรียกร้องใช้พื้นที่อื่นอาบน้ำได้ สุดท้ายจึงยอมอาบน้ำที่ท่าหน้า เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุพรรณิรันดร* เพื่องย้อนอดีตไปในสมัยกรุงธนบุรี เพื่องกลับมาจากข้างนอก แม่สำลีจึงถามเพื่องจะอาบน้ำหรือไม่ แต่เพื่องไม่รู้พื้นที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการอาบน้ำเป็นอย่างไร แม่สำลีให้เพื่องเลือกระหว่างการอาบน้ำบนเรือนโดยใช้น้ำที่อยู่ในตุ่มหรือไปอาบที่ท่าหน้า แต่เพื่องไม่เคยอาบน้ำที่ท่า แม่สำลีจึงบอกให้เพื่องอาบน้ำบนเรือน หลังจากเพื่องรับรู้การอาบน้ำบนเรือนต้องมีบัวตักน้ำใส่ในตุ่มบนเรือน จึงตัดสินใจครั้งต่อไปจะอาบน้ำในคลอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- แม่สำลี : “นางเพื่อง จะอาบน้ำแล้วหรือยัง”
- เพื่อง : “จะให้อาบน้ำตรงนั้นเหมือนทองอ้มเลยหรือคะ”
- แม่สำลี : “เจ้าจะอาบที่ตรงนั้น ข้าจะได้ให้บัวมาทาบน้ำใส่ในตุ่ม”
- เพื่อง : “แล้วถ้าไม่อาบตรงนั้น จะไปอาบได้ที่ไหนอีกหรือคะ”
- แม่สำลี : “อาบที่ท่าหน้าสิ เจ้าได้เดินไปที่ท่าหน้าแล้วหรือยัง”
- เพื่อง : “ฉันยังไม่เคยอาบน้ำในคลองมาก่อนเลย นึกไม่ออกเลยว่า จะอาบยังไง”
- แม่สำลี : “ถ้าเช่นนั้น เจ้าก็จงอาบที่บนนี้”
- [...]
- เพื่อง : “อะนี่ เขาตักน้ำมาให้เราอาบหรือคะ”
- แม่สำลี : “รอซักประเดี๋ยวเถิด อีกสองเที่ยวก็จักเต็มตุ่ม”
- เพื่อง : “ฉันไม่รู้ว่าเขาใช้วิธีการนี้ สรุบ เดี่ยวพຽງนี้ฉันไปอาบน้ำที่คลองกับสายก็แล้วกัน”

(*สุพรรณิรันดร 2551 : ตอนที่ 5/5*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า สมัยธนบุรี ไม่มีห้องอาบน้ำในบ้าน ตัวละครซึ่งข้ามไปจากสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2551 พบความแตกต่างของพื้นที่อยู่อาศัย จากบ้านเรือนที่มีห้องน้ำปิดมิดชิดในตัวบ้านกลายเป็นไม่มี ตัวละครจึงต้องมีการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่อาบน้ำ เป็นการอาบน้ำ

ที่ลานบนบ้าน ซึ่งเป็นที่โล่งแจ้งและยังต้องให้บ่าวตักน้ำให้ใช้ โดยเลือกทำตามคำแนะนำของคนที่ตนต้องอาศัยอยู่ด้วย ตัวละครจึงสามารถดำรงชีวิตได้ราบรื่นและได้รับการยอมรับจากสังคมอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* หลังจากที่เกิดเหตุเข้าห้องน้ำเสร็จ ต้องการอาบน้ำ แต่ไม่รู้อาบน้ำที่ไหน บ่าวจึงบอกและพาภาระเกิดไปอาบน้ำที่ท่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผิน : “พวกบ่าวกำลังตั้งสำหรับแล้ว เร่งเถิดหนา แม่นาย”

ภาระเกิด : “ข้าอยากอาบน้ำ”

ผิน : “คำ ๆ ค่อยอาบเจ้าค่ะ”

ภาระเกิด : “ข้าจะอาบเดี๋ยวนี้ ตอนนี ตรงนี้”

แย้ม : “อาบตรงนี้ได้ไหนเจ้าค่ะ ต้องไปอาบที่ท่าเจ้าค่ะ”

ภาระเกิด : “พาไปสิ”

ผิน / แย้ม : “เจ้าค่ะ”

(*บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3/2*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า บ้านเรือนสมัยอยุธยาแยกห้องน้ำและที่อาบน้ำอยู่คนละที่ ไม่มีห้องน้ำโดยเฉพาะ ใช้ท่าเรือเป็นที่อาบน้ำประจำ ตัวละครย้อนอดีตจึงต้องปรับตัวยอมรับไปอาบน้ำที่ท่าเรือโดยมีบ่าวพาไปและคอยดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่น

จาก 3 ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้พื้นที่อาบน้ำมีความแตกต่างกันไปด้วยสถานภาพชนชั้นของตัวละครหญิงย้อนอดีต ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นเจ้านาย ใช้พื้นที่อาบน้ำที่ท่าหน้าของบ้านเรือน มีบ่าวคอยดูแลช่วยเหลือ ทำตามความต้องการของตัวละคร สำหรับตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นบ่าว ต้องอาบน้ำที่ท่าหน้าไกลจากบ้านเหมือนบ่าวคนอื่น ๆ ไม่มีสิทธิ์เรียกร้องความสะดวกสบาย ต้องช่วยเหลือตนเอง และทำความคุ้นเคยกับการใช้พื้นที่อาบน้ำในอดีต

นอกจากการนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ได้กล่าวถึง การใช้ห้องน้ำของตัวละคร คือ ภาระเกิดย้อนอดีตไปสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อภาระเกิดต้องการเข้าห้องน้ำ แต่ไม่รู้เข้าห้องน้ำที่ไหน จึงต้องมีบ่าวพาไปและตามช่วยเหลือเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 6 ลักษณะภายนอกของห้องน้ำในสมัยอยุธยา

ภาพที่ 7 ลักษณะภายในของห้องน้ำในสมัยอยุธยา

การระเกด : “เดี๋ยวก่อน ปวดฉี่”

ผิน : “ปวดก็ไปลีเจ้าคะ”

การระเกด : “อยู่ตรงไหน ในนี้เหรอ”

แย้ม : “อยู่ข้างนอกเจ้าคะ”

การระเกด : “นอกห้องนี้เหรอ”

แย้ม : “ข้างล่างเจ้าคะ”

การระเกด : “ข้างล่าง เอา ไปก็ไป ไปลี พาไปหน่อย ไหนล่ะที่ฉี่ เรียกว่าอะไรนะ”

ผิน : “เวจ”

[...]

การระเกด : “ไหนล่ะเวจ ปวดจะแย้อยู่แล้ว ไกลจัง”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3/1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า สมัยอยุธยาเรียกห้องน้ำว่า เวจ ซึ่งเป็นห้องที่สร้างขึ้นกลางแจ้งแยกห่างจากบ้าน ตัวละครย้อนอดีตเป็นหญิงสาวในยุคปัจจุบันที่บ้านเรือนมักจะสร้างห้องน้ำภายในบ้าน จึงต้องปรับตัวเรื่องการเข้าห้องน้ำโดยยอมรับสภาพความจริงที่ห้องน้ำในสมัยอยุธยาขาดความสะดวก ยอมเดินไกลจากห้องนอนไปเข้าห้องน้ำและต้องเรียนรู้การเรียกห้องน้ำว่าเวจเพื่อให้ตนเองเหมือนผู้อื่นในสังคมนั้น

การใช้พื้นที่ห้องน้ำและที่อาบน้ำมีความแตกต่างกันในปัจจุบันและอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบปัญหาการใช้พื้นที่เข้าห้องน้ำและอาบน้ำ มีการปรับตัวโดยยอมรับความจริงและทำตามผู้อื่นแนะนำ เพื่อให้ตนเองสามารถเคยชินกับวิถีชีวิตในสมัยอดีต การปรับตัวในการใช้พื้นที่อาบน้ำและการเข้าห้องน้ำ แสดงให้เห็นว่าการปลูกสร้างบ้านเรือนในอดีต นิยมสร้างบ้านเรือนตามริมแม่น้ำ และห้องน้ำไกลจากบ้าน นอกจากนั้นการใช้ห้องน้ำและทำน้ำยังแสดงให้เห็นการแบ่งชนชั้นอย่างชัดเจนในการใช้พื้นที่ตามฐานะทางสังคม

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่อยู่อาศัยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการใช้พื้นที่ห้องนอน การใช้พื้นที่ในการเข้าห้องน้ำและอาบน้ำ เนื่องจากรูปแบบการก่อสร้างบ้านเรือนแตกต่างกัน การสร้างบ้านเรือนในอดีต มีทำน้ำทุกบ้านเรือน การสร้างบ้านเรือนในปัจจุบันไม่ได้สร้างตามริมแม่น้ำดังเช่นในอดีต เนื่องจากการคมนาคมเปลี่ยนจากการใช้ทางน้ำเป็นการใช้ทางบกมากขึ้น ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องปรับตัวการใช้พื้นที่ดังกล่าวโดยมีผู้แนะนำ ซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิด อาจเป็นผู้ใหญ่ในบ้านหรือเป็นบ่าวที่คอยดูแล

4.1.2 ด้านการแต่งกาย

การแต่งกาย คือ การตกแต่งร่างกายด้วยเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับต่าง ๆ รวมถึงการทำทรงผมและการแต่งหน้า บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี ต้องรู้จักเลือกเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับตนเองและเหมาะสมกับกาลเทศะ แต่งกายให้เป็นไปตามความนิยมของสังคม ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับตัวด้านการแต่งกายเพื่อให้เข้ากับสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เสื้อผ้า

เสื้อผ้า เป็นสิ่งที่ตัวละครสวมใส่เพื่อปกป้องร่างกายจากสภาวะอากาศ สภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ความสุภาพและความสวยงาม การแต่งเสื้อผ้าให้เป็นไปตามความนิยมและวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวละครได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคม การปรับตัวแต่งเสื้อผ้าให้ถูกต้องตามความเป็นหญิงในแต่ละสมัยจึงมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของตัวละครย้อนอดีตอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงพบว่าตัวละครหญิงทุกตัวมีการปรับตัวด้านการแต่งเสื้อผ้า ดังตัวอย่างเช่น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์ย้อนอดีตไปสมัยรัชกาลที่ 5 ต้องใส่โจงกระเบนและห่มผ้าแถบ แต่มณีจันทร์ไม่รู้วิธีการใส่ และว่าการผ้าแถบไม่แน่นจะทำให้หลุดได้ ต้องมีป่าวช่วยแต่งตัวให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 8 การแต่งตัวของมณีจันทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5

ที่มา: ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 6

- มณีจันทร์ : “หอมจังเลยอะม้วน นี่ทุกอย่างหอมไปหมดเลย”
 ม้วน : “ต่อไปก็ห่มผ้าแถบนะเจ้าคะ”
 มณีจันทร์ : “ห่มผ้าแถบ แล้วไม่มีเสื้อหรือคะ ใส่แค่นี้แล้วมันจะหลุดไหมเนี่ย มันก็จะหลุดแล้วสิ”
 ม้วน : “ไม่เห็นมีใครเคยหลุดนี่นะเจ้าคะ”
 มณีจันทร์ : “เอาแบบแน่น ๆ เลยนะม้วน”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 เสื้อที่ใส่มีลักษณะเป็นผ้าแถบใช้พันรอบตัว ตัวละครจึงต้องปรับเปลี่ยนการแต่งกายของตนไปตามสมัยนิยม โดยในช่วงแรกที่ตัวละครย้อนอดีตยังต้องมีผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการแต่งกาย เมื่อใส่ผ้าแถบทุกวัน ได้เรียนรู้วิธีการใส่เสื้อผ้าและความนิยมในเรื่องสีของเสื้อผ้า พยายามทำความเข้าใจ ตัวละครจึงสามารถใส่ได้ด้วยตัวเองและไม่รู้สึกรำคาญ

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ปวงบรรจภรณ์* แพรนวลย้อนอดีตไปเมืองเวียงจิงในสมัยรัชกาลที่ 8 กลายเป็นแขกของหลาวเปิง ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของเจ้าเมือง จึงได้ใช้ชีวิตร่วมกับเจ้านายและเจ้านางอยู่ในหอคำเวียงจิง เมื่อได้ย้อนกลับมาในสมัยปัจจุบัน แพรนวลรู้ตนเองสามารถย้อนกลับไป

อดีตได้อีก จึงพยายามไปหาซื้อชุดเก่าแบบเจ้านายหรือคนชั้นสูงของเวียงจิง เพื่อเตรียมตัวเดินทางกลับและแต่งตัวให้เข้ากับสังคมชนชั้นสูงในอดีตได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 9 การแต่งตัวของแพรววลในปัจจุบัน

ที่มา: บ่วงบรรจถรณ์ 2560 : ตอนที่ 1/8

ภาพที่ 10 การแต่งตัวของแพรววลในอดีต

ที่มา: บ่วงบรรจถรณ์ 2560 : ตอนที่ 1/8

คนขายผ้า : “พ่อของน้ำตายหลังสงครามโลก แต่ร้านของเราก็งยังคง
ค้ากับชาวเวียงจิงมาตลอด”

แพรวนวล : “แล้วพ่อก็มีชุดแบบเจ้านายหรือคนชั้นสูงของเวียงจิง
ไหมคะ”

คนขายผ้า : “คนที่ชอบสะสมของเก่าเขาซื้อไปหมดแล้วค่ะ พ่อของ
น้ำเคยมีเสื้อเจ้านายเยอะมาก เสื้อบางแบบมาจาก
ไทใหญ่ ไทเขิน หรือแบบประแดง แต่ผ้าที่ใช้ตัดเย็บมา
จากอังกฤษนะคะ เพราะตอนนั้นประแดงเป็นเมืองขึ้น
ของอังกฤษนะคะ”

แพรวนวล : “มีนาล่ะ คนในหอคำถึงใช้ชีวิตแบบผู้ดีอังกฤษ แล้วฉัน
จะไปหาชุดแบบนั้นได้จากที่ไหนคะ”

คนขายผ้า : “อืม น้ามีชุดเก่าอยู่ชุดหนึ่ง เก็บรักษาไว้อย่างดีเลยคะ
แต่เสื้อขาดมากนะคะ”

แพรวนวล : “ถ้าซ่อมได้ฉันขอซื้อต่อ นะคะ”

คนขายผ้า : “เดี๋ยวนำหีบมาให้คุณะคะ”

(ช่วงบรรณาการ 2560 : ตอนที่ 1/8)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครย้อนอดีต พบความแตกต่างด้านการแต่งกาย
เมืองเวียงจิงในสมัยอดีตนิยมใส่ชุดไทใหญ่หรือชุดไทเขิน ซึ่งชุดผู้หญิงจะมีลักษณะเป็นเสื้อแขนยาว
ไม่มีปก ชายเสื้อตรงเอวจะงอนขึ้นหรือกางออกเล็กน้อย และนุ่งผ้าซิ่นหรือผ้าถุง รูปแบบชุดจะ
แตกต่างกันไปตามชนชั้นของบุคคล ตัวละครจึงไปหาซื้อชุดไทใหญ่หรือไทเขินเก่าสำหรับบุคคลชน
ชั้นสูงในปัจจุบัน พร้อมค้นหาความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของเมืองเวียงจิง เพื่อจะได้ใส่ชุดให้ถูก
กาลเทศะตามความนิยมของสังคมในอดีต ซึ่งเป็นการปรับตัวด้านการแต่งกายเพื่อให้เหมาะสมกับ
สถานภาพเป็นชนชั้นสูงในสังคม การที่ตัวละครสามารถกลับไปหาชุดที่เหมาะสมและค้นหาความรู้
เกี่ยวกับสมัยอดีตในปัจจุบัน จึงทำให้ตัวละครปรับการแต่งเสื้อผ้าได้ง่ายยิ่งขึ้น และสามารถเข้ากับ
สังคมอดีตได้เร็วยิ่งขึ้นด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* เกิดสร้างคีย์ย้อนอดีตไปสมัยกรุงศรีอยุธยาในร่าง
ของกระแสด การแสดจะออกไปเข้าห้องน้ำ เสดไปพันรอบไหล่เพื่อปิดบังตัว แยมและผินบอกว่าไม่
สวยงามและผินช่วยการแสดแต่งสไบให้เรียบร้อยถึงจะให้การแสดออกจากห้องนอน ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

ภาพที่ 11 การกระเถ่งตัวตามความชอบใจของตนเอง

ที่มา: บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3/1

ภาพที่ 12 บ่าวช่วยการกระเถ่งตัวให้เรียบร้อย

ที่มา: บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3/1

(การกระเถ่งเอาสไบพันรอบไหล่)

แยม :

“มันไม่งามเจ้าคะแม่นาย”

(ผินช่วยการกระเถ่งสไบให้เรียบร้อย การกระเถ่งออก
จากห้อง จะเอาสไบพันรอบไหล่อีก ผินห้ามและช่วยจัด
ให้เรียบร้อยอีกครั้ง)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบความแตกต่างการแต่งกายระหว่างปัจจุบันและอดีต ตัวละครแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปัจจุบัน และไม่คอยแต่งตัวแบบเปิดไหล่ จึงไม่เคยชินกับการแต่งกายในอดีต ซึ่งต้องแต่งตัวด้วยผ้าแถบ และใส่สไบให้เปิดไหล่ข้างหนึ่งไว้ ตัวละครไม่สามารถแต่งตัวตามรูปแบบเดิมในปัจจุบันเนื่องจากบ่าที่ดูแคบคอยห้ามและช่วยแต่งตัวให้เรียบร้อยตลอดเวลา ตัวละครจึงต้องปรับตัวยอมรับแต่งตัวตามรูปแบบในอดีต

ต่อมาเมื่อการระเกดอยู่ในสังคมอยุธยาหลายวัน จึงสามารถแต่งตัวได้ด้วยตนเอง ดังเห็นได้ในตอนหนึ่ง เมื่อการระเกดตื่นแต่เช้า แต่งตัวคนเดียวในห้องนอน เมื่อแต่งเสร็จ บ่าวช่วยดูการแต่งตัวของการระเกดว่ากลิ้งแน่นหรือไม่ พบว่าการระเกดสามารถแต่งตัวธรรมดาให้เรียบร้อยโดยไม่จำเป็นต้องมีคนอื่นช่วยแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 13 การระเกดแต่งตัวด้วยตนเอง

ที่มา: บุษเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 4/3

การระเกด : “เสร็จจละ”

แย้ม : “ต้องดูก่อนนะคะ ว่ากลิ้งแน่นหรือไม่ .... เรียบร้อยเจ้าคะ”

การระเกด : “กน. ก็ไม่ได้ใส่ จะเดินยังไงเนี่ย อายแผ่นดินตายเลย ไป”

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครย้อนอดีต พบความแตกต่างด้านการแต่งกาย ผู้หญิงสมัยอยุธยาแต่งตัวด้วยผ้าแถบ สไบและนุ่งจีบ ยังไม่มีการใส่กางเกงชั้นในเหมือนปัจจุบัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงเรียนรู้วิธีการและฝึกฝนการแต่งตัวตามธรรมเนียมอดีตด้วยตนเอง เนื่องด้วยไม่เคยชินกับการที่ไม่มีกางเกงชั้นในใส่ ตัวละครย้อนอดีตจึงตัดเย็บกางเกงชั้นในด้วยตนเอง ทำให้เห็นว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเลือกปรับตัวตามความนิยมของสมัยอดีต และผสมผสานการแต่งเสื้อในสมัยปัจจุบันเข้ามาด้วย การที่ตัวละครสามารถตัดเย็บเสื้อผ้าเอง ซึ่งเป็นความสามารถที่มีผลดีต่อการปรับตัวของตัวละคร ตัวละครสามารถตัดเย็บผ้าตามความต้องการตนเอง ทำให้ตัวละครดำเนินชีวิตใน

อดีตง่ายขึ้น นอกจากนั้น ยังแสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตมีคุณสมบัติของกุลสตรีสมัยโบราณ ทำให้ตัวละครได้รับการยอมรับจากสังคมอดีตมากขึ้น

การสวมใส่เสื้อผ้า เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการใช้ชีวิตของมนุษย์ในแต่ละสังคม เพราะลักษณะของเสื้อผ้ามักจะแสดงถึงความนิยมและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ตัวละครหญิงย้อนอดีต พบความแตกต่างของการสวมใส่เสื้อผ้า จึงเรียนรู้วิธีการแต่งกายและทำความเข้าใจ วัฒนธรรมความนิยมในสมัยนั้นกับบ่าวหรือผู้ใหญ่ที่คอยดูแลบ้านเรือน บางเรื่องยังมีการผสมผสาน การสวมใส่เสื้อผ้าปัจจุบันเข้ามาด้วย จนสามารถสวมใส่เสื้อผ้าอย่างถูกต้องด้วยตนเองและคุ้นเคยกับการแต่งกายในอดีต

2. เครื่องประดับ

เครื่องประดับ เป็นสิ่งของที่ใช้เสริมเติมแต่งร่างกายเพิ่มเติม ช่วยเสริมเติมความสวยงาม หรือเป็นการแสดงสถานภาพและฐานะ ทำให้การแต่งตัวเป็นไปตามลักษณะที่เหมาะสมกับเพศ สถานภาพและฐานะของบุคคล ยังช่วยให้การแต่งกายเรียบริบร้อยยิ่งขึ้น การแต่งตัวของผู้หญิงไทยในสมัยอดีต ผู้ที่เป็นเจ้านายมีฐานะสูง มักจะแต่งเครื่องประดับหลายอย่าง เช่น สร้อยคอ สร้อยสังวาลย์ กำไลมือ เข็มกลัดทอง เป็นต้น ตัวละครหญิงย้อนอดีต จึงต้องมีการปรับตัวด้านการแต่งเครื่องประดับต่าง ๆ ตามสถานภาพของตนที่ได้รับเมื่อย้อนอดีตไปด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* เมื่อบ่าวสองคนช่วยแต่งตัวให้ภรรยา เพื่อไปเข้าร่วมงานทำบุญในวัด บ่าวยกกล่องบรรจุเครื่องประดับออกมาเพื่อเลือกเครื่องประดับใส่ให้ภรรยา ซึ่งเครื่องประดับนั้นมีรูปแบบหลายอย่างและมีจำนวนมาก จึงทำให้ภรรยาตกใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 14 เครื่องประดับแบบหลากหลายของภรรยา

ที่มา: บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 8/1

ภาพที่ 15 การเกิดตกใจที่ผู้หญิงอดีตต้องแต่งเครื่องประดับมากมาย

ที่มา: บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 8/1

การเกิด : “โห ทำไมมันมากมายขนาดนี้เนี่ย”

ผิน : “นี่แค่สองสามส่วนจากสิบส่วนเท่านั้นนะเจ้าคะ”

แย้ม : “อ้าย อี ซี้ฉ้อมันเอาไปเจ้าคะ”

การเกิด : “แค่นี้ก็เยอะแล้ว”

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนไปสมัยอยุธยา พบความแตกต่างในการแต่งกาย ตัวละครมีสถานภาพเป็นนักศึกษาและเป็นบุคคลชนชั้นกลางในสังคมปัจจุบัน ไม่ได้แต่งเครื่องประดับมากมาย แต่ย้อนไปอดีตกลายเป็นหลานสาวของผู้ใหญ่ชนชั้นสูงในอดีต จึงได้สถานภาพเป็นเจ้านาย ต้องแต่งเครื่องประดับหลายชนิดเมื่อเข้าร่วมงานในวัด เช่น ต่างหู สร้อยคอ กำไล ซึ่งรูปแบบและขนาดจะไม่เหมือนการแต่งตัวในวันธรรมดาและไม่เหมือนในสังคมปัจจุบันที่ไม่จำเป็นต้องแต่งเครื่องประดับ ตัวละครตกใจที่ต้องใส่เครื่องประดับมากมาย แต่ก็ยอมให้บ่าวแต่งให้ตามความนิยม เพื่อจะได้แสดงฐานะและความเป็นเจ้านายในสมัยนั้น ตัวละครจึงสามารถแต่งตัวเข้ากับสังคมนั้น ๆ ได้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* เมื่อมณีจันทร์แต่งตัวจะออกไปเที่ยวกับคุณหลวง คุณหญิงแสร้งมาดูความเรียบร้อยการแต่งตัวของมณีจันทร์ เมื่อเห็นว่าเสื้อผ้าของมณีจันทร์ไม่เรียบร้อย จึงเอาเข็มกลัดมาให้มณีจันทร์เสียเพื่อไม่ให้เสื้อผ้ารุ่มร่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 16 มณีจันทร์แต่งเครื่องประดับตามคำแนะนำของคุณหญิงแสร้

- มณีจันทร์ : “คุณแม่”
- คุณหญิงแสร้ : “เสื้อผ้ารุ่มร่ายไม่งาม เอาเข็มกลัดกลัดเสีย”
- มณีจันทร์ : “สิลวยจิง นี่เขาเรียกอะไรเจ้าคะ”
- คุณหญิงแสร้ : “เข็มกลัดนพเก้า”
- มณีจันทร์ : “แล้วทองกับหินสี ๆ เนี่ย มันติดกันได้อย่างไรเจ้าคะ”
- คุณหญิงแสร้ : “ไม่ใช่หินสี เขาเรียก นพเก้า เมื่อยอดนั้นนะเพชร เพชร ซีกเม็ดใหญ่ นะเม็ดนั้น หินสี ๆ ที่ว่าพลอยติดกันด้วย ยางไม้”
- ม้วน : “ท่านใช้ของท่านประจำนะเจ้าคะ เวลาออกแขกหรือ ท่านรักคุณมณีถึงได้ยกให้”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 13)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนไปสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งผู้หญิงนิยมแต่งตัวด้วยผ้าแถบ เมื่อออกไปข้างนอก ควรแต่งตัวให้เรียบร้อย บางครั้งจึงใช้เข็มกลัดเสริมเติมเพื่อไม่ให้เสื้อผ้ารุ่มร่าย ตัวละครแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปัจจุบัน ไม่จำเป็นต้องแต่งเครื่องประดับ จึงแปลกใจ การแต่งเครื่องประดับมากมายและสอบถามเหตุผลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการแต่งเครื่องประดับในสมัยนั้น ตัวละครจึงแต่งเครื่องประดับตามคำแนะนำผู้ใหญ่เพื่อความเรียบร้อย และให้การแต่งกายตนเองเป็นไปตามสมัยนิยม

นอกจากนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* เมื่อท่านเจ้าคุณจัดงานเลี้ยงทูตต่างประเทศ มณีจันทร์เข้าร่วมงานเลี้ยงในฐานะแขกคนหนึ่ง คุณหญิงแสร้งจึงเตรียมเครื่องประดับต่าง ๆ แต่งตัวให้แก่มณีจันทร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 17 มณีจันทร์แต่งเครื่องประดับต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมงานเลี้ยงสำคัญ

ที่มา: ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 16

คุณหญิง “อย่างเนี่ยเขาเรียกชุดนพเก้า”

แสร้ง :

มณีจันทร์ : “ใช้ได้เหรอเจ้าคะ”

คุณหญิงแสร้ง : “ทำไมจะไม่ได้ ยกเว้นเครื่องลงยาราชาวดีเจ้านายท่านทรง หรืออย่างจับปั้งทองเจ้านายท่านทรง ที่คนสามัญไม่ใส่ก็เพราะกลัวว่าถ้ายุคทำลายสวมหัวเข้าเมื่อไรมันจะไม่เป็นมงคล”

มณีจันทร์ : “แล้วมณีต้องใส่หมดทุกชุดนี้เลยเหรอเจ้าคะ”

คุณหญิงแสร้ง : “ก็เราต้องออกงานทูลชนตรีเศียรก็ต้องแต่งตัวเต็มยศเอามา ๆ เลือกเครื่องแต่งตัวเสียก่อนเดี๋ยวจะได้เลือกผ้าผ่อนแพรพรรณ”

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เครื่องประดับใช้ในการแต่งตัวผู้หญิงในสมัยรัชกาลที่ 5 มีรูปแบบมากมาย และเครื่องประดับก็ยังแสดงให้เห็นถึงฐานะอย่างชัดเจน และคนไทยส่วนใหญ่ก็ถือการแต่งตัวไม่ทัดเทียมเจ้านาย เมื่อจะแต่งตัวออกงานมักมีขั้นตอนที่ละเอียด เช่น ควรเลือกชุดเครื่องประดับก่อน เพื่อให้เสื้อผ้าเหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อเข้าร่วมงานสำคัญ ยิ่งต้องแต่งตัวด้วยเครื่องประดับให้ครบ

เพื่อเหมาะสมกับฐานะและสถานภาพ ตัวละครหญิงย้อนอดีตแต่งตัวเข้าร่วมงานเลี้ยงสำคัญ ต้องแต่งด้วยสร้อยคอ เข็มกลัด กำไลข้อมือ และกำไลข้อเท้า ด้วยการอธิบายความนิยมและเหตุผลที่ต้องแต่งเครื่องประดับทั้งชุดให้ครบ ตัวละครเข้าใจวัฒนธรรมการแต่งเครื่องประดับในสมัยนั้นมากยิ่งขึ้น สุดท้ายยอมรับการแต่งเครื่องประดับตามยุคสมัย เพื่อแต่งตัวตนเองให้เป็นไปตามความเป็นหญิงในสมัยนั้น เมื่อเข้าร่วมงานเลี้ยง ก็เป็นหน้าเป็นตาให้แก่บ้านเมืองไทย

การแต่งเครื่องประดับของผู้หญิง จะสะท้อนให้เราเห็นถึงค่านิยมและการแบ่งชนชั้นในแต่ละสมัย ตัวละครหญิงย้อนอดีตเรียนรู้และทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมการแต่งเครื่องประดับในสมัยนั้น และแต่งเครื่องประดับตามผู้ใหญ่แนะนำ เพื่อให้ตนเองเป็นไปตามความเป็นหญิงชนชั้นสูงในสมัยนั้น จะได้รับการยอมรับผู้อื่นในสังคมอดีตมากยิ่งขึ้น

3. การแต่งทรงผม

ทรงผม เป็นรูปแบบการแต่งผมเพื่อเสริมเติมความสวยงาม หรือเพื่อความเรียบร้อย ในการแต่งกายของตัวละคร ความนิยมในการแต่งทรงผมในอดีตและปัจจุบันจะแตกต่างกัน ผู้หญิงในอดีตนิยมไว้ผมสั้นเนื่องจากภาวะศึกสงคราม และเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นผมยาวประบ่าและผมทรงดอกกระพุ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามอิทธิพลตะวันตก (วิวัฒนาการของทรงผมของคนไทยในอดีต : ออนไลน์) ส่วนในสมัยปัจจุบันผู้หญิงสามารถแต่งทรงผมได้หลากหลายรูปแบบตามที่ตนเองชอบใจ ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องมีการปรับด้านการแต่งทรงผม

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* ในช่วงแรกที่มีฉันทน์ย้อนอดีตไปสมัยรัชกาลที่ 5 ยังแต่งทรงผมแบบอย่างในสมัยปัจจุบันเหมือนเดิม หลังจากได้ใช้ชีวิตในสมัยอดีตไปช่วงเวลาหนึ่ง จึงมีการเปลี่ยนแปลงการแต่งทรงผม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 18 การแต่งทรงผมฉันทน์ในปัจจุบัน

ที่มา: ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 2

ภาพที่ 19 การแต่งทรงผมประจำวันของมณีจันทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5

ที่มา: ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 7

ภาพที่ 20 การแต่งทรงผมเข้าร่วมงานของมณีจันทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5

ที่มา: ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 16

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ช่วงแรกที่ตัวละครย้อนอดีตไปอยู่แต่ในห้อง ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงทรงผม หลังจากได้ออกจากห้องไปพบเจอกับผู้อื่น ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเปลี่ยนแปลงในการแต่งทรงผมอย่างชัดเจน เนื่องด้วยตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเปลี่ยนแปลงด้านการแต่งเสื้อผ้า จากแต่งเสื้อผ้ารูปแบบใหม่ในปัจจุบันกลายเป็นแต่งชุดไทยตามสมัยนิยม ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงปรับเปลี่ยนแต่งผมจากทรงผมแบบปัจจุบันในรูป เมื่อจะเข้าร่วมงานสำคัญ จึงเปลี่ยนทรงผมเป็นทรงดอกกระพุ่ม สุดท้ายตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงกลายเป็นผู้หญิงที่ทั้งงดงามและเรียบร้อยตามความเป็นผู้หญิงไทยในสมัยนั้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ทั้งบ้านของออกญาท่านเตรียมตัวจะไปเข้าร่วมงานทำบุญในวัด ทุกคนต้องแต่งกายให้เรียบร้อย การเกิดแต่งเสื้อเครื่อง ซึ่งเป็นชุดใส่ใช้งานทำบุญตามความนิยมในอดีต แต่การเกิดแต่งทรงผมตนเองเป็นรูปแบบผูกผมสองข้างและแต่งด้วยผ้าสีแดง ทำให้คุณหญิงจำปาไม่พอใจและสั่งให้ไปทำทรงผมใหม่ การเกิดไม่ยอมแต่แรก หมื่นสุนทรเทวาจึงอธิบายเหตุผลให้การเกิด สุดท้ายการเกิดจึงยอมรับไปแปลงผมให้ตามรูปแบบที่เหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 21 การเกิดถูกผู้ใหญ่ตำหนิเรื่องการแต่งทรงผม

ภาพที่ 22 การเกิดแต่งทรงผมตามความนิยมของสมัยอยุธยา

คุณหญิงจำปา : “พ่อเดช บอกแม่การะเกดให้ไปแปลงผมเสียใหม่ แล้ว ก็บอกนางด้วยว่า นางไม่ใช่ลูกสาวของพระยาหัวเมือง ที่ไม่มีใครรู้จักเหมือนแต่ก่อน แต่บัดนี้นางมีศักดิ์เป็น หลานสาวของออกญาโหราธิบดี พระราชครูของ ขุนหลวง”

[...]

คุณหญิงจำปา : “ถ้าอย่างนั้น คุณพี่ก็ไปเถิด ข้าไม่ไปแล้ว”

หมื่นสุนทรเทวา : “อเจ้าทำตามที่คุณแม่บอกเถิด”

การะเกด : “ข้าทำผิดอะไร ทำผิดตรงไหน ผิดกฎหมายหรือคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “อเจ้าไม่ได้ทำผิดอันใดทั้งสิ้น”

การะเกด : “แล้วทำไมล่ะคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “อเจ้าต้องสู้กับสายตาคนทั้งวัด ซึ่งไม่เป็นการดีกับ ออเจ้าเลย และข้าไม่อยากให้เป็นเช่นนั้น”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 8/2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต กลายเป็นหลานสาวของ ออกญาโหราธิบดี การแต่งทรงผมจึงต้องเรียบร้อยตามความเหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อออกไปงาน ข้างนอก ผู้ใหญ่สั่งสอนและให้คำแนะนำแก่ตัวละครหญิงย้อนอดีต เพื่อให้ทำความเข้าใจกับความนิยม การแต่งทรงผมในสมัยนั้น ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงเลือกทำตามคำสั่งสอนและคำแนะนำของผู้ใหญ่ ยอมรับไปแปลงทรงผมใหม่ให้เหมาะสม เพื่อให้ตนเองเข้ากับความเป็นหญิงในสมัยนั้น และจะ ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นที่อยู่รอบตัว

รูปแบบทรงผมและการแต่งหน้าของผู้หญิงไทยในแต่ละสมัย มักจะแตกต่างกัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตแต่งทรงผมตนเองตามรูปแบบในสมัยปัจจุบันไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นใน สังคมอดีต จึงต้องปรับการแต่งทรงผมตนเองตามรูปแบบเหมาะสมโดยมีป่าวเป็นคนช่วยเหลือในการ แต่งทรงผม ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงได้รับการยอมรับจากสังคมอดีตนั้น

ลักษณะการแต่งตัวของแต่ละสมัย สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมและวัฒนธรรมของ สมัยนั้น ๆ ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบปัญหาด้านการแต่งตัว เช่น การแต่งเสื้อผ้า การแต่ง เครื่องประดับ และการแต่งทรงผม การแต่งตัวแบบเดิมของตัวละครไม่เหมาะสมกับความเป็นหญิง ในอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องแต่งกายและแต่งทรงผมตามความนิยมของสมัยนั้น ๆ จนกระทั่ง สามารถแต่งกายเป็นไปตามความเป็นหญิงในอดีต

4.1.3 ด้านการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน

การใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน คือ การใช้งานสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและความสะอาดในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย คือ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ครีมนวดผมและสบู่ การใช้เครื่องทำความเย็น คือ พัดลม การใช้อุปกรณ์การเดินทาง สมัยอดีตนิยมใช้เรือในการเดินทาง แต่ในปัจจุบันนิยมใช้รถยนต์หรือพาหนะประเภทอื่นในการเดินทาง ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ตัวละครมีการปรับตัวเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย

อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย เป็นสิ่งของจำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันของตัวละคร ไม่ว่าจะใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดปากหรือตัว ก็เป็นสิ่งของที่ขาดไม่ได้ในการใช้ชีวิตของตัวละคร การเปลี่ยนแปลงหรือการที่ขาดความสะดวกสบายในการใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย ย่อมจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครหญิงย้อนอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์ย้อนอดีตไปสมัยรัชกาลที่ 5 ต้องใช้ไม้ขีดจี้มเกลื้อสีฟันประจำวัน และมีบ่าวเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ และคอยดูแลให้ มณีจันทร์ไม่เคยใช้และรู้สึกแปลกใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ม้วน :	“นี่เอาไว้สีฟัน”
มณีจันทร์ :	“นี่เทร่อ”
ม้วน :	“ใช่ แล้วยี่เกลื้อ เอาไว้จี้มกับไม้ขีด”
มณีจันทร์ :	“ทำไมรลชาติเป็นแบบนี้”
ม้วน :	“เกลื้อผสมกับสารส้มเจ้าคะ สีแล้วฟันจะได้ดีเจ้าคะ”
มณีจันทร์ :	“ม้วนก็ใช้สีแบบนี้เทร่อ”
ม้วน :	“อิฉินอมเกลื้อ แล้วยี่นี้วูฟันเจ้าคะ จี้มน้ำก่อนเจ้าคะ แล้วก็จี้มเกลื้อ แล้วยี่ ๆ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครมีการปรับตัวในการใช้อุปกรณ์และวัสดุทำความสะอาดร่างกายในชีวิตประจำวัน ในสมัยรัชกาลที่ 5 ยังไม่มียาสีฟันหรือแปรงสีฟันเหมือนปัจจุบัน จึงนิยมใช้อุปกรณ์ง่าย ๆ ที่ทำด้วยวัสดุธรรมชาติ ก็คือ ใช้ไม้ขีดกับเกลื้อ ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับตัวโดยทำตามคำแนะนำจากบ่าวที่คอยดูแลตนเอง แม้ไม่เคยชินใช้ไม้ขีดและเกลื้อสีฟันแต่แรก แต่ก็พยายามทำความเคยชินจนถึงสุดท้ายสามารถใช้ชีวิตประจำวันอย่างปกติได้

นอกจากนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* ตอนที่มณีจันทร์อาบน้ำ บ่าวเอาขมึ้นกับ สัมมะขามขัดตัวให้มณีจันทร์ มณีจันทร์ไม่รู้จักสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ แต่ยอมรับว่าใช้แล้วมีผลดีต่อผิวหนัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- มณีจันทร์ : “บางวันก็ดอกมะลิ บางวันก็ดอกกุหลาบ แล้วนี่ดอก
อะไรละเนี่ย
ม้วน : “ขำมะนาดเจ้าคะ”
มณีจันทร์ : “ขำมะนาดหรือ เอ๊ะ แล้วที่ซัดอยู่นี่มันคืออะไรหรือ
ม้วน มันติดเสื้อผ้าด้วยนะ แต่ฉันก็ยอมรับนะว่ามันทำ
ให้ผิวซัดๆของฉันเนี่ยดูดีขึ้น”
ม้วน : “ขมึ้นกับสัมมะขามเจ้าคะ”
มณีจันทร์ : “เอ๊ะ แล้วผู้ชายเขาต้องทาไหม”
ม้วน : “ก็ทาตอนบวชเจ้าคะ”
มณีจันทร์ : “ทำไมเขาไม่ทาทุกวันเลยละ”
ม้วน : “จะทาไปทำไมละเจ้าคะ ผู้หญิงจะต้องผิวเหลือง
ปากแดงเจ้าคะ”
มณีจันทร์ : “อืม หรือ ความจริงฉันก็เริ่มชินเหมือนกันแล้วแหละ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 13)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า การใช้อุปกรณ์และสิ่งของต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุธรรมชาติในอดีตมาเป็นเวลาช่วงหนึ่ง ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเริ่มเคยชินและยอมรับสิ่งของบางอย่างที่ใช้ในการทำความสะอาดตัวมากขึ้น จากไม่เคยชินกลายเป็นชอบสิ่งของทำความสะอาดร่างกายในอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถปรับตัวในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยเห็นประโยชน์และคุณค่าของสิ่งของที่นิยมใช้ในอดีต นอกจากนั้นจากตัวอย่างยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความงามของผู้หญิงในอดีต คือ ผู้หญิงที่สวยงามต้องผิวเหลืองและปากแดง

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* การกระตุ้นนอนจะไปอาบน้ำ บ่าวที่ดูแลเธอเตรียมอุปกรณ์และสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกายให้การเกิด พร้อมอธิบายการใช้ประโยชน์สิ่งต่าง ๆ ให้การเกิดด้วย การเกิดเห็นว่าเหมือนกับที่เธอเรียนรู้ในปัจจุบันมา รู้สึกตื่นเต้นที่ตนเองได้มีโอกาสลองใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- การเกิด : “พี่ เอายาสีฟันกับแปรงสีฟันมาให้ข้าด้วยนะ”
ผิน : “อะไรนะเจ้าคะ”
การเกิด : “ที่...ใช้ขัดถูฟันนะ”

- ผิน : “อ้อ...เจ้าค่ะ”
- แย้ม : “ทางนี้เจ้าค่ะ ... มะขามเปียกกับขมิ้นไพรไว้ใช้ขัดตัวเจ้าค่ะ”
- การะเกด : “หืม เหมือนที่เรียนมาเลย มะขามเปียกขจัดขี้โคล ขมิ้นขัดตัวให้เหลืองอร่าม มะกรูดไว้สระผม”
- แย้ม : “มะกรูดไว้ใช้สระผมเจ้าค่ะ”
- การะเกด : “หุย...เจ็บจิ้ง”
- ผิน : “เกลือบดผสมผงถ่านไว้ใช้ขัดฟันเจ้าค่ะ”
- แย้ม : “ส่วนนี้ก็กึ่งข่อยสินะ”
- การะเกด : “แหะ...ทำไมมันเค็มอย่างเนี่ยะ”
- ผิน : “ก็น้อย ๆ ลิเจ้าค่ะ”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3 / 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบเจอความแตกต่างกันในการใช้สิ่งของทำความสะอาดร่างกายระหว่างปัจจุบันและอดีต สมัยอดีตยังไม่มีการผลิตแชมพูสระผม ครีมน้ำและยาสีฟันที่สำเร็จรูป แต่ใช้พืชและวัสดุธรรมชาติที่มีประโยชน์ทางด้านทำความสะอาดและบำรุงร่างกายแทน เนื่องจากตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความรู้ด้านการใช้พันธุ์พืชในการทำมาสะอาดร่างกายของสมัยอดีต จึงสามารถปรับตัวในด้านนี้ได้ง่ายกว่าและราบรื่นดีกว่า

2. การใช้เครื่องทำความเย็น

ไม่ว่าอยู่ในปัจจุบันหรือสมัยอดีต เครื่องทำความเย็นก็เป็นสิ่งของจำเป็นอย่างมากสำหรับชีวิตประจำวันของตัวละครหญิงย้อนอดีต เพราะประเทศไทยเป็นพื้นที่อากาศร้อนทั้งปี สมัยอดีตไม่มีเครื่องปรับอากาศแบบใช้ไฟฟ้า ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องหาวิธีทำความเย็นให้ได้ถึงจะได้ใช้ชีวิตอย่างปกติ

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* ตอนที่มณีจันทร์นั่งทำงานอยู่นอกห้องเป็นเวลานาน จึงรู้สึกอากาศร้อนและเหนียวตัว แต่ไม่รู้จักคนสมัยก่อนใช้วิธีการอย่างไรทำความเย็น จึงสอบถามว่า บ่าวบอกว่าส่วนใหญ่จะใช้น้ำลูบเนื้อลูบตัว แล้วทำน้ำอบ มณีจันทร์ไม่มีวิธีการอื่น ฟังที่บ่าวแนะนำ รู้สึกดี จึงให้บ่าวพาไปจัดการให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- มณีจันทร์ : “ร้อนจังเลยอะ ถ้าได้พัดลมสักตัวก็คงจะดี ที่นี้ไม่มีดีอยู่อย่างเดียวก็คือเวลาอากาศร้อนเนี่ย เออ ม้วน เวลาอากาศร้อนที่นี้ เขาทำกันยังไงหรอ”
- ม้วน : “ใช้น้ำลูบเนื้อลูบตัว แล้วทาน้ำอบเจ้าค่ะ”

มณีจันทร์ : “เธอ ฟังดูดีนะ รีบไปกันดีกว่า นี่ตัวฉันจะกลายเป็น
ไก่อ่างอยู่แล้ว”

ม้วน : “เจ้าคะ”

มณีจันทร์ : “ไปเถอะ ไปเถอะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตอนที่อากาศร้อนทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตรู้สึก
ไม่สบายตัว แต่ไม่รู้จักริธีการทำความเย็นในสมัยอดีต จากการใช้เครื่องปรับอากาศแบบใช้ไฟฟ้าทำ
ความเย็นในปัจจุบันกลายเป็นไม่มีเครื่องอะไรให้ใช้ ตัวละครหญิงย้อนอดีตพยายามหาวิธีทำความเย็น
ที่คนสมัยอดีตนิยมใช้กัน และทำตามวิธีนั้นเพื่อหายจากอาการไม่สบายตัวเพราะอากาศร้อน
จึงสามารถใช้ชีวิตได้อย่างต่อไปในสมัยอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส ตอนที่กระเกตอาบน้ำเสร็จตั้งแต่เช้า บ่าว
คนหนึ่งทาน้ำหอมบำรุงผิวให้กระเกต ขณะเดียวกัน บ่าวอีกคนหนึ่งใช้พัดทำความเย็นให้แก่กระเกต
เพื่อให้กระเกตรู้สึกเย็นสบายมากขึ้น กระเกตรู้สึกชั้นตอนซบซ้อน ไม่สะดวกอย่างในปัจจุบัน บ่าว
พยายามช่วยเหลือทำให้กระเกตยอมรับอดทนกับความไม่สะดวกในการทำ ความเย็น ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

ภาพที่ 23 กระเกตบ่นอากาศร้อนและบ่าวใช้พัดช่วยทำความเย็นให้กระเกต

ที่มา: บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3 / 3

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต พบเจอความแตกต่างในการ
ใช้อุปกรณ์ทำความเย็นในชีวิตประจำวัน จากมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศหรือพัดลมแบบใช้ไฟฟ้าใน
บ้านเรือนกลายเป็นใช้พัด สมัยอดีตยังไม่มีการใช้ไฟฟ้าและการผลิตเครื่องไฟฟ้า ตัวละครหญิงย้อน

อดีตจึงเลือกยอมรับเงื่อนไขที่มีอยู่จริงในสมัยอดีต ทำความเย็นด้วยพัด เพื่อจะได้เคยชินกับการใช้ชีวิตในอดีต

การใช้เครื่องปรับอากาศแบบไฟฟ้า เป็นสิ่งธรรมดาและมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบันของตัวละคร ตัวละครหญิงย้อนอดีต พบเจอปัญหาที่ไม่มีเครื่องทำความเย็นโดยไฟฟ้า เพราะการพัฒนาเทคโนโลยีสังคมในสมัยอดีตยังไม่มีการใช้ประโยชน์ไฟฟ้า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพยายามหาวิธีการทำความเย็นที่คนสมัยอดีตนิยมใช้กัน และทำความเคยชินกับการที่ใช้น้ำลูบตัวหรือใช้พัดลมมือทำความเย็น จึงได้อยู่เย็นเป็นสุขในสมัยอดีต

3. การใช้เรือ

เรือ เป็นอุปกรณ์หลักใช้ในการเดินทางของตัวละครในสมัยอดีต คนไทยสมัยอดีตนิยมสร้างบ้านเรือนตามริมแม่น้ำ เพื่อความสะดวกในการเดินทางออกไปข้างนอก ไม่ว่าจะเป็นออกไปซื้อของที่ตลาด เข้าวัด เยี่ยมบ้านเพื่อนญาติพี่น้อง หรือออกไปทำงาน ส่วนใหญ่ตัวละครก็ต้องใช้เรือในการเดินทาง เรือจึงเป็นอุปกรณ์จำเป็นอย่างหนึ่งที่ทุกบ้านเรือนต้องมี

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุพรรณิรันดร* เพ็ญยอนกลับไปในสมัยกรุงธนบุรี ตอนที่เพ็ญจะไปทำบุญที่วัดต้องให้บ่าวพายเรือพาไป แตกต่างจากการออกเดินทางโดยใช้รถยนต์ในสมัยปัจจุบัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 24 พัชรเพ็ญใช้เรือเป็นพาหนะเดินทางไปวัด

- บัว : “นายเฟื่อง ให้ใส่ออกทำไปถวายพระเถอะ นายเฟื่อง
อย่าขึ้นไปวัดเลย”
- เฟื่อง : “บัวจะขัดบุญของฉันหรือ ฉันตั้งใจมาไหว้พระ จะไม่ให้
ฉันไปวัดได้อย่างไร”
- [...]
- บัว : “ใส เอ็งตามนายเฟื่องไปก่อน ข้าผูกเรือเสร็จแล้วจะ
ตามไป”

(สุพรรณนิรันดร 2551 : ตอนที่ 6/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครเดินทางออกไปข้างนอกด้วยเรือ ซึ่งแตกต่างไปจากการเดินทางในยุคสมัยของตัวละครที่เซรยอนต์เป็นหลัก ในสมัยธนบุรียังไม่มีการใช้รถยนต์ในการเดินทาง คนสมัยนั้นไม่ว่าเป็นชนชั้นไหนก็ต้องใช้เรือเป็นพาหนะหลักในการเดินทาง ตัวละครย้อนอดีตยอมรับสภาพความจริงในสมัยอดีต ปรับตัวใช้เรือในการเดินทางโดยมีบ่าวพายเรือให้ ทำให้ตัวละครสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสมัยอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ ตอนที่มณีจันทร์ได้รับข่าวที่แม่ประยงค์กำลังตกในสภาพลำบาก จึงรีบเตรียมตัวไปเยี่ยมแม่ประยงค์ และสั่งให้บ่าวพายเรือพาเธอไปที่บ้านแม่ประยงค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ม้วน : “อ้อย คุณท่าน คุณท่านเจ้าขา คุณท่านจะไปไหน
เจ้าคะ”
- มณีจันทร์ : “ไปดูคุณประยงค์นะสิ ไม่ได้กินข้าวมาสองสามวันแล้ว
เนี่ย ไม่รู้จะเป็นยังไงบ้าง นี่ฉันต้องไปดูคุณประยงค์
หน่อย”
- ม้วน : “จะไปได้อย่างไรเจ้าคะ”
- มณีจันทร์ : “อืม ให้อืมพาไป อืมพายเรือเป็นโซ่ไหม ปะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 15)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ชีวิตในสมัยอดีตไปเป็นเวลาช่วงหนึ่ง เคยชินกับการเดินทางออกไปเยี่ยมเพื่อนโดยให้บ่าวพายเรือพาไป จากการที่ตัวละครขับรถยนต์ออกไปด้วยตนเองกลายเป็นต้องอาศัยบ่าวพายเรือพาไป ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถปรับตัวใช้เรือเดินทางได้อย่างดีโดยทำความเคยชินและอาศัยบ่าวที่คอยดูแลตนเอง จึงสามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้อย่างปกติในสมัยอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ตอนที่กระแสมีความต้องการออกไปเที่ยวที่ตลาด จึงไปขออนุญาตผู้ใหญ่ สุดท้ายหมื่นสุนทรเทวาเป็นคนที่จะพากระแสมออกไป หมื่นสุนทรเทวาสั่งให้บ่าวเตรียมเรือ กระแสมดีใจและตื่นเต้น เรียกบ่าวตนเองรีบตามไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมื่นสุนทรเทวา “ไอ้จ้อย เดี่ยวเอ็งไปบอกไอ้ม่วงให้จัดเรือสามลำ.. .
 วา : แม่หญิงไปกับข้า”
 จ้อย : “ส่วนนางบ่าวสองคนให้ไปกับไอ้ยอดไซ้ใหม่ขอรับ...
 ขอรับ”
 กระแสม : “ไป พี่นินพี่แยม ไปเที่ยวกัน”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 5 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบเจอการเปลี่ยนแปลงการใช้พาหนะในการออกเดินทาง จากการใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือสาธารณะกลายเป็นใช้เรือโดยบ่าวพาให้พร้อมที่ต้องมีผู้ใหญ่ในบ้านพาออกไปข้างนอก ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับตัวใช้เรือในการออกเดินทางโดยใช้ความรู้ที่ตนเองเรียนมาว่าคนในสมัยอยุธยา ใช้เรือในการเดินทางเป็นหลัก จึงสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น และทำความเข้าใจได้เร็วขึ้น

การใช้เรือในการเดินทาง เป็นวิถีชีวิตสำคัญของคนสมัยอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีต พบเจอการเปลี่ยนแปลงการใช้อุปกรณ์การเดินทางในชีวิตประจำวันคนสมัยอดีต สามารถทำความเข้าใจด้วยความรู้ที่ตนเองมีอยู่ และสามารถปรับตัวใช้เรือออกเดินทางได้อย่างราบรื่น

การปรับตัวด้านการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นการปรับตัวที่ตัวละครยอมรับเงื่อนไขที่มีอยู่จริง และทำความเข้าใจวิถีชีวิตของคนสมัยอดีต ตัวละครจึงสามารถปรับตัวได้ง่ายยิ่งขึ้นและเข้ากับสังคมอดีตได้ดี สะท้อนให้เห็นถึงคนในอดีตมีภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์วัสดุธรรมชาติต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

4.1.4 ด้านมารยาทและการวางตัว

มารยาทและการวางตัวเป็นพฤติกรรมที่ตัวละครกระทำเพื่อแสดงความเรียบร้อยและแสดงความเคารพและให้เกียรติผู้อื่น ซึ่งมารยาทและการวางตัวของแต่ละสมัยจะแตกต่างกันตามค่านิยมของสมัยนั้น ๆ ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับตัวในด้านมารยาทและการวางตัวดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเดิน

การเดิน เป็นอริยาบทที่ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวไปจากเดิม เป็นกิริยาทั่วไป เมื่ออยู่ในสังคมก็ควรมีมารยาทในการเดินเพื่อความเรียบร้อยงดงามแก่ผู้พบเห็น มารยาทการเดินยังคงแสดงถึงความเคารพต่อผู้อื่น มารยาทการเดินของแต่ละสังคมและแต่ละชนชาติจะแตกต่างกัน การที่ไม่รู้จัก

มารยาทการเดินของอดีต ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตถูกผู้อื่นในอดีตตำหนิ ตัวละครจึงต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจมารยาทการเดินในสมัยที่ตนเองใช้ชีวิตอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับคนในสังคม สมัยนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น และได้รับการยอมรับจากสังคมนั้นด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* เมื่อมณีจันทร์ย้อนอดีตไปเป็นครั้งที่ 11 ซึ่งเป็นครั้งแรก ที่มณีจันทร์ได้รับอนุญาตออกจากห้องไปพบผู้อื่นในบ้าน มณีจันทร์ตั้งใจและตื่นเต้น จึงวิ่งและ กระโดดออกไปชนกับธณิประตุ คุณหญิงแสร้งจึงสั่งสอนให้เดินข้าม และเดินเป็นตัวอย่างให้มณีจันทร์ เดินตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงแสร้ง : “เอาละ ออกไปได้แล้ว”
 มณีจันทร์ : “โอย ดีใจจังเลยเจ้าคะ อยากเห็นข้างนอกจังเลยอา”
 หลวงอัครเทพวรากร : “อ้าว นี่ นี่ อย่ารีบ นี่”
 มณีจันทร์ : “โอย”
 คุณหญิงแสร้ง : “อ้าว ทำไมไม่ข้าม”
 มณีจันทร์ : “ทำไมมันสูงนักละเจ้าคะ”
 คุณหญิงแสร้ง : “ธณิประตุก็ต้องสูงลิ”
 มณีจันทร์ : “ฉันขอลองใหม่เจ้าคะ”
 คุณหญิงแสร้ง : “อะ อ้าว อะ อ้าว อะอ้าว ก้าวอย่างนั้นไม่งาม ผู้หญิง ต้องตะแคงข้างนิดหนึ่ง แล้วก้าว จะเรียบริบร้อยกว่า”
 มณีจันทร์ : “เจ้าคะ กว่าจะได้ เห้อ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบความแตกต่างระหว่าง ประตุห้องในสมัยปัจจุบันและอดีต จากไม่มีธณิประตุกลายเป็นมีธณิประตุแบบสูง มีปัญหาการเดิน ออกจากห้องในตอนแรก ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงเรียนรู้มารยาทการเดินออกจากห้องกับผู้ใหญ่ใน สมัยนั้น หลังจากทำความเข้าใจและเลียนแบบทำตามผู้ใหญ่ ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถเดินเข้า ออกจากห้องได้อย่างปกติ สุดท้ายจึงเคยชินกับมารยาทในการเดินของสมัยอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* คุณหญิงสรเดชไม่พอใจวิธีการเดินของมณีจันทร์ จึงสั่งสอนให้เดินแบบมีมารยาทและเรียบริบร้อย มณีจันทร์อธิบายเหตุผลที่ถูกคุณหญิงสรเดชตำหนิ สุดท้ายมณีจันทร์ก็ยอมปรับปรุงการเดินของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงสรเดช : “หล่อนเดินให้ดูหน่อยสิ”
 มณีจันทร์ : “เจ้าคะ”

คุณหญิงสรเดช : “อ้อนี่ นี่ไง นี่ไงที่ฉันทำคายุเดินที่โรเนียบ้านสันแทบ
ร้าว”

มณีจันทร์ : “คือกั้มณีเกิดในบ้านตักนะเจ้าคะ แล้วคนในสมัยมณี
เขากั้เดินกันแบบนี้ทั้งนั้นเลยนะเจ้าคะ โอกาสที่จะ
ได้มาเดินบ้านไม้แบบนี้มันกั้ไม่บ่อยหรอกเจ้าคะ แหม
มันกั้เลยไม่ค่อยชิน”

คุณหญิงสรเดช : “คนสมัยหล่อน สมัยนี้คือหรือไร”

มณีจันทร์ : “เอ่อ เอาเป็นว่าจะปรับปรุงเจ้าคะ”

คุณหญิงสรเดช : “เอาใหม่เวลาเดินอย่าใช้สันเท้าลงก่อน ให้ใช้
ปลายเท้า”

มณีจันทร์ : “ปลายเท้า อ้อ นึกออกแล้วเจ้าคะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบปัญหาด้านมารยาท
การเดิน คนไทยสมัยก่อนอาศัยอยู่ในบ้านไม้เป็นหลัก ผู้หญิงไทยสมัยก่อนต้องเดินเบา ๆ และเดิน
อย่างงดงามเรียบร้อย ไม่ทำให้เกิดเสียงดังหรือบ้านไม้สั่น ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่ค่อยได้มีโอกาส
อาศัยอยู่ในบ้านไม้ การเดินแบบในสมัยปัจจุบันจึงทำให้ตัวละครไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคม
อดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตเห็นความแตกต่างและทำความเข้าใจกับมารยาทการเดินของสมัยนั้น
ยอมรับปรับปรุงการเดินของตนเองตามที่ผู้ใหญ่สั่งสอน เพื่อให้ตนเองเหมือนกับผู้หญิงอื่นใน
สมัยนั้น จะได้เข้ากับสังคมและใช้ชีวิตอย่างราบรื่น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ครั้งแรกที่การะเกดออกไปรับประทานอาหาร
พร้อมกับผู้อื่น เดินไปอย่างรวดเร็วและส่งเสียงดัง ถูกคุณหญิงจำปาตำหนิเดินแบบม้าติดกระโหลก
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผิน : “แม่นายเจ้าคะ รีบเข้าไปเถอะเจ้าคะ ไปเจ้าคะ”

คุณหญิงจำปา : “เฮ้อ เดินเป็นม้าติดกระโหลก”

(การะเกดรู้ตัวผิด นั่งลงและเดินเข้าไปตรงที่โต๊ะ
อาหาร)

คุณหญิงจำปา : “วันนี้ออกมารับข้าวได้รี”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตเจอปัญหาด้านมารยาท
การเดิน ผู้หญิงสมัยอยุธยาเดินช้าและเดินอย่างงดงาม เวลาเดินเข้าไปที่มีผู้ใหญ่นั่งอยู่ ผู้หญิงต้อง

นั่งลงก่อนและค่อยคลานเข้าไป การที่ไม่รู้จักมารยาทการเดินทางในสมัยอดีตทำให้ตัวละครไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสมัยนั้น ตัวละครจึงทำตามที่เขาแนะนำ เดินช้าลงและคุกเข่าคลานเข้าหาผู้ใหญ่ เพื่อแสดงความเคารพและทำให้ตนเองเป็นผู้หญิงที่มีมารยาทในสมัยนั้น

นอกจากนี้ในตอนที่เกิดเรื่องไปสอบถามหาหมื่นสุนทรเทวากับคุณหญิงจำปา แต่ถูกคุณหญิงจำปาดำเนินเรื่องการเดินทางไม่สุภาพ และสั่งให้การเกิดเมื่อเวลาพูดคุยกับผู้ใหญ่ต้องนั่งลงให้เรียบร้อย การเกิดจึงทำตามที่คุณหญิงจำปาสั่งสอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แยม : “แม่นาย”

คุณหญิงจำปา : “แม่ฆ่าดีดกระโหลก ข้าว่าออเจ้าน่าจะแหละ”

การเกิด : “คุณป้าเจ้าขา เห็นหมื่นสุนทรเทวาไหมเจ้าคะ”

คุณหญิงจำปา : “นี่ออเจ้า ชักจะกำเริบใหญ่กำเริบโต”

การเกิด : “คะ”

คุณหญิงจำปา : “พูดจากับผู้ใหญ่ไยจึงไม่นั่งลงให้เรียบร้อย”

การเกิด : “ขอโทษค่ะ คุณป้าเห็นหมื่นสุนทรเทวาไหมเจ้าคะ”

คุณหญิงจำปา : “ออเจ้าเป็นน้องไยจึงเรียกเต็มยศอย่างนั้น”

การเกิด : “ผิดอีก”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 6/2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตเจอปัญหาด้านมารยาทการเดินทาง ผู้หญิงดั่งงามในสมัยอยุธยา การเดินทางต้องสงบเสงี่ยมและทำตัวให้เรียบร้อย ไม่รบกวนถึงผู้อื่น การที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตเดินเร็วและกระโดด ทำให้ผู้อื่นในสมัยอดีตไม่พอใจและกล่าวหาว่าไม่ดั่งงาม ไม่เข้ากับความเป็นหญิงในสมัยนั้น ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงขอโทษ และทำตามที่คุณหญิงจำปาสั่งสอน เดินช้าลง ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสมัยนั้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีต ไม่รู้จักมารยาทการเดินทางของผู้หญิงในสมัยที่ตนย้อนไป การเดินทางแบบเดิมของตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่เหมาะสมกับความเป็นผู้หญิงดั่งงามในสมัยนั้น จึงไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น การสั่งสอนและการอบรมฝึกฝนของผู้ใหญ่ รวมถึงมีป่าวคอยเตือนและแนะนำ สุดท้ายตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงทำความเข้าใจกับมารยาทการเดินทางในสมัยอดีต และสามารถปรับการเดินทางตนเองได้

2. การนั่ง

การนั่ง เป็นกิจวัตรที่บ่งบอกถึงศักดิ์ฐานะ ในสมัยอดีตมีการแบ่งชนชั้นและมีการเน้นความเรียบร้อยของการนั่งมากกว่าปัจจุบัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตถูกผู้อื่นในอดีตตำหนิกิริยาการนั่งไม่ดั่งงามและไม่เรียบร้อยตามความเป็นหญิงในสมัยนั้น จึงต้องมีการปรับพฤติกรรมการนั่งของตน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาย้อนอดีตไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ไม่มีใครทราบหัวนอนปลายเท้า กลายเป็นป่าวคนหนึ่งในบ้านเทียน และได้มีโอกาสติดตามดูแลน้องสาวของเทียน แต่กิริยาการนั่งของบัวบุษยาไม่งามเรียบร้อย บ่าวคนอื่นจึงสั่งสอนและฝึกฝนให้ และบัวบุษยาทำตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยี่เซ่ง : “เอ็งดูข้านะ เอ็งมาทำอย่างนี้นางบัว”

(บัวบุษยาไม่ค่อยตั้งใจฟังคำสอนของยี่เซ่ง นึกคิดหาวิธีกลับบ้านอยู่ในใจ)

ยี่เซ่ง : “เอ็งนั่งดี ๆ ลี นั่งพับเพียบ แล้วเอ็งก็เก็บปลายเท้า ด้วย เอ็งเก็บปลายเท้าด้วย แล้วเอ็งก็ตั้งคอกกราบพระ ตั้งคอกลงไปลี ตรงเนี่ย ตูดเอ็งก็อย่าโด่งขึ้นมาละ เอ็งทำมือดี ๆ ลี เนี่ยเอ็งนะกตกลง”

บัวบุษยา : “เจ็บนะ”

ยี่เซ่ง : “เอ็งก็ทำใหม่ดี ๆ ลี”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากเจ้านายที่มีคนคอยดูแลตลอดกลายเป็นป่าวคนหนึ่ง ฐานะในบ้านเรือนจากระดับสูงกลายเป็นระดับต่ำ ต้องมีพฤติกรรมกิริยาตามความเหมาะสมของผู้รับใช้ ยังต้องทำตามคำสั่งของผู้รับใช้คนอื่นที่มีฐานะสูงกว่า ด้วยเหตุผลที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องพึ่งพาอาศัยอยู่ในบ้านคนอื่น ไม่มีทางเลือกอื่น จึงต้องเลือกปรับกิริยาการนั่งตามธรรมเนียมที่ยึดถือปฏิบัติของสังคมในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์เห็นความเรียบร้อยของแม่ประยงค์แล้วชื่นชมอยู่ในใจว่าแม่ประยงค์กิริยามารยาทงดงาม และคิดว่าคุณหลวงอาจหลงรักความเรียบร้อยและงดงามของแม่ประยงค์จึงพยายามทำตามแบบแม่ประยงค์ ปรับกิริยามารยาทของตนให้เรียบร้อยเหมือนผู้หญิงสูงศักดิ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลวงอัครเทพวรากร : “หล่อนบ่นอะไร”

(มณีจันทร์คิดอยู่ในใจ : “แล้วดูเราสิ เขาต้องหาว่าเราเป็นสาวสก๊อย

แม่เลยอ่า เฮ้ย เดียวก่อนนะ คุณหลวงไม่รู้จักสาวสก๊อย เอ้ คุณหลวงต้องหาว่าเราเป็นผู้หญิง หย่าฉ่า อัยยะ ดวงไม่ดีเลยอ่า มณีจันทร์ไม่ได้ละ ต้องรักษาภาพพจน์ ต้องรักษาภาพ ต้องดูดี ต้องเป็นกุลสตรีไทย ต้องเป็นผู้หญิงสูงศักดิ์”)

หลวงอัครเทพวรากร : “คอหล่อนเป็นอะไรหรือ”

มณีจันทร์ : “กราบขอบพระคุณนะเจ้าคะคุณหลวง ที่ให้
โต๊ะทำงานชุดใหม่”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีต มีการเปรียบเทียบความ
งดงามและความเรียบร้อยระหว่างตนเองและผู้หญิงอื่นในสมัยอดีต จึงเกิดความคิดเกี่ยวกับการที่
ผู้ชายเลิกรักผู้หญิง จะสังเกตความเรียบร้อยและภาพลักษณ์ของผู้หญิงคนนั้น ตัวละครหญิงย้อน
อดีตห่วงใยผู้ชายที่ตนเองรักผิดหวังกับตนเอง ไม่ยอมให้ผู้ชายที่ตนเองรักมองตนเป็นหญิงไม่ดี
จึงปรับปรุงกิริยาการนั่งตนเองให้เรียบร้อยและงดงาม เพื่อรักษาภาพลักษณ์ตนเองให้ดี

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ มณีจันทร์ย้อนไปสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นครั้งที่ 11 แต่เป็น
ครั้งที่ 3 ที่ได้พบคุณหญิงแสร้ง มณีจันทร์ดีใจและทักทายคุณหญิงแสร้งโดยยืนยกมือไหว้ คุณหลวงสั่งให้
นั่งไหว้ มณีจันทร์จึงนั่งบนเตียงกับคุณหญิงแสร้งและยกมือไหว้คุณหญิงแสร้งอีกครั้ง แต่คุณหลวงสั่งให้
นั่งลงบนพื้นอีก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “อะ สวัสดิ์ค่ะ”

หลวงอัครเทพวรากร : “ต้องนั่งไหว้ ไม่ใช่ยืนไหว้”

(มณีจันทร์เดินตามคุณหญิงแสร้งและนั่งบนเตียงไหว้คุณหญิงแสร้งอีกครั้ง)

คุณหญิงแสร้ง : “มาตั้งแต่เมื่อไร กินข้าวกินปลาหรือยัง”

หลวงอัครเทพวรากร : “ไม่สบายมาขอรับ”

คุณหญิงแสร้ง : “เป็นอะไร”

(คุณหลวงชี้ให้มณีจันทร์นั่งลงบนพื้น แต่มณีจันทร์ไม่เข้าใจความหมายของ
คุณหลวง)

มณีจันทร์ : “จะให้ทำอะไรเธอคะ”

หลวงอัครเทพวรากร : “หล่อนต้องนั่งข้างล่าง เป็นเด็กไม่นั่งเสมอ
ผู้ใหญ่”

(มณีจันทร์ขยับตัวจะนั่งลงบนพื้น)

คุณหญิงแสร้ง : “ไม่เป็นไรหรอกพ่อเทพ กิริยาอาจจะไม่
เหมือนกัน ไม่สบายเป็นอะไร”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่รู้ธรรมเนียมการนั่งของ
ผู้หญิงในอดีต การนั่งเสมอผู้ใหญ่ในปัจจุบันกลายเป็นกิริยาที่ไม่งามเรียบร้อยในอดีต ทำให้ตัวละคร
หญิงย้อนอดีตต้องปรับตัว ทำตามธรรมเนียมการนั่งที่เหมาะสมความเป็นหญิงดีในอดีต โดยมีผู้ใหญ่

สั่งสอนและให้คำแนะนำ สุดท้ายตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงได้ทำตัวเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อยและได้รับการยอมรับในอดีต

ในอีกตอน เมื่อมณีจันทร์ทำงานอยู่กับคุณหลวง สองคนนั่งใกล้ชิดกันโดยไม่ตั้งใจ มณีจันทร์รีบขยับตัวห่างจากคุณหลวงตามที่เหมาะสม พร้อมอธิบายเหตุผลด้วยว่า ผู้หญิงที่เรียบร้อยไม่ควรนั่งใกล้ชิดกับผู้ชายมากเกินไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “นี่เง้าเจ้าคะ อ้อย คุณหลวง”

หลวงอัครเทพวรากร : “ขอภัย มีอะไรหรือ”

มณีจันทร์ : “กุลสตรีไทยไม่ควรเข้าใกล้ชายโดยไม่จำเป็น พักนี้ดูท่าทางคุณหลวงจะลุ่มล่ามนะเง้าคะ คุณหลวงอาจจะคิดว่าอฉันเนียเป็นผู้หญิงหย่าฉ่า ไม่ต้องระมัดระวังตัวมาก คุณหลวงต้องเปลี่ยนความคิดได้แล้วเง้าคะ เห็นที่ว่าอฉันเนียจะต้องเปลี่ยนกฎใหม่ เราควรจะอยู่ห่างกันไว้บ้าง”

(ทวิภาพ 2554 : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอดีต พบปัญหาการถูกผู้ใหญ่กล่าวหาว่าพฤติกรรมไม่ดีงามตามความเป็นหญิงในสมัยนั้นหลายครั้ง เช่น การถูกตำหนินั่งใกล้กับผู้ชาย นั่งบนเตียงผู้ชายหรือจับตัวผู้ชาย ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงเริ่มทำความเข้าใจกับมารยาทการนั่งของผู้หญิงในสมัยนั้น ระมัดระวังตัวมากขึ้นเมื่อนั่งอยู่ด้วยกับผู้อื่น สุดท้ายก็สามารถทำตัวให้เป็นไปตามความเป็นหญิงสุภาพในสมัยอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* หมิ่นสุนทรเทวาพาการะเกดนั่งเรือไปเที่ยว การะเกดเห็นป้อมเพชร ตื่นเต้นจนลืมหูลูกขึ้นขณะอยู่บนเรือและยกมือทักทายกับป้อมเพชร หมิ่นสุนทรเทวาจึงสั่งให้นั่งเรียบร้อย พร้อมตำหนิกิริยาการะเกดน่ารังเกียจ ไม่เหมือนผู้หญิงอื่นในอยุธยา การะเกดจึงขอโทษและนั่งบนเรืออย่างสงบเสงี่ยม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การะเกด : “ป้อมเพชร...เป็นบุญตาจริง ๆ”

หมิ่นสุนทรเทวา : “อยู่เฉย ๆ”

การะเกด : “ดูอย่างกับอะไร .... ป้อมเพชร สวยสง่าสมกับเป็น
ปราการด่านหน้าของอยุธยา .... วิว๊ว”

หมิ่นสุนทรเทวา : “อเจ้าทำอะไร”

การะเกด : “อ้อย ขอโทษค่ะ ลืมตัว”

หมื่นสุนทรเทวา : “ข้ามิเคยเห็นผู้ใดกิริยาน่ารังเกียจอย่างอเจ้า”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 5/2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตถูกผู้ใหญ่ว่าหนที่มีกิริยาการนั่งไม่สุภาพเรียบร้อย ความเป็นหญิงในอดีตเมื่อนั่งต้องนั่งให้เรียบร้อย นั่งอยู่เงียบสงบ ตัวละครหญิงย้อนอดีตรู้ตัวที่กิริยาตนเองไม่เข้ากับความเป็นผู้หญิงตามสมัยนิยม จึงยอมรับทำตามที่คุณอื่นสั่งสอนและแนะนำ เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากสังคมอดีตมากยิ่งขึ้น

ในอดีตผู้หญิงที่ได้รับการชื่นชมเป็นหญิงดี ต้องมีกิริยาการนั่งอย่างงดงามและถูกต้องตามมารยาทการนั่งของสมัยนั้น ๆ เป็นผู้หญิง ไม่สามารถนั่งเสมอผู้ใหญ่ ไม่สามารถนั่งใกล้ชิดกับผู้ชาย ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้หญิงต้องฝึกฝนทำให้เรียบร้อย ตัวละครหญิงย้อนอดีตจากสามารถนั่งตามใจในสมัยปัจจุบันกลายเป็นต้องนั่งอย่างเรียบร้อยทุกเวลาในอดีต จึงปรับกิริยาการนั่งตนเองตามคำสั่งสอนหรือคำแนะนำจากผู้อื่น รวมถึงเลียนแบบการนั่งผู้อื่นด้วย เพื่อทำตัวตนเองเป็นหญิงสุภาพในสมัยอดีต

3. การรับประทานอาหาร

มารยาทด้านการรับประทานอาหาร เป็นธรรมเนียมที่มีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจมารยาทการรับประทานอาหารของอดีต เพื่อทำตัวให้ถูกธรรมเนียม ทำให้ตนเองสามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นในอดีตได้ง่ายขึ้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ มณีจันทร์ย้อนอดีตไปในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อมณีจันทร์รับประทานอาหารพร้อมกับคุณหลวง มณีจันทร์ทานเสร็จก็วางช้อนส้อมและเช็ดมือ จะไปช่วยงานของคุณหญิงแสร้ง คุณหญิงแสร้งจึงสอนมารยาทการรับประทานอาหารว่า เมื่อรับประทานอาหารกับผู้อื่น ควรนั่งรอจนผู้ใหญ่ทานเสร็จเรียบร้อยก่อนถึงจะلامือได้ ถือเป็นกาให้ความเคารพแก่ผู้ใหญ่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “ให้มณีช่วยนะเจ้าคะ ”

คุณหญิงแสร้ง : “จำไว้ เวลากินข้าวกับใคร ต้องรอให้ผู้ใหญ่อิ่มก่อนแล้วค่อยลามือ ”

มณีจันทร์ : “ก็ เมณี อิ่มก่อน ”

คุณหญิงแสร้ง : “ก็ต้องลามือคอย ”

(มณีจันทร์พยักหน้ารับคำสั่งสอนของคุณหญิงแสร้งและหันหน้ามองคุณหลวง แสดงความขอโทษ)

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่ทราบมารยาทการรับประทานอาหารร่วมกับผู้ใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 5 คือ ต้องรอให้ผู้ใหญ่ที่ร่วมรับประทานอาหารอิ่มก่อน ตนเองถึงจะวางช้อนส้อมได้ พฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นไปตามมารยาทคนไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้ที่อายุน้อยและตำแหน่งต่ำกว่าต้องให้เกียรติและให้ความเคารพแก่ผู้อาวุโสหรือผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าในการรับประทานอาหารโดยคอยผู้ใหญ่ ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องปรับตัวด้วยกระทำการตามคำสอนจากผู้ใหญ่ในบ้าน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ตอนที่การะเกดย้อนอดีตไปสมัยกรุงศรีอยุธยา ในช่วงแรก ออกจากห้องตนเองไปรับประทานอาหารร่วมกับครอบครัวหมื่นสุนทรเทวา แต่ยังไม่รู้จักต้องทำอะไร ต้องมีบ่าวคอยช่วยบอก การะเกดจึงทำตามที่บ่าวสอนให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงจำปา : “นั่งปริก อ้าว ตักข้าวให้แม่หญิงสิ”
 ปริก : “เจ้าคะ”
 แยม : “แม่หญิงเจ้าขา”
 การะเกด : “ต้องล้างมือด้วยหรือ”
 คุณหญิงจำปา : “มีรู้ว่าออเจ้าจะออกมารับข้าวด้วยจึงมิได้เตรียมไว้”
 พระโหราธิบดี : “สบายดีแล้วหรือ หลาน”
 การะเกด : “เจ้าคะ ... เอ่อ”
 พระโหราธิบดี : “เอ้อ ก็ดี ดี ๆ กินข้าวกันเถอะ”

(การะเกดมองดูผู้อื่นรับประทานอาหารด้วยมือ และทำตาม)

(*บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 3/3*)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่รู้จักรยาทการรับประทานอาหารของสมัยอดีตในช่วงแรก ต้องมีบ่าวคอยบอกคอยสอนให้ รวมถึงต้องเลียนแบบทำตามผู้อื่นรับประทานอาหารด้วยมือ จนกระทั่งสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับประทานอาหารด้วยมือ และสามารถทำตามมารยาทการรับประทานอาหารที่เหมาะสม

มารยาทการรับประทานอาหาร เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสังคมในอดีต การที่ตัวละครสามารถรับประทานอาหารตามมารยาทและกฎธรรมเนียมของอดีต จะช่วยทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคมอดีตมากยิ่งขึ้น ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องพยายามทำตามคำสอนจากผู้อื่นในสมัยนั้น รวมถึงสังเกตการกระทำของผู้อื่นและเลียนแบบทำตาม เพื่อให้ตนเองสามารถเข้ากับสังคมอดีตได้อย่างดี

4. มารยาทการพูดและการใช้ภาษา

มารยาทการพูดและการใช้ภาษา มีความแตกต่างกันระหว่างอดีตและปัจจุบัน เช่น การใช้คำแทนตนเอง การใช้คำลงท้ายในการสนทนา และพูดซ้ำ ๆ ไม่ส่งเสียงดัง เป็นต้น ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตบางครั้งจะส่งเสียงดัง หรือจะใช้คำพูดผิด ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีต ประสบปัญหาการพูดคุยกับผู้อื่นในสมัยอดีต จึงต้องมีการปรับตัวด้านการพูดและการใช้ภาษาดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* ตอนที่สัมผัสหอมรับประทานอาหารเช้าเสร็จ พวกบ่าวจึงรวมกันกินอาหารเช้าต่อจากสัมผัสหอม แต่บัวบุษยาไม่ยอมกินด้วย บัวบุษยาบอกกับสัมผัสหอมว่าตนเองไม่เคยชินกับการกินข้าวแต่เช้าโดยใช้คำเรียกตนเองและคำลงท้ายไม่ถูกต้อง สัมผัสหอมจึงสอนคำพูดที่ถูกต้องให้บัวบุษยา บัวบุษยาจึงแก้ไขคำพูดตนเองตามที่สอน ดังนี้

สัมผัสหอม	“กระไรอีก”
บัวบุษยา :	“ฉันไม่กินข้าวเช้า”
สัมผัสหอม	“อิฉันไม่กินข้าวเช้าเจ้าคะ หัดพูดให้มันมี สัมมาคารวะชะบ้าง”
บัวบุษยา :	“ฉัน อิฉันไม่กินข้าวเช้าเจ้าคะ อิฉันกินแต่กาแฟ เจ้าคะ”
สัมผัสหอม	“กาแฟ? กาแฟคืออะไร”
บัวบุษยา :	“กาแฟที่มันดำ ๆ แล้วพอเอาไปชงในน้ำก็จะแบบ หอม ๆ ดำ ๆ เจ้าคะ”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่รู้จักรยาทการพูดและการใช้ภาษาของอดีต ใช้คำเรียกตนเองและใช้คำพูดคุยกับผู้ที่มิฐานะสูงในบ้านเรือนไม่ถูกต้อง ผู้ใหญ่ในบ้านจึงแก้ไขและสอนให้ใช้คำพูดอย่างมีมารยาท ตัวละครหญิงจึงปรับตัวให้มีมารยาทการพูดถูกต้องตามสถานภาพตนเองและแสดงการมีสัมมาคารวะต่อผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าตน ทำให้ตนเองสามารถเข้ากับกลุ่มบุคคลที่ตนเองต้องอาศัยอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้ จากตัวอย่างข้างต้น ยังเห็นความแตกต่างเรื่องภาษาในอดีตยังไม่มีการใช้คำว่า กาแฟ จึงทำให้คนในอดีตไม่รู้จักรบบางคำที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ในการพูด

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* การระเกดย้อนกลับไปสมัยกรุงศรีอยุธยา หมื่นสุนทรเทวาทำความเข้าใจกับการที่การะเกดไม่สามารถบอกที่มาของตนเองและไม่ถามซ้ำเพราะอยากรู้อีกต่อไป การะเกดจึงขอบคุณหมื่นสุนทรเทวา และยกมือไหว้พร้อมพูดว่า ขอคุณ

หมื่นสุนทรเทวาจึงอธิบายว่า ตามธรรมเนียมของสังคมกรุงศรีอยุธยาแล้ว ไม่นิยมใช้คำว่า ขอบคุณ แต่ นิยมใช้คำว่า ขอบใจ สำหรับเด็กจะขอบคุณผู้ใหญ่ นิยมยกมือไหว้ผู้ใหญ่ การเกิดจึงเรียนรู้และทำตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมื่นสุนทรเทวา : “ข้าล้นอยากรู้แล้วว่าอเจ้าเป็นใคร”

การเกิด: “ทำไมเหรอคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “เมื่อถึงเวลา ข้าจะรู้เอง”

(การเกิดยกมือไหว้พ่อเดช พ่อเดชจึงจับมือการเกิดไม่ให้ไหว้)

หมื่นสุนทรเทวา : “ข้าขอโทษ คือ ข้าจะถามว่าอเจ้าไหว้ข้าทำไม
เหรอ”

การเกิด: “ข้าจะขอบคุณคุณพี่คะที่ไม่บังคับให้ข้าตอบ”

หมื่นสุนทรเทวา : “ขอบคุณ มันคือสิ่งใด”

การเกิด: “ขอบคุณ ไม่พูดกันเหรอคะ ก็เหมือนขอบใจไงคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “เหมือนขอบใจ เหตุใดไม่พูดว่าขอบใจ”

การเกิด: “ก็แบบเด็กพูดกับผู้ใหญ่ไงคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “เด็กไม่ขอบใจผู้ใหญ่”

การเกิด: “แล้วทำยังไงคะ”

หมื่นสุนทรเทวา : “ไหว้ แล้วพูดว่าข้าไหว้”

(การเกิดพยักหน้ารับคำสอนจากหมื่นสุนทรเทวา)

(บุเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 20 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครพยายามปรับตัวโดยการถามและทำความเข้าใจธรรมเนียมการขอบคุณ เมื่อตัวละครเข้าใจจึงปรับวิธีการแสดงออกและคำพูดแสดงความขอบคุณให้ถูกต้องเป็นไปตามสมัยนิยม สมัยกรุงศรีอยุธยานิยมใช้คำว่าขอบใจ แต่ไม่ใช้คำว่าขอบคุณ สำหรับเด็กจะขอบคุณผู้ใหญ่ ต้องยกมือไหว้ และพูดว่า “ข้าไหว้” ตัวละครเรียนรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรมของสมัยอยุธยาจากผู้คนอยู่รอบตัว สุดท้ายจึงสามารถแสดงความขอบคุณแก่ผู้อื่นอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุพรรณนิวาส* ตอนที่พัชร์เฟื่องเจอจาเรื่องที่หลวงพิพิธใช้คำไหนเรียกเธอ พัทธ์เฟื่องให้หลวงพิพิธเรียกตนเองว่านางเฟื่อง จะได้เข้ากับยุคสมัยดี แต่คำลงท้ายในการตอบรับหลวงพิพิธไม่ถูกต้อง หลวงพิพิธจึงสั่งให้แก้ไขการใช้คำพูดของเธอ พัทธ์เฟื่องยอมรับและสัญญาจะทำตามคำสั่งของหลวงพิพิธ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- หลวงพิพิธราชเสนา : “จงเร่งกลับไปเรียนพี่สาวอีกเถิดเจ้า”
- พัชรเพ็ญ : “เพ็ญ ฉันซื้อเพ็ญคะ จำไม่ได้หรือคะคุณหลวง”
- หลวงพิพิธราชเสนา : “จำได้ซิ ข้าหรือจำชื่อเจ้ามิได้ พัชรเพ็ญ”
- พัชรเพ็ญ : “เรียกเพ็ญหรือว่านางเพ็ญก็ได้ถ้ามันลำบากนัก
อย่างที่ท่านจางวางเรียก มันเข้ากับยุคคตินะคะ”
- หลวงพิพิธราชเสนา : “จงเลิกเจรจาแบบโชนชะที่ ผู้คนจะสงสัย ข้าไม่
อยากให้เรื่องของเจ้าแพร่พรายออกไป ไปกัน
เถิด งานของข้ายังรออยู่อีกมากนัก”
- พัชรเพ็ญ : “เจ้าคะ หลวงพิพิธราชเสนา นางเพ็ญจะทำตาม
คำสั่ง เจ้าคะ”

(ผู้ฝันนิรันดร 2551 : ตอนที่ 6/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับตัวในการใช้คำเรียกตนเองโดยใช้ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ คือ ตัวละครหญิงย้อนอดีตพอมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการใช้คำเรียกผู้หญิงในสมัยอดีต จึงมีการปรับการใช้คำเรียกตนเองให้ถูกต้องอย่างในสมัยนั้น แต่ด้วยเหตุผลที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตยังไม่เคยชินกับการใช้คำพูดของสมัยอดีตในช่วงแรก จึงต้องมีผู้อื่นคอยเตือนและสั่งสอน จนกระทั่งตัวละครหญิงสามารถปรับตัวในการพูดและการใช้ภาษาในที่สุด

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ มณีจันทร์ย้อนอดีตไปสมัยรัชกาลที่ 5 ชอบพูดมากและต่อเถียงกับผู้อื่น คุณหญิงสรเดชจึงสั่งสอนฝึกฝนมณีจันทร์ให้พูดช้าลง พูดน้อยลงและไม่ต่อปากต่อคำกับผู้ใหญ่ ในตอนแรกมณีจันทร์ไม่ยอมรับคุณหญิงสรเดช พอฟังคำอธิบายของคุณหญิงแล้วจึงยอมรับและเชื่อฟัง ทำตามที่คุณหญิงสรเดชสอนให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คุณหญิงสรเดช : “ข้อต่อไป คือ การพูด”
- มณีจันทร์ : “ต้องพูดให้ช้าลงด้วยหรือเจ้าคะ”
- คุณหญิงสรเดช : “ใช่ พูดช้า แต่ยังไม่พอสอดหยุดพูดด้วย”
- มณีจันทร์ : “ห๊ะ หยุดพูดด้วย โอ๊ยตาย เอามณีไปที่ลาน
ประหารเลยดีกว่าเจ้าคะ ไปเรียกเพชรฆาตมา
เลยถ้าให้มณีต้องหยุดพูดเนี่ยตายแน่ ๆ เลย
เจ้าคะ โอ๊ย”
- คุณหญิงสรเดช : “นอกจากท่าทางที่เร่งรีบนำปวดหัวแล้วยังไม่มี
ใครต่อปากต่อคำกับฉันเท่าหล่อนเลยนะ”

- มณีจันทร์ : “ก็เด็กในยุคของมณีถูกสอนให้กล้าแสดงออก และก็มีความคิดเป็นของตัวเองหนิเจ้าคะ แต่ว่าเด็กในยุคของท่านเนี่ยถูกสอนให้พูดน้อย อยู่เฉย ๆ ซ้ำ ๆ มณียังเคยคิดเลยนะเจ้าคะว่าถ้าทำแบบนั้นสมองจะฝ่อหรือเปล่า”
- คุณหญิงสรเดช : “โธ่ะ สมองฝ่อหรือ ดี ถ้าอย่างนั้นฉันถามต่อไป อีกว่าระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังใครเป็นคนได้รับ ใครเป็นคนให้”
- มณีจันทร์ : “ผู้พูดเป็นผู้ให้ ผู้ฟังเป็นผู้รับเจ้าคะ”
- คุณหญิงสรเดช : “อืม ระหว่างผู้รับกับผู้ให้ใครเป็นคนได้เปรียบ”
- มณีจันทร์ : “ผู้ได้ประโยชน์ก็คือผู้รับเจ้าคะ”
- คุณหญิงสรเดช : “คนฉลาดและเก่ง เป็นผู้ฟังที่ดีทั้งนั้น มีแต่คนโง่ ๆ ทั้งนั้นแหละที่ชอบพูดมากกว่าฟัง”
- มณีจันทร์ : “อ้อ แลพบ ๆ มณีเชื่อละเจ้าคะ ว่าคนในยุคท่านเนี่ยฉลาด”
- คุณหญิงสรเดช : “แล้วคราวเนี่ยหล่อนยังคิดอีกใหม่ว่าการหยุดพูดทำให้สมองฝ่อ”
- มณีจันทร์ : “อ้อ ๆ ไม่เลยเจ้าคะ ไม่คิดแล้วเจ้าคะ เลิกคิดเลยเจ้าคะ มณีจะต้องพูดให้น้อยลง แล้วก็ฟังให้มากขึ้นเจ้าคะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีนิสัยพูดมากและชอบต่อปากต่อคำกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดมารยาทสำหรับหญิงผู้ดีในอดีต จึงมีผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัวตัวละครหญิงย้อนอดีตช่วยสั่งสอนและแก้ไขการกระทำในการพูดให้เป็นไปตามธรรมเนียมของอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตจากไม่ยอมรับทำตามผู้ใหญ่ที่มาสั่งสอนตนเองแต่แรกกลายเป็นเชื่อฟังและยอมรับทำตามโดยผู้ใหญ่ที่สั่งสอนให้คำอธิบายว่าคนฉลาดและเก่ง เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่พูดมากและชอบโต้เถียง จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถทำความเข้าใจกับมารยาทการพูดของสมัยอดีตจนกระทั่งยอมปรับเปลี่ยนการพูดตนเองตามความเป็นหญิงผู้ดีในสมัยนั้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* การเกตนิ่งคุยเล่นกันกับบ่าวสองคนที่ทำน้ำ การเกตถามถึงเรื่องผู้ชายแอบมองผู้หญิงอาบน้ำที่ทำน้ำ จึงส่งเสียงหัวเราะดังไป บ่าวสองคนจึง ตกเดือนว่าไม่ควรส่งเสียงดัง การเกตยอมรับและพูดด้วยเสียงเบาลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การเกต : “แล้วพี่สองคนก็อาบน้ำที่นั่นหรือ”

ผิน : “เจ้าคะ”

การเกต : “เวลาอาบน้ำมีคนแอบมองไหม”

ผิน : “ก็จะเป็นพวกผู้ชายท่าม ๆ”

การเกต : “อ่า ๆ”

แย้ม : “โอย ไม่ควรหัวร่อดังปานนั้นนะเจ้าคะ”

ผิน : “ชาวบ้านจะก่นด่าเอาว่าหัวร่อดังมาแล้ว”

การเกต : “โห ถ้าอย่างนั้นต้องเก็บเสียงหรือ”

(การเกตพูดอย่างเสียงเบา)

ผิน/แย้ม : “เจ้าคะ”

(*บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 7/1*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครย้อนอดีตมักพูดและหัวเราะเสียงดัง ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคมอดีต การที่ผู้หญิงส่งเสียงดัง ถือเป็นสิ่งที่ผิดความนิยมและเสียมารยาทอย่างมาก ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับคำแนะนำและคำอธิบายจากบ่าวที่คอยดูแลตนเองตลอด จึงเข้าใจความเป็นสุภาพสตรีในอดีตอย่างมากขึ้น ยอมรับปรับตัวพูดคุยและหัวเราะเสียงเบาลง จนกระทั่งเคยชินกับมารยาทการพูดของสมัยอดีต และได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคมนั้น

การพูดคุยกับผู้อื่นในสังคม เป็นสิ่งสำคัญสำหรับตัวละครทำความรู้จักกับผู้อื่นและสร้างความสัมพันธ์สังคมในอดีต ซึ่งก็มีผลต่อการใช้ชีวิตต่อตัวละครอย่างมาก การที่รู้จักมารยาทการพูดและการใช้ภาษาของสมัยอดีต จะช่วยตัวละครหญิงย้อนอดีตเข้ากับสังคมอดีตได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้กลายเป็นคนแปลกประหลาดในสังคม ตัวละครหญิงย้อนอดีตเรียนรู้มารยาทการพูดและความนิยมการใช้ภาษาจากผู้อื่นสั่งสอน หรือสังเกตด้วยตนเอง จนถึงสามารถใช้คำอย่างถูกต้อง ทำให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตในสมัยอดีตได้ราบรื่น

ตัวละครหญิงย้อนอดีต พบปัญหาด้านมารยาทและการวางตัวในระหว่างใช้ชีวิตในอดีต การที่ไม่รู้จักมารยาทด้านต่าง ๆ ของอดีต หรือกระทำการไม่เหมาะสมบ่อยครั้ง หรือใช้คำพูดผิด ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องปรับตัวด้วยวิธีทำความเข้าใจกับมารยาทผู้หญิงในอดีต บางครั้งก็ใช้ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ หรือทำตามคำแนะนำและคำสั่งสอนจากผู้อื่นในสมัยอดีต จนกระทั่งตัวละครหญิงย้อน

อดีตเคยชินและสามารถกระทำให้ถูกต้อง จึงได้อยู่เย็นเป็นสุขในสมัยอดีต ซึ่งการปรับตัวด้านมารยาท และการวางตัวของตัวละคร สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยในอดีตมีการแบ่งชนชั้นชัดเจน ผู้หญิงไม่มีศักดิ์เท่าเทียมผู้ชาย ตัวละครจึงต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามสถานภาพของตน เพื่อแสดงความเคารพและให้เกียรติผู้ที่มีฐานะสูงกว่าตนเอง

4.1.5 ด้านการเรียน

การเรียนรู้ของผู้คนในสังคมมีรูปแบบแตกต่างกันตามแต่ละสังคม ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องพบความแตกต่างด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาความรู้ในอดีต จึงจำเป็นต้องปรับตัวในเข้ากับระบบการเรียนรู้ของสมัยนั้นให้ได้ ดังนี้

1. วิธีการเรียน

วิธีการได้รับความรู้ เป็นช่องทางที่ตัวละครสามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในสมัยปัจจุบัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถเรียนรู้ผ่านมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการเรียนการสอนต่าง ๆ โดยมีอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านถ่ายทอดความรู้ให้ตามวิชาการต่าง ๆ แต่ในอดีต ไม่มีระบบการเรียนการสอนเหมือนปัจจุบัน ทำให้ตัวละครเรียนรู้ยากขึ้น ต้องพยายามเปลี่ยนวิธีการเรียนเพื่อได้รับความรู้ที่ตนเองสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์ใช้วิธีการค้นหาความรู้โดยเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองจะเรียนรู้ ซึ่งสามารถค้นหาตามความต้องการของตนเองได้เสมอ แต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 มณีจันทร์ต้องหาโอกาสสอบถามผู้ใหญ่ที่มีความรู้เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม แม้ไม่สะดวกเหมือนในปัจจุบัน แต่มณีจันทร์ก็ยังพยายามค้นหาความรู้เหมือนเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 25 มณีจันทร์ค้นหาข้อมูลในห้องสมุด

ภาพที่ 26 มณีจันทร์นั่งฟังผู้ใหญ่เล่าเรื่องประวัติศาสตร์

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับเปลี่ยนการใช้วิธีการได้รับความรู้ในอดีต ในสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์เรียนหนังสือเท่าเทียมผู้ชาย ทำให้ตัวละครไม่สามารถค้นหาความรู้โดยเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือด้วยตนเอง กลายเป็นต้องหาโอกาสที่สามารถสอบถามผู้ที่มีความรู้ในอดีต เพื่อได้รับความรู้มากขึ้นในสมัยนั้น ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้โดยอาศัยการบรรยายจากผู้ใหญ่ในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ภาวะเกิดย้อนอดีตไปสมัยอยุธยา ชอบเข้าร่วมฟังการสนทนางานราชการของพวกขุนนาง และสอบถามท่านออกพระเกี่ยวกับเรื่องการจ้างขุนนางในอยุธยา ท่านออกพระให้คำอธิบายระบบการแบ่งงานและการได้รับรายได้ของขุนนางอย่างละเอียดให้ การเกิดฟัง การเกิดดีใจที่ได้รับความรู้จากท่านออกพระ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 27 เกษสุรางค์เรียนหนังสือในห้องเรียนปัจจุบัน

ภาพที่ 28 การเกิดสอบถามความรู้จากผู้ใหญ่ในอดีต

การเกิด : “ท่านออกพระเจ้าคะ ขุนนางในกรุงศรีอยุธยา
มากไหมเจ้าคะ”

ท่านออกพระ : “มีมากลืออเจ้า ออเจ้าไม่เห็นเหรอ มีงาน
มากมายหลายอย่างที่จะต้องใช้คนทำ ไม่ว่าจะงาน
ของราษฎร งานของขุนหลวง แม้แต่เรื่องการ
ค้าขายกับฝรั่งคี่ พวกคนแขก และคนจีนเนี่ยก็
ค้าขายกับเรานะ”

การเกิด : “อย่างนี้ขุนนางมีเงินเดือนไหมเจ้าคะ”

ท่านออกพระ : “เจ้าหมายถึงค่าจ้างนั่นหรือ”

การเกิด : “ใช่เจ้าคะ ได้ทุกสิ้นเดือนเจ้าคะ”

ท่านออกพระ : “ไม่มี ขุนนางจะได้เบี้ยหวัดเป็นปีจากขุนหลวง
พระราชทานให้เท่านั้น”

การเกิด : “แล้วถ้าใช้ไม่พอละเจ้าคะ”

ท่านออกพระ : “ขุนนางเนี่ยนะ ก็จะได้จากงานที่ทำด้วยนะ
ออเจ้า อย่างกรมกองที่เก็บค่าธรรมเนียมจาก
ราษฎร ขุนนางกรมกองนั้น สามารถหักค่าใช้จ่าย
ไว้ได้ ส่วนที่เหลือก็ส่งคืนเข้าท้องพระคลังของ
หลวง.....”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 16/1)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปอยู่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงด้านวิธีการเรียน จากมีระบบการเรียนการสอนและมีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญวิชาการด้านต่าง ๆ สอนกลายเป็นไม่มีสิทธิ์เข้าเรียนหนังสือ แต่สามารถเรียนได้เมื่อมีผู้ใหญ่ยอมรับตอบคำถามหรือให้คำอธิบายกับเรื่องที่ตัวละครอยากเรียนรู้เท่านั้น ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเรียนความรู้ลำบากมากขึ้นในอดีต แต่ตัวละครหญิงก็ยอมรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนเหมือนเดิม

นอกจากนี้ในละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* เมื่อการะเกดเข้าไปหาออกญาท่านจะสอบถามเรื่องเกี่ยวกับการค้าขายในอยุธยา ถูกคุณหญิงจำปาตำหนิว่าเรื่องมาก การะเกดอธิบายว่าตนเองพยายามสอบถามเพื่อได้รับความรู้ การะเกดจึงฟังคำอธิบายของออกญาท่านไปพร้อมจดบันทึกไว้ในสมุดตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 29 เกษสุรางค์เรียนรู้กับอาจารย์ในปัจจุบัน

ภาพที่ 30 การะเกดบันทึกความรู้จากผู้ใหญ่ในอดีต

- การระแคะ : “คุณลุงเจ้าคะ”
- คุณหญิงจำปา : “มีอะไรอีกหรือ แม่การะแคะ”
- การะแคะ : “ข้าจะถามเป็นความรู้เจ้าคะ คุณป้า”
- คุณหญิงจำปา : “ความรู้ของเจ้าก็มีอยู่มากมายแล้ว จะรู้เพิ่มไป
ถึงไหน”
- การะแคะ : “คุณป้าเจ้าคะ รู้สิ่งใดที่ไม่รู้วิชาของเจ้าคะ”
- คุณหญิงจำปา : “เจ้าบทเจ้ากลอนด้วย ไปจำใครมาหรือ อย่าง
ออเจ้าไม่คิดเองแน่”
- การะแคะ : “เจ้าคะ”
- คุณหญิงจำปา : “ได้อย่างไร”
- การะแคะ : “จำมาสิคะ”
- ท่านออกญา : “แม่การะแคะมีอะไรจะถามลุง”
- การะแคะ : “ข้าอยาการู้เรื่องการค้าของอยุธยาเจ้าคะ.....”
- (บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 25/1)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพยายามเรียนรู้โดยวิธีการสอบถามผู้ใหญ่ในบ้าน เนื่องด้วยในสมัยกรุงศรีอยุธยา ยังไม่มีระบบการเรียนการสอนแบบมหาวิทยาลัย และผู้หญิงยังไม่มีสิทธิ์เข้าเรียนกับอาจารย์เหมือนผู้ชายในสมัยนั้นด้วย ทำให้ตัวละครไม่สามารถได้รับความรู้จากระบบการเรียนการสอน จึงต้องพยายามสอบถามสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้จากผู้ที่มีความรู้ บางครั้งยังจะถูกผู้ใหญ่ในบ้านตำหนิหรือห้ามสอบถามเนื่องจากผู้หญิงที่เรียบร้อย ไม่ควรให้ความสนใจเรื่องราชการและสอบถามผู้ใหญ่มาก เห็นได้ว่าตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องเปลี่ยนวิธีการได้รับความรู้ ขณะเดียวกัน การเรียนรู้ของผู้หญิงในอดีตจะยากลำบากมากกว่าในปัจจุบันอย่างมาก

ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบเจอการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนในอดีต ไม่มีระบบการเรียนการสอนอย่างในปัจจุบัน ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์เข้าเรียนหนังสือเหมือนผู้ชาย แต่ตัวละครหญิงย้อนอดีตก็ยังพยายามหาวิธีการเรียนรู้โดยสอบถามผู้ใหญ่ และฟังการเจรจาของพวกขุนนาง ขณะเดียวกัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตยังต้องอดทนการตำหนิและกล่าวหาว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่สงบเสงี่ยมจากผู้อื่น สุดท้ายก็ได้รับความรู้ที่ตนเองอยากเรียนรู้

2. เนื้อหาการเรียน

เนื้อหาที่ตัวละครเรียนรู้มีความแตกต่างกันระหว่างในปัจจุบันและอดีต ในปัจจุบันตัวละครมีสิทธิ์เข้าเรียนหนังสือในสถาบันต่าง ๆ ตามระบบการเรียนการสอน ซึ่งจะได้รับความรู้เกี่ยวกับวิชาการที่ตนเองชอบ เช่น รัฐศาสตร์ การถ่ายภาพ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น แต่ในอดีต ผู้หญิง

ถูกถือเป็นทรัพย์สินของพ่อแม่หรือของสามี มีหน้าที่เรียนรู้และฝึกฝนทำงานบ้านงานเรือน เช่น ทำอาหาร พับดอกไม้ แกะสลัก เย็บเสื้อผ้า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยในบ้านเรือนและการใช้ชีวิตประจำวันของครอบครัว ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องปรับตัวเรียนรู้งานบ้านงานเรือนเป็นหลัก

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาย้อนอดีตไปสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา กลายเป็นบ่าวคนหนึ่งติดตามคุณหนูส้มโอในบ้านของเทียน คุณหนูส้มโอและบ่าวคนอื่นในบ้านจึงสั่งสอนและฝึกฝนให้บัวบุษยาเรียนรู้ทำงานบ้านงานเรือน เช่น พับดอกไม้ ทำพวงมาลัย แกะสลักผักผลไม้ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 31 บัวบุษยาฝึกฝนทำงานดอกไม้

ภาพที่ 32 บัวบุษยาฝึกฝนทำงานแกะสลักผัก

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเปลี่ยนแปลงสภาพ จากคุณหนูในปัจจุบันกลายเป็นบ่าวในอดีต มีหน้าที่ทำงานบ้านงานเรือนและติดตามดูแลเจ้านาย ตัวละครจึงต้องเรียนรู้และฝึกฝนทำงานบ้านต่าง ๆ กับเจ้านายหรือบ่าวคนอื่นในเรือน เพื่อทำหน้าที่ให้ เป็นไปตามสภาพของตนเองในอดีต จะได้ใช้ชีวิตร่วมกับผู้หญิงในอดีตอย่างราบรื่น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์เห็นคุณหญิงแสร้งกำลังทำเสื้อด้วยใบเตยแห้ง มณีจันทร์ไม่เคยรู้มาก่อนว่าใบเตยยังสามารถใช้ประโยชน์ด้านนี้ได้ จึงสอบถามคุณหญิงแสร้ง พร้อม ขออนุญาตคุณหญิงแสร้งลองทำเสื้อด้วยมือตนเอง สุดท้ายก็ทำได้และมีความรู้เกี่ยวกับเสื้อประเภท ต่าง ๆ มากขึ้นด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คุณหญิงแสร้ง : “เปลือกใบเตย”
 มณีจันทร์ : “ใบเตยทำเสื้อได้ด้วยหรือเจ้าคะ”
 คุณหญิงแสร้ง : “กกเตยสานได้ ถ้าสานด้วยไม้ไผ่เรียกเสื้อ ลำแพน ถ้าสานด้วยกกไต้กลม ๆ เรียกเสื้อ กระจุค”
 มณีจันทร์ : “รู้จักแต่เสื้อจันทบูร อ่าคุณแม่ คุณหญิงทำงาน ไม่เคยหยุดมือเลยนะเจ้าคะ”
 คุณหญิงแสร้ง : “จะหยุดได้ยังไง ก็งานมันมีให้ทำทั้งวัน นี้อ่าจะ ทอแพรให้พ่อเทพใหม่ ผืนเดิมเก่าเต็มทีละ”
 มณีจันทร์ : “ขอมณีสองทำดูหน่อยได้ไหมเจ้าคะ”
 คุณหญิงแสร้ง : “เอาสิ ลองดู อ่า นี่ถ้าแม่เล็กไม่มาด่วนเสีย”
 [...]
 มณีจันทร์ : “เป็นอย่างไงเจ้าคะใช้ได้ไหม”
 คุณหญิงแสร้ง : “อ้อ อืม จำ ได้”
 มณีจันทร์ : “ความจริงก็ไม่ยากเลยนะเจ้าคะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 9)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพยายามสังเกตดูผู้ใหญ่ทำงาน บ้าน และสอบถามความรู้เกี่ยวกับการทำงานบ้านต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากการใช้ชีวิตตามแบบผู้หญิง สมัยอดีต เวลาส่วนใหญ่ต้องอยู่ในบ้านเรือน เรียนรู้และฝึกฝนทำงานบ้าน ดูแลครอบครัว จากการที่ สามารถเรียนความรู้วิชาการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยกลายเป็น ไม่สามารถเข้าเรียนและออกไปเที่ยว เหมือนผู้ชายได้ ตัวละครหญิงจึงพยายามทำสิ่งที่ตนเองไม่เคยรู้จักและเรียนรู้โดยมีผู้ใหญ่สอนให้ จนกระทั่งตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถเข้าใจการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสมัยอดีตคือ เวลาส่วนใหญ่

ต้องอยู่ทำงานในบ้านเรือน ดูแลครอบครัวให้ดี ทำให้เห็นว่าตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นคนที่มีความขยันหมั่นเพียร ช่างสอบถามและชอบลงมือทำจริง ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถปรับตัวเรียนรู้เป็นแม่ศรีเรือนได้ง่ายยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ตอนที่มณีจันทร์กำลังเรียนและฝึกการมัดหมี่มากกับบ่าวอยู่บนเรือน คุณหญิงแสร้งให้บ่าวเชิญมณีจันทร์เข้าไปคุยธุระกับท่าน มณีจันทร์ตื่นตื่นที่จะให้คุณหญิงแสร้งดูผลงานมัดหมี่มากของตนเอง ให้บ่าวช่วยเลือกมัดหมี่ที่สวยงามที่สุดจะเอาไปให้คุณหญิงแสร้งตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “เล็กพอไหม”

ม้วน : “พอแล้วเจ้าค่ะ ม้วนให้มันเล็ก ๆ”

มณีจันทร์ : “โห อะไรเนี่ย ทำไมมันไม่ได้เรื่องแบบนี้ละ นี่มาก
นะยะแม่มณีจันทร์ ไม่ใช่ซีก็้า”

[...]

คุณหญิงแสร้ง : “นางม้วนเชิญคุณท่านเข้ามานี้น้อย”

ม้วน : “เออ เจ้าค่ะ เจ้าค่ะ”

มณีจันทร์ : “ม้วนสามอันนี้น่าจะดีที่สุดเลือกมาอันหนึ่งเร็ว”

ม้วน : “อันนี้เจ้าค่ะ”

มณีจันทร์ : “แนใจนะ”

(มณีจันทร์เอาหมากที่ตนเองม้วนเสร็จให้คุณหญิงแสร้งดู)

มณีจันทร์ : “อืม สวยหรือยังเจ้าค่ะ”

คุณหญิงแสร้ง : “ม้วนไม่แน่น เวลาม้วนไม่รีดปลาย ปลายไม่เรียบเห็น
ไหมเนี่ย เปี้ยว”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 17)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนรู้การทำงานบ้านต่าง ๆ เพื่อให้ตนเป็นแม่ศรีเรือนตามแบบของผู้หญิงในอดีต เมื่อตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่สามารถออกไปเรียนหนังสือหรือออกไปทำงานนอกบ้านได้อย่างในปัจจุบัน เวลาส่วนใหญ่ต้องฝึกฝนทำงานบ้านกับผู้ใหญ่หรือบ่าวที่บ้านเรือน ตัวละครหญิงจึงปรับตัวเรียนรู้ทำงานบ้าน เพื่อจะได้รับการยอมรับจากสังคมอดีตได้มากขึ้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* การเกยย้อนอดีตไปในสมัยกรุงศรีอยุธยาต้องเปลี่ยนสิ่งที่เรียนรู้จากความรู้วิชาการต่าง ๆ ในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ที่บ้านและเรียนเกี่ยวกับงานบ้านงานเรือนต่าง ๆ เช่น วิธีพับดอกไม้และการปรุงอาหาร ในช่วงเวลาที่หมื่นสุนทรเทวาเดินทางไป

ประเทศฝรั่งเศสร่วมกับคณะทูต คุณหญิงจำปาจึงสั่งสอนและฝึกอบรมการะเกิดให้ทำงานบ้านต่าง ๆ เพื่อจะให้การะเกิดกลายเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมตามธรรมเนียมของสังคมกรุงศรีอยุธยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปริก: “พับแบบนี้เจ้าคะ”

การะเกิด: “หมู ๆ”

ปริก: “แม่หญิงจะพับดอกบัวเป็นหมูหรือเจ้าคะ”

การะเกิด: “มีปัญหาเรื่องหูหรือเปล่าคะคุณแม่บ้าน”

ปริก: “พับเร็วแต่ก็ไม่เหมือนอย่างที่สอน.....”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 17 / 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครเรียนการเป็นแม่ศรีเรือนโดยมีผู้ใหญ่และบ่าวในเรือนเป็นผู้สอน ตัวละครย้อนอดีตไปในสมัยที่ค่านิยมของผู้หญิงดี คือ ผู้ที่มีความสามารถในการจัดการบ้านเรือน ประณีตวิจิตร อดทนและบ่าวไพร่ได้เรียบร้อยเป็นสุข จึงต้องปรับตัวเรียนรู้ให้เป็นที่ไปตามความเป็นผู้หญิงในสมัยอยุธยา

การเรียนรู้เป็นแม่ศรีเรือน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับผู้หญิงสมัยอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องยอมรับมาตรฐานการวัดความเป็นหญิงผู้ดีในสมัยอดีต ทำตามค่านิยมของสังคมอดีต จึงต้องปรับตัวเรียนรู้และฝึกฝนทำงานบ้านเป็นหลัก โดยมีผู้ใหญ่หรือบ่าวคอยสอนให้ ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีความรู้และความสามารถในการทำงานบ้านบางส่วนแล้ว สามารถปรับตัวและทำความเข้าใจกับการที่เป็นแม่ศรีเรือนได้ง่ายกว่าและเร็วกว่า

ตัวละครหญิงย้อนอดีตจำเป็นต้องมีการปรับตัวด้านการเรียนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมที่ผู้หญิงมีฐานะสังคมเท่าเทียมผู้ชาย ซึ่งสามารถเรียนความรู้ตามวิชาการต่าง ๆ ในสถาบันการเรียนการสอน กลายเป็นสังคมที่ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์เข้าเรียนหนังสือเหมือนผู้ชาย ตัวละครหญิงอยากเรียนรู้ความรู้ต่าง ๆ จึงต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนเป็นเรียนโดยสอบถามผู้ใหญ่ที่มีความรู้หรือพยายามสังเกตด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้หญิงในอดีตมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยในเรือนและทำงานบ้านงานเรือนเป็นหลัก ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องเปลี่ยนเนื้อหาการเรียนจากเรียนรู้ความรู้วิชาการต่าง ๆ กลายเป็นเรียนรู้และฝึกฝนทำงานบ้านงานเรือนเป็นหลัก โดยเรียนรู้กับผู้ใหญ่ในเรือนหรือบ่าวที่ดูแลตนเอง เพื่อปรับตัวให้เป็นที่ไปตามความเป็นหญิงในสังคมอดีต สุดท้ายจึงได้ใช้ชีวิตอย่างราบรื่นในอดีต

การปรับตัวภายนอกของตัวละครเป็นการปรับตัวที่มีลักษณะปรับได้ง่ายและมองเห็นได้ชัดเจนกว่า ตัวละครมีการปรับตัวภายนอกโดยเน้นวิธีเรียนรู้และทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมจริง เลียนแบบผู้อื่นที่ได้รับการยอมรับจากสังคม จะได้สามารถปรับตัวได้อย่างเร็ว นอกจากนั้น

การปรับตัวการปรับตัวของตัวละครยังขึ้นอยู่กับสถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลงด้วย ตัวละครที่มีสถานภาพเป็นเจ้านายในอดีต สามารถปรับตัวได้ง่ายกว่าตัวละครที่มีสถานภาพเป็นบ่าว เนื่องจากเป็นเจ้านายจะได้รับความเคารพและความช่วยเหลือจากผู้อื่นในสังคมอดีตมากกว่าคนที่เป็นบ่าว จึงเป็นปัจจัยสร้างความมั่นใจในการปรับตัวแก่ตัวละครหญิงย้อนอดีต การปรับตัวดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในอดีต เช่น นิยมสร้างบ้านเรือนตามริมแม่น้ำ มีท่าเรือทุกบ้านเรือน สร้างห้องน้ำไกลจากบ้านเรือน ด้านการแต่งกาย ผู้หญิงสมัยก่อนนิยมแต่งตัวด้วยผ้าแถบ ใส่สไบ นุ่งผ้าถุง เป็นต้น ด้านมารยาทและการวางตัว ผู้หญิงอดีตยังไม่มีศักดิ์สิทธิ์เหมือนผู้หญิงปัจจุบัน ไม่สามารถนั่งเสมอผู้ใหญ่ และมีการเน้นความเรียบร้อยการวางตัวของผู้หญิงมากกว่าในปัจจุบัน นอกจากนี้ การปรับตัวของตัวละครหญิงยังสะท้อนให้เห็นระบบสังคมของไทยในอดีตทั้งในเรื่องของชนชั้นและระบบการศึกษาอีกด้วย

4.2 การปรับตัวภายใน

การปรับตัวภายใน เป็นการปรับตัวที่สังเกตเห็นได้ยาก เป็นการปรับปรุงแก้ไขที่สามารถทำได้ยากกว่าการปรับตัวภายนอก เนื่องจากต้องใช้เวลาานานกว่าและส่วนใหญ่ไม่สามารถวัดผลได้ทันที ตัวละครหญิงที่เดินทางย้อนกลับไปในอดีตมีการปรับตัวภายใน ด้านความคิด และด้านนิสัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ด้านความคิด

ความคิด คือ สิ่งที่ปรากฏเห็นขึ้นในใจของตัวละคร เป็นสติปัญญาที่ตัวละครมีต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะมีความคิดแตกต่างกันเพราะมีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน การปรับตัวด้านความคิดของตัวละครมีดังนี้

1. ความคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง

ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปสมัยที่สภาพชาติบ้านเมืองค่อนข้างจะลำบากกว่าสมัยปัจจุบัน อาจสูญเสียแผ่นดินหรืออำนาจในการปกครองประเทศ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องพยายามทำความเข้าใจและปรับความคิดตนเอง และช่วยเหลือชาติบ้านเมืองด้วยความรู้ที่ตนเองมีอยู่

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บ้านเมืองอยุธยาถูกพม่าบุกรุกทำร้าย บัวบุษยาชวนเทียนไปเข้าหาพระเจ้าตากเพื่อร่วมกันช่วยเหลือกู้ชาติ แต่เทียนหวังใยแม่และน้องสาวตนเอง จะออกไปติดตามแม่และน้องสาว บัวบุษยาได้เห็นทุกคนพยายามอดทนความยากลำบากและต่อสู้เพื่อชาติบ้านเมือง จึงบอกให้เทียนอยู่ช่วยเหลือบ้านเมือง ไม่ใช่คิดแต่เรื่องส่วนตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- บัวบุษยา : “เทียน เทียนไม่พูดกับฉันจริง ๆ เหรอ ฉันว่า
ทำถูกแล้วที่มากับฉันที่นี่ จะได้ช่วยพระเจ้าตาก
กู้ชาติ”
- เทียน : “ถูกเหรอ จะต้องอาญาหัวขาด...อะไร เพลานี้
ควรจะไปตามแม่ตามน้อง ไม่ใช่อยู่ที่นี้กับ
มึง”
- บัวบุษยา : “นี่ รู้จักรักชาติทำเพื่อชาติบ้างเออะ ไม่ใช่คิดแต่
เรื่องของตัวเอง”

(นิราศสองภพ 2545 : ตอนที่ 17)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตใช้ชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยพ่อแม่
เลี้ยงอย่างเดียว ไม่เคยลำบากและไม่เคยเจอปัญหาชาติบ้านเมืองในปัจจุบัน กลายเป็นผู้หญิงที่ต้อง
ประสบสภาพบ้านเมืองถูกบุกรุกทำร้าย การเอาชีวิตให้อยู่รอดยังเป็นปัญหาในอดีต การที่ประสบ
สงครามและเห็นความลำบากและความพยายามต่อสู้เพื่อชาติของคนในสมัยนั้น ทำให้ตัวละครหญิง
เกิดความคิดสร้างประโยชน์ให้แก่ชาติด้วยพลังของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองไม่เคยคิดในปัจจุบัน
เนื่องจากพ่อแม่จัดการทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตให้อย่างสมบูรณ์ ตัวละครหญิงจึงกลายเป็นคนที่มี
ความคิดในการช่วยเหลือชาติ ขณะเดียวกันยังพยายามกระตุ้นผู้อื่นช่วยกันกู้ชาติด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ เมื่อมณีจันทร์ย้อนอดีตไปครั้งที่ 2 ได้รับรู้เรื่องราวการ
เสียสละทั้งเสรีภาพและชีวิตของขุนนางในสมัยนั้น เพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทยให้พ้นจากชาติตะวันตก
เมื่อมณีจันทร์กลับมาในยุคสมัยของตนจึงได้ไปค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยใน
ช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้มณีจันทร์ได้รับความคิดใหม่ในการใช้ชีวิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- หลวงอัครเทพวรากร : “หล่อนร้องไห้”
- มณีจันทร์ : “ใช่ ฉันร้องไห้ เพราะว่าเสียดายชีวิตที่ผ่านมา
เสียดายได้เกิดเป็นคนไทย เสียดายที่ฉันใช้ชีวิต
มาอย่างไร้ค่า”
- หลวงอัครเทพวรากร : “หล่อนพูดเรื่องอะไร”
- มณีจันทร์ : “ชีวิตเล็ก ๆ ของฉัน ติดหนี้พระเจ้าแผ่นดิน
ทุกองค์ ติดหนี้ทหาร ติดหนี้ทุกคนที่ทำเพื่อชาติ
เพื่อแผ่นดิน คุณหลวงรู้ไหมว่าเมื่อก่อนฉันใช้
ชีวิตยังไง”
- หลวงอัครเทพวรากร : “ใช้อย่างไรล่ะ”

มณีจันทร์: “ฉันใช้เงินพ่อแม่ ไม่เคยหามาด้วยตัวเอง ฉันเที่ยวเพื่อสนุกไปวัน ๆ ไม่เคยรู้คุณค่าของเวลา ฉันได้รับทุกอย่างจากโลกใบนี้ แต่ไม่เคยคิดจะให้อะไรคืน”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครมีความคิดจะทำตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม โดยได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ที่ผู้คนยอมสูญเสียเสรีภาพเพื่อปกป้องชาติบ้านเมือง เนื่องจากการรุกรานและล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกในสมัยนั้น ผู้คนสมัยนั้นจึงพยายามหาวิธีต่อสู้และปกป้องชาติตนเองเพื่อไม่ให้สูญเสียอำนาจการปกครอง ตัวละครได้รับรับรู้เรื่องราวเหตุการณ์ดังกล่าว จึงมีการปรับความคิดตนเองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ชาติตนเองเช่นกัน นอกจากนี้แสดงให้เห็นถึงการปรับความคิดของตัวละครแล้ว ยังคงแสดงให้เห็นถึงตัวละครมีการปรับนิสัยที่เคยติดเที่ยวเล่นและพึ่งพาอาศัยบิดามารดาอย่างเดียวกลายเป็นมีความขยันหมั่นเพียรในการค้นหาความรู้สร้างคุณค่าให้ชีวิตด้วยตนเอง

นอกจากนี้ตอนที่มณีจันทร์ได้เข้าร่วมงานเลี้ยงที่ท่านเจ้าคุณจัดเลี้ยงท่านทูตของชาติต่าง ๆ ได้เห็นความพยายามของบรรพบุรุษในการช่วยเหลือบ้านเมืองไม่ให้ตกในสภาพเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่น จึงได้เข้าใจสิ่งที่ตนเองเข้าใจผิดมาก่อน แต่ก่อนมณีจันทร์เข้าใจว่าบรรพบุรุษไม่ได้พยายามหาวิธีแก้ปัญหาชาติบ้านเมืองอย่างสุดฤทธิ์สุดรู้ หลังจากได้ฟังคำบรรยายของคุณหลวงเทพมณีจันทร์ถึงเข้าใจว่า บรรพบุรุษทุกคนพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้เพื่อปกป้องบ้านเมือง แม้กระทั่งจะเสียชีวิตตนเองก็ยอมรับ ถึงทำให้มีสังคมสงบสุขอย่างปัจจุบัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “คุณหลวง มณีรู้ มณีเข้าใจแล้วเจ้าคะ ไม่มีใครไม่รู้สึกล้มขื่นจากการสูญเสีย ไม่มีใครที่จะพยายามไม่แก้ไข ทุกคนทำกันอย่างสุดฤทธิ์สุดรู้ ก่อนหน้านี้มีเคยตัดสินด้วยสายตาจากคนที่มองกลับมาเบื้องหลัง แล้วก็ตั้งคำถามว่าทำไมไม่ทำแบบนั้น ทำไมไม่ทำแบบนี้ แต่ตอนนี้มณีมาอยู่ตรงนี้แล้วจริง ๆ มณีรู้และเข้าใจแล้วเจ้าคะ”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 16)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตให้เห็นสภาพจริงบ้านเมืองในสมัยอดีต ในยุคที่ต่างประเทศเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการปกครองของชาติบ้านเมืองตนเอง บรรพบุรุษต้อง

อดทนและพยายามค้นหาวิธีช่วยเหลือบ้านเมืองไม่ตกในสภาพที่ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของต่างชาติ ทำงานเต็มหน้าที่เต็มความสามารถ แม้กระทั่งต้องสูญเสียชีวิตก็ยอมรับ จึงเข้าใจสิ่งที่ตนเองเข้าใจผิดมาตลอด สภาพความจริงบ้านเมืองในสมัยอดีตไม่ได้เหมือนที่ตนเองเคยคิดไว้ และบรรพบุรุษก็สู้ด้วยชีวิตตนเองในการปกป้องบ้านเมือง สุดท้ายตัวละครหญิงจึงสามารถเข้าใจความจริงในการช่วยเหลือบ้านเมือง

ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับตัวด้านความคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมืองเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม สังคมอดีตมีปัญหาต่างประเทศเข้ามาบุกรุกทำร้ายชาติบ้านเมือง ตัวละครได้รับอิทธิพลจากผู้อื่นในสังคมอดีต จากการที่ไม่จำเป็นต้องเดือดร้อนด้วยปัญหาชาติบ้านเมืองกลายเป็นมีความคิดต่อสู้เพื่อชาติมากขึ้น และพยายามช่วยงานราชการปกป้องชาติโดยใช้ความรู้ที่ตนเองได้รับมาจากปัจจุบัน นอกจากนั้นการที่มีโอกาสต่อสู้เพื่อชาติกับบรรพบุรุษ ทำให้ตัวละครสามารถทำความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับการกู้ชาติในสมัยอดีต จึงช่วยทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในอดีตมากขึ้น

2. ความคิดเกี่ยวกับความรัก

ความรัก เป็นสิ่งที่ผูกพันตัวละครหญิงย้อนอดีตระหว่างปัจจุบันและอดีต ย้อนอดีตไปเพราะความผูกพัน ชะตากรรม และพบเจอคู่ชีวิตของตนเองในสมัยอดีต จากผิดหวังในเรื่องความรักไม่มีความมั่นใจกับความรักเนื่องจากถูกคู่รักเดิมนอกใจ กลายเป็นมีความหวังใหม่และมั่นใจกับความรักต่อไป จากการที่ไม่รู้จักความรักที่พ่อแม่มีต่อลูกหนักแน่นมากแค่ไหนกลายเป็นสามารถเข้าใจความยิ่งใหญ่ของความรักจากพ่อแม่ จึงทำให้ตัวละครย้อนอดีตยอมรับปรับตัวเพื่อความรักและใช้ชีวิตในอดีตอย่างปกติได้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝนนิรันดร* หลังจากที่เฟื่องและหลวงพิพิธแต่งงานมีลูกแล้วเฟื่องเริ่มเข้าใจความยิ่งใหญ่ของความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก ความผูกพันระหว่างตนเองและอดีตจึงหนักแน่นมากยิ่งขึ้นด้วยความรักที่เฟื่องมีต่อลูกตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เฟื่อง : “ลูกมึนเลี้ยงง่าย ว่าง่าย เฉลียวฉลาด ข้าไม่เคยรู้มาก่อนเลย
ว่า ความรักตั้งดวงใจของพ่อแม่เป็นอย่างไร จนกระทั่ง
ได้รู้สิกรักลูกมึนเช่นนั้น โชคดีนะ ที่ข้าได้เลี้ยงลูกดูแล
ลูกมึนอยู่ทุกวันแลทุกคืน ลูกมึนจึงติดแม่เสียยิ่งกว่าผู้ใด
หลวงพิพิธรับขวัญวันเกิดปีแรกของลูกด้วยสร้อยทอง แล
ในปีที่สองเป็นพระพิมพ์เลี่ยมทอง”

(สุฝนนิรันดร 2551 ตอนที่ : 13 / 3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า หลังจากตัวละครหญิงย้อนอดีตได้สร้างครอบครัวของตนเองในอดีต ตัวละครมีความเข้าใจความรักที่พ่อแม่มีต่อลูกมากยิ่งขึ้น จากการใช้ความรู้สึกพ่อแม่รักลูกมากแค่ไหน กลายเป็นเข้าใจการที่พ่อแม่ยอมรับเสียสละทุกอย่างเพื่อลูกตนเอง ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความคิดเกี่ยวกับความรักระหว่างพ่อแม่และลูกอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์เข้าใจว่าความรักเป็นสิ่งที่ตนเองต้องตัดสินใจด้วยความรู้สึกตนเอง จึงแนะนำให้แม่ประยงค์ต้องมีความกล้าหาญในการเลือกคู่รักของตนเอง ไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังพ่อแม่ทั้งหมด หลังจากการอธิบายจากคุณหญิงแสร้ มณีจันทร์จึงเข้าใจเหตุผลที่ผู้หญิงสมัยอดีตต้องยอมรับแต่งงานกับคู่รักที่พ่อแม่คัดเลือกให้ และได้รู้จักความคิดสำหรับความรักของผู้หญิงสมัยรัชกาลที่ 5 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- มณีจันทร์ : “อิม เพราะว่าสังคมมันเล็กนี่เอง ก็เลยเลือกคู่จากการที่ดูพ่อแม่ ดูที่การเลี้ยงดู”
- คุณหญิงแสร้ : “เรื่องหน้าตานั่นต่อให้สวยหล่อเป็นเทพบุตร เทพธิดา แต่วันหนึ่งมันก็ต้องเบื่อ ต้องแก่ ถูกต้องไหม”
- มณีจันทร์ : “ถูกต้องเจ้าคะ แล้วนิสัยใจคอละเจ้าคะ ถ้าเกิดว่าเข้ากันไม่ได้”
- คุณหญิงแสร้ : “คนรุ่นฉันเชื่อในสิ่งที่พ่อแม่เลือกเพราะว่าเป็นหน้าที่ ปรับตัวไม่ได้ถ้าพยายามต่อไปมันก็ปรับตัวจนได้ถ้าไม่ละความพยายามสุดท้ายมันก็ต้องเข้าใจกันอยู่ด้วยกันจนได้”
- มณีจันทร์ : “หืม เพราะตั้งใจจะอยู่ด้วยกันให้ได้ สุดท้ายคุณแม่เลือกให้ก็เป็นคู่ที่อยู่ด้วยกันแบบยึดที่ที่สุด”
- คุณหญิงแสร้ : “อิม ยึดชะยิ่งกว่าพวกที่หนีตามกันไป เพราะถืออารมณ์ความปรารถนาเป็นเรื่องใหญ่ ในเมื่อหนีตามกันไปง่าย ๆ เวลาเลิกราก็เลิกกันง่าย เพราะถือแต่อารมณ์ของตัวเอง”
- มณีจันทร์ : “เพราะฉะนั้นการแต่งงานก็ต้องเริ่มจากการที่ตั้งใจว่าอยู่ด้วยกันให้ได้ ไม่ว่าจะมื่ออุปสรรคมากมายแค่ไหนก็ต้องฟันฝ่ามันไป”

คุณหญิงแสร้ : “ตั้งใจจะทดแทนคุณพ่อแม่ เชื่อฟังพ่อแม่ ตั้งใจจะมีผ้าเดียวให้อภัยผ้า ดูแลผ้าจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ฉันก็ไม่รู้หรอกนะว่าวิธีนี้ถูกหรือว่าผิด แต่เราคิดของเราอย่างนี้”

มณีจันทร์ : “โธ้ย แล้วอย่างนี้ที่มีผีแนะนำคุณประยงค์ไป ถ้าเกิดว่าคุณประยงค์เชื่อล่เจ้าคะ มณีจะทำยังไงดี”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 15)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตทำความเข้าใจกับความรักของผู้หญิงในสมัยอดีตโดยมีผู้ใหญ่เป็นคนอธิบายเหตุผลให้ฟัง ความรักของผู้หญิงในสมัยอดีต คือ ควรเชื่อฟังและยอมรับการตัดสินใจจากผู้ใหญ่ เพื่อทดแทนคุณของบิดามารดา อดทนทุกอย่างเพื่ออยู่กับคู่รักที่ผู้ใหญ่เลือกให้ได้ ตามความคิดเดิมของตัวละครหญิงย้อนอดีต คือ ทุกคนมีสิทธิ์เลือกคู่รักด้วยตนเอง ความรู้สึกตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในความรัก ด้วยการอธิบายของผู้ใหญ่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเข้าใจสภาพสังคมและค่านิยมที่บุตรต้องยอมรับและเชื่อฟังผู้ใหญ่ ถือเป็น การตอบแทนบุญคุณผู้ใหญ่ สุดท้ายจึงสามารถเข้าใจและยอมรับความคิดเกี่ยวกับความรักของผู้หญิงในสมัยอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บ่วงบรรจถรณ์* แพรนวลคิดว่าตนเองพบเจอกับหลาวเปิงเข้าไป จึงเสียใจและร้องไห้ แพรนวลรู้ตัวว่าตนเองเป็นสามัญชน และยังเคยแต่งงานกับผู้อื่นแล้ว ไม่คู่ควรกับหลาวเปิง จึงไม่ยอมรับความรักของหลาวเปิง หลาวเปิงยืนยันและให้แพรนวลตัดสินใจตามความรู้สึกตนเอง ทำให้แพรนวลเริ่มเปลี่ยนความคิดตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลาวเปิง : “แม่หญิงร้องให้ทำไม”

แพรนวล : “ฉันดีใจที่ฉันได้เจอคุณอีก และฉันก็ดีใจที่คุณไม่เคยลืมฉัน”

หลาวเปิง : “ผมไม่มีวันลืมนางในฝัน ไม่มีวันลืมผู้หญิงที่ผมวาดรูปเธอทุกครั้งที่ผมคิดถึง”

แพรนวล : “เราเจอกันเข้าไป”

หลาวเปิง : “เวลาที่เรายู่ด้วยกันคือปัจจุบัน ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต ไม่มีเช้า ไม่มีเร็ว มีแต่เรา บอกให้ผมชื่นใจได้ไหมว่าแม่หญิงก็รักผม”

แพรนวล : “ฉันไม่คู่ควรกับคุณ”

หลาวเปิง : “หัวใจผมจะบอกเองว่าใครคู่ควร ผมหยุดรัก
แม่หญิงไม่ได้ หัวใจผมมีแม่หญิงคนเดียว”

(บ่วงบรรจถรณ์ 2561 : ตอนที่ 7/5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความคิดเกี่ยวกับความรัก คือ ผู้หญิงที่ฐานะต่ำกว่าผู้ชาย และยังคงแต่งงานกับผู้ชายอื่นแล้ว ไม่คู่ควรกับผู้ชายที่มีฐานะสูงและยังโสดอยู่ จึงห้ามใจตนเองตลอด ไม่กล้ายอมรับความรักจากผู้ชายที่ตนเองก็รักเหมือนกัน ด้วยการยืนยันและความมั่นใจจากผู้ชายที่รักตนเอง ตัวละครหญิงจึงเริ่มทำความเข้าใจกับความรักใหม่ คือ รักเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคู่รักสองคนเท่านั้น ความรักที่แท้จริงจะไม่มีฐานะและสถานภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเริ่ม เปิดใจตนเองยอมรับคนที่ตนเองรัก

นอกจากนี้เมื่อหลาวเปิงขอแต่งงานกับแพรวนวล แต่แพรวนวลเกรงใจเจ้านางเรื่องระยับ ห่วงว่าการกระทำของตนเองจะทำให้เจ้านางเรื่องระยับเสียใจ จึงไม่ได้ให้คำตอบแก่หลาวเปิง หลาวเปิงอธิบายให้แพรวนวลอีกครั้งว่า ความรักเป็นเรื่องของสองคนที่รักกันเท่านั้น หากเห็นคนรักตนเองมีค่าพอ ก็ต้องยอมรับสู่เพื่อความสุขของสองคน สุดท้ายแพรวนวลจึงยอมรับแต่งงานกับหลาวเปิง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลาวเปิง : “แม่หญิงแต่งงานกับผมนะครับ แม่หญิงยังไม่ตอบผม”

แพรวนวล : “แล้วเจ้านางเรื่องระยับล่ะเจ้าคะ”

หลาวเปิง : “ความรักของเรามีแค่เรา ผมไม่มีค่าพอให้แม่หญิงทิ้งทุกอย่างมาอยู่กับผม”

แพรวนวล : “แพรจะไม่ทรمانใจตัวเองอีกต่อไปแล้วค่ะ แพรจะแต่งงานกับคุณ”

(บ่วงบรรจถรณ์ 2561 : ตอนที่ 8/5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตถือตัวเป็นผู้หญิงที่ไม่อยากแย่งคนรักของผู้อื่น ห้ามใจตนเองและปฏิเสธคนที่ตนเองรัก เพื่อไม่ทำร้ายจิตใจผู้หญิงอื่น ด้วยการยืนยันและความมุ่งมั่นจากความรักของผู้ชายที่รักตนเอง ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีความมั่นใจและความกล้าหาญในการที่ต่อสู้เพื่อความรักจริงของตนเอง สุดท้ายตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงปรับความคิดและเข้าใจว่าความรักไม่ได้เป็นสิ่งที่ห้ามได้หรือยอมส่งมอบให้ผู้อื่นได้ ต้องมีความมั่นใจและความกล้าหาญต่อสู้เพื่อความสุขของตนเอง

ความรัก เป็นเหตุผลที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปสมัยอดีต และเป็นสิ่งที่เชื่อมการใช้ชีวิตของตัวละครหญิงย้อนอดีตระหว่างปัจจุบันและอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับความคิดเกี่ยวกับความรักของตนเองจากการที่ไม่ยอมรับใช้ชีวิตอยู่สมัยอดีตกลายเป็นผูกพันชีวิตในอดีตด้วย

ความรัก จากการที่ไม่เข้าใจค่านิยมที่ผู้หญิงสมัยอดีตต้องยอมรับแต่งงานและรักผู้ชายที่ผู้หญิงคัดเลือก ให้กลายเป็นเห็นสมเหตุสมผลที่ผู้หญิงต้องทำตามผู้ใหญ่ในเรื่องความรัก จากการที่ไม่มีความมั่นใจและความกล้าหาญต่อสู้เพื่อความรักที่ตนเองเห็นว่าไม่คู่ควรกลายเป็นยืนยันและมุ่งมั่นกับความรักตนเอง ด้วยเหตุผลที่มีผู้ใหญ่ในอดีตคอยอธิบายเหตุผลให้ รวมถึงได้รับอิทธิพลจากความมุ่งมั่นของคู่รักตนเอง สุดท้ายตัวละครหญิงจึงสามารถปรับความคิดของตนเองได้

4.2.2 ด้านนิสัย

นิสัย คือพฤติกรรมเคยชิน ซึ่งเกิดจากการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งบ่อย ๆ จนกลายเป็นพฤติกรรมประจำตัว ใครมีนิสัยอย่างไรก็จะทำตามความเคยชินอย่างนั้นโดยอัตโนมัติ การปรับตัวด้านนิสัยเป็นการคิดและกระทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับนิสัยของตน ตัวละครย้อนอดีตมีการปรับนิสัย ดังนี้

1. ทำตัวอ่อนน้อมและนิงเงียบมากขึ้น

ความสวยงามของสุภาพสตรีในสมัยอดีต คือ ต้องเป็นผู้หญิงที่อ่อนน้อมและอยู่อย่างนิงเงียบ การกระทำและการพูดจาต้องเรียบร้อย ให้เกียรติผู้อื่นเสมอ ไม่ได้ตอบผู้ใหญ่ ไม่สร้างความวุ่นวาย เป็นต้น ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องพยายามทำตามความเป็นหญิงผู้ดีในสมัยอดีต ทำตัวอ่อนน้อมและนิงเงียบมากขึ้น ดังเช่น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *นิราศสองภพ* บัวบุษยาพยายามหาวิถีกลับปัจจุบัน แต่ไม่มีทางกลับไป จึงคิดว่าตนเองต้องกลับไปสถานที่แรกที่ตนเองย้อนอดีตมา และหมิ่นเทียนเป็นคนแรกที่ตนเองพบในสถานที่นั้น จึงเรียกหมิ่นเทียนให้ช่วยส่งตนเองกลับไปสถานที่เดิม เนื่องจากบัวบุษยาเป็นบุตรสาวของบ้านเศรษฐี สามารถได้รับทุกสิ่งทุกอย่างด้วยเงินที่บ้านตนเองมีอยู่ ไม่เคยขอร้องผู้อื่น ตอนแรกบัวจึงบอกว่าจะจ้างหมิ่นเทียน แต่หมิ่นเทียนไม่สนใจ สุดท้ายบัวบุษยาจึงกราบไหว้ขอร้องหมิ่นเทียนให้ช่วยเหลือตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บัวบุษยา : “ยูฟังฉันท่อนสิ ยูๆ ฉันทไม่อยากจะวุ่นวายหรอกนะ แต่น้องสาวยูอ่าบอกว่าจะพาฉันทกลับบ้าน ฉันทก็เลยตามมา เดี่ยวก่อนสิ ฟิงฉันทก่อน ฉันทอยากกลับบ้าน พาฉันทกลับบ้านทีนะ ฉันทจ้างยูก็ได้จะเอาเท่าไรละ”

หมิ่นเทียน : “หลีก”

บัวบุษยา : “นี่ยูพาฉันทกลับบ้านเถอะนะ นะ ฉันทกลับบ้านไม่ถูกจริง ๆ อ่า ฉันทไหว้อีกทีละนะ หรือไม่นะ ยูก็พาฉันทไปที่ที่ฉันทเจอยูอ่าที่เดิมอ่า แล้วฉันทจะหาทางกลับเองนะ”

(นิราศสองภพ 2545 ตอนที่ : 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับตัวให้อ่อนน้อมมากขึ้น เนื่องจากเป็นคุณหนูที่มีฐานะทางสังคมและมีเงินทองมากมาย มีคนจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้ตามใจ ตลอดในปัจจุบัน จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเป็นผู้หญิงที่เคยชินกับการสั่งและการจ้างผู้อื่น ไม่เคยอ่อนน้อมและขอร้องความช่วยเหลือจากผู้อื่น ด้วยเหตุผลที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเปลี่ยนแปลง สถานภาพตนเอง ไม่ได้เป็นผู้หญิงที่มีฐานะสูงอีกต่อไป ไม่มีผู้ใหญ่หรือผู้รับใช้ยู่รอบตัวคอยดูแลตลอด และไม่สามารถใช้เงินจ้างคนอื่นทำงานตามใจตนเองเหมือนเดิม จึงยอมรับความจริง ทำตัวอ่อนน้อมลงและขอร้องผู้อื่นเพื่อได้รับความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาตนเอง

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุฝุ่นนิรันดร* เฟื่องไม่สามารถออกไปทำงานเป็นช่างภาพเหมือนในปัจจุบัน เวลาส่วนใหญ่อยู่แต่ในบ้านกับผู้หญิงคนอื่นหรือเด็ก ๆ เฟื่องจึงทำตัวอย่างสงบเสงี่ยม มากขึ้น เมื่อแม่สามีซื้อผ้ามาทำผ้านุ่ง เฟื่องจึงขอเศษผ้ามาเพื่อตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าให้เด็ก ๆ ใส่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ลำลี : “ผ้านี้งามแลนุ่มมือนัก”
- ทองอิม : “แม่จ๋า แม่ซื้อผ้ามาให้ทองอิมหรือ”
- ลำลี : “ผ้าผืนนี้เนื้อมากนัก ทองอิมจะนุ่งห่มอย่างไรได้หมด”
- เฟื่อง : “แล้วถ้าเราตัดเป็นตัว ๆ ละคะ ทำเสื้อผ้าให้ทองอิมใส่”
- ลำลี : “จะตัดเสื้อกระนั้นหรือ เราไม่ใช่พวกเข้ารัด นุ่งห่มกันก็เพียงพอแล้วหนา”
- เฟื่อง : “แต่ถ้าสำหรับเด็ก ๆ ตัดเป็นเสื้อก็ใส่สบายดีนะคะ เดี่ยวเฟื่องตัดให้ก็ได้”
- ลำลี : “ผ้านี้ได้มาแต่แขกแพรแพงอยู่”
- เฟื่อง : “นั่นพี่ลำลิกัดตัดเท่าที่พี่ลำลิจะใช้ ส่วนเศษผ้าที่เหลือก็เอามาให้เฟื่อง เดี่ยวเฟื่องไปตัดเสื้อผ้าให้เด็ก ๆ เอง”
- ลำลี : “ตามใจเจ้า ก็ดีเหมือนกันทำงานทำการบ้างจักได้ไม่เหงาหงอย”

(สุฝุ่นนิรันดร 2551 ตอนที่ : 6 / 5)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับตัวให้อยู่นิ่งเงียบมากขึ้น เนื่องจากตัวละครหญิงย้อนอดีตไม่ต้องเดินทางไปทำงานหลาย ๆ ที่อย่างรีบร้อนเหมือนในปัจจุบัน มีแต่อยู่กับผู้หญิงอื่นและเด็ก ๆ ในเรือน จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตกลายเป็นคนที่ไม่รีบร้อนสามารถทำงานบ้านในเรือนอย่างสงบเหมือนผู้หญิงคนอื่นในอดีต สุดท้ายก็สามารถปรับนิสัยตนเองเข้ากับสังคมอดีตได้อย่างดี

ละครโทรทัศน์เรื่อง ทวิภพ คุณหญิงสรเดชไม่พอใจพฤติกรรมของมณีจันทร์ จึงควบคุมและสั่งสอนความประพฤติมณีจันทร์ด้วยตนเอง สอนให้มณีจันทร์เดินช้าลง ไม่ส่งเสียงดัง และสร้างความอ่อนวัย เพื่อให้มณีจันทร์ทำตัวนิ่งเงียบและเรียบร้อยมากขึ้น พร้อมเป็นการลงโทษที่มณีจันทร์พาแม่ประยงค์ปีนต้นไม้ มณีจันทร์ไม่ยอมทำตามและโต้ตอบกับคุณหญิงสรเดช จนถึงคุณหญิงสรเดชอธิบายถึงการเดินเร็วและเดินช้าจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นแตกต่างกัน มณีจันทร์จึงเข้าใจและยอมรับเห็นด้วยการที่เดินช้า ทำตัวนิ่งเงียบจะเรียบร้อยกว่า หลังจากนั้นจึงพยายามฝึกฝนเดินช้าและพยายามเตือนตนเองทำตัวนิ่งเงียบยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงสรเดช : “ต่อไปนี่ ฉันกับแม่ประยงค์จะมาควบคุมความประพฤติของหล่อน ถือเป็นการลงโทษที่พาแม่ประยงค์ไปปีนต้นไม้คราวที่แล้ว คราวนี้ได้ยื่นชดโหม”

[...]

มณีจันทร์ : “เดินช้าแบบในยุคท่านมณีก็ว่าดีนะเจ้าคะ แต่ว่าในยุคท่านเนียคนใจดี ใจเย็นกันไปหมดเลย มณีทำไม่ได้หรอกเจ้าคะ”

คุณหญิงสรเดช : “อ้าว ถ้าอย่างนั้นฉันถามหน่อยระหว่างเดินช้ากับเดินเร็วมันต่างกันยังไง”

มณีจันทร์ : “ก็เดินเร็วถึงเร็ว เดินช้าถึงช้าไงเจ้าคะ”

คุณหญิงสรเดช : “แต่ก็ถึงเหมือนกันใช่ไหม”

มณีจันทร์ : “ก็ใช่เจ้าคะ แต่ถ้าเกิดว่าเดินเร็วเนี่ยก็จะทำได้หลายอย่าง ไปได้หลายที่ ถ้าเกิดว่าเดินช้าก็จะไปไม่ได้หลายที่เจ้าคะ”

คุณหญิงสรเดช : “แล้วจะไปหลายที่ทำไม ถ้าไปแล้วมันผิดพลาด มันจะมีประโยชน์อะไร”

มณีจันทร์ : “ก็จริงเจ้าคะ ถ้าเกิดยิ่งเร็วยิ่งรีบมันก็ยิ่งผิด ถ้าเกิดว่ายิ่งเดินช้าคิดช้ามันก็ยิ่งพอมีเวลาให้ได้คิดอะไรบ้าง เอ่อ ก็...”

คุณหญิงสรเดช : “การทำอะไรช้า การเป็นคนใจเย็น สติจะควบคุมการกระทำของเราไม่ให้ทำอะไรผิดพลาด สรุปว่าการเดินเร็วกับเดินช้า ใจเย็น

กับใจร้อน เร่งรีบกับค่อยเป็นค่อยไป อย่างไหน
ดีกว่า”

มณีจันทร์ : “เห็นดู ๆ แบบนี้มีเหตุผลทุกอย่างเลยนะเนี่ย
ยอมแล้วเจ้าค่ะ ยอม”

(ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีนิสัยใจร้อน ชอบโต้เถียงผู้อื่น และชอบแสดงความคิดเห็นตนเอง เนื่องจากตัวละครสามารถยืนยันและเชื่อมั่นตัวเองในสิ่งที่ตนเอง คิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องในปัจจุบัน แต่ผู้หญิงในอดีต ต้องทำตัวอย่างสงบเสงี่ยม และทำตามคำสั่งสอน ของผู้ใหญ่ในเรื่องนี้ ไม่ได้เถียงส่งเสียงดัง ผู้ใหญ่ในอดีตจึงพยายามสั่งสอนและบังคับให้ตัวละครหญิง ย้อนอดีตทำตามความเป็นหญิงในอดีต พร้อมอธิบายเหตุผลจนถึงตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถ เข้าใจได้และยอมรับทำตามด้วยตนเอง ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงปรับนิสัยตนเองให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ สั่งสอน และทำตัวให้สงบเสงี่ยมมากขึ้น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* การเกิดสนใจเรื่องงานราชการที่ออกญาท่าน คุณหญิงจำปา และหมื่นสุนทรเทวากำลังพูดคุยกัน จึงยื่นฟังอย่างตั้งใจ—คุณหญิงจำปาจึงตำหนิว่า กิริยาท่าทางไม่เหมาะสม แต่การเกิดไม่ได้โต้เถียงเหมือนแต่ก่อน เก็บตัวอย่างเงียบสงบและตอบรับ ด้วยพฤติกรรมเรียบร้อย ขอตัวไปหาคำตอบจากบ่าวของตนเองแทน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณหญิงจำปา : “อะ...แม่การเกิด...ยื่นอ้าปากฟังไม่กระพริบตา”

การเกิด : “โห ทั้งปากทั้งตาเลย”

คุณหญิงจำปา : “อ้าว จะพูดอะไร”

การเกิด : “เปล่าค่ะ ... งั้นข้าขอตัวนะค่ะ”

(บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 15/3)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครมีการปรับนิสัยตนเองให้รู้จักนิ่งเงียบได้มาก ยิ่งขึ้น ไม่ได้เถียงผู้อื่นเหมือนเดิม ตัวละครย้อนอดีตมักถูกตำหนิในเรื่องชอบโต้เถียงผู้อื่นเสมอมา แตกต่างจากที่ในสมัยปัจจุบัน ตัวละครสามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองได้อย่างมี เสรีเมื่อตัวละครถูกตำหนิและตักเตือนหลายครั้งจึงเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาและ ยอมรับคำสอนจากผู้อื่นในสังคมนั้น ปรับนิสัยตนเองให้เก็บความคิดเห็น ไม่ได้เถียงผู้ใหญ่ เพื่อให้ ตนเองสามารถทำตัวให้เป็นไปตามค่านิยมของความเป็นผู้หญิงที่ดีในสมัยอดีต และได้รับการยอมรับ จากคนอื่นในสังคมนั้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับนิสัยตนเองให้อ่อนน้อมและนิ่งเงียบมากขึ้น เนื่องจาก ผู้หญิงในอดีตเน้นความสวยงามด้วยทำตัวอย่างสงบเสงี่ยมและมีความเรียบร้อย ตัวละครติดนิสัย

ใจร้อน ชอบแสดงความคิดเห็นตนเอง หรือชอบโต้เถียงผู้อื่น จึงถูกถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่งดงาม ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องปรับตัวตามผู้ใหญ่สั่งสอนหรือบ่าวที่ดูแลแนะนำ บางครั้งตัวละครก็สังเกตและเลียนแบบการวางตัวของผู้หญิงอื่นในอดีตด้วยตนเอง จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถทำตามตัวตามความเป็นหญิงงดงามในอดีต

2. จิตใจเข้มแข็งมากขึ้น

ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปใช้ชีวิตในสมัยอดีต ย่อมจะประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ต้องต่อสู้เพื่อเอาชนะให้ได้มากกว่าเดิม เพราะฉะนั้นการมีจิตใจเข้มแข็งมากขึ้นจึงเป็นสิ่งมีความจำเป็นที่ตัวละครหญิงต้องพยายามปรับตัวเพื่อให้ตนเองไม่อ่อนแอและยอมแพ้ง่ายในตอนที่ใช้ชีวิตยากลำบากในอดีต

ละครโทรทัศน์เรื่อง *สุ่มฝันนิรันดร* หลวงพิพิธมีความจำเป็นต้องเดินทางไกลเพื่อทำงานช่วยชาติบ้านเมือง เพื่อทำจิตใจเข้มแข็ง ยอมรับหลวงพิพิธเดินทางจากตนเองไปไกล ถึงแม้ว่าตนเองกำลังตั้งครมภ์ก็ไม่ยอมบอกหลวงพิพิธ เพื่อไม่ให้หลวงพิพิธห่วงใยตนเองมากเกินไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเรือน :	“ไปครานี้คงนานเป็นปีนะเจ้าคะ”
เฟื่อง :	“หน้าที่ของคนเราต่างกันเรือน วันหนึ่งเราต้องกลับมาพบกัน ร้อยปีที่ห่าง เรายังพบกันได้ นี่เพียงแค่นี้ปีเดียว ไม่นานหรอก”
ลำลี :	“เช่นนั้นหรือแม่เฟื่อง เจ้าจงถนอมตัวอยู่รอทำให้งดดี แล้วเจ้าบอกจู๊ไต่แล้วหรือ ว่าเจ้าน่ะท้องไส้แล้ว”
เฟื่อง :	“ไม่ได้บอกเจ้าคะ เกรงว่าจะเป็นห่วง”

(สุ่มฝันนิรันดร 2551 ตอนที่ : 13 / 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตอดทนและมีจิตใจเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นเมื่อสามิตนต้องจากไปไกลและนาน ตัวละครหญิงใช้ชีวิตในสมัยปัจจุบันอย่างอยู่เย็นเป็นสุขพร้อมที่มีเครื่องพาหนะในการเดินทางไกลและมีวิธีการติดต่อกันอย่างสะดวกสบาย จึงไม่ค่อยได้อดทนกับคนที่ไกลกับตนเองจากไปไกลอย่างไม่สามารถติดต่อได้อย่างง่าย ด้วยเหตุผลที่สภาพบ้านเมืองในอดีตกำลังลำบาก สามิตนเองมีหน้าที่เดินทางไปกับคณะทูตเพื่อไปขอความช่วยเหลือจากต่างชาติ ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงปรับตัวให้ตนเองอดทนและมีจิตใจเข้มแข็งมากขึ้น เพื่อไม่เป็นภาระที่ทำให้สามิตนต้องห่วงใยในระหว่างทำงานเพื่อชาติบ้านเมือง

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทวิภพ* มณีจันทร์ช่วยทำงานให้หลวงเทพเสร็จเรียบร้อย หลวงเทพให้มณีจันทร์นอนพักผ่อน แต่มณีจันทร์คิดถึงครอบครัวและเพื่อนของตนเองในปัจจุบัน นอนไม่หลับและร้องไห้ หลวงเทพจึงอยู่คอยดูแลและให้กำลังใจ มณีจันทร์นึกถึงความหมายที่ตนเอง ช่วยเหลืองานหลวงเทพ จึงหยุดร้องไห้และบอกตนเองว่าต้องเข้มแข็ง ต้องอยู่ช่วยงานเพื่อชาติ บ้านเมือง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มณีจันทร์ : “เมณี เมณีคิดถึงเพื่อน เมณีคิดถึงแม่ เมณี
คิดถึงแม่ เมณียอยากเจอเขา”

หลวงอัครเทพวรากร : “โถ แม่เมณี”

มณีจันทร์ : “ไม่ๆๆๆ เมณีไม่มีทาง เมณีต้องอยู่ช่วย
คุณหลวง เมณีจะอยู่ที่นี้ เมณีจะอยู่ช่วย
คุณหลวง เมณีจะช่วยคุณหลวงทำงาน เมณีจะ
ช่วยคุณหลวงทำงาน เมณีจะช่วยคุณหลวง
ทำงาน เมณีต้องเข้มแข็ง เมณีต้องเข้มแข็ง
เมณีต้องเข้มแข็ง”

(*ทวิภพ 2554 : ตอนที่ 14*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพยายามอดทนความคิดถึง ครอบครัวและเพื่อนตนเองในปัจจุบัน พยายามทำตัวให้ตนเองมีจิตใจเข้มแข็งมากขึ้นในการย้อนกลับไปใช้ชีวิตในอดีต ด้วยความรักที่ตนเองมีต่อชาติบ้านเมือง ตัวละครหญิงย้อนอดีตเข้าใจความสำคัญที่ตนเองช่วยเหลืองานราชการในอดีต จึงพยายามปรับตัวตนเองให้อดทนไว้และเข้มแข็งมากขึ้น เพื่อจะได้อยู่ช่วยงานอย่างต่อไป

ละครโทรทัศน์เรื่อง *บุพเพสันนิวาส* การะเกดถูกตำหนิว่าเป็นคนไม่ดีที่ทำร้ายชีวิตผู้อื่น ไม่มีใครชอบตัวการะเกด การะเกดอธิบายไม่ถูก ไม่มีใครสามารถเข้าใจตนเองได้ ทั้งเสียใจและไม่รู้จะช่วยให้ตนเองกลับบ้านได้อย่างไร แต่ก็ยอมรับสภาพความจริงที่ตนเองห่างจากครอบครัวตนเอง และใช้ชีวิตอย่างลำบากในอดีต พยายามให้กำลังใจตนเองต่อสู้ ไม่ยอมแพ้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การะเกด : “เฮ้อ...ให้มันรู้ไปสิว่าจะอยู่ไม่ได้... ไหน ๆ ก็
ไหน ๆ ละ มาไกลขนาดนี้ จะกลับก็ไม่ได้ มันก็
ต้องสู้กันสักตั้ง เป็นคนนะเว้ยเกศสุรางค์...มา
ไกลขนาดนี้ หนทางกลับก็ไม่มี จะสู้ หนูจะสู้
ไม่ยอมแพ้ จะสู้ไม่ยอมแพ้หรอก แม่จำยายจำ
รู้ไหมว่าหนูอยู่ที่ไหนอะ”

(*บุพเพสันนิวาส 2561 : ตอนที่ 6/2*)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตพยายามอดทนความยากลำบากการใช้ชีวิตในอดีต จากเป็นบุตรสาวและหลานสาวที่มีมารดาและยายดูแลตลอด กลายเป็นผู้หญิงที่ทุกคนเข้าใจว่าเป็นคนใจดำทำร้ายชีวิตผู้อื่น ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคมอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตน้อยใจ แต่ไม่มีผู้ใดในอดีตเชื่อตนเอง ต้องพยายามให้กำลังใจแก่ตนเองเพื่อต่อสู้กับสภาพชีวิตที่ตนเองไม่เคยเจอมาก่อนในปัจจุบัน จึงปรับตัวตนเองให้เข้มแข็งมากขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบเจอในอดีตได้

ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปใช้ชีวิตในอดีตด้วยตนเองเพียงคนเดียว ไม่มีพ่อแม่หรือคนใกล้ชิดคอยช่วยเหลืออยู่รอบตัว ไม่เคยชินธรรมเนียมและวัฒนธรรมอดีต ประสบปัญหาใช้ชีวิตไม่ถูกต้องในอดีต และถูกผู้อื่นในอดีตตำหนิเสมอ นอกจากนี้ ยังต้องช่วยงานราชการปกป้องชาติ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องพยายามอดทนและทำจิตใจให้เข้มแข็งมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาและข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตของอดีต สุดท้ายถึงสามารถเข้ากับผู้อื่นในอดีตได้อย่างดี และใช้ชีวิตได้ปกติ

การปรับตัวภายในของตัวละครหญิงย้อนอดีต มีเป็นการปรับความคิดและการปรับนิสัยของตนเอง สาเหตุที่ทำให้ตัวละครเกิดการปรับตัวด้านความคิด คือ ตัวละครได้รับอิทธิพลจากผู้อื่นที่มีความคิดปกป้องชาติบ้านเมืองในอดีต หรือจากการที่เห็นสภาพบ้านเมืองจริงในสังคมอดีต ทำให้ตัวละครรู้เรื่องประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น สำหรับการปรับตัวด้านนิสัยของตนเอง เนื่องจากตัวละครเผชิญปัญหาที่การกระทำของตนเองไม่ได้รับการยอมรับจากคนอื่นในอดีต ทำให้ตัวละครต้องปรับตัวให้เป็นไปตามความเป็นหญิงในสังคมอดีต คือ ต้องอยู่นิ่งเงียบและเชื่อฟังผู้ใหญ่มากขึ้น ขณะเดียวกัน ตัวละครใช้ชีวิตในสังคมที่ชาติบ้านเมืองถูกทำร้าย ทำให้ตัวละครต้องปรับตัวให้จิตใจเข้มแข็งมากขึ้น เพื่อช่วยงานราชการในการต่อสู้กับศัตรูด้วย

การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตมี 2 ประเภท คือ การปรับตัวภายนอกและการปรับตัวภายใน ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพแตกต่างกัน การปรับตัวก็แตกต่างกัน ตัวละครที่ย้อนอดีตไปแล้วมีสถานภาพเป็นเจ้านาย จะปรับตัวง่ายกว่าตัวละครที่มีสถานภาพเป็นบ่าว เนื่องจากตัวละครที่มีสถานภาพเป็นเจ้านาย มีศักดิ์และได้รับความเคารพความช่วยเหลือจากผู้อื่นในอดีตมากกว่าตัวละครที่เป็นบ่าว นอกจากนั้นตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีความรู้ด้านงานบ้านงานเรือนมักจะปรับตัวได้เร็วกว่าตัวละครที่มีความรู้งานบ้านงานเรือนไม่มากซึ่งจะประสบปัญหามากกว่าและต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เป็นแม่ศรีเรือน ปัจจัยที่ทำให้ต้องปรับตัว คือ การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และอิทธิพลจากผู้อื่น และปัจจัยที่ทำให้ตัวละครสามารถปรับตัว คือ ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีช่วงที่ยังไม่ได้เจอกับสังคมภายนอก จึงมีเวลาทำความรู้จักและความเข้าใจสังคมอดีตก่อน มีผลทำให้ตัวละครมีความกล้าหาญและความมั่นใจปรับตัว

ให้ใช้ชีวิตอยู่ในอดีตมากขึ้น วิธีการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีต ได้แก่ ยอมรับสภาพความจริง พร้อมกับพยายามทำความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของสังคมนั้น ๆ เลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น ทำตามคำสอนหรือคำแนะนำจากผู้อื่น นอกจากนั้นตัวละครหญิงย้อนอดีตที่เดินทางไปกลับอดีตและปัจจุบันได้หลายครั้งมีโอกาสด้านหาความรู้เกี่ยวกับสังคมอดีตตามความต้องการของตนเอง ช่วยทำให้ตัวละครมีเวลาในการเตรียมตัวเข้ากับอดีต สุดท้ายตัวละครจึงปรับตัวได้และได้รับการยอมรับจากสังคม สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอดีตได้อย่างมีความสุขทั้งกายและใจ

การวิจัยการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีต สะท้อนให้เห็นถึงธรรมเนียมและวัฒนธรรมของสังคมอดีต ผู้หญิงถูกถือเป็นทรัพย์สินของผู้ชาย ต้องรับผิดชอบทำงานบ้านงานเรือน ผักผ่อนทำอาหาร แกะสลักผักผลไม้ ทำพวงมาลัย และดูแลการใช้ชีวิตของครอบครัว ปฏิบัติตามความเป็นหญิงที่สังคมนิยม รักษาชื่อเสียงของครอบครัว แต่ไม่มีสิทธิเรียนหนังสือหรือทำงานราชการ เนื่องจากการพัฒนาสังคมทางด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้หญิงเริ่มมีสิทธิมากขึ้น จนกระทั่งในสังคมปัจจุบัน ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย สามารถเรียนหนังสือหรือศึกษาตามการเลือกของตนเอง สามารถสอบเข้าทำงานในระบบราชการ ไม่ได้ถูกถือเป็นทรัพย์สินผู้ชายอีกต่อไป มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของตนเองและสามารถมีอำนาจในสังคมด้วย ซึ่งการพัฒนาสังคมทำให้มีความยุติธรรมและความเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นว่าไม่ว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง มีความสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและกระตุ้นการพัฒนาของสังคมด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย และเพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย สรุปผลการวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1.1 สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

จากวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวละครหญิงที่ย้อนอดีตทั้งหมด 5 เรื่อง มีผลวิจัยตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในปัจจุบัน

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในปัจจุบัน สามารถแบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสถานภาพและบทบาทในสังคม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในครอบครัว

ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย มีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวปัจจุบัน ได้แก่

(1) **เป็นบุตรสาวหรือหลานสาว** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขในปัจจุบัน เป็นบุตรสาวหรือหลานสาวของพ่อแม่และยาย ได้รับความรักจากครอบครัว ทำให้ตัวละครเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี ตอบแทนพ่อแม่และยายด้วยความรักและความเป็นคนดี เป็นที่รักและสร้างความสุขให้แก่ครอบครัว แต่ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีครอบครัวพ่อแม่หย่าร้าง จะมีความส่วนตัวเป็นอย่างสูง เป็นบุตรสาวที่ค่อนข้างยึดมั่นความต้องการของตนเอง แต่ก็ยังพยายามปฏิบัติหน้าที่ของบุตรสาว ยอมรับทำตามคำแนะนำของแม่ ทำให้แม่มีความสุข

(2) **เป็นน้องสาว** ตัวละครเป็นคนที่ได้รับความรักจากพี่ชาย และตอบแทนบุญคุณพี่ชายด้วยความรักของตนเอง ใส่ใจและให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตัวของพี่ชาย ให้ความหวังดีกับพี่ชายเสมอ

(3) **เป็นภรรยา** การเป็นภรรยา มีบทบาทรักษาความสงบสุขของครอบครัว ควบให้โอกาสสามีเมื่อสามีทำผิดพลาด ตัวละครหญิงย้อนอดีตถูกสามีทำร้ายจิตใจและจะสิ้นหวังกับความรักในชีวิต แต่ตัวละครไม่สามารถตัดสินใจด้วยความคิดและความรู้สึกเพียงฝ่ายเดียว ต้องให้โอกาสรับฟังคำอธิบายของสามี เพื่อให้ทั้งสองคนเข้าใจกันและกัน ช่วยกันในการวางแผนการสมรสของสองคน

2) สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในสังคม

ตัวละครหญิงย้อนอดีตยังมีสถานภาพและบทบาทในสังคมปัจจุบันอย่างหลากหลาย ได้แก่

(1) **เป็นบุคคลชนชั้นสูงในสังคม** ตัวละครได้รับสถานภาพเป็นบุคคลชนชั้นสูงจากฐานะของครอบครัว มีทรัพย์สินเงินทองมากมาย สามารถใช้ชีวิตอย่างสะดวกง่าย ไม่จำเป็นต้องทำงานเหนื่อยหรือดำเนินชีวิตด้วยตนเอง แต่ตัวละครที่เคยชินกับการกินการอยู่ฟุ้งพาวาศัยกับความสัมพันธ์ของครอบครัว ไม่คิดสร้างคุณค่าส่วนตัวเอง มักจะประสบปัญหาการใช้ชีวิตยากลำบากในเมื่อครอบครัวล้มเหลว ต้องไปเรียนรู้การใช้ชีวิตด้วยตนเองใหม่ในสภาพลำบาก

(2) **เป็นบุคคลชนชั้นกลางในสังคม** ตัวละครได้รับสถานภาพเป็นบุคคลชนชั้นกลางจากฐานะของครอบครัว มีบทบาททำงานและดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ไม่เป็นภาระของผู้อื่น สร้างคุณค่าของตัวเองให้แก่สังคม

(3) **เป็นนักศึกษา** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่เป็นนักศึกษาในปัจจุบัน ปฏิบัติหน้าที่ตั้งใจเรียน ค้นคว้าความรู้อย่างจริงจัง รู้จักใช้ประโยชน์ความรู้ที่ได้รับมาสร้างคุณค่าแก่ชีวิตตนเอง เป็นคนจงรักภักดีชาติ มีความคิดทำงานช่วยเหลือและปกป้องศักดิ์สิทธิ์ของชาติตนเอง

(4) **เป็นพนักงานในบริษัทเอกชน** การที่ทำงานในบริษัทเอกชน ทำให้ตัวละครได้รับความรู้มากขึ้นจากการทำงาน บทบาทของตัวละคร นอกจากทำงานให้ดีเพื่อตอบแทนบริษัทแล้ว ยังยินยอมถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้และเทคนิคการทำงานให้คนอื่น ทำให้ทั้งตัวละครและครอบครัวได้รับประโยชน์

(5) **เป็นเพื่อนกับผู้อื่นในสังคม** ตัวละครมีสถานภาพเป็นเพื่อนของผู้อื่น เป็นแหล่งให้กำลังใจเพื่อน เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเพื่อน สร้างความสุขให้แก่เพื่อน นอกจากนั้นยังยอมรับเสียสละตนเองเพื่อนช่วยเหลืองานของเพื่อน ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตก็ได้รับความรักและการให้เกียรติจากเพื่อนเหมือนกัน

2. สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในอดีต

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในอดีตสามารถแบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสถานภาพและบทบาทในสังคมเช่นเดียวกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในครอบครัว

ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย มีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวอดีต ได้แก่

(1) **เป็นหลานสาว** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นหลานสาวในครอบครัวชนชั้นสูงในสังคมอดีต มีบทบาทเป็นหลานสาวที่ปฏิบัติตัวเป็นผู้หญิงเรียบร้อย สวยงามตามความเป็นหญิงในอดีต รักษาชื่อเสียงผู้ใหญ่ ทำตามความต้องการของผู้ใหญ่ ทำให้ผู้ใหญ่สบายใจ

(2) **เป็นเจ้านาย** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นเจ้านายในครอบครัวอดีต เป็นเจ้านายคนใจดี มีน้ำใจต่อบ่าว ปกป้องบ่าวไม่ให้อับอาย และยังพยายามเข้าใจความรู้สึกบ่าว ปรารถนาดีต่อบ่าวเมื่อบ่าวมีความรู้สึกเสียใจ สร้างความสุขให้แก่บ่าวในชีวิตประจำวัน ทำให้ทั้งครอบครัวใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสามัคคี นอกจากนั้นตัวละครหญิงย้อนอดีตยังใช้ความรู้ที่ตนเองมีอยู่สั่งสอนบ่าวใช้วิธีถูกต้องในการทำงานบ้าน มีบทบาทดูแลรักษาสุขภาพทั้งครอบครัวได้ดีขึ้น และถ่ายทอดความรู้ให้บ่าวด้วย

(3) **เป็นบ่าว** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นบ่าวในครอบครัวอดีต มีหน้าที่คอยดูแลรับใช้เจ้านายในบ้านเรือน เรียนรู้ทำงานบ้านต่าง ๆ ให้เกียรติและให้ความเคารพแก่ผู้อื่น รวมถึงสร้างความบันเทิงในชีวิตประจำวันของเจ้านายโดยใช้ความรู้ที่ตนเองเรียนมาจากปัจจุบัน ทำให้ตัวละครมีคุณค่าในครอบครัวอดีต

(4) **เป็นคู่รัก** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นคู่รักในอดีต ดูแลรักษาคู่รักตนเองเมื่อคู่รักเจ็บป่วย สร้างกำลังใจในการต่อสู้กับชีวิตให้แก่คู่รัก ทำให้คู่รักมีชีวิตชีวาและมีความแข็งแกร่งมากขึ้น นอกจากนั้นยังสร้างความหวังใหม่ในความรักให้แก่คู่รัก ทำให้คู่รักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

(5) **เป็นภรรยา** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นภรรยาในอดีต มีหน้าที่ดูแลรักษาความเรียบร้อยในบ้านเรือน จัดข้าวของและซ่อมแซมเสื้อผ้าให้แก่สามี อยู่ทำงานบ้านกับผู้ใหญ่ในบ้านเรือน เลี้ยงดูแลบุตร ติดตามสามีและช่วยงานสามีอย่างเต็มใจ สร้างความสุขและชีวิตชีวาให้แก่ครอบครัว นอกจากนั้นการที่มีสถานภาพเป็นภรรยา ยังทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตเติบโตเป็นผู้ใหญ่และผูกพันกับอดีตมากขึ้น

(6) **เป็นมารดา** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นมารดาในครอบครัวอดีต มีหน้าที่ดูแลการใช้ชีวิตประจำวันของบุตร เลี้ยงบุตรตั้งแต่เด็กจนโต รวมถึงอบรมสั่งสอนให้บุตรเป็นคนที่มีสุขภาพดีมีมารยาท เพื่อให้บุตรเป็นคนที่ได้รับความรักและความเคารพจากผู้อื่น

2) สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในสังคม

สำหรับสถานภาพและบทบาทในสังคมอดีตของตัวละครหญิงย้อนอดีต จะน้อยกว่าสถานภาพและบทบาทในสังคมปัจจุบัน ได้แก่

(1) **เป็นเพื่อน** ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่มีสถานภาพเป็นเพื่อนในสังคมอดีต พยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนในเรื่องต่าง ๆ สร้างกำลังใจและปลอบใจเพื่อนให้มีความแข็งแรง รวมถึงยอมรับเสียสละตนเองเพื่อปกป้องเพื่อนไม่ต้องตกในสภาพเดือดร้อน ทำให้เพื่อนอบอุ่นใจและมีความสุขมากขึ้นในการใช้ชีวิต

(2) **เป็นลูกศิษย์** สำหรับตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นลูกศิษย์ในสังคมอดีต เป็นผู้หญิงที่ได้รับข้อยกเว้นจากสังคมอดีต มีสิทธิ์เข้าร่วมเจรจาเรื่องงานราชการกับผู้ชายได้ มีบทบาทให้คำแนะนำในการจัดงานราชการ และให้คำแนะนำแก่สหายทั้งหลายด้วยความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตนเอง ช่วยทำให้กลุ่มผู้ชายที่เป็นขุนนางประสบความสำเร็จในการปกป้องชาติตนเอง

จากการวิเคราะห์สถานภาพของตัวละครหญิงย้อนอดีตเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีสถานภาพทั้งคล้ายกันและต่างกันระหว่างในปัจจุบันและอดีต สามารถแบ่งแยกเป็นสถานภาพในครอบครัวและในสังคม แต่สถานภาพในสังคมปัจจุบันของตัวละครหญิงย้อนอดีตจะชัดเจนกว่าในอดีต สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงมีบทบาทต่อสังคมในปัจจุบันมากกว่าในอดีต ขณะเดียวกันบทบาทที่ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีต่อครอบครัวจะคล้ายกันระหว่างสองสมัย แต่ตัวละครหญิงมีสิทธิเสรีในครอบครัวปัจจุบันมากกว่าในอดีต ทำให้เห็นถึงการพัฒนาและการยกระดับฐานะของผู้หญิงในปัจจุบัน การที่ตัวละครหญิงมีบทบาทคล้ายกันในครอบครัวทั้งปัจจุบันและอดีต ยังทำให้เห็นถึงผู้แต่งพยายามถ่ายทอดความคิดที่ไม่ว่าเป็นผู้หญิงชนชั้นไหน หรือวุฒิการศึกษาอยู่ระดับไหนก็ต้องให้ความสำคัญแก่ครอบครัวเสมอ เพราะความสุขของครอบครัวเป็นสิ่งที่ทำให้คนเรามีความสุขไปด้วย

5.1.2 การปรับตัวของตัวละครย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ตัวละครย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย พบว่า การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถแบ่งเป็น 2 ด้านใหญ่ ได้แก่ การปรับตัวภายนอก และการปรับตัวภายใน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปรับตัวภายนอกของตัวละครหญิงย้อนอดีต

การปรับตัวภายนอกของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย มีดังต่อไปนี้

1) การปรับตัวด้านการใช้พื้นที่อยู่อาศัย

ตัวละครมีการปรับตัวด้านการใช้พื้นที่อาศัย โดยเฉพาะการใช้ห้องนอนและการใช้ห้องน้ำและที่อาบน้ำ เนื่องจากรูปแบบการก่อสร้างบ้านเรือนแตกต่างกัน การสร้างบ้านเรือนในอดีตมีทำน้าทุกบ้านเรือน การสร้างบ้านเรือนในปัจจุบันไม่ได้สร้างตามริมน้ำดังเช่นในอดีต เนื่องจากการคมนาคมเปลี่ยนจากการใช้ทางน้ำเป็นการใช้ทางบกมากขึ้น ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีต

ต้องปรับตัวการใช้พื้นที่ดังกล่าวโดยมีผู้แนะนำ ซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิด อาจเป็นผู้ใหญ่ในบ้านหรือเป็น
 ป่าวที่คอยดูแล

2) การปรับตัวด้านการแต่งตัว

ตัวละครมีการปรับตัวด้านการแต่งกาย ซึ่งรวมถึงการแต่งเสื้อผ้า การแต่ง
 เครื่องประดับและการแต่งทรงผม เนื่องจากลักษณะการแต่งตัวของแต่ละสมัยจะสะท้อนให้เห็นถึง
 ความนิยมและวัฒนธรรมของสมัยนั้น ๆ ซึ่งลักษณะการแต่งตัวในปัจจุบันและในอดีตย่อมจะแตกต่างกัน
 กัน ตัวละครหญิงย้อนอดีตพบปัญหาด้านการแต่งตัวในอดีต การแต่งตัวแบบเดิมของตัวละคร
 ไม่เหมาะสมกับความเป็นหญิงในอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องแต่งกายและแต่งเครื่องประดับ
 รวมถึงแต่งทรงผมตามความนิยมของสมัยนั้น ๆ จนกระทั่งสามารถแต่งกายเป็นไปตามความเป็นหญิง
 ในอดีต

3) การปรับตัวด้านการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน

ตัวละครมีการปรับตัวด้านการใช้อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน ก็คือ การใช้อุปกรณ์
 ทำความสะอาดร่างกาย การใช้เครื่องทำความเย็นและการใช้พาหนะในการเดินทาง การปรับตัวด้าน
 การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตัวละครหญิงย้อนอดีต เป็นการปรับตัวที่ตัวละครยอมรับ
 เจ็บใจที่มีอยู่จริง และทำความเข้าใจด้วยการที่รู้จักวิถีชีวิตของคนสมัยอดีตมาก่อน จึงสามารถ
 ปรับตัวได้ง่ายยิ่งขึ้นและเข้ากับสังคมอดีตได้อย่างดี

4) การปรับตัวด้านการมารยาทและการวางตัว

ตัวละครมีการปรับตัวด้านมารยาทและการวางตัว ได้แก่ การเดิน การนั่ง
 รับประทานอาหาร และการพูดและการใช้ภาษา ตัวละครหญิงย้อนอดีตที่ไม่รู้จักมารยาทด้านต่าง ๆ
 ของอดีต หรือกระทำการที่ไม่เหมาะสมควรบ่อยครั้ง หรือใช้คำพูดผิด ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีต
 ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก ตัวละครหญิงย้อนอดีตจึงต้องปรับตัวด้วยวิธีทำ
 ความเข้าใจกับมารยาทผู้หญิงในอดีต บางครั้งก็ใช้ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ หรือทำตามคำแนะนำและ
 คำสั่งสอนจากผู้อื่นในสมัยอดีต จนกระทั่งตัวละครหญิงย้อนอดีตเคยชินและสามารถกระทำให้ถูกต้อง
 จึงได้อยู่เย็นเป็นสุขในสมัยอดีต

5) การปรับตัวด้านการเรียน

ตัวละครหญิงย้อนอดีตจำเป็นต้องมีการปรับตัวด้านการเรียน เนื่องจากการ
 เปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมที่ผู้หญิงมีฐานะสังคมเท่าเทียมผู้ชาย ซึ่งสามารถเรียนความรู้ตาม
 วิชาการต่าง ๆ ในสถาบันการเรียนการสอน กลายเป็นสังคมที่ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์เข้าเรียนหนังสือเหมือน
 ผู้ชาย ตัวละครหญิงอยากเรียนรู้ความรู้ต่าง ๆ จึงต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนเป็นเรียนโดยสอบถามผู้ใหญ่
 ที่มีความรู้หรือพยายามสังเกตด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้หญิงในอดีตมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยใน
 เรือนและทำงานบ้านงานเรือนเป็นหลัก ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องเปลี่ยนเนื้อหาการเรียนจาก

เรียนรู้ความรู้วิชาการต่าง ๆ กลายเป็นเรียนรู้และฝึกฝนทำงานบ้านงานเรือนเป็นหลัก โดยเรียนรู้กับผู้ใหญ่ในเรือนหรือบ่าวที่ดูแลตนเอง เพื่อปรับตัวให้เป็นไปตามความเป็นหญิงในสังคมอดีต สุดท้ายจึงได้ใช้ชีวิตอย่างราบรื่นในอดีต

การปรับตัวภายนอกของตัวละครเป็นการปรับตัวที่มีลักษณะปรับได้ง่ายและมองเห็นได้ชัดเจนกว่า ตัวละครมีการปรับตัวภายนอกโดยเน้นวิธีเรียนรู้และทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม เลียนแบบผู้อื่นที่ได้รับการยอมรับจากสังคม จะได้สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นการปรับตัวของตัวละครยังขึ้นอยู่กับสถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลงด้วย ตัวละครที่มีสถานภาพเป็นเจ้านายในอดีต สามารถปรับตัวได้ง่ายกว่าตัวละครที่มีสถานภาพเป็นบ่าว เนื่องจากเป็นเจ้านายจะได้รับความเคารพ ความเมตตา และความช่วยเหลือจากผู้อื่นในสังคมอดีตมากกว่าคนที่ เป็นบ่าว จึงเป็นปัจจัยสร้างความมั่นใจในการปรับตัวแก่ตัวละครหญิงย้อนอดีต การปรับตัวดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในอดีต เช่น นิยมสร้างบ้านเรือนตามริมแม่น้ำ มีท่าเรือทุกบ้านเรือน สร้างห้องน้ำไกลจากบ้านเรือน ด้านการแต่งกาย ผู้หญิงสมัยก่อนนิยมแต่งตัวด้วยผ้าแถบ ใส่สไบนุ่งผ้าถุง เป็นต้น ด้านมารยาทและการวางตัว ผู้หญิงอดีตยังไม่มีสิทธิเหมือนผู้หญิงปัจจุบัน ไม่สามารถนั่งเสมอผู้ใหญ่ และมีการเน้นความเรียบร้อยการวางตัวของผู้หญิงมากกว่าในปัจจุบัน

2. การปรับตัวภายในของตัวละครหญิงย้อนอดีต

การปรับตัวภายในของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย แบ่งเป็นด้านความคิดและด้านนิสัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การปรับตัวด้านความคิด

ตัวละครมีการปรับตัวด้านความคิด คือ ความคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมืองและความคิดเกี่ยวกับความรัก ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการปรับตัวด้านความคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม สังคมอดีตมีปัญหาด้านต่างประเทศเข้ามาบุกรุกทำร้ายชาติบ้านเมือง ตัวละครได้รับอิทธิพลจากผู้อื่นในสังคมอดีต จากการทำไม่จำเป็นต้องเดือดร้อนด้วยปัญหาชาติบ้านเมืองกลายเป็นมีความคิดต่อสู้เพื่อชาติมากขึ้น และพยายามช่วยงานราชการปกป้องชาติโดยใช้ความรู้ที่ตนเองได้รับมาจากปัจจุบัน นอกจากนั้นการที่มีโอกาสต่อสู้เพื่อชาติกับบรรพบุรุษ ทำให้ตัวละครสามารถทำความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับการกู้ชาติในสมัยอดีต จึงช่วยทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในอดีตมากขึ้น ความรักเป็นเหตุผลที่ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปสมัยอดีต และเป็นสิ่งที่เชื่อมการใช้ชีวิตของตัวละครหญิงย้อนอดีตระหว่างปัจจุบันและอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับความคิดเกี่ยวกับความรักของตนเองจากการที่ไม่ยอมรับใช้ชีวิตอยู่สมัยอดีต กลายเป็นผูกพันชีวิตในอดีตด้วยความรัก จากการที่ไม่เข้าใจค่านิยมที่ผู้หญิงสมัยอดีตต้องยอมรับ แต่งงานและรักผู้ชายที่ผู้ใหญ่คัดเลือกให้กลายเป็นเห็นว่าสมเหตุสมผลที่ผู้หญิงต้องทำตามผู้ใหญ่ในเรื่องความรัก จากการที่ไม่มี ความมั่นใจและความกล้าหาญต่อสู้เพื่อความรักที่ตนเองเห็นว่าไม่คู่ควร

กลายเป็นยืนยันและมุ่งมั่นกับความรักตนเอง ด้วยเหตุผลที่มีผู้ใหญ่ในอดีตคอยอธิบายเหตุผลให้ รวมถึงได้รับอิทธิพลจากความมุ่งมั่นของคู่รักตนเอง สุดท้ายตัวละครหญิงจึงสามารถปรับความคิดของตนเองได้

2) การปรับตัวด้านนิสัย

ตัวละครมีการปรับตัวด้านนิสัย คือ ตัวละครหญิงย้อนอดีตได้ปรับนิสัยตนเองให้อ่อนน้อมและนิ่งเงียบมากขึ้นและจิตใจเข้มแข็งมากขึ้น ตัวละครหญิงย้อนอดีตปรับนิสัยตนเองให้อ่อนน้อมและนิ่งเงียบมากขึ้น เนื่องจากผู้หญิงในอดีตเน้นความสวยงามด้วยทำตัวอย่างสงบเสงี่ยมและมีความเรียบร้อย ตัวละครนิสัยใจร้อน ชอบแสดงความคิดเห็นตนเอง หรือชอบโต้เถียงผู้อื่น จึงถูกถือเป็นพฤติกรรมที่เม่งดงาม ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องปรับตัวตามผู้ใหญ่สั่งสอนหรือบ่าวที่ดูแลแนะนำ บางครั้งตัวละครก็สังเกตและเลียนแบบการวางตัวของผู้หญิงอื่นในอดีตด้วยตนเอง จึงทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถทำตามความเป็นหญิงงดงามในอดีต ตัวละครหญิงย้อนอดีตไปใช้ชีวิตในอดีตด้วยตนเองเพียงคนเดียว ไม่พ่อแม่หรือคนใกล้ชิดตนเองอยู่รอบตัว ไม่เคยชินธรรมเนียมและวัฒนธรรมอดีต ประสบปัญหาใช้ชีวิตไม่ถูกต้องในอดีต และถูกผู้อื่นในอดีตตำหนิเสมอ นอกจากนี้ยังต้องช่วยงานราชการปกป้องชาติ ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตต้องพยายามอดทนและทำจิตใจให้เข้มแข็งมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาและข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตของอดีต สุดท้ายถึงสามารถเข้ากับผู้อื่นในอดีตได้อย่างดี และใช้ชีวิตได้ปกติ

การปรับตัวภายใน เป็นการปรับความคิดและจิตใจตนเอง สาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวภายใน จะเกิดขึ้นได้ตอนที่ตัวละครได้รับความคิดหรือความรู้ใหม่ในการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากสังคมปัจจุบัน การได้รับอิทธิพลจากผู้อื่นที่อยู่แวดล้อม รวมถึงการเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์พิเศษยังทำให้ตัวละครเกิดความต้องการปรับตัวภายในได้ การปรับตัวดังกล่าวทำให้เห็นถึงค่านิยมความคิดเกี่ยวกับความเป็นหญิงที่ดีในอดีต

5.2 อภิปรายผล

งานวิจัยวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยมีวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตสามารถแบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในปัจจุบันและอดีต และแบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในครอบครัวและในสังคมได้ทั้งสองสมัย สถานภาพของตัวละครหญิงย้อนอดีตในครอบครัวจะมีบทบาทคล้ายกันทั้งในปัจจุบันและในอดีต ก็คือ ให้ความเคารพผู้ใหญ่ ทำตัวเป็นคนดี เพื่อสร้างความสุขให้แก่ตนเองและครอบครัว แต่ในอดีตผู้หญิงในครอบครัวถูกถือเป็นทรัพย์สินของผู้ชายไม่มีศักดิ์สิทธิ์เท่าเทียมผู้ชาย ซึ่งตัวละครหญิงย้อนอดีตในครอบครัวอดีตมีข้อบังคับสำหรับการ

กระทำมากกว่าในครอบครัวปัจจุบัน และมีบทบาทในการดูแลความเรียบร้อยบ้านเรือนมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ตัวละครหญิงย้อนอดีตยังมีสถานภาพและบทบาททางสังคมทั้งในปัจจุบันและอดีต ในสังคมปัจจุบันตัวละครหญิงย้อนอดีตมรสถานภาพอย่างหลากหลาย ซึ่งก็มีบทบาทต่อสังคมได้อย่างหลายแบบ สามารถเป็นนักศึกษาทางด้านวิชาการ ช่วยถ่ายทอดความรู้ สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่ง ช่วยแบ่งปันเทคนิคและประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิเสรีในสังคมปัจจุบันมากกว่าในอดีต ซึ่งผู้หญิงมีบทบาทต่อสังคมในปัจจุบันมากกว่าในอดีต ทำให้เห็นถึงการพัฒนาและการยกระดับผู้หญิงในครอบครัวและในสังคมของปัจจุบัน การที่ตัวละครหญิงมีบทบาทคล้ายกันในครอบครัวทั้งปัจจุบันและอดีต ยังทำให้เห็นถึงผู้แต่งพยายามถ่ายทอดความคิดที่ไม่ว่าเป็นผู้หญิงชนชั้นไหน หรือวุฒิการศึกษาอยู่ระดับไหน ก็ต้องให้ความสำคัญแก่ครอบครัวอย่างตลอด เพราะความสุขของคนเรามาจากความสุขของครอบครัว การเปลี่ยนแปลงสังคมและพื้นที่ดำเนินชีวิต ทำให้ตัวละครหญิงย้อนอดีตมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สอนง ปัจโจปการี (2553 : 76-78) กล่าวว่า “สถานภาพเป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่ทุกคนมีอยู่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเองและผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร สัมพันธภาพทางสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ บทบาท คือ การกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของตนตามสถานภาพที่ปรากฏในสังคม สถานภาพและบทบาทมีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สถานภาพและบทบาท ทำให้แต่ละคนรู้จักรักษาสิทธิและหน้าที่ของตัวเองไว้ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและดำรงอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริรัตน์ เอ็ดสกูล (2559 : 61-66) “สถานภาพ คือ ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของสังคมตำแหน่งต่าง ๆ ก็จะกำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบแก่สมาชิก ในสังคมประกอบไปด้วยผู้คนมากมาย แต่ละคนจะมีสถานภาพของตัวเอง ส่วนบทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อจะได้มีการกระทำระหว่างกันได้รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้” สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริรัตน์ แอดสกูล (2559 : 63-65) กล่าวว่า สถานภาพแต่ละสถานภาพจะมีสิทธิ อำนาจ และหน้าที่ต่างกัน บุคคลต้องมีสถานภาพหลักของตัวเองอยู่ ซึ่งเป็นสถานภาพที่สำคัญที่สุดของบุคคลโดยปกติทั่วไป และสถานภาพมีการจัดระดับสูงต่ำ สถานภาพจะเกี่ยวข้องกับความมั่งคั่ง อำนาจและเกียรติยศ สถานภาพบางอย่างจะสูงกว่าอีกสถานภาพหนึ่ง ซึ่งการที่ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาท เป็นเพราะละครโทรทัศน์เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาจากการใช้ชีวิตของบุคคลในสังคม ทำให้เห็นถึงธรรมเนียมและระบบของสังคม

ส่วนด้านงานวิจัย ผลการศึกษาของเรื่องวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย พบสถานภาพสำคัญของตัวละครหญิง คือ เป็นบุตรสาวหรือหลานสาว เป็นภรรยา และเป็นมารดา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา วิทยาประพัฒน์ (2555) เรื่อง

สถานภาพและบทบาทสตรีในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายไทยแนวชีวิตครอบครัวปี พ.ศ. 2538-2546 พบว่า ตัวละครหญิงมีสถานภาพเป็นบุตร ภรรยาและมารดา ซึ่งเป็นสถานภาพสำคัญของผู้หญิงในสังคม ส่วนสถานภาพที่แตกต่าง คือ ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ ยังมีสถานภาพเป็นเจ้านายและเป็นบ่าวในอดีต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบสังคมที่มีการแบ่งชนชั้นในอดีตของไทย นอกจากนี้สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงย้อนอดีตในครอบครัวและในสังคม ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ YANG WEIYING (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย ซึ่งเป็นงานวิจัยที่วิเคราะห์ลักษณะและสถานภาพของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย และวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทยมีสถานภาพเป็นบุตรสาว เป็นเจ้านาย เป็นภรรยา ซึ่งแบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสถานภาพและบทบาทในสังคม

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตมี 2 ประเภท คือ การปรับตัวภายนอกและการปรับตัวภายใน ปัจจัยที่ทำให้ต้องปรับตัว คือ การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และอิทธิพลจากผู้อื่น วิธีการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีต ได้แก่ ยอมรับสภาพความจริงพร้อมกับพยายามทำความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของสังคมนั้น ๆ เลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น ทำตามคำสอนหรือคำแนะนำจากผู้อื่น สุดท้ายตัวละครจึงปรับตัวได้และได้รับการยอมรับจากสังคม สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอดีตได้อย่างมีความสุขทั้งกายและใจ สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยและจุดมุ่งหมายที่มนุษย์ต้องปรับตัวของสุชา จันทร์เอม (2544 : 135-136) “การปรับตัวเป็นกระบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของเขา มนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวตราบเท่าที่เขายังดำรงชีวิตอยู่ ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในการทำงาน เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ เพื่อสนองความต้องการทั้งทางกายทางจิตใจและทางสังคม” สอดคล้องกับแนวคิดของจิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2559 : 209-210) กล่าวว่า การปรับตัวมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ ปรับตัวเพื่อเอาชนะสภาพแวดล้อมหรือปัญหา เพื่อถ่วงดุลสิ่งที่ตนเองยังขาดอยู่ และปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือปัญหา เมื่อไม่สามารถเอาชนะได้ จึงปรับตัวเองให้สอดคล้องตามสภาพแวดล้อมและปัญหานั้น เพื่อรักษาสมดุลนั้นไว้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะบุคคลที่ปรับตัวได้ดีของ จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2559 : 216-217) กล่าวว่า ผู้ที่ปรับตัวได้ดีจะมีคุณลักษณะมีอัตโนทัศน์ที่ถูกต้อง มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความรับผิดชอบ ยอมรับความเป็นจริงของตนเอง มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองและเคารพตนเอง มีความรักมนุษยชาติ ไม่อิจฉาริษยา มีความสุขและมีความพอใจในความเป็นอยู่ของตน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา นันทวิสุทธิวงศ์ (2545) เรื่อง การปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นในชุมชนแออัดในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการศึกษาการปรับตัวของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะในด้านการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้ชีวิตร่วมกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล จาววัฒนสกุล (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการศึกษาการปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในชุมชนเมือง ทั้งในด้านที่พักอาศัย สุขภาพร่างกาย ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การแต่งกาย และการเข้าสังคม นักเรียนนักศึกษาชาวเขาปรับตัวโดยพยายามทำความรู้จักกับสังคมเมือง อยู่กับกลุ่มคนที่เป็นนักเรียนนักศึกษาชาวเขาเหมือนกัน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น กล้าคิดกล้าแสดงออกในหมู่ชนเผ่าด้วยกัน จนกระทั่งในช่วงหลัง ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเมืองและผู้คนที่ทั่วไปมากขึ้น โดยมีความมั่นใจและความคุ้นเคยมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาการปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัวของมนุษย์ เป็นเพราะตัวละครในละครโทรทัศน์สร้างขึ้นเลียนแบบมาจากมนุษย์ในสังคม ซึ่งการปรับตัวเกิดขึ้นเพื่อความสุขของการใช้ชีวิต

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปดังนี้

1. ศึกษาภาพสะท้อนสังคมในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยแบบย้อนยุค
2. ศึกษาวิธีการนำเสนอความรู้ประวัติศาสตร์ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์

บรรณานุกรม

- “กระแสละครย้อนยุคทำคนสนใจเรียนประวัติศาสตร์” (2561) [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<http://news.ch3thailand.com/local/64995> (15 มีนาคม 2561)
- กอบกุล อิงคุทานนท์. (ม.ป.ป.) **ศัพท์วรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร : ชรัฉัตร.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552) **การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- กำพล จาววัฒนาสกุล. (2547) **การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในชุมชนเมือง**.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559) **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์. (2549) **คมความคิดในวรรณกรรมร่วมสมัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2559) **จิตวิทยาบุคลิกภาพและพฤติกรรมสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2555) **การสร้างภาพตัวแทนครอบครัวในละครโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์
 ศศ.ม. (สาขาวิชานิติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
 บัณฑิตย์.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2547) **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร :
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และ สุนี เลิศแสงกิจ. (2542) **การพัฒนาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร :
 สำนักพิมพ์วังอักษร.
- ดวงทิพย์ คุ้มมณี. (2546) **สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษา
 นวนิยายของกิ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535-2544**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา)
 กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถิรนนท์อน วัชศิริวงศ์. (2551) **บทโทรทัศน์เขียนอย่างไรก็เป็นมือโปร**. กรุงเทพมหานคร :
 คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2549) **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ทิพย์ธิดา ศรีธธาทิพย์. (2546) **คนเขียนบท**. กรุงเทพมหานคร : มติชน

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธนาพงศ์ ลีสันติวิภารัตน์. (2558) **พัฒนาการของแคว้นละครโทรทัศน์ไทย**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชานิติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี สีสสุวรรณ. (2553) **ข้อเสนอแนะการผลิตละครโทรทัศน์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ออฟเซ็ท ศรีเอชเอ็น.
- นิตา มีสุข. (2543) **วรรณคดีการละคร**. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิลญา อารณกุล. (2557) **การปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาสุขภาพจิต) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ แย้มกลิ่นฟ้า. (2547) **สังคมและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ปราณี รามสูต และ จำรัส ดั่งสุวรรณ. (2545) **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ธนะการพิมพ์.
- ปิยะพิมพ์ กิตติสุธาธรรม. (2554) **การยอมรับและการปรับตัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาสังคมวิทยา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรษา ริมกาญจนวัฒน์. (2553) **ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทย**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาประชาสัมพันธ์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสนอง ปัจโจปการี. (2553) **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : แอคทีฟ พรินท์.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุล. (2542) **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฟิลิปดา. (2552) **100 คำถามสร้างนักเขียน : นวนิยายคุณเขียนได้ด้วยตัวเอง**. กรุงเทพมหานคร : นัทมีเรีย.
- ภัทรจาริน ต้นติววงศ์. (2552) **อิทธิพลของละครโทรทัศน์เกาหลีที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรม การบริโภคสินค้าวัฒนธรรมเกาหลีของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มังคลารักษ์ ใจตรง. (2557) **บทบาทของตัวละครเด็กในละครโทรทัศน์ระหว่างปี 2551 – 2557**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชานิติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ยุบสุวรรณ ตันเจียรรัตน์. (2557) **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รตชา. (2552) **เขียนนิยาย ศาสตร์และศิลป์สู่เส้นทางนักประพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : อ่านเอาเรื่อง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545) **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ - ไทย**. กรุงเทพมหานคร : อรุณาการพิมพ์ หจก.
- . (2549) **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ - ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไอเดีย สแควร์.
- ลีลา จันสว่าง. (2556) **การศึกษาความเชื่อมโยงของสื่อ สังคมและอุดมการณ์ชาตินิยมกระแสหลัก ผ่านสื่อละครโทรทัศน์เรื่อง “ทวิภพ”**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา บำรุงไทย. (2544) **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิวันพร กิจไกรลาศ. (2552) **ตัวละครหญิงในวรรณกรรมของอิงซิอิชิโยกับผู้หญิงในยุคเมจิ**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2559) **ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศันสนีย์ ตันตวิท. (2552) “พื้นฐานทางชีววิทยากับพฤติกรรม” ใน **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543) **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เอส. อาร์. พรินติ้ง.
- สิริวรรณ วงษ์ทัต. (2545) **การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุขฤทัย ไม้เกตุ. (2555) **การสร้างตัวละครหญิงในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายเรื่องซินเดอเรลล่า สโนไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด และเจ้าหญิงนิทรา**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชานิติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอม. (2544) **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- สุดา ภิรมย์แก้ว. (2545) “การจัดระเบียบสังคม” ใน **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุวรี ศิวะแพทย์. (2549) **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- โสภา นันทวิสุทธิวงศ์. (2545) **การปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นในชุมชนแออัดในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาประชากรศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยวรรณ ไชยกุล. (2544) **วรรณกรรมศึกษา**. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง.
- องอาจ สิงห์ลำพอง. (2557) **กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร : สามลดา.
- อนนต์ ศรีศักดิ์ดา. (2554) **ความรู้พื้นฐานทางวรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อิงอร สุพันธ์ุณี. (2558) **เลื่อมลายสายรุ้ง : ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา แก้วกำกง. (2551) **การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประจำการศึกษาข้ามกรณี**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวิจัยการศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- TANG QIUYUN. (2560) **การวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายแปลชุด บุรุษบุรพา ทำเนียบกลางหยง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- YANG WEIYING. (2555) **การวิเคราะห์ตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนผู้เพื่อจับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 14 มีนาคม 2562

ชื่อเรื่อง   วิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย
ช่วง พ.ศ. 2551-2561

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ   MS. NIU LURONG
คณะวิชา/หลักสูตร   หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเสลงชงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 14 มีนาคม 2562

เลขที่รับรอง

อ.804/2562

วันที่ให้การรับรอง: 14 มีนาคม 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 13 มีนาคม 2564

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	MISS NIU LURONG (น้ำใส)
วัน เดือน ปีเกิด	18 พฤษภาคม 2537
ที่อยู่ปัจจุบัน	1379/23 ถนนประชาพัฒนา แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554 – 2558	คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์และเอเชียใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พ.ศ. 2556 - 2557	คณะนานาชาติ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย